

Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Sosyal Hizmet Anabilim Dalı

**KREDİ VE YURTLAR KURUMU'NA BAĞLI YURTLARDA
KALAN ÜNİVERSİTELİ GENÇLERİN İHTİYAÇLARI VE UYUM
SORUNLARI: BİR NİTEL ARAŞTIRMA**

Merve KAVAK

Yüksek Lisans Tezi

Ankara, 2018

KREDİ VE YURTLAR KURUMU’NA BAĞLI YURTLARDA KALAN
ÜNİVERSİTELİ GENÇLERİN İHTİYAÇLARI VE UYUM SORUNLARI: BİR
NİTEL ARAŞTIRMA

Merve KAVAK

Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Sosyal Hizmet Anabilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

Ankara, 2018

KABUL VE ONAY

Merve KAVAK tarafından hazırlanan "Kredi Ve Yurtlar Kurumu'na Bağlı Yurtlarda Kalan Üniversiteli Gençlerin İhtiyaçları ve Uyum Sorunları: Bir Nitel Araştırma" başlıklı bu çalışma, 04.06.2018 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Doç. Dr., Nilgün KÖÇÜKKARACA (Başkan)

Prof. Dr., Vedat İŞIKHAN (Danışman)

Doç Dr., Melahat DEMİRBİLEK

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylıyorum.

Prof. Dr. Musa Yaşar SAĞLAM

Enstitü Müdürü

BİLDİRİM

Hazırladığım tezin/raporun tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin/raporunun kağıt ve elektronik kopyalarının Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

- ☒ Tezimin/Raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.
- ☐ Tezim/Raporum sadece Hacettepe Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.
- ☐ Tezimin/Raporumun yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin/raporunun tamamı her yerden erişime açılabilir.

04/06/2018

Merve KAVAK

YAYIMLAMA VE FİKRİ MÜLKİYET HAKLARI BEYANI

Enstitü tarafından onaylanan lisansüstü tezimin/raporumun tamamını veya herhangi bir kısmını, basılı (kâğıt) ve elektronik formatta arşivleme ve aşağıda verilen koşullarla kullanıma açma iznini Hacettepe Üniversitesine verdiğimi bildiririm. Bu izinle Üniversiteye verilen kullanım hakları dışındaki tüm fikri mülkiyet haklarım bende kalacak, tezimin tamamının ya da bir bölümünün gelecekteki çalışmalarda (makale, kitap, lisans ve patent vb.) kullanım hakları bana ait olacaktır.

Tezin kendi orijinal çalışmam olduğuna, başkalarının haklarını ihlal etmediğimi ve tezimin tek yetkili sahibi olduğumu beyan ve taahhüt ederim. Tezimde yer alan telif hakkı bulunan ve sahiplerinden yazılı izin alınarak kullanılması zorunlu metinlerin yazılı izin alınarak kullandığımı ve istenildiğinde suretlerini Üniversiteye teslim etmeyi taahhüt ederim.

☒ Tezimin/Raporumun tamamı dünya çapında erişime açılabilir ve bir kısmı veya tamamının fotokopisi alınabilir.

(Bu seçenekle teziniz arama motorlarında indekslenebilecek, daha sonra tezinizin erişim statüsünden değiştirilmesini talep etmeniz ve kütüphane bu talebinizi yerine getirse bile, teziniz arama motorlarının önbelleklerinde kalmaya devam edebilecektir)

☐ Tezimin/Raporumun tarihine kadar erişime açılmasını ve fotokopi alınmasını (İç Kapak, Özet, İçindekiler ve Kaynakça hariç) istemiyorum.

(Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin/raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir, kaynak gösterilmek şartıyla bir kısmı veya tamamının fotokopisi alınabilir)

☐ Tezimin/Raporumun.....tarihine kadar erişime açılmasını istemiyorum ancak kaynak gösterilmek şartıyla bir kısmı veya tamamının fotokopisinin alınmasını onaylıyorum.

☐ Serbest Seçenek/Yazarın Seçimi

19/06/2018

Merve KAVAK

ETİK BEYAN

Bu alışnadaki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, görsel, işitsel ve yazılı tüm bilgi ve sonuçları bilimsel ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, kullandığım verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı, yararlandığım kaynaklara bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu, tezimin kaynak gösterilen durumlar dışında zgn olduğumu, **Prof. Dr. Vedat IşIKHAN** danışmanlığında tarafımdan retilildiğini ve Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Yazım Yönergesine göre yazıldığını beyan ederim.

Merve KAVAK

TEŞEKKÜR

Değerli görüş ve önerileriyle araştırmamın şekillenmesinde desteğini esirgemeyen, sürece dair kaygılarımı giderip keyifli bir araştırma dönemi geçirmemi sağlayan çok değerli tez danışmanım Prof. Dr. Vedat IŞIKHAN'a sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

Araştırmamın savunma aşamasında güzel enerjisi ve yapıcı önerileriyle gücümü artıran sevgili hocam Doç. Dr. Nilgün KÜÇÜKKARACA ve değerli kurum tecrübesiyle geliştirici önerilerini benimle paylaşan Doç. Dr. Melahat DEMİRBİLEK'e; araştırmama başlama sürecinde beni destekleyen ve çalışmamı kurgulamamda değerli görüş ve önerilerini esirgemeyen çok kıymetli hocam Dr. Özcan KARS'a,

Bu sürecin her aşamasında devam etme gücümü ve motivasyonumu artıran, bilgi ve tecrübeleriyle desteklerini her zaman yanımda hissettiğim, üniversite yıllarımı güzelleştiren sevgili dostlarım araştırma görevlisi Kübra ARSLAN, araştırma görevlisi Nurgül CERTEL SOYSAL, sosyal çalışmacı Birsen DALBASTI ve sosyal çalışmacı Hatice ŞİMŞEK'e,

Araştırmamı tekrar tekrar okuyan ve değerli katkılar sunan mesai arkadaşım sosyolog Murat İlker ŞEN'e,

Katılımcıları belirleme ve görüşmeleri gerçekleştirme sürecinde desteklerini esirgemeyen Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu meslek elemanlarına;

Araştırmama katılarak samimi duygularını, endişelerini ve heyecanlarını benimle paylaşan sevgili gençlere teşekkürlerimi sunuyorum.

Hayatımın her anında bana inanan, sevgi ve alakaları ile desteklerini her zaman yanımda hissettiğim sevgili annem Nazife KAVAK ve babam Alaattin KAVAK'a; tez görüşmelerimin deşifre sürecinde özverili çalışmaları ile yanımda olan canım kardeşlerim müstakbel meslektaşım Gözde KAVAK ve Sena Nur KAVAK'a teşekkürler, iyi ki varlar.

ÖZET

KAVAK, Merve. *Kredi ve Yurtlar Kurumu'na Bağlı Yurtlarda Kalan Üniversiteli Gençlerin İhtiyaçları ve Uyum Sorunları: Bir Nitel Araştırma*, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2018.

Araştırma, Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumuna bağlı yurtlarda kalan ve üniversiteye yeni başlayan öğrencilerin sosyal, psikolojik, akademik, barınma ve temel hizmetlere yönelik ihtiyaçları ve bu ihtiyaçlar doğrultusunda ortaya çıkan uyum sorunlarına dair değerlendirmelerini sosyal hizmet bakış açısıyla ele almayı amaçlamaktadır.

Niteliksel araştırma modeliyle tasarlanan araştırmada, yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla Ankara'da Kredi ve Yurtlar Kurumunda kalan ve üniversiteye yeni başlayan 32 öğrenci ile görüşmeler yapılmıştır. Tahsin Banguoğlu Erkek Öğrenci Yurdundan 17 erkek öğrenci, Şerife Bacı Yurdu ile Zübeyde Hanım Yurdundan ise toplamda 15 kadın öğrenci ile 30 Kasım 2015 – 04 Ekim 2016 tarihleri arasında yapılan görüşmeler kuramsal bilgiler temelinde analiz edilerek yorumlanmıştır.

Araştırma sonuçları; ihtiyaçlar ve uyum sorunları olarak iki başlık altında ele alınmıştır. Gençlerin yurt yaşamı ve üniversiteye yeni başlamış olmalarından kaynaklanan ihtiyaçları; sosyal hayata ve barınmaya dair, psiko-sosyal ve akademik, sağlık, beslenme, ulaşım, güvenlik ve ekonomiye dair ihtiyaçlar alt başlıklarında yorumlanmıştır. Uyum sorunları ise; kişisel ve duygusal uyum, sosyal uyum, üniversiteye akademik ve kurumsal uyum alt başlıklarında değerlendirilerek yorumlanmıştır.

Araştırma sonucunda, gençlerin en önemli ihtiyaçlarının; üniversitede kampüs ve arkadaş edinebilme; yurttaki çamaşır makinesi sayısının artırılması, revir olması, odalarda halı ve koltuk bulunması, yemek ücretlerinin düşürülmesi, ailesinin yanında olma, ev ortamının sıcaklığını hissetme, eski arkadaşların manevi desteği, KYK tarafından verilen kredi ve bursların daha erken açıklanması olduğu bulunmuştur.

Gençlerin en önemli uyum sorunları ise; hayatlarındaki birçok konuda gerçekleşen değişimlerden ve aileden ayrı yaşama sürecinde kendi sorumluluğunu almak zorunda

kalmaktan kaynaklanan stres, büyük şehrin ve bütçe yapma zorunluluğunun stresi, insanlara güvenememek, uyku sorunu ve ağlama krizleri, yalnızlık duygusu, kendini yetişkin olarak görememek, ailesinin yaşadığı şehirdeki üniversiteye geçiş yapmayı düşünmek, kendini akademik olarak yeterli görmemek ve kendini üniversiteye ait hissedememek olarak bulunmuştur.

Çalışmada elde edilen bulgular, Kredi ve Yurtlar Kurumu ve üniversitelerde meslek elemanı sayısının artırılmasının, gençlere profesyonel destek verme imkânını artırarak, gençlere yönelik koruyucu ve önleyici çalışmaların daha fazla yapılabilmesine olanak tanıyabileceğini göstermektedir.

Anahtar Sözcükler

Genç, ihtiyaç, Kredi ve Yurtlar Kurumu, sosyal hizmet, uyum.

ABSTRACT

KAVAK, Merve. *The Needs and Adjustment Problems of the University Students Residing in the Dormitories of Higher Education Credit and Hostels Institution: A Qualitative Study*. Master's Thesis. Ankara, 2018.

This study aims to discuss the assessments of the college freshmen residing in the dormitories of the Higher Education Credit and Hostels Institution concerning their social, psychological, academic, accommodation needs as well as need for basic services, and adjustment problems arising in relation to these needs. In line with the results of the study, recommendations are presented to improve the services provided for the college students by the Credit and Hostels Institution and universities.

In the study using a qualitative research model, 32 college freshmen residing in the dormitories of the Credit and Hostels Institution in Ankara were interviewed using semi-structured questionnaires. The interviews conducted with 17 male students staying in Tahsin Banguoğlu Men's Dorm and a total of 15 female students staying in Şerife Bacı Women's Dorm and Zübeyde Hanım Women's Dorm were analyzed and interpreted in light of theoretical knowledge.

The study results are discussed under two categories: needs and adjustment problems. The students' needs arising from dormitory life and their freshman status are evaluated under the following titles: social and accommodation needs, psycho-social and academic needs, and health, nutrition, transportation, safety and economic needs. On the other hand, the adjustment problems of the students are assessed under these titles: personal and emotional adjustment, social adjustment, academic and institutional adjustment at the university.

Accordingly, the study found that young people's most important needs are as follows: a campus at the university and opportunity to make friends; increase in the number of washing machines, an infirmary, having carpet and sofa in the rooms, reducing the price of meals in the dormitory, staying with family, feeling the warmth of home atmosphere, emotional support from old friends, and earlier announcement of the credits and scholarships given by the Credit and Hostels Institution.

On the other hand, young people's primary adjustment problems are stress stemming from the changes happening in many areas of their lives and the necessity of taking responsibility for themselves in the process of being separated from family, stress resulting from living in a big city and the necessity to make a budget, distrusting other people, sleep problem and crying fit, feeling lonely, inability to see themselves as grown-up individuals, considering about being transferred to a university where their family is living, not finding themselves academically competent and not feeling like belonging to the university.

Finally, the results of the study suggest that increasing the number of professionals employed in the Credit and Hostels Institution and universities will increase opportunities to provide professional support to young people, and thus, will enable to conduct more protective and preventive work for them.

Key words

Young people, need, Higher Education Credit and Hostels Institution, social work, adjustment.

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY	i
BİLDİRİM	ii
YAYIMLAMA VE FİKRİ MÜLKİYET HAKLARI BEYANI.....	iii
ETİK BEYAN.....	iv
TEŞEKKÜR	v
ÖZET.....	vi
ABSTRACT	viii
KISALTMALAR DİZİNİ	xiv
TABLolar DİZİNİ	xv
GİRİŞ	1
1.BÖLÜM: ARAŞTIRMA TASARIMI	3
1.1. ARAŞTIRMANIN PROBLEMİ	3
1.2. ARAŞTIRMANIN AMACI	7
1.3. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ	7
1.4. ARAŞTIRMANIN TANIMLARI	9
1.5. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI	9
2. BÖLÜM: KURAMSAL ÇERÇEVE	10
2.1. GENÇ VE GENÇLİK KONUSUNA GENEL BİR BAKIŞ	10
2.1.1. Türkiye’deki Gençlik İstatistikleri	13
2.1.2. Üniversite Gençliği	14
2.1.3. Üniversite Gençlerinin Problemleri.....	15
2.1.3.1. Ekonomik Problemler	16
2.1.3.2. Sağlık Problemleri.....	17
2.1.3.3. Eğitim ve Öğretim Problemleri.....	18
2.1.3.4. Sosyal ve Kültürel Problemler	19
2.1.3.5. Psikolojik Problemler	19
2.1.3.6. İş Yaşamına Dair Problemler	20
2.2. GENÇLİK VE İHTİYAÇ KAVRAMI.....	20
2.2.1. Üniversite Gençlerinin İhtiyaçları.....	21
2.2.1.1. Sosyal Hayat	23
2.2.1.2. Akademik	24
2.2.1.3. Barınma	24
2.2.1.4. Temel Hizmetler.....	25

2.2.2. İhtiyaç Kuramları	26
2.2.2.1. Maslow İhtiyaçlar Hiyerarşisi	27
2.2.2.2. Manfred Max-Neef Temel İnsani İhtiyaçlar	28
2.2.2.3. Alderfer'in Kuramı.....	29
2.2.2.4. Murray'ın Öğrenilmiş Gereksinimler Kuramı	30
2.2.2.5. Glasser Seçim/Kontrol Teorisi.....	31
2.2.2.6. David McClelland'ın Başarma İhtiyacı Kuramı	31
2.2.2.7. Temel İhtiyaçlar Kuramı	32
2.2.2.8. Amaç-Benlik Uyumu ve İhtiyaç Doyumu	33
2.3. GENÇLİK VE UYUM.....	34
2.3.1. Uyum Kavramı.....	35
2.3.2. Uyum Türleri.....	37
2.3.2.1. Kişisel Uyum.....	37
2.3.2.2. Sosyal Uyum	38
2.3.2.3. Üniversiteye Uyum	40
2.3.3. Uyum Kuramları.....	44
2.3.3.1. Yükseköğrenim Yaşamına Uyuma Yönelik Modeller	46
2.3.3.1.1. Gelişimsel Modeller.....	46
2.3.3.1.2. Yükseköğrenim Yaşamının Öğrencilere Etkilerine Odaklanan Modeller	50
2.3.4. Üniversiteye Geçişte Gençlerin Yaşadığı Uyum Sorunları	52
2.3.5. Üniversitelerin Gençlerin Uyumuna Yönelik Çalışmaları	54
2.3.5.1. Hacettepe Üniversitesi: “Üniversite Yaşamına Giriş Dersi”	54
2.3.5.2. Ankara Üniversitesi: “Üniversite Yaşamına Uyum Programı”	55
2.3.5.3. Gazi Üniversitesi: “Yeni Kayıtlı Öğrencilere Üniversiteye Uyum Programı”	56
2.3.5.4. Orta Doğu Teknik Üniversitesi: “Üniversite Yaşamına Uyum Programı” ...	56
2.3.5.5. Yıldırım Beyazıt Üniversitesi	57
2.3.5.6. ABD ve Kanada’da Üniversiteler	57
2.3.5.7. Almanya’da Üniversiteler	58
2.3.6. Gençlerin Üniversiteye Uyumuna Yönelik Yapılan Araştırmalar	58
2.4. YÜKSEKÖĞRENİM KREDİ VE YURTLAR KURUMU	64
2.4.1. Kredi ve Yurtlar Kurumunda Sunulan Hizmetler	64
2.4.1.1. Barınma Hizmetleri.....	64
2.4.1.2. Beslenme Hizmetleri.....	65
2.4.1.3. Sağlık Hizmetleri	66
2.4.1.4. Kültürel ve Sportif Etkinlikler	66
2.4.1.5. Kütüphane Hizmetleri	66

2.4.1.6. Küçük İşletmeler	66
2.4.1.7. Ekonomik Destek Hizmetleri	67
2.4.1.8. Psikososyal Servislerde Verilen Hizmetler	68
2.4.1.9. Yurtlarda Uygulanan Uyum Programı	69
2.5. YÜKSEKÖĞRENİM KREDİ VE BARINMA İMKÂNLARINA DAİR YURTDIŞI ÖRNEKLERİ.....	70
2.5.1. Amerika Birleşik Devletleri.....	71
2.5.2. İngiltere	72
2.5.3. Fransa.....	73
2.5.4. Almanya	73
2.6. SOSYAL HİZMET ALANINDA GENÇLERE YÖNELİK YAPILAN ARAŞTIRMALAR.....	74
2.6.1. Sosyal Hizmet ve Gençlerin Üniversiteye Uyumu.....	77
3. BÖLÜM: YÖNTEM	83
3.1. ARAŞTIRMANIN MODELİ	83
3.2. ARAŞTIRMANIN EVREN VE ÖRNEKLEMİ	83
3.3. KATILIMCILARA İLİŞKİN TANITICI BİLGİLER	84
3.4. ARAŞTIRMA VERİLERİNİN TOPLANMASI	84
3.5. ARAŞTIRMA VERİLERİNİN ÇÖZÜMLENMESİ VE YORUMLANMASI.....	86
3.6. ETİK KONULAR.....	87
3.7. ARAŞTIRMANIN SÜRE VE OLANAKLARI	87
4. BÖLÜM: KREDİ VE YURTLAR KURUMU'NA BAĞLI YURTLARDA KALAN ÜNİVERSİTELİ GENÇLERİN İHTİYAÇLARI VE UYUM SORUNLARINA İLİŞKİN ANALİZ.....	88
4.1. DEMOGRAFİK BULGULAR.....	88
4.2. İHTİYAÇLAR.....	91
4.2.1. Sosyal Hayata Dair İhtiyaçlar	92
4.2.2. Barınma İmkânlarına Dair İhtiyaçlar	102
4.2.3. Psiko-Sosyal İhtiyaçlar	112
4.2.4. Akademik İhtiyaçlar	125
4.2.5. Temel Hizmetler Hakkındaki İhtiyaçlar.....	133
4.3. ÜNİVERSİTEYE UYUM SORUNLARI	144

4.3.1.	Kişisel ve Duygusal Uyum	144
4.3.2.	Sosyal Uyum	157
4.3.3.	Üniversiteye Akademik Uyum	171
4.3.4.	Kurumsal Uyum	175
4.3.5.	Uyum Sorunlarıyla Baş Etme Yöntemleri	178
4.3.6.	Kredi ve Yurtlar Kurumu'nun İhtiyaçların ve Uyum Sorunları Hakkındaki Hizmetleri	181
5.	BÖLÜM: SONUÇ VE ÖNERİLER	184
5.1.	SONUÇLAR	184
5.1.1.	İhtiyaçlara Dair Sonuçlar	184
5.1.2.	Uyum Sorunlarına Dair Sonuçlar	194
5.2.	ÖNERİLER	206
5.2.1.	Kredi ve Yurtlar Kurumuna Dair Öneriler	206
5.2.2.	Üniversitelere Dair Öneriler	212
	KAYNAKÇA	216
	EK 1: YARI YAPILANDIRILMIŞ GÖRÜŞME FORMU	230
	EK 2: KATILIMCILAR İÇİN BİLGİLENDİRİLMİŞ ONAM FORMU	234
	EK 3: KATILIMCILARA İLİŞKİN TANITICI BİLGİLER	236
	EK 4: İHTİYAÇLAR KAVRAM HARİTASI	238
	EK 5: UYUM SORUNLARI KAVRAM HARİTASI	239
	EK 6: YÜKSEK ÖĞRENİM KREDİ VE YURTLAR KURUMU VERİ TOPLAMA İZNİ	240
	EK 7: ORJİNALLİK RAPORU	241
	EK 8: ETİK KURUL İZNİ	242
	ÖZGEÇMİŞ	243

KISALTMALAR DİZİNİ

KYK: Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu

TABLÖLAR DİZİNİ**Tablo 1:** Ülkelerin Gençlik Yaş Aralığı**Tablo 2:** Öğrencilerin Yaşa Göre Dağılımı**Tablo 3:** Öğrencilerin Üniversiteye Göre Dağılımı**Tablo 4:** Öğrencilerin Bölümlere Göre Dağılımı**Tablo 5:** Öğrencilerin Kaldıkları Yurtlara Göre Dağılımı

GİRİŞ

Genç olmak; çocukluk ve ergenliğin son dönemleriyle, yetişkinliğe adım atılan ilk yılların kesiştiği bir köprüdür. Hayallerin peşinden koşarken hayata dair önemli kararların verildiği, sorumlulukların arttığı, toplumu tanıyıp anlayıp topluma dâhil olunmaya çalışılan ilk yıllardır.

Hayallerle sorumlulukların kesişmesi ise; bazıları için üniversiteyi farklı bir şehirde kazanıp, belki de orada daha önce hiç yaşamadıkları çeşitli süreçleri yaşamakla başlamaktadır. Aile özlemi çekmek, kim olduğunu sorgulamak, kendine nasıl bir insan olmak istediğini sormak, kazandığın bölümün bir meslek olarak hayatının uzun bir döneminde seninle bir bütün olacağını fark etmek, maddi kaygılar yaşamak vb. süreçler gençlerin hayata dair sorumluluk almaya başladıkları üniversite yıllarına rastlamaktadır.

Gençler üniversiteyi kazanarak gösterdikleri başarıyı, ailesinin koruması ve himayesinden çıkıp kendi ayakları üstünde durabildiğini ispatlayarak taçlandırmayı istemektedir. Yurt yaşamına ve üniversiteye alışma süreci kimileri için tahmin ettiklerinden çok daha zorlayıcı olabilmektedir. Sevincine ve derdine ortak olabilecek, ailesinin yokluğunda güvenilir bir arkadaş bulmak tüm bu zorluklara birlikte göğüs germek gençler için önemlidir. Gençler bu dönemde sağlık, beslenme ve eğitimle ilgili değişimler, psikososyal ve kültürel problemler, aileden ayrı yaşamının getirdiği yeni masraflar, geleceğe dair stres ve iş bulma kaygısı vb. birçok problemle karşı karşıya kalmaktadır.

Gençlerin üniversiteye başlamaları ve yurttaki kalıyor olmaları sebebiyle karşılaştıkları problemler günlük hayatlarında da birçok ihtiyaçla karşılaşmalarına çıkmaktadır. Üniversiteli olma hayalinde gençler için akademik başarıların yanı sıra sosyal etkinliklere katılabilecekleri, yeni insanlar tanıyıp yeni tecrübeler edinecekleri kampüs ortamı büyük önem taşımaktadır. Kampüste ders dışında geçirilen zamanın değerlendirilmesi noktasında üniversitenin öğrencilerine çeşitli sosyal, kültürel ve sportif aktivite imkânı sunması beklenmektedir.

Üniversitede boş zamanlarını beklediği şekilde değerlendiremeyen gençler, ekonomik olarak da zorlandıkları ilk aylarda çareyi yurda gitmekte aramaktadır. Eğer yurttaki da

kendini geliştirebileceği, boş zamanlarını verimli hale getirebileceği, yeni insanlar tanıyabileceği etkinlikler olmazsa genç yalnızlık yaşamakta ve bunun sonucunda da psikolojik sorunlar baş gösterebilmektedir. Yeni arkadaş edinememiş olmak bilmediği bir şehirde kendisini yalnız hissetmesine sebep olmaktadır. Üniversiteden önce eğlenceli zamanlar geçirdiği, güvendiği, birlikte hayaller kurduğu arkadaşlarına ve belki de en fazla ailesine duyduğu özlem ilk kez ailesinden ayrılan gençleri zorlamaktadır.

Aile özleminin yanında gençler alışmış oldukları konforlu ev ortamını da özlemektedir. Yurt yaşamı içinde barındırdığı birçok kuralla birlikte, çeşitli farklılıkları beraberinde getirmektedir. Evinde kendisine ait odası varken yurttaki odasını başkalarıyla paylaşma zorunluluğu, odanın ve şahsi eşyalarının temizliğini düşünme sorumluluğu, annesinin yaptığı yemeklere duyduğu özlem, toplu yaşamının getirdiği kurallar gençlerin yurt yaşamına dair en çok zorlandığı konulardandır.

Ailelerinin yanındayken üzerinde düşünmeleri gerekmeyen birçok konu yurttan kalmaya başladıkları andan itibaren gençler için önemli birer ihtiyaç olmaktadır. Yurttan kalmaya başlamak, üniversitenin farklı akademik yapısı ve sosyal hayata dair yaşanan değişiklikler gencin hayatında geçmiş yaşamına göre büyük farklılıklara neden olmaktadır. Değişen sosyal ve akademik çevre ile gençlerin tüm bu sürece, kişisel ve duygusal açıdan yaşadıkları değişimi de katarak uyum sağlaması beklenmektedir. Tüm bu değişikliklere uyum sağlama çabası ise bazı uyum problemlerinin ortaya çıkmasına neden olabilmektedir.

Bu doğrultuda yapılan araştırma; Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu (KYK)'na bağlı yurtlarda kalan ve üniversiteye yeni başlayan öğrencilerin sosyal, kültürel, ekonomik, psikolojik, beslenme ve barınmaya yönelik ihtiyaçlarını ve bu ihtiyaçlar doğrultusunda ortaya çıkan üniversiteye uyum sorunlarını sosyal hizmet bakış açısıyla ele almaktadır.

1.BÖLÜM: ARAŞTIRMA TASARIMI

1.1. ARAŞTIRMANIN PROBLEMİ

Üniversiteye başlayan öğrenciler geçiş aşamasında sosyal, kültürel, psikolojik ve akademik açıdan ciddi bir değişim sürecine girmektedirler. Dünyada ve ülkemizde yaşanan sosyokültürel değişimler; teknolojik gelişmeler ve değişen aile, eğitim, kültürel değerler vb. faktörlerle gençliğin sorun algılaması da değişmektedir. Bu sorunlar bağlamında gençlerin hayatında eğitim, işsizlik, psikososyal, maddi ve manevi çeşitli ihtiyaçlar gündeme gelmektedir. Bu yeni ortamda farklı ihtiyaçlara rağmen bazı öğrenciler, sahip oldukları karakter ve sosyal özelliklerinden dolayı üniversiteye kolaylıkla uyum sağlamakta; bazıları ise kendisinden beklenen rolleri yerine getirmekte zorlanmakta, üniversite ve yurt ortamına uyum sağlama noktasında güçlük çekmektedir.

Ergenlik döneminden yetişkinliğe geçiş aşamasına rastlayan üniversite yıllarında gençler, çeşitli problemlerle karşılaşmakta ve bu problemlerin çözümü noktasında zorluk yaşamaktadır. Özgüven (1992)'e göre, bu yıllarda genç toplum tarafından yetişkin olarak görülmemektedir. Genç bu süreçte, hem ergenlikle birlikte yaşadığı fiziksel değişimlere uyum sağlamaya çalışmakta hem de toplum tarafından kendisinden beklenen rolleri yerine getirmeye çalışmaktadır. Bu karmaşık süreçte ergen ya da yetişkin olarak kabul edilmeyen genç, bir takım uyum sorunları yaşayabilmektedir.

Genç, ailesinin yanından ayrılıp üniversitenin yeniliklerle dolu ortamına girdiğinde birçok problemle karşı karşıya kalmaktadır. Kendi sorumluluğunu almak, verdiği kararların sonuçlarına katlanmak, üniversitenin eğitim sistemine alışıp başarılı olmak, beslenme ve barınma sorunlarının üstesinden gelmek, sosyalleşmek, geleceğine dair planlar yapmak, yeni bir şehre alışmak vb. uyum sağlanması gereken birçok problemin üstesinden gelmeye çalışmak, gençlerde bazı uyum sorunlarının ortaya çıkmasına neden olabilmektedir (Şahin ve Tunçel, 2008).

Uyum sürecini rahat geçiren gençler, yaşadığı sorunlarla mücadele edebilmektedir. Fakat genç yaşadığı değişikliklere uyum sağlayamazsa, anksiyete ve depresyon gibi duyguları yoğun yaşamakta ve toplum tarafından kendisinden beklenen rolleri yerine getirmekte zorlanmaktadır. Sosyal etkinliklere katılmak, yeni hobiler edinmek, arkadaş

edinip olumlu ilişkiler geliştirmek ise, gencin psikososyal açıdan kendini iyi hissetmesine neden olmakta ve uyum sürecini kolaylaştırmaktadır (Öztemel, 2010).

Üniversite yılları birçok genç için, ailesinin maddi ve manevi desteğinden ayrı kaldığı ilk dönemdir. Üniversiteye başlamak gencin hayatına akademik olarak birçok değişikliği getirmektedir. Bunun yanında aileden ve yaşadığı şehirden ayrılmak, arkadaş ortamını değiştirmek, ev ortamından kurallarla dolu yurt yaşamına geçiş yapmak, kendi bütçesini ayarlamak zorunda olmak gibi yurttaki yaşamaya dair çok daha ciddi değişikliklerle karşı karşıya kalan genç stresli bir geçiş sürecine girmektedir. Bazıları için bu geçiş süreci, önlerine çıkan ve aşılması gereken bir zorluktur ve bu zorluğu fırsata çevirip yeni ortama uyum sağlayarak kişisel gelişimlerine olumlu katkı sağlarken; bazılarının karakterine ise değişikliklerle dolu bu süreç fazla gelir ve uyum sağlayamayıp psikolojik sorunlarla baş başa kalmaktadır.

Üniversitelerde ve yurtlarda gençlerin ihtiyaçları ve bu doğrultuda ortaya çıkan uyum sorunlarına yönelik meslek elemanları tarafından yapılan koruyucu ve önleyici çalışmalar çok önemlidir. Üniversite ve yurda başlanan ilk haftalarda düzenlenen uyum programları, öğrencilerin yurt yaşamı, yurttaki kurallar, kampüs imkanları vb. konularda bilgilenmelerine ve en önemlisi de arkadaş edinmelerine imkan sunmaktadır.

Gençlerin üniversiteye ve özellikle yurt yaşamına uyum sağlamasındaki en önemli faktör güçlü bir arkadaşlık ilişkisinin kurulabilmiş olmasıdır. Gençler, kendileriyle benzer sorunları yaşayan arkadaşlarının olması durumunda kendi yaşadıkları sorunları normalleştirebilmektedir. Arkadaşlık bu dönemde gençler için önemli bir sosyal destek mekanizmasıdır. Kendisini ailesinin sıcak ortamından uzakta ve yalnız hisseden gençler, yaşadıkları bu eksiklik duygusunun arkadaşları sayesinde üstesinden gelebilmektedir. Aksi halde, genç üniversite ve yurttaki arkadaş edinemediğinde; yaşadığı stres ve uyum problemleri artmaktadır.

Tinto (1975, aktaran Sağınç, 2011), öğrencilerin okuldan ayrılma nedenleri olarak, öğrencilerin üniversite ortamına uyum sağlayamamalarını göstermekte ve bu konuda üniversitenin ilk yılının önemine vurgu yapmaktadır. Tinto'ya göre öğrencilerin sahip oldukları değerler, üniversiteye başladıklarında yeni çevre ile birlikte tekrar şekillenir. Öğrenciler üniversite hayatları boyunca “ayrılma”, “üniversiteye geçiş” ve “üniversite

ile birleşme” aşamalarından geçmek zorundadır. Genç, bir önceki dönemde oluşturduğu ilişkilerden ve topluluklardan ayrılmak zorundadır, çünkü üniversitenin gereklerine ve davranış şekillerine uyum sağlamak için bu önemli bir faktördür. Üniversiteye geçiş ise daha karmaşık bir dönemdir, çünkü burada öğrenci hem eski ilişkilerini korumaya çalışır hem de yeni ortamına bağlanmak zorundadır ve bu durum öğrencide yüksek oranda strese neden olur. Üniversite ile birleşme döneminde ise öğrenci yeni normlara ve davranışlara uyum sağlar ve kendini yeni ortamı ile bir bütün olarak görmeye başlar. Öğrencilerin üniversitenin sosyal ve akademik hayatı ile ilişkileri, hem pozitif hem de negatif sonuçlar yaratabilir. Araştırmacılar buradan yola çıkarak okuldan ayrılan öğrencilerin genelde üniversite ortamına uyum problemleri gibi kişisel nedenler ile eğitimlerini bıraktıklarını ileri sürmüşlerdir (Sağınç, 2011). Bu nedenle üniversitenin ilk yılında gençlerin üniversite uyumunu etkileyen faktörleri araştırmak önemlidir.

Üniversiteye yeni başlayan öğrencilerde üniversite ve yurt yaşamına uyum sorunları ön plana çıkmaktadır. Üniversite öğrencilerinin uyum sorunları üzerine yapılan çalışmada Çoruh (1989; aktaran Öztemel, 2010), üniversiteli gençlerin çoğunlukla kişisel, sosyal, akademik ve aileden kaynaklı problemler yaşadıklarını ve psikososyal açıdan destek almaya ihtiyaç duyduklarını ortaya çıkarmıştır.

Araştırma; bireyin sosyal refahına önem verip, her türlü ihtiyacının karşılanması, içinde bulunduğu zorluklarla baş edebilmesi için desteklenmesi ve sorumluklarını yerine getirebilmesi noktasında güçlendirilmesi amacıyla psikososyal yaklaşıma dayandırılarak kurgulanmıştır.

Sosyal hizmet; gençlik refahı alanında gençlik merkezleri, yükseköğrenim öğrenci yurtları, üniversitelerdeki mediko-sosyal merkezler ve öğrenci sağlık merkezleri gibi kurumlarda hizmet vermektedir. KYK yurtlarında ve üniversitelerde psikososyal servislerde; yurtlarda barınan öğrencilerin psikososyal ve ekonomik sorun ve ihtiyaçlarının belirlenip çözümlenmesine; üniversite, yurt ve sosyal çevresiyle karşılıklı uyumlarına yönelik sosyal çalışmacı ve diğer meslek elemanları tarafından bilimsel yöntemler çerçevesinde koruyucu ve önleyici hizmetler verilmektedir.

KYK, yurttta kalmaya yeni başlayan öğrencilerin ortamı tanımalarını ve yurt yaşamına uyum sağlamalarını kolaylaştırmak amacıyla “Uyum Programı” düzenlemektedir.

Öğrencilere sosyal çalışmacı ve psikologlar tarafından iletişim, toplu yaşamın gerektirdiği kurallar, yurda ve okula uyum, aile özlemi, yalnızlık duygusu, başarısızlık korkusu, sınavlara dair stres, ders çalışma teknikleri vb. konularda toplantılar düzenlenmektedir (“Psikososyal servisler”, 2015). Üniversitelerde de eğitim döneminin ilk haftası öğrencilere dersler, hocalar, kampüs imkânları vb. konularda bilgilendirici uyum programları düzenlenmektedir. Bu programların bazıları kredili ders olarak verilip zorunlu tutulurken bazıları da toplantı şeklinde düzenlenip zorunlu tutulmamaktadır.

Beklenen uyum süreci gerçekleşmediğinde öğrenciler ailesinin yaşadığı şehirdeki üniversiteye geçiş yapmayı, üniversiteyi dondurmaya ve eğitimlerinden vazgeçip üniversiteden ayrılmayı dahi düşünebilmektedir. Kendisi, ailesi ve toplum tarafından gence dair büyük beklentilerin olduğu, geleceğe dair ciddi planların yapıldığı, hayallerin kurulduğu üniversiteli olma sürecinde uyum sorunları; gençlik çalışması yapan tüm disiplinler için olduğu gibi sosyal hizmet alanında da üzerinde çalışılması gereken önemli bir sorun alanıdır.

Gençlerin uyum sorunları hakkında farklı disiplinlerde nicel yöntemle birçok araştırma yapılmış olmasına rağmen; sosyal hizmet alanında konuya gerekli ilginin gösterilmediği dikkati çekmiştir. Sosyal hizmet bakış açısında her bireyin duygu, düşünce ve sorunlarının özel ve değerli olmasından hareketle; bu çalışmada katılımcıların ihtiyaçları ve uyum sorunlarına dair duygularını, heyecanlarını, korkularını kendi ifadeleri ile anlatabilme imkânı bulması önemlidir. Nitel yöntemle gerçekleştirilen bu araştırma ile, her bir katılımcının duygu ve düşüncesine ayrı önem gösterilmesi amaçlanmıştır.

Bu doğrultuda, üniversiteye yeni başlayan ve KYK’ya bağlı yurtlarda kalan öğrencilerin sosyal, kültürel, ekonomik, psikolojik, beslenme ve barınmaya yönelik ihtiyaçlarını ve bu ihtiyaçlar doğrultusunda ortaya çıkan uyum sorunlarına ilişkin değerlendirmelerini, bu süreçte karşılaştıkları güçlükleri ve bunlarla baş etmede kullandıkları yöntemleri anlamak gerekmektedir. Gençlerin kendi ihtiyaçları ve uyum sorunlarına dair değerlendirmelerini incelemek, gençlik alanında yapılacak çalışmalara ışık tutabilmesi açısından önem taşır.

1.2. ARAŞTIRMANIN AMACI

Araştırma KYK'ya bağlı yurtlarda kalan ve üniversiteye yeni başlayan öğrencilerin sosyal, psikolojik, akademik, barınma ve temel hizmetlere yönelik ihtiyaçlarını ve bu ihtiyaçlar doğrultusunda ortaya çıkan uyum sorunlarını sosyal hizmet bakış açısıyla ele almayı amaçlamaktadır. Ayrıca araştırma verileri yorumlanarak sorunların çözümüne sosyal hizmet açısından uygulanabilir çözüm önerileri üretmeyi hedeflemektedir.

Araştırmanın amacı çerçevesinde KYK'da kalan ve üniversiteye yeni başlayan öğrencilere yönelik aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

- Gençler sosyal, psikolojik, akademik, barınma, temel hizmetler ve geleceğe dair planlarında nelere ihtiyaç duyduklarını nasıl ifade etmektedir?
- Gençler ihtiyaçlarının nedenlerini nasıl açıklamakta ve ihtiyaçlarına yönelik hangi çözüm önerilerini sunmaktadır?
- Gençler üniversiteye başladıklarında kişisel-duygusal, sosyal, akademik ve kurumsal olarak ne tür uyum sorunları yaşamaktadır?
- Gençler yaşadıkları uyum sorunları ile baş etmede hangi yöntemleri kullanmaktadır?
- Gençler ihtiyaçları ve uyum sorunları hakkında KYK'nın kendilerine yönelik hizmetlerini nasıl değerlendirmektedir?
- KYK'da görevli sosyal çalışanların gençlerin ihtiyaçları ve uyum sorunları hakkındaki rolü gençler tarafından nasıl değerlendirilmektedir?
- Gençlerin ihtiyaçları ve uyum sorunlarına yönelik hizmetlerde sosyal hizmet açısından neler yapılabilir?

1.3. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Üniversite yılları gençlerin birçok değişikliği bir arada yaşadığı, farklı ihtiyaçlarının olduğu ve çeşitli uyum sorunları yaşadıkları bir dönemdir. Bu dönemde gençlerin

ihtiyaçlarına yönelik hizmetlerin yanı sıra, kişiisel-duygusal, sosyal, akademik ve kurumsal açıdan niversiteye ve yurt ortamına uyum sağlamaları için gerekli desteğin verilmesi gerekir. Bilimsel araştırmalarla, gençlerin niversiteye başladıkları dönemdeki ihtiyaçlarının ve uyum süreçlerini etkileyen faktörlerin belirlenmesiyle, çözüme dair öneriler ve hizmetler geliştirilebilecektir. Bu sebeple gençlerin konu hakkındaki deneyimlerine dair kendi ifadeleri ve değerlendirmelerine yer verilmesi önemlidir. Üniversitenin ilk yılları gençlerin kimlik gelişimini tamamlamaları, geleceğe dair hedef ve planlarını oluşturdukları, sahip olmak istedikleri ve bir ömür devam etmeyi planladıkları mesleğe adım atıyor olmaları ve daha birçok sebeple büyük önem taşımaktadır. Bu dönemi daha iyi anlamak ve analiz etmek gençlerin gelecek yılları için önem arz etmektedir.

Türkiye’de gençlere yönelik çalışmalara verilen önem giderek artmaktadır. Gençlik alanında üniversitelerin çeşitli bölümleri araştırmalar yapmakta ve gençlerin yaşadığı çeşitli sorunlara ilgi göstermektedir. Hiç kuşkusuz sosyal hizmet, gençlik alanında çalışmalar yapan nc alanlardandır. Üniversiteli gençlere yönelik literatür incelendiğinde gençlerin ihtiyaçlarına yönelik çalışmaların eksikliğinin yanı sıra, gençlerin yaşadıkları uyum sorunları hakkında farklı bilim dallarının nicel yöntemle araştırmalar yapmış olduğu ve kendi alanlarında çözüm nerileri sundukları görülmüştür. Ancak sorunun sosyal hizmet açısından ele alınması ve nitel yöntemle gerçekleştirilmesi ile sorunun derinlemesine analiz edilmesinin gençlik alanında çalışan profesyonellere ve sosyal hizmet bölümüne katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Gençlerin ihtiyaçlarının ve uyum sorunlarının incelenmesi, sosyal hizmetin koruyucu ve önleyici hizmetleri açısından önem taşımaktadır.

Ülkemizde son yıllarda gündemde olan ve öncelikli olarak ilkokul, ortaokul ve liselerde uygulamaya başlaması planlanan okul sosyal hizmetine üniversitelerde de ihtiyaç duyulmaktadır. Üniversitelerin de okul sosyal hizmeti alanında yapılacak çalışmaların ve verilecek hizmetlerin kapsamı içerisinde düşünülmesi gerekmektedir. Bu alışma üniversitelerde ve birçok niversite öğrencisinin barındığı KYK yurtlarının psikososyal servislerinde niversite öğrencilerine yönelik çalışmalarda okul sosyal hizmeti kapsamında yapılacak çalışmalara duyulan ihtiyaç ortaya koyması açısından önemlidir.

1.4. ARAŞTIRMANIN TANIMLARI

Nitel araştırmalarda kavram tanımlarına yer verilmemektedir. Ancak bu çalışmada kullanılan bazı kavramların operasyonel tanımlarının yapılması gerekli görülmüştür.

Genç: Kredi ve Yurtlar Kurumuna bağlı yurtlarda kalan ve üniversiteye yeni başlayan öğrencilerdir.

İhtiyaç: Üniversiteye yeni başlayan öğrencilerin Kredi ve Yurtlar Kurumuna bağlı yurtlarda kalıyor olmalarına bağlı olarak ortaya çıkan sosyal, psikolojik, akademik, barınma ve temel hizmetlere yönelik ihtiyaçlarıdır.

Uyum Sorunları: Kredi ve Yurtlar Kurumuna bağlı yurtlarda kalan ve üniversiteye yeni başlayan öğrencilerin sosyal, psikolojik, akademik, barınma ve temel hizmetlere yönelik ihtiyaçlarını ve bu ihtiyaçlar doğrultusunda ortaya çıkan kişisel, sosyal ve üniversiteye uyuma dair sorunlarıdır.

1.5. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI

Araştırma, KYK'ya bağlı Ankara'daki Tahsin Banguoğlu Yurdunda kalan 17 erkek ve Şerife Bacı Yurdu ile Zübeyde Hanım Yurdunda kalan 15 kadın olmak üzere toplamda 32 katılımcı ile Haziran 2014 - Aralık 2016 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir.

Araştırmada katılımcıların belirlenmesinde KYK'da görevli sosyal çalışmacı ve psikologlardan destek alınmıştır. Ankara'daki KYK'ya bağlı yurtlardan sadece 16'sında görevli sosyal çalışmacı ya da psikolog bulunmaktadır. Araştırma, maliyet ve insan gücü nedeniyle Ankara ilindeki 3 (üç) KYK yurdu ile sınırlı tutulmuştur.

2. BÖLÜM: KURAMSAL ÇERÇEVE

KYK'ya bağlı yurtlarda kalan ve üniversiteye yeni başlayan öğrencilerin sosyal, psikolojik, akademik, barınma ve temel hizmetlere yönelik ihtiyaçlarını ve bu ihtiyaçlar doğrultusunda ortaya çıkan uyum sorunlarını sosyal hizmet bakış açısıyla ele almayı amaçlayan bu tez çalışmasında, ilgili literatürün taraması ile belirlenen konulara yer verilmesi uygun görülmüştür.

2.1. GENÇ VE GENÇLİK KONUSUNA GENEL BİR BAKIŞ

Şentuna (2009, s. 9)'ya göre, gençliğe dair tanımlar farklı toplum ve kültürlerde değişkenlik göstermektedir, bu sebeple de ortak kabul görececek bir “gençlik” tanımı yapmak zordur. Her ülke kendine has bir tanım yaparak gençliğe dair politikalarını belirlemektedir.

“Genç” tanımı bilimsel olarak ele alındığında genellikle yaş aralığına göre değerlendirme yapılmıştır. 1985 yılında Birleşmiş Milletlerin “Uluslararası Gençlik Yılı” çalışmalarında yaptığı genç tanımına göre, 15-24 yaş arasındaki bireyler genç olarak kabul edilmiştir. Birleşmiş Milletler tarafından gençlere yönelik sunulan hizmetler de bu tanıma göre yürütülmektedir. Ülkelere göre gençlik yaş aralıkları tabloda verilmiştir (“Youth partnership”, 2013).

Tablo 1: Ülkelerin Gençlik Yaş Aralığı

Ülke	Gençlik Yaş Aralığı
Avusturya	13-30
Belçika	0-25
Birleşik Krallık	11-25
Bulgaristan	26-30
Çek Cumhuriyeti	15-26
Danimarka	15-25
Ermenistan	16-30
Estonya	7-26
Finlandiya	0-29
Fransa	15-26
Hollanda	0-25
İspanya	14-30
İsveç	13-25
İtalya	15-30
İzlanda	12-20
Letonya	14-29
Litvanya	16-29
Lüksemburg	12-26
Macaristan	15-29
Malta	14-30
Norveç	13-25
Portekiz	15-30
Rusya	14-29
Slovenya	14-27
Türkiye	14-29
Ukrayna	14-35
Yunanistan	15-30

Kaynak: (“Youth partnership”, 2013)

Gençlik ve Spor Bakanlığı tarafından gençliği ve sporu etkileyen politikaların ilgili kurumlarla koordinasyonunu sağlamayı amaçlayan Ulusal Gençlik ve Spor Politikası Belgesinde ise gençlik hedef grubu; içinde bulunulan zaman, toplumumuzun sosyo-ekonomik gelişimi, kültür ve gelenekler göz önüne alınarak 14-29 yaş aralığında bulunan bireyler olarak belirlenmiştir. Tablo 1’deki Türkiye yaş aralığı da bu bilgi doğrultusunda eklenmiştir.

Alemardoğlu (2005), Şentuna’ya benzer şekilde; gençlik çağı olarak belirtilen sürenin toplumsal koşullar çerçevesinde şekillendirildiğini ifade etmektedir. Gençlerin toplumsal, siyasi ve ekonomik gelişmeleri farklı şekillerde tecrübe ettiğini, bu sebeple de tek bir tanım yapmanın zorluğunu vurgulamaktadır. Buna sebep olarak, bir önceki

dönem olan çocukluk ile bir sonraki yetişkinlik döneminin de ortak kabul görmüş bir tanımının olmaması gösterilebilmektedir.

Arı ve Benli (2001) ise gençliği; bireyin çocukluktan çıkması ile üretim sürecine katılması arasında kalan süreç olarak tanımlamaktadır. Fakat çocukluktan çıkılma evresi ile üretim sürecine katılma evresi kesin olarak belirlenemediği için gençliğin ne kadar sürelik bir zaman dilimini kapladığını bilme olanağı bulunmamaktadır.

Bilhan (1996)'a göre ise gençlik, bilinçli olarak yetişmenin ve toplumsal sorumluluk duygusunun olgunlaşmaya başladığı evredir. Bu evrede bireyler toplum içerisinde yerini bulma ve kendisini kanıtlama çağının geldiğinin farkına varırlar, bilgilenmeye kültürel olgunlaşmaya, beceriler elde etmeye hazırdırlar.

Gençliğin tanımı yapılırken bakış açısı da önemlidir. Steinberg (2007: Akt: Şentuna, 2009: 10), bir biyologun ergenliğin başlama ve tamamlanması arasındaki sürece, bir avukatın yasalarla düzenlenen yaş aralığına, bir eğitimcinin ise farklı sınıf düzeyindeki öğrenciler arasındaki farklara odaklanabileceğini söylemektedir. Gençliğin; toplumsal, siyasal ve ekonomik şartlar altında farklı ihtiyaç ve ilgileri olabilen, belirli bir yaş ile sınırlanmayan bir grup olarak değerlendirilmesi gerektiğini vurgulamaktadır.

1982 Anayasasının 58. maddesinde gençler; alkol, uyuşturucu maddeler, suç, kumar vb. kötü alışkanlıklardan ve bilgisizlikten korunması gereken bir grup olarak ifade edilmektedir. Anayasadaki genç yaklaşımına benzer şekilde Yentürk vd. (2008, aktaran Şentuna, 2009, s. 11) Türkiye’de gençliğin, “enerjilerinin faydaya dönüştürülmesi gereken ya da yeterince bilinçli olmadıkları için kötü alışkanlıklardan ve kötü niyetli yönlendirmelerden korunması gereken bir grup” olarak algılandığını belirtmişlerdir. İki bakış açısı da gençliği, yetişkin olmak için hazırlanılan bir dönem olarak görerek gençlerin içinde bulundukları döneme dair ihtiyaçlarını görmezden gelmektedir.

Sütlaş (2007, s. 82-83)'a göre gençlik; kategorize edilebilecek, ayrı ve özel olarak değerlendirilebilecek bir sınıf değildir. Gençlikte belirleyici olan şey, bireyin yaşadığı süre ile bedensel değişimler, yani yaşla birlikte gelen bazı özelliklerdir ve bu dönemdeki insan topluluğu da gençtir. Gençliğe dair diğer tüm ortak faktörler bu temel vurguya göre şekillenir. Bilimsel olarak bedensel değişimler açısından bakıldığında ise 10-24 yaş arasındaki insanlara, genç insan denilmektedir. Gündelik hayatta ise 15-24 yaş arası

gençlik dönemi olarak kabul edilmektedir. Bu aralığa denk gelen 18 yaş, bizim ülkemizde olduğu gibi diğer birçok ülkede de çocukluktan çıkma ve reşit olma yaşı olarak kabul görmektedir. Yasal olarak 18 yaşına kadar çocuk olarak kabul edildiklerinden bu yaşa kadarki gençler de, çocukların sahip olduğu haklardan yararlanma durumundadır. Benzer şekilde yetişkinlik dönemine denk gelen 18 yaştan sonraki gençlik dönemi ise, bir vatandaş olarak sahip olunan hakların tamamına sahiptir. Bu yasal tanımlar çerçevesinde gençler pozitif haklara sahip olmaktadır. Gençlik dönemi ortalama olarak 70 yıllık bir ömrün % 20'sine denk gelmektedir. Bu açıdan da gençler sosyal ve ekonomik yaşamda toplumda önemli bir güç konumundadır.

Görüldüğü üzere gençliği tanımlarken; yaş aralıklarına göre, bilimsel olarak fiziki değişime göre, hukuki haklara göre ya da toplumsal beklentilere göre farklı açılardan değerlendirmek mümkündür. Araştırmaya göre tüm bu kriterler genci etkilemektedir ve çalışma kapsamında üniversitede eğitim gören genç grup ele alınmıştır.

2.1.1. Türkiye'deki Gençlik İstatistikleri

Türkiye İstatistik Kurumu'nun 2016 yılı "İstatistiklerle Gençlik" verileri kapsamında, Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS) sonuçlarına göre; Türkiye'nin nüfusu toplamda 79.814.871'dir. 15-24 yaş aralığındaki genç nüfus ise 12.989.042'dir ve gençler toplumun % 16,3'ünü oluşturmaktadır. Genç nüfusun % 51,2'sini erkekler, % 48,8'ini de kadınlar oluşturmaktadır.

2014-2015 öğretim yılında yüksek öğretimde net okullaşma oranı % 39,5 iken, 2015-2016 öğretim yılında ise % 40,9'a yükselmiştir. Erkeklerde % 38 olan oran % 39,2'ye, kadınlarda % 41,1 olan oran ise % 42,6'ya yükselmiştir.

"Hane Halkı İşgücü Araştırması-2016" sonuçlarına göre; eğitimde ve istihdamda yer almayan gençlerin oranı % 24'tür. Genç erkeklerde % 14,6 olan oran genç kadınlarda % 33,5'tir.

"Hane Halkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması" sonuçlarına göre; 16-24 yaş aralığındaki gençlerin internet kullanımı oranı olarak 2015'te % 82,4'ten 2016'da %

87,5'e yükselmiştir. 2016'da genç erkeklerde 2015'e göre 4,8 puan artışla % 94,2 olan internet kullanımına dair oran, genç kadınlarda ise 5,2 puan artışla % 80,7 olmuştur.

“Yaşam Memnuniyeti Araştırması” sonuçlarına göre; 2015'te 18-24 yaş aralığındaki gençlerin % 63,8'i kendini mutlu olarak ifade etmiştir. 2016'da bu oran % 65,1'e yükselmiştir. Genç erkeklerden % 60'ı mutlu iken, genç kadınlardan % 70,2'si mutludur. 2016 yılında gençlerden % 63,6'sı aldıkları eğitimden memnun olduğunu belirtmiş olup bu oran genç erkeklerde % 64,2 iken genç kadınlarda % 63'tür. 2016 yılında gençlerden % 78,7'si şimdiki işinden memnun olduğunu belirtirken, % 51'i de kazandığı paradan memnun olduğunu belirtmektedir. Genç erkeklerin % 77'si işinden memnunken, kazancına dair memnuniyet oranı ise % 51,5'tir. Genç kadınlardaki işe dair memnuniyet oranı % 82,4 ve kazandıkları paraya dair memnun olma oranı % 50'dir.

2.1.2. Üniversite Gençliği

Yörükoğlu (2000, s. 20)'na göre gençlik; bazen bir geçiş süreci olarak görülürken, bazense çocukluk ve yetişkinliği birbirine bağlayan bir köprüdür. Gencin toplum tarafından kabul görüp yetişkinler arasındaki yerini alabilmesinde; gerekli görülen bilgi, beceri ve tecrübeyi edinmesi etkili olmaktadır.

Tire (2002)'nin tanımına göre “Üniversite gençliği; üretim sürecinde yeri olmayan, bir uzmanlık alanı için bir araya gelmiş, disiplin içerisinde yaratıcı, eleştirci düşünceye sahip, benzer alışkanlıkları olan genç insanlar bütünüdür”. Üniversite gençliği, tüm gençlik kesimi içerisinde daha seçkin bir yere sahiptir. Gelecekte aktif olarak üretimde ve ülke kalkınmasında yer alacaklardır. Bu anlamda üniversite gençliği ülkenin donanımlı ve dinamik gücüdür (aktaran Kara, 2009, s. 23).

Üniversite gençliği, Yazıcı (2001)'ya göre; biyolojik, psikolojik ve sosyal gelişim açısından 17-21 yaş ile 22-25 yaş aralığı olarak iki gruba ayrılabilir. İlk evre geleceğe dair kararların alındığı, aile ve yakın çevre ile tartışmaların yaşandığı, bir gruba ait olmak istenilen, kendini ispatın büyük önem taşıdığı bir dönemdir. Üniversite yılları genellikle bu yaş dilimine rastlamaktadır. 22-25 yaş aralığı ise genç yetişkinlik olarak tanımlanmaktadır. Özoğlu (1988)'na göre bu dönemde geleceğe dair planlarda

kararlı bir tutum oluşmakta, analiz yeteneği gelişmekte, yaratıcı düşünceler ve hareketlerde artış görülmektedir. Bu dönemdeki toplumsal konulara yönelik aratan ilgi ve dahil olma isteği, idealist fikirler ve adaletsizliğe dayanamama gibi özellikler gencin kişiliğinde sağlıklı bir uyumun gerçekleştiğine dair işaretlerdir.

Mercan ve Yıldız (2011, s. 138)'a göre, üniversiteye başlamak ülkemizde gençler ve aileler için dönüm noktası olarak görülüp bu sürece olduğundan farklı anlamlar yüklenmektedir. Üniversiteli olmak; zorlu sınav sürecinin aşıldığı, başarının ispatlandığı, başarılı bir meslek sahibi olma yolunun açıldığı, yetişkinliğe geçiş süreci olarak görülmektedir. Üniversiteye başlarken esas üzerinde durulması ve önem verilmesi gereken konular, eğitim öğretim yılının başında gencin ve ailesinin karşısına çıkmaktadır.

Üniversite öğreniminin başlaması ile gençler uyum sorunu yaşayabilmekte, toplumsal normlara uyum sağlamaya çalışan genç arkadaş grupları ile birlikte kurduğu bir alt gruplaşma ile birlikte ortaya yeni çıkan yeni kuralları eskileri ile bağdaştırma çalışırken bocalama yaşayabilmektedir. Farklı kültür öğeleri, gençlerin uyum problemi yaşamalarına neden olabilmekte ve bunun sonucunda riskli davranışlarda bulunabilmektedir (Yurtsever, 2011, s. 12).

2.1.3. Üniversite Gençlerinin Problemleri

Toplumda kategorik bir ayrımı ifade eden gençlik, karşımıza en çok öğrenci statüsüyle çıkmaktadır. Gençlik kavramı; aile yapısı ve yetiştirilme tarzlarındaki farklılıklardan kaynaklanan bazı sorunlar barındırmaktadır. Bu sorunlar; gençlerin ekonomik, toplumsal, kültürel ve siyasal sistemden kaynaklı kaygıları ve beklentileri olarak sıralanabilmektedir (Tuncay, 2000, s. 236).

Gençlerin sorun alanlarının belirlenmesine dair çalışmalar 1980'li yıllarda önem kazanmaya başlamıştır. Kacur ve Atak (2011, s. 275)'a göre; özellikle son yıllarda gençlerin, sınav stresinin artması, kendilerini ifade alanı bulamamaları, başarılı olmaya dair ailelerin yaptığı baskı gibi sebeplerle araştırmacılar, üniversiteli gençlerin sorunlarını araştırmaya ve bu sorunlara çözüm bulmaya yönelmiştir.

Özgüven (1992)'in aktardığına göre, problem tarama envanteri şeklinde yapılan bir grup çalışmada üniversiteli öğrencilerin; gelecek kaygısı, iş bulma, ekonomik durum, üniversite hayatı, serbest zamanı değerlendirme, sağlık, eğitim, insanlarla iletişim, aile, karşı cinsle ilişkiler, dini ve ahlaki konularda problem yaşadıkları bulunmuştur.

Gençlere üniversite eğitimi sağlanması tek başına yeterli olmamaktadır. Öğrencilerin kendilerini ifade edebilecekleri, sorunlarını paylaşabilecekleri, boş zamanlarını değerlendirebilecekleri destek kurum ve kuruluşları ve profesyonel elemanlar da olması gerekmektedir (Yazıcı, Akkutay, Cangızbay, Aykaç ve Bilgin, 2003).

Üniversite gençlerinin problemleri araştırma kapsamında; ekonomik, sağlık, eğitim-öğretim, sosyokültürel, psikolojik açıdan ele alınmıştır.

2.1.3.1. Ekonomik Problemler

Üniversite gençliğinin fırsat eşitliğini engelleyen pek çok faktör değişik kategoriler altında incelenebilir. Bunların en önemlilerinden bir tanesi gelir ve meslektir. Ailenin sahip olduğu toplam gelir bir öğrencinin alacağı eğitimi etkilemektedir. Ana-babaların sosyo-ekonomik ve kültür düzeyleri, ne kadar düşüğe gençlere sağlayacakları imkân o kadar azalacaktır. Üniversite gençlerine ne kadar olumlu şartlar ve imkânlar sağlansa da, üniversiteli olmanın maddi temelini sağlayacak olan ailelerin sosyo- kültürel ve ekonomik özellikleri olacaktır (Yurtsever, 2011, s. 13).

Ekonomik problemler; eğitim ve öğretim masraflarına dair problemler, barınma problemleri, beslenme problemleri olarak sıralanabilir.

Eğitim-öğretim masraflarına dair problemler: Ailesinden ayrılan gençler üniversiteye başladıklarında, maddi imkânları olsa bile kendi bütçelerini oluşturup bu bütçeyi yönetmekte sorun yaşayabilmektedir. Ailenin gönderdiği sınırlı bütçe ile ihtiyaçlarını karşılamakta güçlük çeken gençler, kredi ve burs imkânlarına başvurmaktadır.

Barınmaya dair problemler: Ersoy ve Arpacı (2003)'ya göre barınma sorunu, üniversite okumak için ailesinin yanından ayrılan gençlerin karşılaştığı ilk sorundur. Barınmaya dair problemler, beslenme ve sağlık sorunlarıyla da ilişkilidir. Barınma

ortamındaki problemler ve dengesiz beslenme sonucu gençler sağlık problemleriyle karşılaşabilmektedir.

Cılga (1994, s. 91)'ya göre, barınma koşullarına bakarak insanların sosyal hayatlarına ve maddi imkânlarına dair bilgi edinmek mümkündür.

Öğrenciler barındıkları ortamda hijyen koşulları ve fiziksel açıdan yeterli imkanlara sahip olduklarında, yaşam kaliteleri artacaktır. Öğrencilerin bu uygun ortama kavuşabilmesi için barınma sorununu çözmeleri gerekmektedir.

Beslenmeye dair problemler: Aileden ayrı yaşamaya başlayan öğrenciler sağlıksız ve kalitesiz hazır gıdalara yönelebilmektedir. Yaşadıkları ekonomik sorunlardan dolayı, gerekli şartları taşımayan sağlıksız ortamlarda beslenmek, gençlerin sağlığını tehdit etmektedir. Gençlerin sağlığını korumak için dengeli beslenmesi gerekmektedir. Aksi takdirde gençlerin fiziksel ve zihinsel becerileri olumsuz etkilenmektedir (Koç ve İskender, 1993).

2.1.3.2. Sağlık Problemleri

Yurtsever (2011, s. 19)'e göre, sağlıksız beslenmek, yetersiz fiziksel aktivite, sigara, alkol ve madde kullanımı gibi zararlı alışkanlıklar, cinsel yolla bulaşan hastalılar, depresyon ve intihar girişimi gibi davranışlar, gençler açısından bu dönemde risk taşımaktadır. Gençleri sağlıklı bir yaşama yönlendirmek amacıyla, serbest zamanlarını aktif ve kaliteli şekilde geçirebilecekleri sosyal, kültürel ve sportif faaliyet imkanlarının gençlere sunulması gerekmektedir. Gençler arasında yaygınlaşan sağlık sorunlarından bir diğeri de, yetersiz fiziksel aktivite ve dengesiz beslenmeye bağlı olarak da gelişen aşırı kilo almadır. Bu nedenle fiziksel etkinlikler giderek önem kazanmaktadır.

Bağımlılık riskli bir davranış olmasına karşın, 10-24 yaş arasındaki gençlerden bazıları bu durumu risk olarak algılamamakta ve uzun dönemde karşılarına çıkma ihtimali yüksek olan sağlık sorunlarını görmezden gelebilmektedirler. Gençler arasındaki madde ve alkol kullanım oranlarının belirlenmesi, bu konuda alınacak önlemler için gereklidir. Beslenme bozuklukları gençler arasında önemli bir problem olup aşırı kilo alımına

sebepe olabilmektedir. Aşırı kilo alımını durdurmak ve sağlıklı bir nesil yetiştirmek için gençlerin mutlaka spora yönlendirilmesi gerekmektedir (Yurtsever, 2011, s. 18).

2.1.3.3. Eğitim ve Öğretim Problemleri

Eğitim ve öğretim problemlerinde gençlerin başarılarını etkileyen faktörleri belirlemek gerekmektedir. Koç ve İskender (1993) bu faktörleri; öğrenciden kaynaklı kişisel faktörler, aileden kaynaklı faktörler ve eğitim-öğretim ortamının etkili olduğu faktörler olarak sıralamaktadır.

Kişisel Faktörler: Ortaöğretim ile üniversite öğretimi birbiriyle bağlantılıdır. Öğrenciler ortaöğretimden donanımlı olarak gelmediklerinde, üniversitedeki eğitim sürecine dair başarısızlık korkusu gençte kaygı ve stres oluşturmaktadır. Üniversiteden önceki olumsuz ders çalışma alışkanlıkları, derslerde devamsızlık yapmak ve ilgi alanı olmayan bir bölüme kayıt yaptırmış olmak gençlerin başarısız olmasına sebep olabilmektedir. Ailenin ya da çevrenin baskısıyla istemediği bir bölümü seçmek zorunda kalan, açıkta kalma korkusuyla son sıralardaki bir bölümü seçen öğrenciden başarılı olmasını beklemek haksızlık olacaktır. Bunların yanı sıra ekonomik problemler de gençlerin başarısını olumsuz olarak etkileyebilmektedir (Koç ve İskender, 1993).

Aileden Kaynaklı Faktörler: Koç ve İskender (1993)'e göre, ailesinde ilgi görmeyen ve baskı altında yetişen gençler, üniversitede aileden ayrı farklı bir şehirde yaşadıklarında boşluğa düşebilmektedir. Ailenin baskı ve kontrolünden uzak olmayı sınırsız bir özgürlük olarak algılamaktadır. Bu süreçte gençlerin zararlı alışkanlıklara yönelmeleri, olumsuz sosyal çevrelere girmeleri gibi riskler bulunmaktadır. Aile yapısının güçlü olduğu, ilgili aile ortamında yetişen gençlerin başarı oranları genellikle yüksektir. Aileden ayrılp kendini farklı bir şehirde bulan gençler, yeni ortam ve çevreye uyum sağlamada zorlanabilmektedir. Ailedeki eğitim seviyesi ve eğitime verilen önem ile ailenin sosyo-ekonomik yapısı da gençlerin başarısını etkileyen faktörlerdendir

Eğitim ve Öğretim Ortamının Etkilediği Faktörler: Öğrencilerin başarılı olmasında, üniversitede öğretim elemanlarıyla kurdukları iletişimin kalitesi önemlidir. Bu iletişimi ise; kalabalık sınıf ortamı, öğretim elamanlarıyla öğrenciler arasındaki statü farkı, ders dışında birlikte yapılan sosyal etkinliklerin azlığı olumsuz yönde etkileyebilmektedir.

Öğretim elemanlarıyla öğrenciler arasında daha sınırlı ve mesafeli bir iletişim kurulmaktadır. Bunun sonucunda da genellikle öğretim elemanları, öğrenciyi tanıyamamakta ve öğrencilerin beklediği ilgiyi kendilerine gösterememektedir. Sınıflardaki öğrenci sayısının azaltılması, hem öğrencilerin kendi arasındaki iletişimi artıracak hem de öğretim elemanı ile ilişkilerini geliştirip derse olan ilginin ve başarının artmasına sebep olacaktır. Öğrencilerin öğretim elemanını tanıması, üniversiteye uyumunu kolaylaştıracaktır (Koç ve İskender, 1993).

2.1.3.4. Sosyal ve Kültürel Problemler

Koç ve İskender (1993)'e göre, sosyal ve kültürel açıdan gençlerin yaşadığı problemlerin başında ders dışında kalan serbest zamanın değerlendirilmesi gelmektedir. Gençlerin bu zamanı verimli ve etkin olarak değerlendirmesi, enerjilerini doğru etkinliklere yöneltmesi derslerdeki başarıyı da olumlu yönde etkilemektedir. Sınavlardan hemen önce çalışmayı alışkanlık edinen gençler için zaman yönetimi daha da önem kazanmaktadır. Ders dışında kalan zamanlarını sportif faaliyetlerle, sinema, tiyatro, müzik vb. kültür ve sanat dallarındaki etkinliklerle geçiren gençler, bu sayede zararlı ve riskli ortamlardan uzak kalacaktır. Bu noktada serbest zamanı değerlendirmek adına, üniversite ve yurttaki sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlerin önemi ortaya çıkmaktadır.

Sosyal ve kültürel olarak gençlerin sorun yaşadığı bir diğer nokta da öğrencilerin uyum problemleridir. Farklı bir şehirde yeni arkadaş çevresi ve birçok değişimle karşılaşan gençler kendilerini yalnız hissedebilmektedir. Uyum sorunları ağırlıklı olarak üniversitenin ilk yılında ortaya çıkmaktadır. Üniversite ve yurtlarda düzenlenecek etkinlikler tam da bu süreçte, gençlerin uyum sorunu yaşamalarını önleyip uyumlarını kolaylaştırmak açısından önem kazanmaktadır.

2.1.3.5. Psikolojik Problemler

Gençlerin aileden, derslerden, arkadaş çevresi ve bireysel faktörlerden kaynaklı olarak yaşadıkları sorunlar psikolojilerini olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Bu problemlerle baş başa kalıp tek başına üstesinden gelmeye çalışan gençler zorluk yaşamaktadır.

Üniversiteye yeni başlayan gençler, bu konuda profesyonel olarak kimden ya da hangi birimlerden destek alabilecekleri konusunda yeterli bilgiye sahip olmadıklarında kendilerini yalnız hissedip psikolojik olarak daha da ciddi sorunlar yaşayabilmektedir. Bu noktada üniversite ve yurtda psikososyal servis vb. birimlerin hizmetleri konusunda gençlerin bilgilendirilmesi önemlidir.

2.1.3.6. İş Yaşamına Dair Problemler

Gençler ciddi bir hazırlık sürecinin ardından kazandıkları bölüme başlarken, mesleğin iş imkanları ve iş bulabilme konusunda kaygı duymaktadır. Bu kaygı ve stres motivasyonlarını düşürmekte ve geleceğe dair endişelerini artırmaktadır.

Koç ve İskender (1993)'e göre bu noktada, üniversitelerde düzenlenen oryantasyon etkinliklerine, aynı bölümlerden mezun olan öğrencilerin de katkılarıyla, rehberlik ve danışma birimlerine ihtiyaç duyulmaktadır.

Üniversiteli gençlerin ekonomik, sağlık, eğitim-öğretim, sosyal ve kültürel, psikolojik problemler ve iş yaşamına dair yaşadıkları problemlerde kendilerinden, ailelerinden, çevrelerinden kaynaklanan etkenler görülmektedir. Tüm bu problemler bazı ihtiyaçlardan kaynaklanabildiği gibi, aynı zamanda bazı ihtiyaçları da ortaya çıkarabilmektedir. Bir sonraki başlıkta gençlerin ihtiyaçları ele alınmaktadır.

2.2. GENÇLİK VE İHTİYAÇ KAVRAMI

Bazı güdüler insanların yaşamına yön verip yaşamlarına çeşitli özellikler katmaktadır. Güdülenme sürecinin özünü oluşturan güdü, “bireyi harekete geçiren itici kuvvet” olduğuna göre insan uyarılma sonucu ortaya çıkan ihtiyacını tatmine yönelir. İhtiyaçların tatmini bireyde huzur, haz ve doyum meydana getirecektir. Yaşamını daha değerli kılmak ve ona anlam katmak isteyen insan, kendine has ihtiyaçlar ortaya çıkaracaktır. Yeni bir ihtiyacın ortaya çıkıp, yeniden doyumun gerçekleşmesi ile organizmanın biyolojik ve ruhsal dengesi sağlanmış olacaktır (Aytaç, 2000).

Cüceloğlu (1996)'na göre, insan davranışları ihtiyaçlardan kaynaklanır ve güdülerle yönlendirilir. İhtiyaçlar farklı davranışlarla karşılanabilir. Aynı kişi aynı ihtiyacı için

farklı zamanlarda farklı davranışlarda ve farklı tercihlerde bulunabilir. Her hareketin ardında bir güdü vardır. İnsan gibi gelişmiş canlılarda görülen başarı duygusu, yaşama isteği gibi dürtülere, gereksinme yani ihtiyaç denir.

Eysenck, Arnold ve Meili (1972; aktaran Kesici, Üre, Bozgeyikli ve Sünbül, 2003)’e göre ihtiyaç “insanlara özgü; güdü, motivasyon, istek, gereksinim, arzu, ümit ve başarma isteği gibi yüksek dürtüler”dir. İhtiyaç, “içten ya da dıştan meydana gelen bir hareketle beyin bölgesinde oluşan bir baskı ve itici bir güç ya da gereksinim hissi” olarak da açıklanır.

“Türk Dil Kurumu Bilim ve Sanat Terimleri Ana Sözlüğü” (2018)’nde, ihtiyaç kavramı ile gereksinim kavramını eş anlamlı olarak ele almış ve “karşılandığında haz, karşılanmadığında acı ve hüznün veren; karşılandıkça şiddetini kaybeden; zaman içinde kendini tekrarlayan; alışkanlık haline gelebilen; sınırsız ve öznel olan duygu” olarak tanımlamıştır.

Araştırma kapsamında üniversite gençlerinin yaşları, genç olmaları, aileden uzak olmaları, yurttan kalmaları, üniversiteye yeni başlamış olmaları vb. sebeplerle tetiklenen ihtiyaçları ele alınmaktadır.

2.2.1. Üniversite Gençlerinin İhtiyaçları

Aluede, Imhonde ve Eguavoen (2006; aktaran Sürücü ve Bacanlı, 2010, s. 378)’in Nijeryalı üniversite öğrencilerinin kişisel, akademik ve mesleki ihtiyaçlarını belirlemeye yönelik yaptıkları araştırmanın sonuçları; öğrencilerin en çok zaman yönetimi konusunda psikolojik desteğe ihtiyaç duyduklarını göstermiştir. Desteğe ihtiyaç duydukları konuları sırasıyla; madde kullanımı, aile, kariyer, iletişim, maddi durum, cinsel taciz, akademik başarı, kişilik sorunları, kaygı, depresyon ve kendini gerçekçi değerlendirememeye konuları izlemiştir.

“Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı” (SETA) tarafından 2012 yılında yapılan “Türkiye’nin Gençlik Profili” adlı araştırma, Türkiye’nin gençliğe yönelik politikalarına katkı sağlamak amacıyla, 15-29 yaş arasındaki toplam 10.174 gencin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Çalışmada gençlerin barınma, sosyal güvenlik, yabancı

dil seviyeleri, yurtdışına çıkma oranları, serbest zaman etkinliklerine katılımları, beğenileri, zararlı alışkanlıkları, spor yapma seviyeleri ve Gençlik ve Spor Bakanlığında beklentileri ortaya konmaktadır. Çalışma ile, gençlerin yaşam kalitelerini belirleyen etkenler üzerinde durulmuştur. Türkiye'deki ve dünyadaki gençlerin deneyimleri kıyaslanmıştır. Araştırmaya katılan gençler içerisinde öğrencilerin oranı % 42,3 bulunmuştur. Önceki yıllarda gerçekleşen çalışmalara kıyasla, bu oranda artış tespit edilmiştir. Katılımcıların sürekli ikamet ettiği yerlere bakıldığında, % 63,7'si aile yanında, % 20,6'sı eşiyle kendi evinde, % 5,1'i ise arkadaşlarıyla birlikte evde kalmaktadır. KYK yurdu, özel yurt ve üniversite yurdunda kalanların oranı ise % 3,5'tir. Katılımcıların yaklaşık % 20'si, sosyal güvenlik kurumundan hiçbir şekilde yararlanmadıklarını ifade etmiştir. Yurtdışına çıkmış olduğunu belirten katılımcıların oranı % 10,5'tir. Katılımcıların serbest zamanlarında yaptıkları etkinliklere bakıldığında en yüksek oranı % 56,8 ile televizyon izlemek almaktadır. % 40,8'lik dilimdeki gençler spor yapmadığını belirtmiştir. Bu araştırma gençlerin yaşam kalitesine dair durumu ortaya koymakta ve beklentileri ve ihtiyaçlarına yönelik ipuçları vermektedir (Gür, Dalmış, Kırmızıdağ, Çelik ve Boz, 2012).

Konuya yönelik ilgili literatür tarandığında üniversite gençliğinin ihtiyaçlarına yönelik araştırmaların yetersizliği dikkati çekmektedir. Bu konuda "Toplum Gönüllüleri Vakfı"nın 2009 yılında yapmış olduğu "Üniversite Gençliğinin İhtiyaçları Araştırması"nda üniversiteli gençlerin ihtiyaçlarının; sosyal hayat, akademik kalite ve imkanlar, eğitim ve öğretim yönetimi, barınma imkanları, yurt olanakları, kampüs ortamı, ulaşım, sağlık, beslenme, maddi güvence ve geleceğe dair endişeler hakkında olduğu sonucuna varmıştır.

Bu çalışmada üniversiteli gençlerin ihtiyaçları "Toplum Gönüllüleri Vakfı"nın (Düzen, 2009) araştırma sonuçları üzerinden sosyal hayat, akademik, barınma ve temel hizmetler (sağlık, beslenme, ulaşım, ekonomik ve güvenlik hizmetleri) başlıkları altında ele alınmıştır.

2.2.1.1. Sosyal Hayat

Serbest zaman faaliyetlerinin sınıflandırılmasında Abadan (1961, s. 23-25)'ın üniversiteli gençlere yönelik yaptığı çalışmasında Blücher'in sınıflandırması esas alınmıştır. Bu sınıflandırmaya göre serbest zaman faaliyetleri sert (aktif) ve yumuşak (pasif) faaliyetler olarak ikiye ayrılmıştır. Sert faaliyetler kitap okumak, spor yapmak ve kurslara katılmak gibi aktif katılım gerektiren faaliyetlerken; yumuşak faaliyetler sinema ve tiyatroya gitmek, müzik dinlemek gibi pasif faaliyetleri içermektedir.

Süzer (1997, s. 3), serbest zamanların değerlendirilmesini, farklı yaş dönemleri için değişiklik gösterebilen bir süreç olarak ifade etmektedir. Ancak bu sürecin verimli geçirilmesinin, birey ve toplum açısından gençlik dönemindeki önemine vurgu yapmaktadır.

Mete ve Ağaoğlu (2003)'na göre, bireylerin sosyal hayatlarında önemli bir yeri olan bu faaliyetlerin düzenlenmesinde üniversiteler daha fonksiyonel bir rol üstlenmektedir. Üniversiteli gençlerin serbest zamanlarını değerlendirmeleri ve bu etkinliklere katılımları, üniversite eğitimleri sırasında okulların kendilerine sunduğu olanaklar kapsamında yarı örgütlü bir şekilde gerçekleşmekte; bu bağlamda üniversiteler öğrencilerinin resmî eğitimleri dışında kalan zamanlarını iyi bir şekilde değerlendirmeleri için de yönlendirici rol üstlenebilmektedirler. Üniversitelerin hazırladıkları programlar, gençler arasındaki iletişimi artırmaktadır. Türkiye'deki üniversitelerde öğrenim gören gençlerin serbest zaman etkinliklerine katılımlarının, son yıllarda üniversitelerin kampüs ortamlarının gelişmesiyle birlikte hızla arttığı gözlenmektedir. Ancak bu oran Balcı (2003)'ya göre birçok üniversitemizde yeterli değildir.

Üniversiteli gençlerin sosyal hayata dair ihtiyaçları üniversitede ve yerleşim biriminde olmak üzere iki aşamalı olarak ele alınmıştır. Gençler yerleşim biriminde sosyalleşme mekânlarına ve serbest zaman değerlendirme olanaklarına ihtiyaç duyduklarını ifade etmektedir. Gençler yerleşim birimindeki halkın kendilerini kabullenmemesinin, halkla kaynaşmalarının önüne geçtiğini ve uyumlarını zorlaştırdığını ifade etmişlerdir (Düzen, 2009).

2.2.1.2. Akademik

Düzen (2009)'e göre üniversite gençlerinin akademik ihtiyaçları üniversitenin kendilerine sunduğu olanaklar, öğretim elemanlarının yeterlik ve kalitesi, üniversite yönetimi ve personelin öğrencilerle kurduğu iletişim üzerinden ele alınmaktadır.

Akademik Olanaklar: Gençler uygulamalı öğretim ve buna bağlı olarak teknik olanakların ve gelişmiş kütüphane imkânlarının arttırılmasını istemektedir. Benzer bir çizgide araştırma, proje ve staj yapma motivasyonlarını belirtmektedir. Böylece gençler, gelişigüzel bir bolluktan çok, kişisel gelişimlerini ve kendi kendine öğrenmeyi destekleyecek olanak ve ortam sağlanmasının önemine dikkat çekmektedirler (Düzen, 2009).

Akademik Yeterlik ve Kalite: Gençler öğretim elemanlarıyla aralarındaki iletişim ve ilişkinin kalitesine çok önem vermekte; bunun akademik yeterlik ve kaliteyle bağlantısını doğrudan gözlemektedir. Gençler aynı zamanda öğrencilerin de kendilerini geliştirmesi için çaba harcaması ve sorumluluk alması gerektiğini belirtmektedir (Düzen, 2009).

Materyal olmayan kaynak ve olanakların önemi bu alanda belirgin olarak ortaya çıkmaktadır. Akademik yeterlik ve kalite konuları aynı zamanda insan kaynakları niteliklerinin düzeyiyle de örtüşmekte ve kişisel sorumluluğun rolünü belirlemektedir. Bu anlamda bir kez daha sadece öğretim elemanlarının değil öğrenci niteliklerinin de istenen düzeyde olmadığı anlaşılmaktadır (Düzen, 2009).

Eğitim ve Öğretim Yönetimi: Gençler yönetimle öğrenci arasındaki mesafeyi işaret ederek; yönetimin ve personelin öğrenci ile daha yakın ilişki kurmasını istediklerini vurgulamaktadır. Hizmetlerin öğrenci ihtiyaç ve koşullarına göre düzenlenmediğini belirtmektedirler. Ders, sınav ve değerlendirme sisteminin öğrenciyi gözetmediğini düşünmektedirler (Düzen, 2009).

2.2.1.3. Barınma

Day (2000; aktaran Kara, 2009, s. 1)'e göre, insan aynı zamanda mahremiyet duygusuna da sahiptir ve mahremiyete gereksinim duyar. Her ne kadar insanın temel

gereksinimlerinden biri olmasa da mahremiyet, insanı insan yapan değerler arasındadır. Mahremiyet insanın başkalarıyla paylaşmak istemediği tüm düşünce ve davranışları ile sahip olduğu her şeyi ve içinde bulunduğu ortam ve çevresini kapsar. Barınma, insanın mahremiyet ihtiyacının önemli bir kısmını sağlar. İlkçağlarda çevresinde bulabildiği üzeri ve çevresi kapalı her yerde, mağaralarda barınmaya çalışan insanoğlu, aklının ve becerilerinin gelişimi ile çevresine hâkim olmaya başladıkça barınmak için daha gelişmiş ve daha fonksiyonel mekânlar tasarlamıştır. Böylece barınak kavramı çağlara göre değişik formlar göstermiştir. Başlangıçta mağara, çadır, yeraltı oyuğu veya su üstü konutu bazen de değişik şekillerde ve konumlarda yapılar olmuştur (Kara, 2009, s. 1).

Öğrenciler sosyo-ekonomik sebepler ve üniversiteyi kazandıkları ildeki barınma imkanları doğrultusunda; devlet yurdu, özel yurt, pansiyon, kiralık ev, ailesinin ya da akrabasının yanında kalabilmektedir.

Düzen (2009)'e göre, öğrenciler ve aileler barınacak yer seçiminde gencin rahat hissedeceği, üniversitesine yakın ve ulaşımın kolay olduğu, güvenilir, ders çalışma imkanının bulunduğu seçenekleri değerlendirmektedir.

Barınma Olanakları ve Maliyeti: Gençler barınma olanaklarının artırılmasını ve maliyetin düşürülmesini istemektedir. Barınma olanaklarının yurt ve evle sınırlı olmaması gerektiğini, üniversite öğrencisi gencin koşullarına göre tasarlanmış barınma birimleri üretilmesi gerektiğini düşünmektedir. Bu konuda gençler kendi ihtiyaçlarının ne şekilde karşılanabileceği hakkında fikir sahibi, bu fikirlerine danışılmasını ve bu konuda rol almayı talep etmektedir (Düzen, 2009).

2.2.1.4. Temel Hizmetler

Üniversiteli gençlerin sosyal hataya, akademiye, barınmaya ve beslenmeye dair ihtiyaçlarının yanı sıra sağlık, ulaşım, maddi güvence, güvenlik ve geleceğe dair genel endişeler hakkında ihtiyaçları da, üniversiteye yeni başlamış olmak ve aileden ayrı yaşamaya alışma döneminde büyük önem arz etmektedir (Düzen, 2009).

Ulaşım: Yerleşim birimi dışında, yerleşke içi ve yerleşkeler arası ulaşımın öğrenci ihtiyaçları, ders ve sınav programları ve hatta yerleşkelerin birbirlerine konumları

dikkate alınarak düzenlenmesine ihtiyaç duyduklarını dile getirmektedirler (Düzen, 2009).

Sağlık: Sağlık hizmetlerinde eşgüdüm eksikliği gözlemekte, sağlık güvence kapsamının ve uygulamalarının gençlerin öğrenci olmaktan kaynaklanan koşullarına göre uyarlanmasını, buna uygun sağlık politikası geliştirilmesini talep etmektedirler (Düzen, 2009).

Beslenme: Gençler beslenme mekânlarının yetersiz olduğunu ve hizmet sürekliliğinin sağlanamadığını ifade etmektedirler (Düzen, 2009).

Maddi Güvenceler ve Genel Endişeler: Gençler, ihtiyaçlarının karşılanmadığı noktalarda düşük maddi gelir düzeyini bir sorun olarak saptamakta ve örneğin, yarı zamanlı iş olanaklarını bir ihtiyaç olarak belirtmektedir. Mezuniyet sonrası iş olanaklarıyla ilgili endişeler ise bu saptamaya paralel olarak dile getirilmektedir (Düzen, 2009).

Gençlerin yaşadığı problemler ve ihtiyaçlarına değindikten sonra bir sonraki bölümde literatürde ihtiyaç kavramına dair yapılan çalışmalardan bazı kuramcılara yer verilmiştir.

2.2.2. İhtiyaç Kuramları

Birçok kuramcı insanların temel ve psikolojik ihtiyaçlarını anlamak için çalışmalar yapmışlardır. Bu çalışmalar McDougall'ın çalışmalarıyla temellenmiştir. İlerleyen yıllarda Freud İçgüdüler Kuramı'nda, Maslow İhtiyaçlar Hiyerarşisi'nde insanların ihtiyaçları hakkında görüşlerini açıklamışlardır. Bu kuramcılara ve çalışmalarına ek olarak Gregor'un X ve Y Kuramı, Herzberg'in Çift Faktör Kuramı, Alderfer'in Erg Kuramı, McClelland'ın Başarı İhtiyacı hakkındaki görüşleri, Eric Fromm'un İhtiyaçlar Kuramı, Roo'nun İhtiyaç Yaklaşımı, Murray'ın ihtiyaçlar hakkındaki görüşleri, Glasser'in Gerçeklik Terapisi dâhilinde çalıştığı Seçim/Kontrol Teorisi, Deci ve Ryan'ın Temel Psikolojik İhtiyaçlar Kuramı örnek verilebilir (Kermen, 2013, s. 13). Aşağıda bu kuramlardan birkaçına değinilmektedir.

2.2.2.1. Maslow İhtiyaçlar Hiyerarşisi

Maslow (1970; aktaran Ertürk ve Kıyak, 2011, s. 127), insan ihtiyaçlarını hiyerarşik olarak ele alıp beş kategoriye ayırmıştır. İnsanın en alttaki ihtiyacının karşılanmasının ardından bir üstteki ihtiyaç kategorisine doğru yöneldiğini ifade etmiştir. “Maslow’un ihtiyaçlar hiyerarşisi” şu şekilde özetlenmektedir (Ertürk ve Kıyak, 2011, s. 127):

Fiziksel İhtiyaçlar: Yemek, uyumak, nefes almak gibi insanların doğuştan getirdiği temel ihtiyaçlardır. Bu ihtiyaçların karşılanmasında süreklilik önemlidir.

Güvenlik İhtiyaçları: Can ve mal varlığının korunması insanlar için önemli bir ihtiyaçtır. Bunun dışında baskı ve zorlamaya karşı korunmak ve geleceğini güvenli bir ortamda geçirmek için maddi konularda kendini güvenceye alma ihtiyacı da bu kategoride değerlendirilebilir.

Sosyal İhtiyaçlar: Fiziksel ihtiyaçlar ve güvenlik ihtiyaçlarının ardından, insan sosyal bir varlık olması sebebiyle; sevmek, sevilmek, bir gruba dâhil olmak, yardımlaşmak gibi konulara ihtiyaç duymaktadır.

Saygı Görme, Onaylanma ve Tanınma İhtiyacı: Sosyal hayatta bir mevkii elde etmek, statü sahibi olmak, başarı elde edip takdir edilmek ve saygı görmek insanların önem verdiği ihtiyaçlardır. Bu kategorideki ihtiyaçları Maslow saygı görme ihtiyaçları olarak adlandırmış ve iki yönde ele almıştır. İlki; bireyin davranışlarının başkaları tarafından değer görüp takdir edilmesi, ikincisi ise bireyin kendisini takdir edip kendisine saygı duymasıdır. İlk aşamada başkaları tarafından gösterilen saygı ve takdir bireyin özgüvenini artırırken, ikincisinde bireyin kendine duyduğu saygı artmakta ve işinde uzmanlaşması sağlanmaktadır. Bu kategorideki ihtiyaçların giderilmesi durumunda birey mükemmelliğe doğru geçiş yapma imkanı bulur.

Kendini Gerçekleştirme İhtiyacı: Birey, ilk 4 kategorideki ihtiyaçları karşılanmasına rağmen hala bilgi, beceri ve yeteneklerine dair kendini ifade edemediğini hissediyorsa bu eksikliği gidermeye çalışmaktadır. Bu noktada kendini gerçekleştirmek için başarmaya ve haz almaya daha fazla önem verecektir.

Maslow’un geleneksel ihtiyaçlar hiyerarşisine son dönemlerde sosyal psikologlar tarafından altıncı kategori olarak “Bilme-Anlama” ve yedinci kategori olarak da

“Estetik” ihtiyacı eklenmiştir (Omay, 2010). Ertürk ve Kıyak (2011) ise altıncı kademeyi “Bilgi, Anlama” ve yedinci kademeyi ise “Simetri, Düzen ve Güzellik İhtiyacı” olarak belirtmiştir.

Bilgi, Anlama İhtiyacı: İnsanın kendisini ve dünyayı, çevresinde olup biteni öğrenmek ve anlamlandırmak isteği sonucu ortaya çıkan ihtiyaçtır.

Simetri, Düzen ve Güzellik İhtiyacı: İnsanın temel ihtiyaçlardan sonra hissettiği, güzellik ve estetiğe önem verme ihtiyacıdır. Bu aşamadan sonrakiler gelişimsel ihtiyaçlar olarak adlandırılır ve giderildikçe yerini bir yenisi alır.

Ertürk ve Kıyak (2011, s. 128)’un aktardığına göre Maslow, bireyin fiziksel ihtiyaçlarının ortalama olarak % 85’ini, güvenlik ihtiyaçlarının % 70’ini, sosyal ihtiyaçlarının % 50’sini, kendini gösterme ihtiyacının % 40’ını ve kendini gerçekleştirme ihtiyacının ise ancak % 10’unu tatmin etmiş olabileceğini ileri sürmüştür.

2.2.2.2. Manfred Max-Neef Temel İnsani İhtiyaçlar

İnsan ihtiyaçlarını ekonomik temelde ele aldığı, İnsan Ölçek Gelişim (Human Scale Development) Programı ile tanınan Manfred Max-Neef, ihtiyaçlar arasında bir hiyerarşi olması fikrine karşı çıkmaktadır. İnsan ihtiyaçlarının, bütün insanların birbirleri ile ilişkili ve enteraktif oldukları bir sistem olduğunu belirten yazar, bu sistemde hiçbir hiyerarşinin olmadığını savunmaktadır. Buna göre hiçbir ihtiyaç kendiliğinden diğer ihtiyaçtan daha önemli görülemez ve ihtiyaçlar gerçekleştirilirken bir öncelik durumu söz konusu olmaz. İnsan ihtiyaçlarının giderilmesi sürecinde ihtiyaçlar tamamlayıcı nitelikte oldukları için, başka şeylerle değiş tokuşları yapılamaz ve eş zamanlı giderilmeleri gerekmektedir (Max-Neef, 1992; aktaran Fahrioğlu, 2013, s. 25).

Max-Neef ihtiyaçları sınıflandırırken öncelikle onları varoluşsal ve değer bilimsel olarak iki ana gruba ayırmaktadır. Bir tarafta Var olma, Sahip olma, Yapma ve Etkileşim bulunurken diğer tarafta Geçim, Koruma, Etkileme, Anlama, Katılım, Yaratma, Boş vakit, Kimlik ve Özgürlük bulunmaktadır. Bu ihtiyaçlar, gidericileri ile

birebir eşleştiremezlerken bazen bir ihtiyaç giderici birde fazla ihtiyacı aynı anda giderebilmektedir (Max-Neef, 1992; aktaran Fahrioglu, 2013, s. 26).

Manfred Max-Neef, herhangi bir ayırım gözetmeksizin 9 temel insan ihtiyacı belirlemiştir. Bu ihtiyaçlar; yaşamı sürdürebilme, korunma, şefkat, anlayış, katılım, boş vakit geçirme, yaratıcılık, kimlik ve özgürlük ihtiyacı olarak sıralanmıştır. Max-Neef bu 9 temel ihtiyacın birbirlerinin yerine geçemeyeceğini belirtmiştir (Özçuhadar, Utkucan ve Öncel, 2010).

2.2.2.3. Alderfer'in Kuramı

Alderfer (1969; aktaran İlhan, 2009, s. 56), Maslow'un İhtiyaçlar Hiyerarşisi'ni gözden geçirerek "An Empirical Test of a New Theory of Human Need" adlı makalesinde "Var olma ihtiyaçları, İlişki ihtiyaçları, Gelişim ihtiyaçları Kuramı"nı ileri sürmüştür.

Clayton Alderfer, Maslow'un ihtiyaçlar tasnifini basitleştirerek yeni bir ihtiyaç sıralaması geliştirmiştir. "Var olma, İlişki Kurma ve Gelişim İhtiyacı kuramı", Maslow'unkinden farklı olarak, tatmin edilemeyen yüksek seviyeli bir ihtiyacın, önceden tatmin edilen alt basamaktaki ihtiyaçların tekrar ortaya çıkmasına sebep olacağını öne sürmektedir (Pekel, 2001; aktaran Yıldırım, 2007: 12). Maslow'un kuramını uyarlayan Alderfer ihtiyaçları üç gruba ayırmıştır (Aytaç, 1997; aktaran Yıldırım, 2007, s. 12):

Var Olma İhtiyacı: Bu gruptaki ihtiyaçlar Maslow'un fiziksel ihtiyaçlar ve güvenlik ihtiyaçlarına karşılık gelmektedir. İnsanın hayatta kalma ve bunun için de güvende olması gerektiğini vurgulamaktadır.

Aidiyet ve İlişki Kurma İhtiyacı: Sosyal bir çevre edinip insanlarla iletişim kurmaya dair ihtiyaçlardır. Sevgi ihtiyacına ek olarak bireyin çevresiyle duygu ve düşüncelerini paylaşması ve saygı görmesine dair ihtiyaçlardır.

Gelişim İhtiyaçları: Kişinin kendini geliştirmesi ve becerilerini artırmasına dair ihtiyaçlarıdır. Maslow'un kuramında bireyin kendini gerçekleştirme ihtiyacına karşılık gelmektedir.

Yıldırım (2007, s. 12)’a göre, Alderfer’in kuramında bireyin ihtiyaçları zaman zaman yön değiştirebilmektedir. Bazı ihtiyaçlar belirli dönemlerde kendini gösterirken, bazıları ise hayat boyu varlığını korur. Nu çerçevede Alderfer ihtiyaçları “dönemsel” ve “sürekli” olarak 2’ye ayırmakta ve birden fazla ihtiyacın aynı anda ortaya çıkabileceğini belirtmektedir.

Erich Fromm ise, Alderfer ve Maslow’un kuramlarına ek olarak “Amaç Edinme İhtiyacı” ve “Bir Dünya Görüşü İhtiyacı”ndan söz etmiştir. “Amaç Edinme İhtiyacı”nda insanlar açısından belirlenen her bir amacın motivasyon sağladığını; “Bir Dünya Görüşü İhtiyacı”nda ise bireylerin potansiyellerini ortaya çıkaracakları bir ortam bulamadıklarında korkak ve çekingen davrandıklarını ileri sürmüştür etmiştir (Eğilmez, 2007, s. 33).

2.2.2.4. Murray’ın Öğrenilmiş Gereksinimler Kuramı

Murray, temel ihtiyaçların sadece biyolojik olmadığını aynı zamanda psikolojik olduğunu ve sonradan kazanıldığını iddia etmiştir. Murray, temel psikolojik ihtiyaçları geniş bir perspektiften ele almış ve ihtiyaçların organizmayı harekete geçiren birçok şey olabileceğini ifade etmiştir. Murray, 12 olarak belirlediği biyolojik ihtiyaçları yetersizlik (yiyecek, su, hava vb.), gerginlik (bir kişinin mesanesinin dolmasından dolayı ortaya çıkan baskı) ve acıdan kaçınma başlıkları altında sınıflarken, psikolojik ihtiyaçları olumlu ve olumsuz olarak ikiye ayırmış ve 28 psikolojik ihtiyaç belirlemiştir. Örneğin bir insanın küçük düşmesi, açgözlülüğü, üstün olma isteği gibi insanın kendisini gerçekleştirmesini önleyen ya da uyumunu zorlaştıran ihtiyaçlar kadar, başarı, güç ve ilişkide olma gibi insanın işlevselliğini artıran, uyumunu destekleyen ihtiyaçlar da olabilir (Deci ve Ryan, 2000; Lesser, 1995; Patrick vd., 2007; aktaran İlhan, 2009, s. 53).

Murray (1938; aktaran Kermen, 2013, s. 17) görüşlerinde psikolojik kökenli ihtiyaçlara önem vermiştir. Murray ihtiyaçları birincil ve ikincil ihtiyaçlar olmak üzere iki gruba ayırmıştır. Birinci gruptaki ihtiyaçlar biyolojiktir ve yemek, su, hava, cinsellik gibi ihtiyaçları içerir. İkincil ihtiyaçlar ise psikolojiktir ve birincil ihtiyaçlardan sonra ortaya çıkarlar. Psikolojik ihtiyaçlar duygusal rahatlama ile alakalıdır ve Murray’ın

tanımladığı ihtiyaçların çoğunluğunu oluştururlar. Murray birincil ve ikincil ihtiyaçları içeren listesinde yirmi adet ihtiyaç tanımlamıştır. Bu ihtiyaçlar alçalma, başarma, yakın ilişki, saldırganlık, özerklik, karşı hareket, savunma, saygı gösterme, egemenlik, sergileme, zarardan kaçınma, aşağılanmaktan kaçınma, doyurulma, düzen, oyun, reddetme, duyguları anlama, cinsellik, yardım istemek ve anlayıştan oluşur. Bir ihtiyaç açlık ve susuzluk gibi insanın içinden kaynaklanabileceği gibi çevreden de kaynaklanabilir. İhtiyaç organizmada gerginliğe neden olur. Organizma gerginliği azaltmak için ihtiyacı doyumaya yönelir. Böylece ihtiyaçlar davranışı ortaya çıkarır. Hangi ihtiyaçtan kaynaklanan gerginlik varsa organizma o ihtiyacı doyumaya yönelir (Schultz ve Schultz, 2005; aktaran Kermen, 2013, s. 17).

2.2.2.5. Glasser Seçim/Kontrol Teorisi

Glasser (1965; aktaran Cihangir Çankaya, 2009, s. 693)'in, seçim/kontrol teorisinde ihtiyaçlara dair görüşlerini öne sürmektedir. Glasser, insanların tamamının benzer fiziksel ve psikolojik ihtiyaçlara sahip olduğunu ve ihtiyaçların evrensel olduğunu, ancak bu ihtiyaçların hissedilme düzeyi ve giderilme biçimlerinin farklılık gösterdiğini iddia etmektedir. Yaşamı devam ettirme, sevgi, güç, eğlence ve özgürlük insanların doğuştan getirdikleri ihtiyaçlardır.

Glasser, ihtiyaçlar hakkındaki görüşlerini Seçim/Kontrol Teorisinde ele alır. Davranışların dış kontrolden kişinin kendi seçimlerine dönmesi gerektiğine vurgu yapar. Glasser insanların davranışlarının kökeninin genlerde olduğunu ve yine davranışlarımızda seçim yapabilme gücünün genlerimizden geldiğini savunmuştur. Davranışlarımızın amacı kendimizi iyi hissetmektir. Kendimizi kötü hissetmekten kaçınıyoruz (Kermen, 2013, s. 14).

2.2.2.6. David McClelland'ın Başarma İhtiyacı Kuramı

David McClelland'ın Başarma İhtiyacı Kuramı, “Kazanılmış İhtiyaçlar Teorisi” olarak da bilinmektedir. İnsanların ihtiyaçları doğuştan getirmediğini, öğrenme yoluyla kazandığını ileri sürmektedir (Pekel, 2001; aktaran Eğilmez, 2007, s. 33). Bu model

insanların başarı, arkadaşlık ve güç güdülerini nasıl oluşturabileceği üzerine vurgu yapmaktadır. David McClelland yaptığı sınıflandırmada 3 ihtiyaca değinmektedir.

İlişki Kurma / Bağlılık İhtiyacı: insan, sosyal bir varlık olmasından dolayı yalnız başına kalmak istemez ve çevresiyle iletişim kurmak, çatışmalardan kaçınmak ve dostluk kurmak ihtiyacı hisseder. Ancak Eğilmez (2007, s. 13)'e göre bu durum insanlar arasında farklılıklar göstermektedir. Sorunlarını kendi başına çözmekten hoşlanan, ailesi ve yakın çevresi dışında dostluk bağı kurmaktan kaçınan insanlar da bulunmaktadır.

Güçlü Olma İhtiyacı: Güçlü olma isteği ile diğer insanların davranışlarını kontrol etmek adına gösterilecek çaba, bireyi diğerleriyle karşı karşıya getirebilmektedir. Bu tehlikeden dolayı güçlü olma arzusuna bazen ket vurulabilmektedir. Bu ihtiyaç insanlar arasında farklılıklar göstermektedir (Eren, 2000; aktaran Eğilmez, 2007, s. 11).

Başarma İhtiyacı: Başarılı olma isteği ve rekabet hissi bireyin kendisine sürekli aşması gereken anlamlı hedefler koymasına neden olur. Bu ihtiyacı gidermek için de bireyin sürekli bilgi ve becerilerini geliştirmesi gerekmektedir (Koçel, 2003, Dinçer ve Fidan, 1996; aktaran Eğilmez, 2007, s. 10).

McClelland'a göre bu üç ihtiyaç ve güdü arasından en çok başarı güdüsünde birey, arzuladığı bir işte başarısız olmaktan korkmakta ve bu korku başarıya giden yolda bireyin motivasyonunu olumsuz etkilemektedir. Başarı ihtiyacı fazla olan kişiler, girişimci olma eğilimindedirler (Eren, 2000, Pekel, 2001; aktaran Eğilmez, 2007, s. 10).

2.2.2.7. Temel İhtiyaçlar Kuramı

Deci ve Ryan'e göre, temel psikolojik ihtiyaçlar kuramı insanların davranışlarında temel olarak kabul edilen özerklik, yeterlik ve ilişkili olma ihtiyaçlarını ve bu ihtiyaçların doyurulması süreçlerini inceleyen alt kuramdır. Bu üç ihtiyaç, içsel kaynaklıdır ve psikolojik gelişim, sağlamlık ve öznel iyi oluş için gerekli görülür. Temel ihtiyaçlar kuramında ihtiyaçlar, evrensel, içsel-öğrenilmemiş, zamana, kültüre, cinsiyete göre farklılaşmayan özelliklerde görülür (Chirkov, Ryan, Kim ve Kaplan, 2003; aktaran

Kermen, 2013, s. 22). Öz-belirleme kuramında ele alınan özerklik, yeterlik ve ilişkili olma ayrıntılı olarak tartışılacaktır.

Özerklik (Autonomy): Öz-belirleme kuramına göre özerklik, “bireyin kendi davranışları ve deneyimlerini kendisinin seçmesi”dir. Kişinin bu davranışlarını seçerken hiçbir baskı hissetmemesi önemlidir (Deci ve Ryan, 1985, 2008; aktaran Kermen, 2013, s. 23). Özerkliğin temel göstergeleri ise kişinin yaşamında aktif olması ve yaşamındaki kararları kendi iradesi ile vermesidir (Morsünbül, 2012; aktaran Kermen, 2013, s. 23).

Yeterlik (Competence): Yeterlik ihtiyacı, bireyin çevreye uyum sağlaması, olayları kontrol ederek kendini yeterli hissedebilmesi olarak tanımlanmıştır. Yeterlik ihtiyacının giderilmesinde, bireyin çevresiyle kurduğu olumlu ilişki, çevresine uyum gücü ve bu çevrede öğrendikleri önemlidir (Deci ve Ryan, 1985; aktaran Kermen, 2013, s. 24). Yeterlik ihtiyacı, psikolojik bir ihtiyaçtır. Yeterli olma hissi, bireylerin özel durumlardaki performansları da olumlu etkilemektedir (Cihangir Çankaya, 2009).

Öz-belirleme kuramına göre içsel motivasyona sahip olabilmek için özerklik ve yeterlik ihtiyacının bir arada doyurulması gerekmektedir. Yeterlilik ihtiyacında ise davranışı etkin bir şekilde yapabilmek anlatılmaktadır. Hem özerklik hem yeterlik ihtiyacın doyurulmasıyla, kişi içsel olarak güdülenebilmektedir (Niemec ve Ryan, 2009; aktaran Kermen, 2013, s. 25).

İlişkili Olma (Relatedness): Andersen, Chen ve Carter ilişkili olma ihtiyacı ile bağlanma davranışı arasında ilişki olduğunu belirtmişlerdir. Arkadaşlar, romantik partnerler, danışmanlar, iş arkadaşları, eş ve çocuklar bir bütün olarak yeni sosyal deneyimler sağlarlar. Hâlihazırda olan önemli ilişkiler daha önceki ilişkilerden transfer edilmektedir. Yeni ilişkilerde bu davranışlar, yeni insanlara transfer edilmektedir. Yeni ilişkilerin güvenlik, duygusal kabul edilebilirlik, yeterlik ve özerklik yaratması muhtemel olarak görülmüştür (Kermen, 2013, s. 26).

2.2.2.8. Amaç-Benlik Uyumu ve İhtiyaç Doyumu

Benlik uyumu modeline göre temel psikolojik ihtiyaçların doyumunda amaçların ve amaçların seçilme nedenlerinin önemli bir rolü vardır. Başka bir anlatımla, bireyler

amaçlarını benliklerine uygun olarak -özerk biçimde- seçmeleri amaçlarına bağlanmalarını ve amaçlarına ulaşmalarını kolaylaştırmaktadır. Bu etkiyle birlikte bireyler, temel psikolojik ihtiyaçlarını da daha etkili ve kolay bir şekilde karşılamaktadır. Sheldon ve Elliot, boylamsal olarak yaptıkları bir araştırmada, üniversite öğrencilerinin akademik amaçlarının benlikle uyumu ve bu amaçları gerçekleştirme çabalarının dönem sonu akademik ihtiyaç doyumu üzerindeki yordayıcılık düzeylerini incelemişlerdir. Çalışmada katılımcıların dönem başında amaçlarını, amaçlarının seçilme nedenlerini, dönem ortasında amaç çabalarını ve dönem sonunda ihtiyaç doyumlarını ölçmüşlerdir. Sonuçlara göre, amaçların benlikle uyumlu olması, amaçların sürdürülmesini ve kazanılmasını sağlamakta, bu etkileşimle birlikte öğrenciler dönem sonu ihtiyaç doyumları artmaktadır (İlhan, 2009, s. 62).

Araştırmada üniversite gençlerinin ihtiyaçlarının çeşitli bir yelpaze sunması bakımından, ihtiyaçların değerlendirilmesi noktasında tek bir kuramdan yararlanmak yerine ilgili kuramların tamamından yararlanılmıştır.

2.3. GENÇLİK VE UYUM

Geçtan (2010, s. 12), birçok insanın sandığının aksine normal ve normal dışı davranışların belirli kesin çizgilerle ayrılmasının mümkün olmadığını, normal ve uyumlu insanlarla normal olmayan hasta kişilerin birbirinden ayrılabilceği bilimsel bir ölçütün olmadığını ifade etmektedir.

Geçtan (2010, s. 13)'a göre yaşam, canlıların sürekli çevreye uyum sağlamaya çalıştığı dinamik bir süreç olarak değerlendirmektedir. Uyum düzeyini belirlerken bireyin kişisel özellikleri ile bulunduğu çevrede karşılaştığı olaylar dikkate alınmaktadır. Bireyin başarı ve yenilgisi sadece biyolojik olarak yaşamını devam ettirebilmesiyle değil, dünyadaki kendine has yeriyle değerlendirilmelidir.

Çevresinde “uyumlu” olarak görülen bireyler ciddi sorunlar yaşadıklarında uyum problemleri yaşayabilmektedir (Erkmen, 1989; Özgüven, 1992; aktaran Aktaş, 1997). Geçtan (2010, s. 14)'a göre normal dışı davranışlar bireyin uyum sağlama çabaları yetersiz kaldığında ortaya çıkar, fakat yetersizliğin altında yatan sebepleri açıklamaz.

2.3.1. Uyum Kavramı

“Uyum kavramı” çeşitli yazarlar tarafından yapılan araştırmalarda ve sözlüklerde farklı şekillerde ele alınmıştır.

“Türk Dil Kurumu Eğitim Terimleri Sözlüğü”nde uyum; “1. Bireyin, çevresel koşullara ya da değerlere ruhsal bakımdan kendini uydurması süreci” olarak; Güncel Türkçe Sözlükte ise “Toplumsal çevreye veya bir duruma uyma, uyum sağlama, intibak, entegrasyon.” olarak tanımlamaktadır.

Avcı (2006, s. 45) uyumu, sadece toplumsal çevrenin beklentilerine uygun davranmak şeklinde değerlendirmeyi uygun bulmamıştır. Bireyin birbiriyle ilişkili, devamlı etkileşim içinde bulunan biyolojik, psikolojik ve toplumsal bir hayatı vardır. Bunlar arasındaki düzenli ilişkiyi Avcı, uyum olarak tanımlamaktadır.

Köksal (2000, s. 100) uyumun, “bireyin kendisiyle ve çevresiyle iyi ilişkiler kurabilmesi ve kurduğu bu ilişkileri sürdürebilmesi” şeklinde tanımlandığını ve doğumla başlayıp yaşamın sonuna kadar devam ettiğini ifade etmektedir.

Benzer bir tanımda Çerik (2002, s. 3) uyumu, “bireyin kendi benliğiyle ve çevresiyle dengeli ve etkili bir ilişki kurabilmesi ve sürdürebilmesi” olarak tanımlamaktadır.

Tutkun (2006, s. 259) ise uyum ve uyumlu bireyi tanımlamaktadır. Ona göre uyum, “bireyin hem kendisi hem de çevresiyle sağlıklı iletişim kurabilmesi ve bu ilişkileri sürdürebilmesi ve karşılaştığı sorunlarla baş edebilmesidir”. Uyumlu birey ise; “araştırmacı, bilgi toplayan, olumlu-olumsuz duygularını ifade edebilen, sorunları kabul edebilen, diğerlerinden yardım isteyebilen, kendine güvenen, sorunları çözme eyleminde bulunan, stresle baş etme stratejilerini kullanan bireydir”.

Gençöz (1998, s. 7) sağlıklı bir uyum için; hayatı devam ettirebilmek, kendini ve çevrenin özelliklerini tanımak ve ihtiyaç halinde farklı özellikler geliştirme yolunda eğilimi göstermek gerektiğini belirtmektedir.

Tomanbay (1999, s. 284) uyma kavramını “Bireyin var olan kültür tarafından onaylanan amaç ve araçları, o kültürün davranış kalıplarını elinden geldiğince benimsemesi

durumu, çevresiyle istendik biçimde yaşayabilmek için uygun olanı yapmadır.” şeklinde tanımlamaktadır.

Özgüven (1992)’e göre uyum; “bireyin hem kendisi, hem de çevresiyle iyi ilişkiler kurabilmesi ve bu ilişkileri sürdürebilme derecesi”dir. Hayat ise, içinde bulunulan şartlara göre şekillendirilen bir uyum sürecidir.

Aydın (2012, s. 20) bu tanımdan yola çıkarak uyumun iki yönlü bir süreç olduğu sonucuna varabileceğimizi söylemektedir. Birey hayatı boyunca sürekli bir değişme ve gelişme içerisinde. Dolayısıyla birey hem kendinde gelişen zihinsel, sosyal, duygusal ve biyolojik farklılıkları kabullenmeli ve bunlara yönelik davranışlar göstermeli, hem de etrafındaki insanlarla olumlu iletişim kurabilmelidir. Aydın’a göre uyumlu birey demek, “hem kendisinde oluşan bu değişiklikleri hem de diğer insanlarla olan ilişkilerini ahenkli bir şekilde dengeleyebilen kişi” demektir. Uyum bir durum değildir. Uyum, davranışın tutarlılığını sağlamak için, alışma tepkilerini ortaya çıkaran güçlerin değiştiği bir süreçtir. Bu süreçte davranışsal, bilişsel ve duyuşsal süreçler birbirleriyle sürekli karmaşık bir etkileşim içerisinde.

Başaran (1994), uyumun üç ögesinden bahsetmektedir. İlki kişinin kendine amaç ve çözüm bulma ve başarı derecesini tahmin etme noktasında gerçekçi davranmasıdır. İkincisi tehlike durumunda problemlere karşı olumlu bir savaşımlı kabul etmesi yani yüklenme; sonuncusu ise kendine güvenme, saygı duyma, ülkülü olma, ilgi duyma, anlama gibi özelliklerden oluşan kendini kabullenmedir. Avcı (2006, s. 46)’ya göre birey bu üç ögeyi hayatında sergileyebildiğinde, başarısızlıkla karşılaştığında bile kendine güvenini yitirmeyecek ve uyum konusunda zorlanmayacaktır.

İnsanlar yaşamlarının çeşitli dönemlerinde uyum sorunları yaşayabilmektedir. Sosyal çevre, bireysel özellikler, çeşitli savunma mekanizmaları vb. yardımıyla da bu sorunları aşabilmekte ya da bunların eksikliğinde ise sorunlar ilerleyebilmektedir. Psikiyatrik bir tanı olan uyum bozukluğu ise bu araştırmanın kapsamına girmemektedir.

Araştırmada Baker ve Sirky’nin 1983’teki çalışmaları doğrultusunda üniversite gençlerinin uyumu; kişisel uyum, sosyal uyum ve üniversiteye uyum olarak ele alınmıştır.

2.3.2. Uyum Türleri

Uyum kavramı kişisel uyum, sosyal uyum ve üniversiteye uyum olarak 3 başlıkta ele alınmış ve üniversiteye uyum ise Baker ve Sirky'nin çalışmaları doğrultusunda kişisel ve duygusal uyum, sosyal uyum, akademik uyum ve kurumsal uyum şeklinde alt başlıklarda incelenmiştir.

2.3.2.1. Kişisel Uyum

Koptagel (1984; aktaran Aydın, 2012, s. 23) kişiliği, “insanların biyolojik ve ruhsal yapılarının, davranış biçimlerinin; ilgi, tutum, yetenek ve becerilerinin bir arada en karakteristik biçimde bütünleşmesi” olarak tanımlamaktadır. Kişiliği şekillendiren çevresel faktörler ise; sosyal ilişkiler, aile, okul, dini çevreler ve arkadaş çevresidir. Tüm bu faktörler bir araya gelerek bireyin kişiliğini şekillendirmektedir.

Ergenlik, fizyolojik, biyolojik, psikolojik ve zihinsel olarak ergenin büyük değişimler yaşadığı ve tüm bu değişimlere uyum sağlaması gereken zorlu bir dönemdir. Ergenlik döneminde dış görünüş, aile ve arkadaş çevresi ile olumlu ilişkiler geliştirmek, ergenlerin kişilik gelişimi ve kişisel uyum düzeylerinde etkilidir (Hurlock, 1980; aktaran Aydın, 2012, s. 24).

Aydın (2012, s. 24)'a göre, bireyin sağlıklı şekilde uyum sağlayabilmesi, çevresiyle arasındaki ilişkinin ahengine bağlıdır. Birey çevresine uyum sağlamanın yollarını öğrendikçe yaşamdan doyum almaya başlar.

Avcı (2006, s. 44)'ya göre bu dönemde gençler, toplum tarafından kabul edilmek istemektedir. Aile ve okul çevresinin gence karşı tutumu bu süreçte önemlidir. Anlayış gösterilmeyen gençler tepkisel davranışlar geliştirerek çevresi ve toplum için riskli davranışlara yönelebilir.

2.3.2.2. Sosyal Uyum

Adasal (1973; aktaran Avcı, 2006, s. 42)'a göre, bireyin ilk sosyal ilişkisi ve uyumu, aile ve yakın çevresiyle başlamaktadır. Birey, büyüyüp sosyal çevresini genişlettikçe yeni uyum metotları geliştirecektir.

Yavuzer (1996)'e göre mükemmel bir sosyal uyumun varlığından söz etmek mümkün değildir. Bireylerin sahip oldukları özellikler bu uyum sürecini etkilemektedir. İyi bir sosyal uyum içinse; farklı gruplara uyum gösterme, sosyal tutumlar ve kişisel doyum kriterleri önemlidir.

Birey toplumda yer edinmeye başlayıp kültürü, çevreyi ve değerleri tanıdıkça topluma uyum sağlamayı da öğrenmektedir. Sosyal uyum, bireyin yaşamı boyunca devam eden bir süreçtir.

Tekin ve Göktaş (2009, s. 149-151)'a göre, bireyin sosyal uyumu artıkça alkol ya da uyuşturucu madde kullanımı ve şiddet gibi riskli davranışlardan uzak kalma ihtimali de artmaktadır.

Köksal (2000: 100) sosyal uyumu, “toplumda prestij kazanma ve statü sahibi olma gereksinimlerinin karşılanması” olarak tanımlamaktadır. Bireyin fizyolojik ve psikolojik ihtiyaçlarının karşılanması için topluma uyum sağlamak zorunda olduğunu belirtmektedir. Koenig ise, hayatın ilk yıllarının hemen ardından bir insanın ilk görevinin çevresine uyum sağlaması olduğunu ifade etmiş, yaşamın sosyal çevredeki insanlarla sürekli bir uyum sürecini gerektirdiğini ve bunun da herkes için temel sorunlardan biri olduğunu belirtmiştir (Avcı, 2006, s. 47).

Erdoğan, Şanlı ve Bekir (2005b, s. 2-3)'e göre, Türkiye’de uyum sorunu yaşayan gençlerin uyum sorunları dünyadaki akranlarının sorunlarıyla benzerlik göstermektedir. Ancak bu sorunlardan bazıları ise toplum yapısından kaynaklanmaktadır. Toplum beklentilerini karşılayamama düşüncesi gençlerde uyum sorunlarına sebep olabilmektedir.

Gençler ergenlik döneminde bedensel ve ruhsal gelişimlerine uyum sağlamaya çalışmanın yanı sıra toplumsal çevrelerinde yaşanan değişikliklere de uyum sağlamaya ve başarılı olmaya çalışmaktadırlar. Yapılan araştırmalar incelendiğinde bireylerin

kişisel ve sosyal uyumlarını etkileyen etmenler; aile yapısı ve aile ilişkileri, arkadaş ve okul çevresi ve kitle iletişim araçları olarak 4 başlıkta ağırlıklı olarak ele alınmaktadır.

Aile: Çocuğun sosyal olarak iletişime geçtiği ilk ortam ailedir ve çocuğun topluma uyumunda ailenin etkisi büyüktür. Ebeveyn ve çocuk arasında kurulan iletişimin önemini vurgulayan Koptagel (1984; aktaran Aydın, 2012, s. 28), çocuk yetiştirme konusundaki ebeveyn tutumlarının çocuğun kişilik gelişimini etkilediğini ve çocuğun hayatı boyunca gireceği ortamlara uyum süreçlerini etkilediğini ifade etmektedir.

Avcı (2006, s. 54), sağlıklı bir iletişimin hakim olduğu ailelerdeki çocukların, toplumla uyumlu ilişkiler kurmalarını destekleyecek gruplara girme eğiliminde olduklarını belirtmektedir.

Arkadaş Çevresi: Bireyin sosyalleşmeye adım attığı aile ortamından sonra; sosyal uyumunu etkileyen bir diğer etmen ise, toplumsal hayattaki önemli tecrübeleri birlikte yaşayacağı arkadaşlarıdır.

Birey bu dönemde, arkadaşları arasında kendini daha iyi ifade etmekte, yeni bilgi ve becerileri arkadaşlarıyla birlikte öğrenmektedir. Grup içerisinde bir rol ve statü elde edilirken bir yandan da çevreye uyum sağlama metotları öğrenilmektedir. Serbest zamanlar birlikte değerlendirilmekte, işbirliği yapmak, yardımlaşmak, grup içinde sorumluluk almak ve görgü kurallarını öğrenmek arkadaş çevresi içinde birlikte gerçekleşmektedir (Doğan ve Sapmaz, 2009).

Üniversite için gencin ortam değiştirmesi çok zorlatıcı ve sancılı bir geleceğe zemin hazırlayabilmektedir. Çünkü söz konusu olan yalnızca okul değişikliği değil, aynı zamanda eskiden aynı deneyimi yaşadıkları ya da yeni oturdukları yerde henüz kuramadıkları akran ağının sosyal desteğinden yoksun kalmaktadır. Bu yüzden yaşamın daha sonraki dönemlerinde kurulacak ilişkilerde bir sosyal engel halini alabilir (Yurtsever, 2011, s. 13).

Okul Çevresi: Okullar, aileden sonra bireyin toplumsal yaşama hazırlandığı ilk kurumlardır. Durkheim, okulların temel amacının toplumsal varlıklar yaratmak ve gençleri toplumdaki ortak yaşama hazırlamak olduğunu belirtmektedir. Okullarda

öğrenciler ait oldukları topluma dair inanç, tutum ve davranışları öğrenmekte, toplumdaki yerini almaktadır (Avcı, 2006, s. 55-56).

Çocuğun akademik bilgi ve beceri edindiği kurumlar olan okullarda, aynı zamanda çocuk duygusal ve sosyal olarak kendini geliştirerek uyumlu bir kişilik oluşturma imkanı yakalamaktadır (Mangır ve Aral, 1992; aktaran Aydın, 2012, s. 31).

Kitle İletişim Araçları: Kitle iletişim araçları bireyin sosyalleşmesinde önemli bir etkidir. Doğan ve Sapmaz (2009)'a göre bu araçların, toplumun düşüncelerini etkileyerek, ortak bir noktada birleştirmek ve ortak bir harekete yönlendirmek amacı taşıdığını belirtmektedir. Kullanım süresi ve amacına göre yararlı etkiler sunarken bir yandan da bireylerin toplumdan uzaklaşmasına ve sosyal hayatlarını kısıtlamaya da neden olabileceği göz ardı edilmemelidir (Özer, 2011, s. 52).

2.3.2.3. Üniversiteye Uyum

Üniversiteye uyum çalışmalarının tarihçesine bakacak olursak 1960'lı yılların sonlarında Chickering (1969)'in yedi vektör modelini görüyoruz. Bu vektörler, yeterliliği kazanmak, duyguları kontrol etmek, bağımsız olmak, kimlik oluşturmak, kişilerarası ilişkileri özgürleştirmek, amacı belirlemek, bütünlük geliştirmektir. Bu yedi vektörden her birinin öğrencilerin gelişimini destekler bir bütün içerisinde olduğu ve üniversite düzeyinde bir öğrencinin duygusal, sosyal, fiziksel, entelektüel ve özellikle kimlik gelişimini görmek amacıyla belirlendiği görülmektedir.

1980'lere kadar Hutchison & Johnson, Jr. ve Baker & Siryk gibi araştırmacılar başta olmak üzere üniversiteye uyum, genellikle akademik başarı ile değerlendirilirdi, ancak Pascarella ve Terenzini üniversite uyumunun sadece akademik ve sosyal değişkenlerle incelenmesinin yeterli olmadığı, daha kapsamlı incelenmesi gerektiği yönünde çalışmalar yürütmüşlerdir (aktaran Tuna, 2003, s. 19).

1980'lerde Baker ve Sirky üniversiteye uyumu çok yönlü bir kavram olarak ölçen daha kapsamlı, çok boyutlu bir ölçek üzerine çalışmaya başladı. Üniversiteye başarıyla uyum sağlamayı; akademik taleplere cevap verme, üniversitede diğer öğrencilerle, fakülte ve personelle sosyal yönden kaynaşma, kampüs faaliyetlerine katılma, kişinin kendi

psikolojik ve fiziksel sağlığını koruması ve üniversiteye bağlı ve adanmış olma olarak tanımladılar. Uyumun karmaşık doğası, üniversiteye uyumun tek boyutlu değil, çok boyutlu bir olgu olduğunu gösterdi. Sonuç olarak, üniversiteye uyumun farklı boyutlarını tespit etmeye yönelik bazı çabalar sonucunda Baker ve Sirky üniversiteye uyum konusunda 4 boyut öne sürmüştür: akademik, sosyal, kişisel-duygusal ve hedefe bağlılık-kurumsal bağlanma (aktaran Tuna, 2003, s. 19). Sonraki bölümlerde, üniversiteye uyumun farklı boyutlarına ilişkin çalışmalar sunulmuştur.

Akademik Uyum; üniversite öğrencisinin üniversite yaşamının çeşitli eğitimsel ve akademik talepleri ile başarılı bir şekilde başa çıkması ile alakalıdır. Öğrencinin üniversite yaşamının akademik hedefleri ve görevleri konusunda duygularına, tutumlarına, motivasyonlarına ve kazanımlarına işaret eder.

Baker ve Siryk (1984; aktaran Tuna, 2003) akademik başarı motivasyonu ve akademik uyum arasındaki ilişkiyi de incelemiştir. Akademik motivasyon ve akademik uyum ölçümleri arasındaki bağıntıların olumlu ve dikkate değer olduğunu bulmuşlardır.

Kalınan yer ile öğrencilerin akademik uyumu arasındaki ilişki üzerine çalışmalar, oldukça iyi belgelenmiştir. Graff ve Cooley'nin çalışması (1970; aktaran Tuna, 2003) bir akademik dönem sonrasında yurttan kalan ve evden gidip gelen öğrencilerin başarısında fark olup olmadığını test etmek için tasarlanmıştır. Çalışmaya yurttan kalan 185 öğrenci ile evden gidip gelen 116 öğrenci katılmıştır. Sonuçlar, bir dönem sonunda bu öğrencilerin akademik başarısında fark olmadığını göstermiştir. Ancak iki grup bazı uyum değişkenlerinde farklılık göstermiştir. Gerçekte, evden gidip gelen öğrencilerin ruh sağlığı ve müfredata uyumu daha kötüyken ve bu öğrenciler hedef ve isteklerini belirlemede daha az olgunluk göstermiştir. Öte yandan, Welty (1976; aktaran Tuna, 2003) evden gidip gelen öğrencilere göre yurttan kalan öğrencilerin entelektüel ilgi alanlarına ve davranışlara daha meyilli olduğunu, fikirlere daha çok ilgi gösterdiğini (ve genel olarak akademik yönelim sahibi olduğunu), estetik konularına ve etkinliklerine daha ilgili olduğunu, olguları incelemeye daha deneysel ve esnek olduğunu, düşüncelerinde daha liberal olup otoriter olmadığını ve diğerlerine karşı daha yüksek düzeyde ilgi ve hassasiyet gösterdiğini ortaya koymuştur.

Fakülte etkileşimlerine ek olarak, akran etkileşiminde bulunmak da öğrencilerin sınıf dışı temaslarını öğrenmek için önem taşımaktadır. Bu etkileşimler farklı şekillerde, farklı ortamlarda ve farklı amaçlar için olabilir. Bu yüzden, bütün akran etkileşimi türleri öğrenci üzerinde her zaman faydalı etkide bulunmaz. Terenzini, Pascarella ve Blimling (1996/1999; aktaran Tuna, 2003) eğitim faaliyetleri ve entelektüel faaliyetlerle ilgili akran etkileşimlerinin, akademik uyum açısından öğrencileri olumlu etkilediğini belirtmiştir. Astin (1993; aktaran Tuna, 2003) öğrenciler farklı ırk/etnik gruplardan akranlar ile sosyalleştiğinde, genel akademik gelişimlerinin ve belirli bir alan hakkındaki bilgilerinin arttığını ortaya koymuştur. Ayrıca bazı faaliyetlerin akademik gelişim ile olumsuz ilişkili olduğunu vurgulamıştır. Astin bu faaliyetleri gönüllü etkinliklerde haftalık harcanan zaman, parti yaparken harcanan zaman ve arkadaşlarla sosyalleşirken harcanan zaman olarak listelemiştir.

Sosyal Uyum; üniversiteli öğrencilerin sosyal ve kültürel aktivitelere katılması, kampüste yeni ilişkiler kurması ve önceki ilişkilerini dengeli bir şekilde yönetmesi ele alınmaktadır.

Berdie (1968; aktaran Tuna, 2003) üniversiteye dair göreceli algıların üniversitenin ilk iki yılında değişme derecesini belirlemek için boylamasına bir çalışma yürütmüştür. Çalışmasında bu iki yıl boyunca birinci sınıftaki öğrencilerin kampüsün sosyal olarak daha az yapısal bir kurum olduğunu, öğrencilerin kendi sosyal ve kişiler arası davranışları için daha çok sorumluluk üstlendiğini ve fakülte ile idarenin öğrencilerin beklediğinden daha az kontrol uyguladığını öğrendiğini ortaya çıkarmıştır. Öğrenciler, ayrıca kampüsün entelektüel açıdan bekledikleri kadar heyecanlı olmadığını öğrenmişlerdir.

Aile desteğinin de liseden üniversiteye geçiş sürecinde genç yetişkinler için önemli olduğu gözlemlenmiştir. Örneğin, Lafreniere, Ledgerwood, ve Docherty (1997; aktaran Tuna, 2003) aileden alınan destek seviyesi arttıkça, birinci sınıftaki öğrencilerin üniversiteye uyumunun da arttığını ortaya çıkarmıştır.

Baker ve Siryk (1983; aktaran Tuna, 2003) sosyal eğilim ve üniversite uyumunu çalışmıştır. Sosyal eğilim, ilişki kurma, çeşitli sosyal etkinliklere katılma, yabancılarla muhatap olma vb. gibi diğer kişilerle etkileşim biçimlerine ilgi duymaktır. Çalışmanın

toplam örnekleme 934 kişidir. Sosyal eğilim, sosyal uyum ile önemli ölçüde ve olumlu olarak ilişkili bulunmuştur.

Kişisel ve Duygusal Uyum; üniversite öğrencisinin psikolojik ve fiziksel sağlığı konusundaki deneyimleri ile alakalıdır. Üniversiteye uyum sürecinde bireyin genel psikolojik sıkıntı halini ve bu duygu-durum haline eşlik eden somatik belirtilere dair deneyimleri bu kavram içerisinde tartışılır.

Kişisel/duygusal uyum, üniversiteye uyum sırasında öğrencinin psikolojik sıkıntı düzeyine ve bedensel sorunlarına odaklanır. Kişisel/duygusal uyum öğrencilerin sakin, istikrarlı ve güvenli hissetmek, yoğun duyguları kontrol etmek, günlük streslerle başa çıkmak ve daha az bedensel şikâyetlerde bulunmak gibi psikolojik ve fizyolojik sağlıkla ilgili olumlu hissetmesini gerektirir. Bu boyutun davranışsal neticeleri, üniversite danışmanlık hizmetlerinde tanınmak, daha az baş etme kaynağı, psikolojik açıdan daha az iyi olma, kaygı ve depresyon gibi yüksek düzeyde psikolojik sıkıntı ve kişisel/duygusal uyumla olumsuz bağlantılı olumsuz yaşam olaylarının daha çok tecrübe edilmesi olarak belirlenmektedir (Baker & Siryk, 1999; aktaran Tuna, 2003).

Berman ve Sperling (1990; aktaran Tuna, 2003) ebeveyn bağlanmasının duygusal stres üzerindeki etkilerini incelemiştir. Üniversitenin başlangıcında ebeveyn bağlanması yüksek düzeylerde olan erkek öğrencilerin, ilk dönemin sonunda yüksek düzeylerde depresif ruh hali sergileme eğiliminde olduğunu bulmuşlardır. Öte yandan, kız öğrenciler için herhangi bir ilişki bulunmamıştır.

Bazı kişilik özellikleri, kişisel/duygusal uyum ile ilişkilerini tespit etmek için incelenmiştir. Rice ve Mirzadeh (2000; aktaran Tuna, 2003) mükemmeliyetçilik türleri (uyumlu ve uyumsuz) ile psikolojik uyum arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Yüksek standartlar belirleyip hata yapma konusunda aşırı kaygı duyan uyumsuz mükemmeliyetçiler, öz saygıya mal olmadan kendine yüksek standartlar belirleyen uyumlu mükemmeliyetçilere göre daha az uyumlu ve daha çok karamsardır. Başka bir kişilik özelliği olan daha çok iyimserliğin, daha iyi psikolojik uyumla bağlantılı olduğu bulunmuştur (Brissette, Scheier, & Carver, 2002; aktaran Tuna, 2003).

Hedef ve Kurumsal Uyum; öğrenci ve üniversite arasındaki ilişkinin kalitesi, birleşme ve bağlanma, kurumsal hedeflere katılım ele alınır. Bireyin içinde bulunduğu kurum ile

ilgili duyguları, tutumları, tatminkârlığını içerirken, aynı zamanda genel olarak üniversite ile ilgili tutumları ve yaklaşımları da değerlendirilir.

Öğrencinin üniversiteye sosyal ve akademik olarak uyum sağlamasının yanı sıra üniversitedeki akran yapısı ve kültürü ile diğer örgütsel yapılar da öğrencinin kuruma uyum sağlamasında önemli bir etkindir. Bu uyumu kurumun büyüklüğü, kontrol sistemi, kaynakları, öğretim elemanı ve öğrenci sayısı da etkilemektedir. Öğrenci kuruma karşı bir bağlılık kurduğunda aidiyet duygusu oluşmaktadır. Öğrencilerin kurumda eğitim almaya devam etme kararlarında bu duygu etkili olmaktadır (Aypay, vd., 2009, s. 48).

Spady'ye göre üniversitelerde düzenlenen yarı resmi aktiviteler, bireyin kuruma bağlılığını artırmakta, sosyal ve akademik bir ödül olarak algılanmakta ve böylelikle okul terki olasılığı düşmektedir. Okul sisteminde öğrencilerin dışında fakülte ve yönetim personeli de yer almaktadır. Bireyin akademik uyumunda sistemin tüm parçaları etkili olmaktadır (Aladağ Bayrak, 2012, s. 36).

Gençlerin üniversiteye başarılı bir uyum sağlamasında, yeniliklere uyum sağlayıp stresli durumlar ve sorunlarla baş etme becerileri önem kazanmaktadır (Aspinwall ve Taylor, 1992; aktaran Aladağ, 2009, s. 13).

Literatürde uyum kavramı çok geniş bakışla ele alınmış ve birçok kuramcı tarafından incelenmiştir. Araştırma kapsamında üniversite öğrencilerine yönelik olarak değerlendirilebilecek kuramlara bir sonraki başlıkta yer verilmektedir.

2.3.3. Uyum Kuramları

Uyum konusunda çeşitli çalışmalar yapılmış ve farklı kuramlar ve yaklaşımlar geliştirilmiştir. Bu araştırma kapsamında uyum kuramlarından bazılarına yer verilmiştir.

Psikanalitik ve Davranışçı Yaklaşım: Psikanalistler ve davranışçılar bireyi uyumsuz yönleriyle ele alarak olumsuz bir yaklaşımı temsil etmektedirler. Bu yaklaşıma göre bireyde mutsuzluk, psikosomatik rahatsızlıklar vb. belirtiler mevcutsa, birey uyumsuz olarak değerlendirilmektedir. Uyumsuz ve bozuk davranışların yerine istenen uyumlu

davranışlar kazandırılarak kişinin toplumsallaşması hedeflenmektedir (Kuzgun, 1972, s. 162-168).

Freud id, ego ve süperego olarak kişiliği üçe ayırmaktadır. Freud'a göre ego, id ve süperego arasında dengeli bir ilişki kurduğunda sağlıklı ve uyumlu kişilik ortaya çıkmakta; egonun uzlaşma ve dengeyi sağlayamadığı çatışma durumlarında oluşan kaygı, savunma mekanizmalarını kullanmayı zorunlu kılar. Savunma mekanizmaları ile, ego içinde bulunduğu olumsuz durumdan kurtulabilir ve ego gücünü korumaya devam eder. Bu sebeple savunma mekanizmalarına uyum sağlayıcı mekanizmalar da denmektedir. Savunma mekanizmalarının abartılı kullanıldığı durumlarda ise, uyumsuz davranışlar da ortaya çıkabilmektedir.

Rogers'a göre ise, savunma mekanizmalarını kullanmak uyumsuzluğun bir göstergesidir. Çünkü savunma mekanizmaları bireyin potansiyelini kullanmasını engellemektedir. Bütün insanlar için iyi olan tek bir yaşama biçimi yoktur (aktaran Türkel, 2010, s. 6).

Adler, toplum tarafından kabul görmeyen uyumsuz davranışlarda bulunanların kendilerinde bir eksiklik hissettiklerini ve bu eksiklik duygusunu kapatabilmek içinse abartılı üstünlük çabalarıyla uyumsuz davranışlar gösterdiklerini belirtmektedir (Gündüz, 2006, s. 16).

Albert Bandura'ya göre, dikkatli olma, hatırlama, davranış geliştirme ve motivasyon gibi öğrenme süreçleri sonucunda, bireylerin uyum davranışları değişebilmektedir. (Serçekuş ve Mete, 2009, s. 60).

Sosyal Psikolojik Yaklaşım: Bu yaklaşımda birey uyum sürecinde çevresini anlamaya çalışmaktadır. Bireyin içinde bulunduğu ortama, sahip olduğu statüye, biliş faaliyetlerine göre uygun davranabilme yeteneğine sahip olduğu savunulmaktadır (Saygılı, 2000; aktaran Özer, 2011, s. 47)

Sherif'in "grup normlarının oluşması" deneyi ve Asch'in "uyma" deneyinde bireyin yalnız olduğunda ve grup içindeyken farklı davrandığı görülmektedir. Asch'in deneyinde birey yanlış olduğunu bile bile grup fikrine uymaktadır. Sherif'ininde ise birey grup görüşünü doğru olarak kabul etmektedir (Gönüllü, 1988, s. 197).

Bireylerin uyumuna yönelik incelenen bu kuramlar çerçevesinde bireyler doğuştan getirdikleri özellikleri, toplumsallaşma süreci ile birlikte şekillenmekte ve ortaya sağlıklı-sağlıksız ya da uyumlu-uyumsuz kişilik yapıları çıkmaktadır.

2.3.3.1. Yükseköğrenim Yaşamına Uyuma Yönelik Modeller

Öğrencilerin yükseköğrenim yaşamındaki değişim ve gelişimleri inceleyen kuramlar ve modeller literatürde 2 ana başlıkta ele alınmıştır. İlki öğrencilerin üniversiteye uyumlarının içeriğine önem veren gelişimsel modellerdir. Diğer ise okul terkine eğilimi olan öğrencilere odaklanan ve yükseköğrenim yaşamının öğrenciler üzerindeki etkilerini inceleyen modellerdir (Pascarella ve Ternzini, 2005; aktaran Aladağ Bayrak, 2012, s. 18).

2.3.3.1.1. Gelişimsel Modeller

Gelişimsel modeller; psikososyal gelişim, bilişsel yapılandırmacı, tipolojik ve birey-çevre etkileşimi ile ilgili modeller olarak 4 boyutta ele alınmaktadır. Bu 4 gelişimsel model arasından yüksek öğrenim öğrencilerine yönelik çalışmalara en yol gösterici olduğu düşünülen Psikososyal Gelişim Modellerine değinilmektedir.

Psikososyal gelişim ile ilgili modeller arasında en çok kullanılan modellerden biri Chickering (1969)'in “yedi vektör modeli”dir. Bu vektörler, yeterliliği kazanmak, duyguları kontrol etmek, bağımsız olmak, kimlik oluşturmak, kişilerarası ilişkileri özgürleştirmek, amacı belirlemek, bütünlük geliştirmektir. Bu yedi vektörden her biri öğrencilerin gelişimini destekler bir bütün içerisindedir ve üniversite düzeyinde bir öğrencinin duygusal, sosyal, fiziksel, entelektüel ve özellikle kimlik gelişimini görmek amacıyla belirlenmiştir (Sagınç, 2011, s. 8).

“Yedi Vektör Modeli” çerçevesinde ele alınan gelişimsel görevler arasında yer alan yeterlilik gelişimi, duyguları kontrol etme, özerkleşme, kişilerarası ilişkileri geliştirme görevlerinin özellikle 1. ve 2. sınıf öğrencileri tarafından yerine getirilmeleri öngörülmektedir. Chickering (1969) üniversite öğrencilerinin gelişimi için öngördüğü 7 vektörü şu şekilde açıklamaktadır:

Yeterlik Gelişimi: Üniversitede geliştirilen 3 tür yeterliliği; zihinsel yeterlik, fiziksel beceriler ve el becerileri ile kişilerarası yeterlik olarak sıralamaktadır. Zihinsel yeterlik, kişinin zihnini kullanmadaki becerisi olarak tanımlanmaktadır. İçeriğe hâkim olmayı, zihinsel ve estetik konularda bilgili olmayı ve en önemlisi kavrama, analiz ve birleştirme becerileri geliştirmeyi içerir. Fiziksel beceriler ve el becerileri sportif ve sanatsal başarı, somut ürünler tasarlama ve yapma; güç, zindelik ve öz disiplin kazanmayı içerebilir. Kişinin performansı ve projeleri diğerlerinin onaylaması ya da eleştirmesi için gösterimde olduğundan rekabet ve yaratım duyguları yüzeye çıkarmaktadır. Kişilerarası yeterlik, sadece dinleme, işbirliği yapma ve etkin iletişim kurma becerilerini değil aynı zamanda başka bir kişiye karşı duyarlı olma ve uygun şekilde karşılık verme, kişisel gündemleri grubun hedefleri ile bağdaştırma ve bir ilişkinin gelişmesini veya grup işlevini sağlamaya yönelik çeşitli stratejiler arasında seçim yapmaya yönelik daha karmaşık yetenekleri de içerir. Öğrencilerin genel yetkinlik anlayışı, yeteneklerine güvenmeyi öğrendikçe, diğerlerinden doğru geribildirim aldıkça ve becerilerini istikrarlı bir özgüven ile birleştirdikçe artmaktadır.

Duyguları Kontrol Etme: Üniversiteye yeni başlayan ya da ara verdikten sonra dönen az sayıda öğrenci öfke, korku, üzüntü, özlem, sıkıntı ve gerilim duygularından kaçabilir. Chickering kaygı, öfke, depresyon, arzu, suçluluk ve utanç duyguları aşırı veya baskın olduğunda öğrencilerin eğitim hayatlarını sona erdirmeye kadar götürebileceğini belirtmektedir. Bu sebeple bu duyguların iyi yönetilmesi gerektiğini ve bu vektördeki ilk işin söz konusu duyguları ortadan kaldırmak değil farkındalığa dönüşmelerine izin vermek olduğunu ifade etmektedir.

Daha olumlu duygu türleri araştırmacıların daha az dikkatini çekmiştir. Aşırı sevinç hissetme, rahatlama, sempati, özlem, tapınma, merak ve dehşet bunlardandır. Bunların farkına varıldıkça ve var olmasına izin verildikçe, çok “idare edilmelerine” gerek olmayabilir. Öğrenciler, agresiflik veya savunmacılığın bir türünü içeren kendinden emin eğilimleri bireysel benlik sınırlarını aşmayı, başkası ile özdeşleşmeyi veya ona bağlanmayı ya da daha büyük bir bütünün parçası gibi hissetmeyi içeren katılımcı eğilimler ile dengelemeyi öğrenmelidir.

Özerklik Kazanma: Öğrenciler için temel gelişim adımlarından biri de görece öz yeterlilik ile çalışmayı, kendi seçtikleri hedefleri izlemek için sorumluluk almayı ve

başkalarının görüşlerine daha az bağlı olmayı öğrenmektir. Bu geçiş hem duygusal hem de araçsal bağımsızlığı, daha sonra karşılıklı bağımlılığı tanıyıp kabullenmeyi gerektirir. Duygusal bağımsızlık, sürekli ve acil rahatlatma, ilgi veya onaylanma ihtiyacından bağımsız olmak demektir. Aileden ayrılma ile başlar ve akranlara, aileden olmayan yetişkinlere ve mesleki veya kurumsal referans gruplarına güvenme şeklinde ilerler. Bu tür desteklere olan ihtiyacın azalması ve güçlü çıkarlar gütmek veya inançlara göre davranmak için arkadaş veya konumunu kaybetme konusunda risk alma isteğinin artması ile sonuçlanır. Araçsal bağımsızlık ise özerk şekilde aktivite düzenleme ve problem çözme yeteneği ile hareketli olma yeteneği ile ilişkilidir. Bu, benliğin eleştirel ve bağımsız düşünebilen; böylece fikirleri odaklanmış eyleme dönüştürebilen irade ile ilgili kısımdır. Bir yerden başka bir yere gitmeyi öğrenmeyi ve kişisel ihtiyaç ve istekleri karşılamak için gerekli bilgi veya kaynakları bulmayı da içerir.

Olgun Kişilerarası İlişkiler Geliştirme: Olgun ilişkiler geliştirme (1) hoşgörü ve farklılıkları anlama ve (2) yakınlık kapasitesi gerektirir. Yakın arkadaşlardaki farklılıklara saygı gösterme, diğer kıta ve kültürlerden tanıdıklar için de genelleştirilebilir. Farkındalık, deneyimlerin derinliği, açıklık, merak ve tarafsızlık, öğrencilerin ilk izlenimlerini düzeltmesini, önyargıları ve etnik merkezçiliği azaltmasını, empati ve özgeciliği artırmasını ve çeşitlilikten zevk almasını sağlar. Olgun ilişkiler geliştirme, sadece narsisizmden bağımsız olma değil aynı zamanda sağlıklı ilişkiler seçme ve dürüstlük, cevap verebilirlik ve koşulsuz saygıya dayalı kalıcı taahhütlerde bulunma yeteneği demektir. Yakınlık kapasitesinin artması, yakın arkadaş ve dostlar ile olan ilişkilerin niteliğinin değişmesini de içerir. Bu değişim, fazla bağımlı veya baskın olma durumundan eşitler arasında karşılıklı bağımlılığa doğru olur. Gelişim, daha derinlemesine paylaşım ve daha az bağlanma, kusurları daha çok kabullenip var olanların değerini bilme, korumacı ilişkiler seçerken daha çok seçici olma ve kriz, mesafe ve ayrılıklara dayanabilen daha uzun süreli ilişkiler anlamına gelmektedir.

Kimlik Gelişimi: Kimlik oluşumu, yetkinlik, duygusal olgunluk, özerklik ve olumlu kişiler arası ilişkiler kurma vektörlerine bağlıdır. Kimlik gelişimi şunları içerir: (1) kişinin kendi bedeni ve görünüşü konusunda rahat olması, (2) kişinin cinsiyeti ve cinsel yönelimi konusunda rahat olması, (3) toplumsal, tarihsel ve kültürel bağlamda benlik

bilinci kazanma, (4) oynanan roller ve yaşam tarzı sayesinde benlik kavramının açıklığa kavuşması, (5) kişinin değer verdiği başka kişilerden alınan geribildirim karşılığında benlik duygusu, (6) kendini kabul ve öz saygı ve (7) kişisel istikrar ve bütünleşme. Bunların sonucunda sağlam bir benlik bilinci ortaya çıkar ve kişilik özelliklerini koordine eden, benlik hanesine "sahip olup" benliğin tüm odalarında rahat olan bir Ben olduğu daha belirgin hale gelir.

Kimlik geliştirme ayrıca kişinin ailesinin kökeni ve etnik mirası üzerine düşünmeyi, benliği dini veya kültürel bir geleneğin bir parçası olarak tanımlamayı ve kendini toplumsal ve tarihi bir bağlam içinde görmeyi içerir. Bu gelişim sürecinde işte, oyunda ve evde benliğin gerçek ifadeleri olan ve öz tanımlamayı daha da keskinleştiren roller ve stiller bulunur. Kişinin diğerleri tarafından nasıl görülüp değerlendirildiğine dair anlayış kazanılır. Kimlik geliştirme, netlik ve istikrara, ve benlik karşısında kabiliyetli, tanıdık, değerli şeklinde bir tür samimiyet duygusuna yola açar.

Amaç Belirginleştirme: Chickering'e göre amaç geliştirme; kasıtlı olma yeteneğinin artırılmasını, çıkar ve seçenekleri değerlendirmeyi, hedefleri netleştirmeyi, plan yapmayı ve engellere rağmen sebat etmeyi içerir. Eyleme geçmek için plan yapmayı ve bünyesinde şu üç unsuru birleştiren ilkeler belirlemeyi kapsar: (1) mesleki planlar ve istekler, (2) kişisel çıkarlar ve (3) kişilerarası ve ailevi bağlılıklar. Amaç geliştirmede, ayrıca kişinin pek çok farklı hedefini daha büyük, daha anlamlı bir amaçta birleştirme ve amaçlılığı gündelik hayatta uygulama yeteneğini geliştirme de vardır.

Bütünlük Gelişimi: Bütünlük sağlama, kimlik oluşturma ve hedefleri netleştirme ile yakından ilişkilidir. Sahip olduğumuz temel değer ve inançlar, deneyimleri ve yol gösterici davranışları yorumlamak ve öz saygıyı korumak için temel sağlar. Bütünlük sağlama sırayla birbiriyle örtüşen üç aşama içerir: (1) değerleri insancillaştırmak – otomatik olarak devreye giren katı inançlardan uzaklaşma ve bireysel çıkarını arkadaşlarının çıkarı ile dengelerken ilkeli düşünme, (2) değerleri kişiselleştirmek – diğer bakış açılarına saygı duyarken temel değerleri ve inançları bilinçli olarak onaylama ve (3) uyum sağlamak – kişisel değerleri sosyal açıdan sorumlu davranış ile birleştirme. Değerleri insancillaştırma, kuralların kesinliğine harfiyen inanmaktan kurallar ile bu kuralların hizmet etmesi gereken hedefler arasında bağlantıların kurulduğu daha göreceli bir bakış açısına doğru değişimi içerir.

2.3.3.1.2. Yükseköğrenim Yaşamının Öğrencilere Etkilerine Odaklanan Modeller

Yükseköğrenim yaşamının öğrencilerdeki etkilerine odaklanan modeller, öğrencilerin üniversiteyi bırakmalarının kişisel, sosyal ve kurumsal etkilerini incelemektedir.

Okul Terkini Açıklayan Sosyolojik Model: Spady (1970), öğrencilerin okul terkini sosyal ve akademik uyum eksikliği ile ilişkilendirmektedir. Durkheim'ın 1896-1951 yılları arasındaki çalışmalarından hareketle, öğrencilerin üniversiteyi neden bıraktığını açıklayan bir öğrenci kaybı modeli geliştirmiştir (Aladağ Bayrak, 2012, s. 19).

Durkheim, bireyin topluma yeterli seviyede uyum sağlayamadığında intihar girişimine daha yatkın olduğunu bulmuştur. Spady de okul sistemi ve öğrenci arasında, Durkheim'ın toplum ve birey arasında kurduğuna benzer şekilde, okulu bırakmak ile intihar etmek arasında bir bağ kurmuştur. Model, öğrencinin çevresiyle etkileşimi ve uyumuna odaklanmıştır. Spady, üniversitelerin öğrencileri sosyal ve akademik olarak yeterince ödüllendirilmediğinde öğrenci kaybı yaşanabildiğini ileri sürmektedir (Aladağ Bayrak, 2012, s. 19).

Öğrenci Uyum Modeli: Tinto, Spady (1970)'nin de yaptığı gibi modelini Durkheim'ın intihar kuramına göre temellendirmiştir. Modelde sosyolojik ve ekonomik yaklaşımlardan yararlanılan farklı kavramsal çerçeveler, üniversitelerdeki okul terkini inceleyen bir model olarak bir araya getirilmiştir. Durkheim'e göre (1961; aktaran Bülbül, 2012, s. 222) birey topluma yeterli uyumu sağlayamadığında intihar eğilimi gösterebilmektedir. Tinto (1975) intihar eylemini bireyin varoluşundan kasıtlı çekilmesi olarak ele almakta ve bu durumu üniversiteden ayrılmayla birbirine benzetmektedir. Üniversitedeki sosyal çevrede iletişim kuramayan ve üniversitenin hakim değer yargılarına uyum sağlayamayan öğrencilerin üniversiteyi terki, toplum sistemindeki intihar ile benzetilmektedir. Tinto modelinde, bireyin kişisel özellikleri, geçmişteki tecrübeleri ve bağlılıklarıyla bağlantılı olan akademik ve sosyal çevreye uyumunun, okula devamı ile ilişkili olduğunu iddia etmektedir (Bülbül, 2012, s. 222).

Tinto, modelini günümüzdeki haline getirene kadar revize etmiştir. Tinto (1993) üniversitedeki etkileşimlerin olumlu yaşantılara neden olduğunu ve üniversiteye

bağlılığı artırdığını, aksi durumda ise olumsuz yaşantıların bağlılığı azalttığını varsaymıştır (Morris, 2002; aktaran Aladağ Bayrak, 2012, s. 22).

Bu modelde Tinto öğrencilerin üniversiteden ayrılma kararlarını etkileyen değişkenleri beş kategoride kronolojik olarak düzenlemiştir. Bunlar sırasıyla, üniversiteye giriş öncesi tutumlar (aile, bilgi, beceri ve önceki eğitim), öncül amaç (eğitim ve mesleğe dair istekler) ve bağlılık (hedefe ulaşma ve örgütsel bağlılık), kurumsal deneyim, uyum ve sonuca yönelik amaç ve bağlılıktır. Örgüte ilk girişteki nitelikler, Tinto'nun etiketlediği amaç ve bağlılık isteğini de içermektedir. Öğrencilerin üniversiteye devamını ve üniversiteden ayrılmalarını etkileyen dış faktörler dışsal bağlılık olarak değerlendirilmektedir. Tinto, bu faktörleri akademik ve sosyal sistem olarak 2 kategoriye ayırmaktadır. Akademik sistemde öğrencinin akademik performansı ve üniversite personeliyle iletişimi, öğrencinin topluma uyumunu sağlayan olumlu yaşantıları ya da öğrenciyi dışarıda bırakan olumsuz yaşantıları kapsamaktadır. Benzer şekilde sosyal sistemde öğrencinin informal ders dışı aktiviteleri ve informal akran grubu etkileşimlerinin olumlu yaşantıları öğrenciyi uyuma yönettiren, olumsuz yaşantılar ise öğrencinin üniversiteyi terkine neden olmaktadır. Öğrenci sosyal ve akademik sistemde olumlu bir tecrübe edindiye sonuca yönelik amaç ve bağlılığı olumlu etkilenecek ve ayrılma gerçekleşmeyecektir. Eğer öğrencinin sosyal ve akademik sistemdeki tecrübeleri olumsuz ise amaç bağlılığı zayıflayarak kuruma devam olasılığı düşecektir (Morris, 2002; aktaran Aladağ Bayrak, 2012, s. 23).

Katılım Modeli: Astin (1975, 1978, 1985)'in öğrenci katılım modeli, öğrencilerin üniversitedeki akademik ve sosyal yaşamışlığının artmasıyla birlikte, öğrencinin başarılı olması ve üniversiteye devamını sağlama eğiliminde olduğunu teorikleştirmiştir (Morris, 2002; aktaran Aladağ Bayrak, 2012, s. 27).

Astin (1984)'e göre öğrenci katılımının nicelik ve niteliği öğrencinin öğrenme ve gelişim düzeyini etkilemektedir. Astin, katılım teorisinin öğrencilerin motivasyon ve davranışlarına odaklanması sebebiyle, ilgili diğer teorilere göre daha avantajlı olduğunu belirtmiştir (Malmberg, 2008; aktaran Aladağ Bayrak, 2012, s. 28).

Yükseköğrenim yaşamına katılım modeli 2 boyuttan oluşmaktadır, bunlar kurumsal ve kişisel boyutlardır. Kurumsal boyutta, öğrencilerin üniversite yaşamına katılımlarını

arttırmak amacıyla üniversitenin oluşturabileceği fırsatlar yer almaktadır. Kişisel boyutta ise öğrencilerin üniversitenin sunduğu bu fırsatlardan yararlanma düzeyi ile yararlanma biçimi değerlendirilmektedir (Jalomo, 1995; aktaran Aladağ Bayrak, 2012, s. 28).

Sonuç olarak, yükseköğrenim yaşamına uyuma yönelik yapılan çalışmalarda en fazla etkiyi Tinto'nun çalışmaları göstermektedir. Tinto'nun etkileşimci kuramdan doğan “Öğrenci Uyum Modeli” öğrencinin üniversiteye devamını; öğrencinin akademik seviyesi, motivasyonu ve kurumun sosyal ve akademik özelliklerine uyumu olarak görmektedir (Braxton 1998; aktaran Aladağ Bayrak, 2012, s. 29).

Araştırmada, üniversite gençlerinin uyumu çeşitli açılardan ele alınmaktadır. Bu çeşitlilikten kaynaklı olarak, öğrencilerin uyumlarının değerlendirilmesi noktasında tek bir kuramdan yararlanmak yerine yukarıda bahsi geçen kuramların tamamından yararlanılmıştır.

2.3.4. Üniversiteye Geçişte Gençlerin Yaşadığı Uyum Sorunları

İnsan hayatındaki her bir geçiş dönemi yeni bir uyum sürecini de beraberinde getirir. Yaşam içinde başlı başına bir dönem olmasına karşın ergenlik dönemi, gelişim içinde ve hayat boyu devam eden bir süreç olarak ele alınmaktadır. Erikson da gelişim dönemlerinin her birinin bir sonraki döneme zemin hazırladığını belirtmektedir (Ekşi, 1990; aktaran Akbağ ve Erturan, 1995, s. 1).

Aileden ayrılma, arkadaş çevresinin değişmesi ve işe başlamak gibi birçok beklenti gençlere yöneltilmektedir. Bu beklentilere ek olarak beslenme, barınma, bütçe ayarlama, güvenlik vb. konularda yeni başlangıçlar yapan gençler, üniversitenin ilk yılında yoğun stres yaşamaktadır (Mercan ve Yıldız, 2011, s. 137-138). Akademik, kişisel ve sosyal açıdan yaşanan tüm değişikliklerle baş etmek öğrencileri zorlamaktadır. Ancak yaşanan değişiklikleri fark etmek uyum sürecini başlatan ilk adımdır (Erdoğan, Şanlı ve Bekir, 2005a, s. 480).

Mercan ve Yıldız (2011)'a göre üniversiteye başlamanın getirdiği değişikliklerin uzun süreli etkileri öğrencilerin uyum sürecini olumsuz etkilemekte ve ilerleyen süreçte öğrencilerin üniversiteyi terk etmesine de neden olabilmektedir.

Öğrenciler sosyal hayatları ile eğitim ve öğretim hayatlarını bir bütün olarak gördüklerinde, hem akademik başarıları artmakta hem de yer aldıkları sosyal ve kültürel etkinliklerle kişisel ve sosyal gelişimlerine katkı sağlamaktadır (Aypay, vd., 2009, s. 47).

Tinto'ya göre öğrenciler üniversiteye başlarken sahip oldukları değerleri, üniversitenin sosyal ve akademik çevresinde tekrar şekillendirmektedir. Tinto, öğrencilerin üniversite hayatı boyunca ayrılma, üniversiteye geçiş ve üniversite ile birleşme aşamalarından geçmeleri gerektiğini belirtmektedir. Genç yetişkin bir önceki dönemde oluşturduğu ilişkilerden ve topluluklardan uzaklaşmak zorundadır, çünkü üniversitenin normlarına ve davranış şekillerine adapte olmak için bu önemli bir faktördür. Üniversiteye geçiş ise, daha karmaşık bir dönemdir, çünkü burada öğrenci hem eski ilişkilerini korumaya çalışır hem de yeni ortamına bağlanmak zorundadır ve bu öğrenci de yüksek oranda strese neden olur. Üniversite ile birleşme döneminde ise, öğrenci yeni normlara ve davranışlara adapte olur ve kendini yeni ortamı ile bir bütün olarak görmeye başlar (Sağınç, 2011, s. 10).

Tinto bireylerin okuldan ayrılmasının üniversite ortamına adapte olamamalarından kaynaklandığını vurgulamış ve üniversitenin ilk yılının bu konuda kısmen önem taşıdığını savunmuştur, çünkü ilk yıl yeni ortama ayak uydurmak, uyum sağlamak ile karşılaşılan zorlukların öğrenildiği dönemdir (Chen, 2008; aktaran Bülbül, 2012, s. 221).

Öğrencilerin üniversiteyi terk etmelerinin nedenleri zorunlu ya da isteğe bağlı olabilmektedir. Derslerden başarısız olmak, sağlık sorunları, ailesel sorunlar, ekonomik sorunlar ve uyum sorunları gibi etkenlerden kaynaklı olarak gençler üniversiteyi zorunlu olarak terk edebilmektedir. Bu kategorideki öğrencilerin üniversiteye geri dönüşü zor olmaktadır. Üniversiteyi gönüllü olarak terk etme durumunu ise, bölümünden sıkılma, kendini yeterli görmeme, arkadaşlarını sevmeme gibi sebepler etkilemektedir (Bennett, 2003; aktaran Bülbül, 2012, s. 221).

Gençlerin üniversiteyi kazanmakla birlikte yaşadıkları değişiklikleri fark etmelerini sağlayıp uyumlarını kolaylaştırmak amacıyla üniversite ve yurtlarda oryantasyon/uyum programları düzenlenmesi yararlı olmaktadır.

Oryantasyon; “bir kuruma yeni gelen bireylere, önceki çevrelerinden yeni girdikleri ortama daha rahat geçiş yapmalarına yardım etmek amacıyla yürütülen çalışmalar”dır. Bu çalışmalar öğrencinin kampüs ve çevresine uyumunda etkili olmaktadır (Sevim ve Yalçın, 2006, s. 222).

Öğrencilerin üniversitenin sosyal ve akademik hayatı ile ilişkileri hem pozitif hem de negatif sonuçlar yaratabilir. Araştırmacılar buradan yola çıkarak okuldan ayrılan öğrencilerin genelde üniversite ortamına uyum problemleri gibi kişisel nedenler ile eğitimlerini bıraktıklarını ileri sürmüşlerdir. Bu nedenle ilk yılda üniversite uyumunu etkileyen faktörleri araştırmak önemlidir (Sağınç, 2011, s. 10).

2.3.5. Üniversitelerin Gençlerin Uyumuna Yönelik Çalışmaları

Bu bölümde üniversiteye yeni başlayan öğrencilerin uyumunu artırmaya yönelik çalışmalarına yer verilmiştir. Öncelikle araştırmanın Ankara’da yapılması sebebiyle katılımcıların üniversiteleri de göz önüne alınarak Ankara’daki devlet üniversitelerinden “Hacettepe Üniversitesi”, “Ankara Üniversitesi”, “Gazi Üniversitesi”, “Orta Doğu Teknik Üniversitesi” ve “Yıldırım Beyazıt Üniversitesi”nin çalışmalarına yer verilmiş olup Amerika Birleşik Devletleri, Kanada ve Almanya’daki üniversitelerin gençlerin uyumuna yönelik çalışmaları ise genel olarak ele alınmıştır.

2.3.5.1. Hacettepe Üniversitesi: “Üniversite Yaşamına Giriş Dersi”

Hacettepe Üniversitesi’ne kayıt yaptıran her öğrenci, 1 (bir) kredilik bu dersi almak zorundadır. Üniversite yeni başlayacak öğrencileri için ders kapsamında planladıkları etkinlikleri ve programı resmi web sayfasında duyurmaktadır (“ÜNİ 101”, 2016). Bu ders, her akademik yılın başında dersler başlamadan önceki hafta, 5 günlük süre ile Beytepe Kampüsünde verilir. Öğrencilerin bu dersten alacakları not katıldıkları etkinliklerden topladıkları puanlarla belirlenir. Öğrenciler açılış programı, bölüm

tanıtımları, Öğrenci Bilgi Sistemi (ÖBİS) tanıtımı, Yabancı Dil Yüksek Okulu tanıtımı, en az 5 katılımlı söyleşi ve bir de konser ve spor dalındaki etkinliklerden birine katıldığında 18 puan toplamakta ve bu puan A1 notuna karşılık gelmektedir. Bölüm tanıtımları farklı gün ve saatlerde gerçekleşmektedir (“ÜNİ 101”, 2016).

Hacettepe’nin ve üniversite yaşamının öğrencilere sunduğu fırsatlar konusunda farkındalığı artırmayı amaçlayan “Üniversite Yaşamına Giriş” dersi kapsamında; Öğrenci Bilgi Sistemi, öğrenciler hakkındaki yönetmelik - yönerge ve uygulama esaslarının yanı sıra aileden ayrılma, risk ve sorumluluk alabilme, üretkenlik, sosyal ilişkiler ve kendi yaşamı üzerinde kontrol sahibi olabilme vb. konular “Üniversiteli Olmak” başlığı altında öğrencilerle sohbet ortamında ele alınmaktadır (“ÜNİ 101”, 2016).

2.3.5.2. Ankara Üniversitesi: “Üniversite Yaşamına Uyum Programı”

16.7.2013 tarihli senato kararı ile yayınlanan Ankara Üniversitesi Üniversite Yaşamına Uyum Programı (Uyum 101 Programı) Uygulama Yönergesi’ne göre;

- “Öğrencilerin programı başarı ile tamamlayabilmeleri için kendi akademik birimlerindeki (Fakülte, Yüksekokul ve Konservatuar) etkinliklere ve rektörlük tarafından düzenlenen etkinliklere katılmaları gerekir. Üniversite Yaşamına Uyum Programından başarılı olmak için programda yer alan etkinliklerin, en az yüzde 80’ine katılmak zorunludur. Programda yer alan etkinlikler, Koordinatörlük tarafından ilan edilen çerçeveye uygun olmak koşulu ile akademik birimler tarafından düzenlenir.”
- “Üniversite Yaşamına Uyum Programı, akademik birimler ve rektörlük tarafından hazırlanır ve öğrenci kayıtlarının yapıldığı hafta duyurulur. Öğrenciler, Uyum Programı kapsamında ilan edilen etkinliklerin en az % 80’ine katılmak zorundadır, aksi halde başarısız sayılırlar.”
- “Üniversite Yaşamına Uyum Programı, UYM 101 Programı adı ile uygulamalı bir ders statüsündedir. Kredili bir ders olmamakla birlikte, tüm öğrencilerin katılmaları ve mezun olabilmeleri için başarılı olmaları zorunlu olan bir

programdır. Üniversite Yaşamına Uyum Programında başarısız olan öğrenciler, bir sonraki yıl uyum programına yeniden katılmak zorundadır.”

2.3.5.3. Gazi Üniversitesi: “Yeni Kayıtlı Öğrencilere Üniversiteye Uyum Programı”

Üniversite yükseköğretim programlarına kayıt olan öğrencilere yönelik olarak Uyum Programı düzenlemektedir. Öğrencilere üniversitenin akademik ve sosyal ortamını tanıtmaya yönelik etkinliklerden oluşan uyum programı; öğrencilerin üniversiteli olma farkındalığı kazanmalarını, üniversite yaşamına uyum sağlamalarını, üniversitenin akademik ve idari ortamı hakkında bilgi edinmelerini; sağlık, kültür ve spor konularına ilişkin imkânlarını tanımalarını, akademik başarılarını artırmak için gereksinim duyacakları bilgi ve kaynakların tanıtımını, öğretim üye ve elemanları ile üniversite çalışanları ve diğer öğrenciler ile tanışmalarını hedeflemektedir (“2016-ÖSYS”, 2016).

Öğrenci İşleri Daire Başkanlığınca yürütülen iş ve işlemler, Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığınca verilen hizmetler ile görsel-işitsel materyaller, işitme engelli öğrencilere verilen hizmetler, Sağlık Kültür ve Spor Dairesi Başkanlığı bağlı bulunan Spor Birimi, Beslenme Birimi, Kültür Birimi ve Öğrenci Danışma Merkezinde gerçekleştirilen faaliyetler hakkında bilgilendirme her fakülte ve bölüm tarafından ayrı ayrı yapılmaktadır (“Uyum programı hakkında”, 2016).

Üniversite, bölüm, fakülte ve tüm kampüslerinin tanıtımına ek olarak Ankara’nın tarihi yerlerini de gezdirerek öğrencilerin şehre uyumunu artırmayı amaçlamaktadır.

2.3.5.4. Orta Doğu Teknik Üniversitesi: “Üniversite Yaşamına Uyum Programı”

Üniversite öğrencilerine Üniversite Yaşamına Uyum Programı düzenlemektedir. İlk yılında öğrencilerin akademik, sosyal ve kişisel gelişimlerine katkıda bulunarak üniversite yaşamına uyumlarını kolaylaştırmayı hedefleyen etkinlikleri içeren bir programdır. Yurt ve burs olanakları, sağlık hizmetleri vb. hakkında öğrenciler bilgilendirilmekte ve üniversite, kampüs bölüm tanıtımı yapılmaktadır. Etkinlikler

üniversitenin web sayfasından ve sosyal medya hesaplarından öğrencilere duyurulmaktadır (“Üniversite yaşamına uyum”, 2016).

Orta Doğu Teknik Üniversitesi Kuzey Kıbrıs Kampüsünde düzenlenen Oryantasyon Programı, kampüs ve kampüs olanaklarını tanıtmak ve uyum sürecinde öğrencileri desteklemek amacıyla öğrenci hizmet birimleri ve oryantasyon liderleri tarafından yürütülmektedir. Oryantasyon süresince öğrencilere kampüs ve Kıbrıs’ı tanıma, çeşitli sosyal, kültürel ve sportif etkinliklere katılma; kampüs çalışanları ve yeni arkadaşlarla tanışma fırsatı sunulmaktadır.

2008-2009 Akademik Yılı’nda başlatılan ve günümüzde de devam eden Oryantasyon Liderliği Projesi, ODTÜ Kuzey Kıbrıs Kampüsündeki deneyimli öğrenciler arasından seçilmiş “oryantasyon liderleri” tarafından yürütülmektedir. Oryantasyon liderleri, öğrencileri uyum sürecinde desteklemeye gönüllü olan rehber öğrencilerdir. Öğrenciler Kıbrıs’a vardıklarında oryantasyon liderleri tarafından havaalanında karşılanmaktadır. Liderler, öğrencilerin yurtlara yerleşmeleri ve kampüsü tanımaları konusunda öğrencilere eşlik etmektedir (“Oryantasyon”, 2016).

2.3.5.5. Yıldırım Beyazıt Üniversitesi

Yıldırım Beyazıt Üniversitesi üniversiteye yeni başlayan tüm öğrencilerine yönelik uyum programı gerçekleştirmektedir. Üniversite sayfasında programa dair detaylı açıklama bulunmamaktadır. Ancak üniversitenin Sağlık, Kültür ve Spor Daire Başkanlığı tarafından hazırlanan üniversite tanıtım sunumu bulunmaktadır. Sunumda Sağlık Hizmetleri, Beslenme Hizmetleri, Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Hizmetleri, Kültür Hizmetleri (Kurslar, Kulüpler, Şenlikler vb) ve Spor Hizmetleri hakkında üniversitenin öğrencilerine sunduğu hizmetler tanıtılmaktadır. Sunuma linkten ulaşılabilir (“Yıldırım Beyazıt Üniversitesi”, 2016).

2.3.5.6. ABD ve Kanada’da Üniversiteler

Amerika Birleşik Devletleri ve Kanada’da üniversiteler ülke vatandaşı olan öğrenciler ve uluslararası öğrencilerin üniversite yaşamına uyumlarını kolaylaştırmak için çeşitli

hizmetler vermektedir. Öğrencilerin kalacakları yerler hakkında “yurt olanakları” kısmında detaylar açıklanmaktadır. Sağlık hizmeti kampüste ve şehir merkezinde sunulmaktadır. Öğrenci Hizmetleri Biriminde öğrencilerin serbest zamanlarını değerlendirebilecekleri etkinlikler hakkında hizmet verilirken, Destek Hizmetleri Biriminde, kişisel danışmanlık ve kariyer gelişimi konularında öğrenciler desteklenmektedir. Sitede kampüs imkanları detaylı olarak açıklanmakta ve herhangi bir soru ya da sorun durumunda öğrenciler ilgili birime yönlendirilmektedirler (“Universities in the USA&Canada”, 2016).

2.3.5.7. Almanya’da Üniversiteler

Almanya’da üniversiteye yeni başlayacak Alman vatandaşı ve uluslararası öğrencilerin üniversiteli olmaya, kampüse sosyal ve kültürel olarak uyumlarını artırmaya yönelik çeşitli hizmetler verilmektedir. Türkiye’deki sisteme benzer olarak öğrencilere ders döneminden 1 hafta önce kampüsü, bölümü, hocaları ve arkadaşlarını tanıtan bir oryantasyon toplantısı yapılmaktadır. Üniversitenin sunduğu sosyal ve kültürel imkânlar, sosyal ve sportif kulüpler, kütüphane ve sağlık merkezi imkânları vb. hizmet veren birimler tanıtılmaktadır. Oryantasyon toplantıları her bölümün kendi bünyesinde gerçekleştirilmektedir. Yıl boyunca da üniversite sekreteryasından farklı birimler tarafından öğrencilerin yaşayabilecekleri sorunlara yardımcı olmaya yönelik e-postalar gönderilmektedir. Bu e-postalar “Üniversite size çok mu ağır geldi?”, “Hala istediğin evi bulamadın mı?” ya da “Desteğe ihtiyacın var mı?” vb. tarzda içeriklere sahiptir. Öğrenciler yaşadıkları sorunların çözümüne yönelik yardım alabilecekleri birimler hakkında da e-postalarla bilgilendirilmektedirler. Kampüste düzenlenecek sosyal aktivitelerin yaklaştığına dair bilgilendirmelerle öğrenciler sosyal olmaya yönlendirilmekte ve bu etkinliklere katılarak üniversiteye uyumlarının artacağı yönünde teşvik edilmektedirler.

2.3.6. Gençlerin Üniversiteye Uyumuna Yönelik Yapılan Araştırmalar

Üniversite uyumu ile ilgili çalışmalar yurtdışında 1950’li yıllarda Shaffer and Shoben (1956)’in araştırmaları ile başlamış ve Chickering (1969), Pascarella ve Terenzini

(1979), Hutchison & Johnson, Jr. (1980), Baker & Siryk (1983) gibi daha önce bahsi geçen araştırmalar ile devam etmektedir (aktaran Tuna, 2003).

Graff ve Cooley (1970; aktaran Tuna, 2003)'nin çalışması bir akademik dönem sonrasında yurttan kalan ve evden gidip gelen öğrencilerin başarısında fark olup olmadığını test etmek için tasarlanmıştır. Çalışmaya yurttan kalan 185 öğrenci ile üniversiteye evden gidip gelen 116 öğrenci katılmıştır. Sonuçlar, bir dönem sonunda bu öğrencilerin akademik başarısında fark olmadığını göstermiştir. Ancak iki grup bazı uyum değişkenlerinde farklılık göstermiştir. Gerçekte, evden gidip gelen öğrencilerin ruh sağlığı ve müfredata uyumu daha kötüyken bu öğrenciler hedef ve isteklerini belirlemede daha az olgunluk göstermiştir.

Fisher ve Hood (1987; aktaran Tuna, 2003) üniversiteye geçiş verilen psikolojik tepkiyi incelemiştir. Örneklem, yurttan kalan 66 öğrenci ile evde kalan 36 öğrenciden oluşmuştur. Psikolojik etkiler açısından yurttan kalan ve evden gidip gelen gruplar ile ev özlemi çeken ve çekmeyen grupları karşılaştırmışlardır. Sonuçlar, stresli bir geçiş döneminin tüm öğrencilerde psikolojik rahatsızlık ve dalgınlık düzeyini artırdığını ortaya koymuştur. Ev özlemi çeken grupta kaygı, depresyon ve saplantılı semptomların arttığı görülmüştür. Ev özlemi çeken grupta ayrıca üniversiteye uyumun daha düşük seviyelerde olduğu, beklentisel korku ve bedensel şikâyetlerde artış olduğu görülmüştür. Üniversite öğrencileri için başlıca stres kaynakları akademik sorunlar, yeni rutinlere uyum sağlama, finansal yönetimin üstesinden gelme ve sosyal problemlerdir. Beklendiği gibi, evde kalan öğrencilerle karşılaştırıldığında yurt öğrencilerine özgü stres kaynakları vardır. Aynı durum tersi için de geçerlidir. Yurttan kalan öğrenciler yeni sosyal yaşam, yeni evsel rutinler ve mahremiyet eksikliğine bağlı problemlerden bahsederken, evde kalan öğrenciler özgürlüklerinin kısıtlandığını ifade etmektedir.

Al-Qaisy (2010) Üniversite Öğrencilerinin Uyum: Cinsiyet ve İkamet Yerinin Önemi araştırmasında Tafil Teknik Üniversitesinden toplam 117 üniversite 1. sınıf öğrencisi ile çalışmıştır. Araştırma Ürdün'ün ilçelerine göre uyumda farklı sonuçlar vermiş ve erkeklerin kadınlara göre üniversiteye uyuma daha yatkın olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Türkiye'de ise üniversiteli gençlerin uyum sorunlarına yönelik araştırmalar ilk örneklerini 1980'li yılların sonlarında vermeye başlamıştır. Bu bölümde gençlerin

üniversiteye uyumu hakkında Türkiye’de yapılan çalışmalardan bazılarına yer verilmektedir.

Şakır (1987), Hacettepe Üniversitesi’nde Devlet Konservatuarında okuyan öğrencilerle gerçekleştirdiği, sosyal uyum ve ebeveyn tutumları arasındaki ilişkiyi incelediği araştırmada, sosyal uyumları farklı iki grubun ana ve babalarının demokratik ve otoriter tutumları arasında önemli fark bulmuştur. Buna göre; ana-babaların sevecen, hoşgörülü ve kabul edici olmaları sosyal uyumu olumlu yönde etkilerken soğuk, sınırlayıcı, katı ve reddedici olmaları sosyal uyumu olumsuz yönde etkilemektedir.

Alpten (1993) tarafından gerçekleştirilen “ODTÜ Öğrencilerinin Uyum Düzeylerini Etkileyen Bireysel, Sosyal ve Ailesel Bazı Etmenler” adlı araştırmada, öğrencinin bireysel özellikleri ile ilgili değişkenlerden, aylık gelirini, sosyal etkinlikler için yeterli görünenlerin genel uyum düzeylerinin görmeyenlerden, fiziki görünümünden memnun olanların olmayanlardan, dini inancı kuvvetli olanların olmayanlardan daha yüksek olduğu görülmüştür. Diğer taraftan fakülte, sınıf, yaşamın çoğunun geçirildiği yerleşim merkezi, öğrencinin ailesiyle birlikte olup olmaması, akademik başarı, ailesinden ayrı kalma süresi ve orta öğrenim türü gibi değişkenlerin genel uyum düzeyi üzerindeki etkisinin ise önemli olmadığı bulunmuştur. Aynı şekilde öğrencinin sosyal ilişkilerine ait özelliklerinden, ders dışı aktivitelere katılanların katılmayanlardan, anneye, babayla, karşı cinsle, aynı cinsle ve kardeşleriyle olan ilişkilerinden memnun olanların genel uyum düzeylerinin olmayanlardan daha yüksek olduğu görülmüştür.

Aktaş (1997), “Üniversite Öğrencilerinin Uyum Düzeylerinin İncelenmesi: Uzunlamasına Bir Çalışma” adlı araştırmasında üniversite 1. sınıf ve 4. sınıftaki öğrencilerin uyum seviyelerini uzunlamasına bir çalışma ile belirlemektedir. Araştırmanın birinci aşaması olarak 331 birinci sınıf öğrencisi ile görüşülmüştür. İkinci aşamada ise bu öğrenciler arasında eğitime devam edenlerden sadece 118 tanesine ulaşılabilmektedir. Araştırma sonucunda; dördüncü sınıftaki öğrencilerin kişisel uyum, sosyal uyum ve genel uyum seviyelerinin birinci sınıftaki uyum seviyelerinden ciddi oranda daha yüksek olduğu görülürken, cinsiyet faktörünün gençlerin uyum düzeyleri üzerinde etkisinin önemli olmadığı bulunmuştur.

Tuna (2003), “Türk ve Amerikan Öğrencilerinin Üniversiteye Uyumlarını Yordayan Başa Çıkma Stratejilerindeki Kültürler Arası Farklılıklar” çalışmasında baş etme stratejilerinin üniversite uyum süreci üzerindeki etkisini kültürler arası farklılıkları da ele alarak incelemiştir. Araştırma sonuçlarına göre, baş etme stratejileri arasındaki kültürel farklılıkların üniversiteye uyum sürecine etkisi olduğu vurgulanmıştır.

Karahan ve arkadaşları (2005), “Üniversite Birinci Sınıf Öğrencilerinin Üniversiteye Uyum Düzeylerinin Sosyo-Kültürel Etkinlikler Açısından İncelenmesi” adlı araştırmalarında Ondokuz Mayıs Üniversitesi'ne bağlı farklı fakültelerdeki birinci sınıf öğrencilerinin sosyokültürel etkinliklere katılım düzeylerine göre uyumları incelenmiştir. Sosyokültürel etkinliklere aktif olarak katılan öğrencilerin kişisel, sosyal, duygusal, akademik uyum ve üniversiteye uyum düzeylerinin katılmayan öğrencilere oranla yüksek olduğu sonucuna varılmıştır.

Yalım (2007), “Üniversite Birinci Sınıf Öğrencilerinin Uyumu: Psikolojik Sağlamlık, Başa Çıkma, İyimserlik ve Cinsiyetin Rolü” adlı çalışmasını Orta Doğu Teknik Üniversitesi, İngilizce Hazırlık sınıfı öğrencilerinden toplam 420'si ile gerçekleştirilmiştir. Psikolojik sağlamlık, iyimserlik, kaderci ve suçu kendinde bulan başa çıkma strateji puanları daha yüksek olan gençlerin uyum puanları da yüksek bulunmuştur. Psikolojik sağlamlık, iyimserlik ve sosyal yardım arama ve çaresizlik-kendini suçlayıcı başa çıkma, kadın öğrencilerde erkeklere göre yordayıcı değişken olarak bulunmuştur.

Gençlerin ihtiyaçlarına yönelik ilgili literatür tarandığında Toplum Gönüllüleri Vakfının 2009 yılında yapmış olduğu Üniversite Gençliğinin İhtiyaçları Araştırması dikkati çekmektedir. Vakıf, gençler hakkındaki bu araştırmayı yine gençler eliyle gerçekleştirerek; gençlere yakın olmayı, ihtiyaçları doğru tespit etmeyi ve onları derinlemesine algılamayı hedeflediğini ifade etmektedir. Araştırma üniversiteli gençlerin ihtiyaçlarının sosyal yaşam, yerleşim yerinde sosyal yaşam, akademik imkanlar, akademik yeterlik ve kalite, eğitim ve öğretim yönetimi, barınma imkanları ve maliyet, yurt imkanları ve yurt yaşamı, yerleşkeler, ulaşım, sağlık, beslenme ve maddi güvenceler ve genel endişeler hakkında olduğu sonucuna varmıştır.

Sun Selişik (2009), ODTÜ Kuzey Kıbrıs Yerleşkesi'nde öğrenim gören ve Hazırlık Okulu'na devam eden öğrencilerle yaptığı çalışmada, öğrencilerin üniversiteye başladıkları ilk 10 gün aile özlemi ve yalnızlık yaşadıkları; ilk 3 ayda ise bunlara ek olarak sosyal yaşamdaki yetersizliklere dair zorluklar yaşadıkları sonucuna varılmıştır.

Özer (2011) tarafından gerçekleştirilen “Etkili İletişim Becerilerinin Sosyal Ortama Uyum Sağlamadaki İşlevi: Fırat Üniversitesi Uygulaması” adlı çalışma, üniversiteye devam eden bireylerin etkili iletişim beceri düzeyleri ve sosyal uyumları arasındaki ilişkiyi ölçmek ve etkisini tespit etmek amacıyla yapılmıştır. Sosyal ortamlarda bulunan bireylerin özellikle yeni bir ortama girdiklerinde iletişimi ne derece etkin kullandığına ve sosyal uyum sağlamada iletişim becerisinin önemine değinilmektedir. Ayrıca iletişim kurmada problem yaşayan ve bundan dolayı topluma ya da gruba uyum sağlayamayan gençlerin problemlerinin sebepleri ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. İletişim becerisi yüksek olarak değerlendirilen gençlerin sosyal ortamlara daha hızlı uyum sağladıkları sonucuna varılmıştır.

Sağınç (2011) tarafından gerçekleştirilen “Üniversite Yaşamına Uyum Sürecine Etki Eden Faktörler ve Birbirleri ile İlişkileri” adlı çalışma, üniversite öğrencilerinin üniversiteye uyum sürecini ve bu sürece etki eden gelişimsel ve kültürel faktörleri incelemektedir. Bu amaca bağlı olarak, ebeveynlere bağlanma, güven düzeyi, gelişimsel ve bireycilik-toplulukçuluk kültürel faktör olarak ele alınmıştır. Araştırma uzun zamanlı olarak planlanmıştır. Üniversitenin başlangıcında ve ikinci dönemin başında olmak üzere Uludağ Üniversitesi İngilizce Hazırlık bölümüne devam eden 99 öğrenciye iki uygulama yapılmıştır. Öğrencilerin birinci zamandaki uyum düzeyleri ile ikinci zamandaki uyum düzeyleri arasında fark vardır ve öğrencilerin uyumları zaman içerisinde azalmıştır. Babaya bağlanma düzeyi ile üniversiteye uyum arasında bir ilişki bulunamasa da, anneye bağlanma düzeyi ile üniversiteye uyum arasında istatistiksel olarak önemli kabul edilebilecek bir ilişki vardır.

Aydın (2012) tarafından yapılan “Üniversite Öğrencilerinin Boş Zamanlarını Değerlendirmeleri Sosyal Uyum ve İletişim Becerileri Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi” adlı çalışma, üniversite öğrencilerinin boş zamanlarını değerlendirme, sosyal uyum ve iletişim becerileri arasındaki ilişkileri incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırma “Karadeniz Teknik Üniversitesi”nden 407 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir.

Sonuç olarak, araştırmaya dâhil edilen üniversite öğrencilerinin boş zamanlarını değerlendirme ve sosyal uyum düzeyleri açısından “Beden Eğitimi Öğretmenliği Bölümü” öğrencileri, “Sınıf Öğretmenliği Bölümü” öğrencileri ve diğer bölümlerde okuyan öğrenciler arasındaki farkların karşılaştırıldığı araştırma sonucun göre diğer bölümlerde eğitim gören öğrencilerin boş zamanlarını değerlendirme, sosyal uyum ve iletişim becerileri konusundaki sonuçları anlamlı derecede olumlu bulunmuştur.

Deniz (2013) tarafından gerçekleştirilen “Üniversite Gençliğinin Metropol Kente Uyum Sağlamada Stratejileri: İstanbul Örneği” adlı çalışmada, nitel ve nicel araştırma metotları bir arada kullanılarak, üniversite eğitimi almak için metropol kente gelen metropol dışı öğrencilerin, metropol kent ve üniversitenin kendilerine uyguladığı stratejilerine karşı uyum sağlama taktiklerini belirleyip, bu taktikleri açıklamak amaçlamaktadır. Araştırma sonucunda, metropole gelen metropol dışı öğrencilerin yeterli oryantasyon desteğinden mahrum kalmalarına rağmen, burada geçirdikleri süre içerisinde çeşitli taktikler çerçevesinde metropolleştikleri, yani kendilerini memleketlerinden ziyade metropole ait olarak gördükleri ortaya çıkmıştır. Metropolleşme süresince, metropol dışı öğrencilerin etnik kimlik, din, tüketim ve cinselliğe dair fikir ve davranışlarını metropol kent standartlarında yeniden örgütledikleri sonucuna varılmıştır.

Aras (2015), “Üniversite Öğrencilerinin Kişisel ve Sosyal Uyum Düzeylerinin Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi” adlı araştırmasında, erkek öğrencilerin duygusal kararlılık, nevrotik eğilimler, psikotik belirtiler alt boyutları, kişisel uyum ve sosyal uyuma ait aile ilişkileri ve sosyal ilişkiler alt boyutları ile genel uyum ortalamaları kız öğrencilerinkinden anlamlı düzeyde yüksek olduğu tespit edilmişken; kız öğrencilerin sosyal uyuma ait sosyal normlar ve anti sosyal eğilimler alt boyutlarına ait puan ortalamaları erkek öğrencilerinkinden anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur. Üniversite öğrencilerinin en uzun süreyle yaşadıkları yerleşim yerine göre sosyal uyum ve genel uyumları arasında anlamlı farklılaşma bulunmamışken; öğrenim gördükleri okul türleri, öğrenim gördükleri sınıf düzeyleri, algıladıkları sosyo- ekonomik düzeyleri ile algıladıkları ebeveyn tutumlarına göre sosyal ve genel uyum puan ortalamaları arasında anlamlı farklılaşma olduğu tespit edilmiştir.

Yapılan araştırmaların ağırlıklı olarak üniversiteye yeni başlayan gençlerin üniversiteli olmaya verdikleri psikolojik tepkiler; sosyal, kişisel, akademik ve kurumsal uyum düzeylerini etkileyen etmenler, kente uyum düzeyi, uyuma yönelik başa çıkma becerileri, boş zamanı değerlendirme ve iletişim becerilerine yoğunlaştığı görülmektedir.

2.4. YÜKSEKÖĞRENİM KREDİ VE YURTLAR KURUMU

Türkiye’de devlet yurtları, KYK’nın bünyesinde toplanmıştır. Kurum 2017 Yılı Performans Programı verilerine göre, 81 il müdürlüğü ve 766 yurt müdürlüğünde (4 adedi yurt dışında olmak üzere) hizmet vermektedir. Kurumun görevleri; yükseköğrenim öğrencilerine burs ve öğrenim kredisi vermek, barınma hizmeti sunmak, yurtlarda barınan öğrencilerin sosyal, kültürel, sportif vb. ihtiyaçlarını karşılamak amaçlı çalışmaları yürütmektir.

2.4.1. Kredi ve Yurtlar Kurumunda Sunulan Hizmetler

Öğrenci yurtlarının temel işlevi, ailelerinden ayrı yaşayan öğrencileri üniversite eğitimleri süresince barındırmaktır. Yurtlar barınma hizmetinin yanı sıra öğrencilerin fiziksel, sosyal, psikolojik ihtiyaçlarını da karşılayan ortamlar olmalıdır (Mısırlıoğlu, 2014, s. 23).

2.4.1.1. Barınma Hizmetleri

Kurumun öğrenci yatak kapasitesi 2017 yılı sonunda 81 il, 246 ilçede 766 yurttan (4’ü yurt dışında) olmak üzere toplam 389.036 kız, 240.726 erkek olmak üzere 629.762 yatak kapasitesi ile hizmet vermektedir (2017 Faaliyet Raporu). Öğrencilerin ekonomik koşulları da dikkate alınarak aylık yurt yatak ücreti 168 TL olarak belirlenmiştir. Yüksek standartlı özel yurtların aylık ücreti ise 180-285 TL arasında değişmektedir (“Genel bilgiler”, 2018).

Şehit ve gazi çocukları, devlet koruması altında olan ve anne-babası vefat etmiş olan öğrenciler öncelikli olarak yurda yerleştirilmektedir. Bu kapsamdaki öğrencilerden yurt

ücreti alınmamaktadır. 2017 yılında toplam 4.011 öğrenci bu imkandan yararlanmıştır. 2017 yılında 1.576 kız, 2.019 erkek olmak üzere toplam 3.595 uluslararası öğrenciye kurum yurtlarında barınma imkânı sağlanmaktadır (“2017 Faaliyet Raporu”, 2017).

Öğrenci ve misafirlere yurtlarda ücretli ve ücretsiz olarak barınma hizmeti verilmektedir. Yurtlarda barınma hizmetinin yanında, öğrenciler için yurt yaşamını kolaylaştırması planlanan destek hizmetleri de verilmektedir. Yurtlardaki fiziksel imkânların uygunluğu dâhilinde; kütüphane, ders çalışma salonu, özel çalışma odaları (müzik, çizim odaları, diş hekimliği bölümünde okuyan öğrenciler için özel çalışma odaları, görme engelli öğrenciler için özel çalışma odaları vb.), makyaj odaları, çamaşır kurutma odaları; sosyal, kültürel ve sportif tesisler (voleybol, basketbol, futbol, tenis sahaları, sinema ve tiyatro salonları, jimnastik salonları, sauna vb.) bulunmaktadır (Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu Stratejik Plan 2014 – 2018, s. 22).bulunmaktadır. Ayrıca yine imkânlar nispetinde

2.4.1.2. Beslenme Hizmetleri

Kurum, yurtlarda barınan öğrencilere, sabah kahvaltısı ve akşam yemeği katkısı da dahil olmak üzere, öğrenci adına yurttaki lokanta/kantin işletmelerine ödeme yöntemiyle beslenme yardımı yapmaktadır. Yurtlarda barınan devlet koruması altındaki öğrencilere beslenme hizmetleri ücretsiz olarak verilmektedir (Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu Stratejik Plan 2014 - 2018, s. 23).

Öğrencilerin yurtlarda sağlıklı, dengeli ve ekonomik olarak beslenebilmeleri için lokanta, kantin, kafeterya gibi işletmeler hizmet vermektedir. Yemekler piyasa fiyat ortalamasından en az % 35 oranında indirimlidir. Yemeklerde öğrencilere alakart ya da tabldot hizmeti sunulmaktadır (“Beslenme”, 2018).

Günlük beslenme yardımı; 2017 yılı itibariyle toplam 11 TL’dir. Bu yardım 3,5 TL sabah kahvaltısı yardımı ile 7,50 TL tutarındaki akşam yemeği yardımını kapsamaktadır. Yurt ücreti ve güvence bedeli alınmadan yurtlarda barınan öğrencilere yapılan beslenme yardımı ise; günlük 21,00 TL’dir (“Beslenme”, 2018).

2.4.1.3. Sağlık Hizmetleri

Üniversite yurt kampüsleri içinde bulunan yurtlarda acil sağlık sorunlarında müdahale edebilmeleri amacıyla sağlık personeli İl Sağlık Müdürlükleri tarafından görevlendirilmektedir. Tüm yurtlarda ise basit sağlık sorunlarında kullanmak amacıyla ecza dolapları bulunmaktadır.

2.4.1.4. Kültürel ve Sportif Etkinlikler

Yurtlarda öğrencilerin ders dışı zamanlarını bedensel, zihinsel ve kültürel yönden geliştirebilmeleri, her türlü kötü alışkanlıklardan uzak kalmaları, aralarındaki birlik ve beraberlik duygularını pekiştirmeleri ve kardeşlik bağlarını güçlendirmeleri, akademik olarak kendilerini geliştirebilmeleri için sosyal, kültürel, eğitsel ve sportif faaliyetler düzenlenmektedir. Faaliyetler belirlenirken yurtların fiziki yapısı, öğrencilerin ilgi ve yetenekleri de dikkate alınmaktadır. Faaliyetlere 2017 yılında gönüllülük esasına göre toplam 1.281.728 öğrenci katılmıştır (“2017 yılı Faaliyet Raporu”, 2017).

Yurtlarda düzenlenen kültürel ve sportif etkinlikler: konferanslar, seminerler, dil kursları, tasarım kursları, müzik ve görsel sanatlar kursları ve atölye çalışmaları, sosyal sorumluluk projeleri, doğa faaliyetleri, önemli gün ve hafta etkinlikleri, gezi ve eğlence programları ile sportif etkinliklerdir (“Eğitim faaliyetleri”, 2018).

2.4.1.5. Kütüphane Hizmetleri

KYK’ya bağlı yurtlarda barınan öğrencilerin akademik çalışmalarında destek olması, bilgi ve kültür seviyelerinin yükselmesi amacıyla bazı yurtlarda kütüphane hizmeti verilmektedir (“Eğitim faaliyetleri”, 2015).

2.4.1.6. Küçük İşletmeler

Öğrencilere ekonomik, kaliteli ve hijyenik şartlara uygun olarak yemek verilmesi, ihtiyaçlarının piyasadan daha ucuza sağlanması amacıyla lokanta, kantin, kırtasiye, kuaför, berber, çamaşırhane vb. işletmeler bulunmaktadır (“Küçük işletmeler”, 2018).

2.4.1.7. Ekonomik Destek Hizmetleri

Kurumun öğrencilere yaptığı ekonomik destekler burs, öğrenim kredisi ve beslenme yardımı olarak sıralanmaktadır. Burs, öğrenim kredisi ve beslenme yardımı ise 2017 yılı Performans Programında şu şekilde tanımlanmaktadır:

Burs: “Ülke içerisinde ve dışında yükseköğrenim gören Türk gençlerinin, sosyal ve kültürel gelişimlerini kolaylaştırmak amacı ile devam ettikleri yükseköğrenim kurumlarının normal öğretimleri süresince başarılı ve ihtiyaç sahibi öğrencilere Kurum tarafından karşılıksız olarak verilen maddi destek”tir.

Öğrenim Kredisi: “Ülke içerisinde ve dışında yükseköğrenim gören Türk gençlerini maddi yönden desteklemek, sosyal ve kültürel gelişimlerini kolaylaştırmak amacı ile devam ettikleri yükseköğrenim kurumlarının normal öğretimleri süresince verilen zorunlu hizmet yükümlülüğü bulunmayan borç para”dır.

KYK resmi web sayfasında belirtildiği üzere; başarılı ve ihtiyaç sahibi öğrencilere karşılıksız burs, geri ödemeli olarak da öğrenim ve katkı kredisi verilmektedir. Ancak 2012/3584 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı gereğince öğrencilerden katkı payı alınmamaktadır. Bu sebeple 2012-2013 öğrenim yılı itibarıyla katkı kredisi ödemesi yapılmamaktadır.

Beslenme Yardımı: “Yurtlarda barınan öğrencilere sabah kahvaltısı ve akşam yemeği katkısını içeren ve Kurum tarafından karşılıksız olarak öğrenci adına yurttaki lokanta-kantin işletmelerine ödenen belli miktarlardaki para”dır.

2017 yılı Faaliyet Raporuna göre; 2017 yılında toplamda 1.623.356 öğrenciye öğrenim kredisi ve burs ödemesi yapılmıştır.

1962 yılından itibaren öğrenim kredisi verilmekte iken, 2004 yılından itibaren müracaat eden tüm öğrencilere kredi, başarılı ve ihtiyaç sahibi öğrencilere ise burs verilmektedir. Yükseköğrenim bursu verme yetkisi 5102 sayılı Kanun ile Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu’na verilerek, diğer kamu kurum ve kuruluşlarının doğrudan burs verme yetkileri kaldırılmıştır. Öğrencilere ödenen aylık burs ücreti 2017 yılında 425 TL’dir. Yüksek lisans öğrencilerine aylık burs 2017 yılında 850 TL olarak ödenmiştir. Doktora öğrencilerine aylık burs 2017 yılında 1.275 TL olarak ödenmiştir. Yurt dışında burs ve

öğrenim kredisi alan öğrencilere öğrenim gördükleri ülkelerin satın alma gücü paritesine göre belirlenen tutarlarda burs/öğrenim kredisi ödemesi yapılmaktadır (“2017 yılı Faaliyet Raporu”, 2017).

Başarılı öğrencilerin desteklenmesi amacıyla; 2004-2005 öğretim yılından itibaren ÖSYM sınavında bütün puan türlerinde ilk 100’e giren öğrencilere, sporu ve sporcuyu desteklemek amacıyla 2005–2006 öğretim yılından itibaren amatör spor dallarından herhangi birinde milli olmuş öğrencilere, aylık tutarın üç katı burs verilmektedir. Sosyal devlet anlayışı gereğince, şehit evli ise çocuklarına, bekâr ise kardeşlerine ve gazi bekâr ise kendisine evli ise çocuklarına, anne ve babası vefat edenlere, lise ve dengi öğrenimini Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığına bağlı yetiştirme yurdunda barınarak bitirenler, % 40’ın üzerinde engeli olan öğrencilere, 3713 sayılı kanun gereğince terör nedeniyle köyleri boşaltılanların çocuklarına, 2016 yılı itibariyle burs verilmiş olup, 29.10.2016 tarihinde kanun yürürlükten kaldırılmıştır (“2017 yılı Faaliyet Raporu”, 2017).

2.4.1.8. Psikososyal Servislerde Verilen Hizmetler

Yurtlarda barınan öğrencilere psikososyal hizmetler vermeyi amaçlayan psikososyal servisler ilk kez 1984 yılında Ankara, İstanbul ve İzmir Bölge Müdürlüklerinde kurulmuştur. Servislerde görevli sosyal çalışmacılar ise ilk kez 1986 yılında göreve başlamıştır (“2015 Yılı Performans Programı”, 2015). Kurumda halen 45 psikolog ve 73 sosyal çalışmacı görev yapmaktadır.

Psikolog ve sosyal çalışmacı unvanlı personel psikososyal servislerde; öğrencilerin ders çalışamama, sınav kaygısı ve başarılı olamama korkusu, son sınıf öğrencilerinin mezuniyet ve gelecek kaygısı, uyum, arkadaşlık ilişkileri, kişilerarası iletişim, ailevi, ekonomik vb. sorunları ile bu sorunların yarattığı kişisel psikolojik sorunlarına yönelik rehberlik ve danışmanlık hizmetleri vermektedir. Ayrıca; sosyal, kültürel ve sportif etkinlikler düzenleyerek öğrencilerin toplumdaki diğer bireylerle sosyal iletişimlerinin geliştirilmesine yardımcı olmaktadır (“2017 Yılı Performans Programı”, 2017).

Meslek elemanları görevlerini "Ekip Çalışması" anlayışı içerisinde yürütmektedirler. Çalışmalar mesleki etik (insanlar arasında dil, din, cinsiyet, ırk, siyasal görüş, zihinsel

ve fiziksel özür ayırımı yapmamak, başvurana saygı, mahremiyet ve gizlilik kurallarına saygı, başvuranın haklarının gözetilmesi, insan haklarına saygı vb.) kurallarına uygun ve gizlilik ilkesi doğrultusunda yürütülmektedir (“Eğitim faaliyetleri”, 2015).

Psikososyal serviste verilen hizmetler şu şekilde özetlenebilir: Öğrencilerin yurt yaşamına ve çevreye uyumlarını kolaylaştırmak amacıyla Uyum Programları yürütmek; öğrencileri tanımak ve ekonomik, psikolojik, fiziksel, sağlık vb. konulardaki risk gruplarını belirleyip takip edebilmek amacıyla Sosyal İnceleme Formu düzenlenmek; gençlerin başa çıkmakta zorlandıkları problemlerinin çözümüne yardımcı olmak amacıyla koruyucu ruh sağlığı hizmetleri vermek; psikolojik sorun yaşayıp sorunlarına kurum imkânları dâhilinde çözüm bulunamayan öğrencilerin sağlık kuruluşlarına, sosyal ve ekonomik sorun yaşayanların ise ilgili kurum ve kuruluşlara havalesini yapmak; öğrencilerin serbest zamanlarını verimli değerlendirebilmeleri amacıyla benzer yetenekleri olan öğrenciler için ilgi grupları oluşturmak ve sosyal, kültürel ve sportif faaliyetler organize etmek; öğrencilere danışmanlık ve rehberlik hizmetleri sunmaktır (“Psikososyal servisler”, 2015).

2.4.1.9. Yurtlarda Uygulanan Uyum Programı

Yurtlara yeni kayıt yaptıran ülkemiz öğrencileri ile yükseköğrenim görmek üzere ülkemize gelen Türk Cumhuriyetleri ve Toplulukları öğrencilerinin yurt ortamını tanımasını ve yurt yaşantısına uyum sağlamasını kolaylaştırmak için Uyum Programı düzenlenmektedir. Öğrenciler ve aileleri yurda kayıt için ilk geldiklerinde yurt hizmet binaları gezdirilerek kurum ve yurt hizmetleri hakkında kısa bilgiler verilmekte ayrıca, şehir tanıtım gezileri düzenlenmektedir (“Eğitim faaliyetleri”, 2018).

Öğrenciler yurda geldiklerinde, programı uygulayacak personel tarafından; yurdun fiziki imkanları, lokanta ve kantin, banyolar, ders çalışma salonları, toplu yaşama dair uyulması gereken kurallar, uygulanacak programın amacı hakkında bilgilendirilmekte ve kendilerine YURT-KUR Hizmet Kılavuzu verilmektedir.

Uyum Programında öğrencilere, yurt personeli tarafından; kurum hakkında genel bilgiler, öğrenciyi ilgilendiren konulardaki idari bilgiler, yurtda görevli personelin görev ve yetkileri, yurdun fiziki imkânları; lokanta, kantin ve diğer işletmeler, spor tesisleri,

okuma salonları, çizim odaları, televizyon odaları, banyo ve diğer imkânlardan yararlanmaya dair bilgiler, beslenme yardımı; mektup, koli, havale gibi haberleşme hizmetleri, izin uygulamasına dair işlemler, yurt ücretlerinin ödenmesine dair hususlar, kurum tarafından düzenlenen sosyal, kültürel ve sportif faaliyetler hakkında bilgiler verilmektedir.

Programda yurtlarda görev yapan sosyal çalışmacı ve psikologlar ise öğrencileri; insan ilişkileri, toplu yaşam alanları ve özellikleri; yurda, üniversiteye ve çevreye uyum, aileden uzak kalma kaygısı ve özlem, yalnızlık duygusu, okulu başaramama korkusu gibi konularda bilgiler verilmektedir.

Sosyal çalışmacı ve psikolog bulunan yurtlarda, bu meslek elamanlarınca, uyum programında kullanılmak üzere, öğrencilerin yurt yaşamına, çevreye, okula ve arkadaşlarına uyumlarını ve kaygılarını belirlemeye yardımcı olacak (anket, kaygı envanteri vb.) çalışmalar yapılmaktadır (Güllü ve Kuşderci, 2011, s. 190).

2016 yılı Faaliyet Raporuna göre 2016 yılında Uyum Programına katılan öğrenci sayısı 328.861'dir. 2017 yılı Faaliyet Raporunda ise programa katılan öğrenci sayısı belirtilmemektedir.

Uyum programları üniversite dersleri başlamadan 1 hafta öncesinde yapılmaktadır. Araştırma kapsamında yapılan görüşmelerde öğrencilerden bazılarının memleketlerinde, evlerinde ailelerinin ve arkadaşlarının yanında 1 hafta daha fazla kalabilmek adına uyum programlarına katılmayı tercih etmedikleri görülmüştür.

2.5. YÜKSEKÖĞRENİM KREDİ VE BARINMA İMKÂNLARINA DAİR YURTDIŞI ÖRNEKLERİ

Ülkemizde yükseköğrenim gören gençlere yönelik KYK'da sunulan hizmetlerin ardından Amerika Bileşik Devletleri, İngiltere, Fransa ve Almanya'nın yükseköğrenim kredi ve barınma imkânlarına değinilmiştir.

Bu bölümde Gençlik ve Spor Bakanlığı tarafından 2015 yılında "Stratejik Düşünce Enstitüsü" (SDE) aracılığıyla gerçekleştirilen "Türkiye'de Yükseköğrenim Gençliğinin

Barınma, Yurt ve Kredi Sorunlarının Araştırılması” projesinin sonuç raporundan yararlanılmıştır.

2.5.1. Amerika Birleşik Devletleri

Çoğu Avrupa ülkesinde olduğu gibi ABD’de de üniversiteler ücretlidir, yıllık ücretler yerli öğrencilere ve uluslararası öğrencilere göre farklı şekilde belirlenmektedir. Ülke içerisinde de eyalet içi yerleşik öğrenciler ile eyalet dışından gelen öğrencilerin okul ücretleri arasında da farklar vardır.

Kredi Olanakları: Okul ücretleri eyalet içinde yaşayan öğrenciler için dahi çok yüksek görünmekte ise de; öğrenciler, okul kabulü aldıktan sonra çeşitli kriterleri sağladıkları takdirde devlet, bankalar veya çeşitli finans kuruluşlarından tüm okul masraflarını karşılamak için kredi alabilmektedir. Bunun yanı sıra, devlet veya üniversiteler çok başarılı ve ailelerinin durumları kötü olan öğrencilere burs vermektedirler. Her yıl birçok başarılı öğrenci bu şekilde geri ödemesiz burslarla eğitimini tamamlamaktadır. Tahmin edileceği üzere, göreceli olarak devletin verdiği öğrenim kredisi (Federal Student Loan) düşük faiz oranları ve daha esnek geri ödeme planları nedeniyle en avantajlı olanıdır.

Yurt Olanakları: Çoğu Avrupa ülkesinde olduğu gibi ABD’de de ülkemizdeki şekliyle devlet yurtları yapısı yoktur. Çoğu devlet ya da özel üniversitenin kampüs alanı olması dolayısıyla, kampüs içerisinde yer alan öğrenci yurdu sayısı oldukça fazladır. Kampüsü olmayan şehir merkezinde dağınık alanlarda kurulu olan üniversitelerin de diğerleri kadar geniş olmasa da öğrenci yurtları vardır. Ülkenin geniş coğrafi yapısı da öğrencilere ayrılan yurt veya apartman kompleksleri imkânı açısından kolaylık sağlamaktadır. Ancak burada dikkat edilmesi gereken husus, bu yurtların öğrencilere maliyetidir. Özellikle ülkemizdeki yurtlarla kıyasladığımızda oldukça yüksek rakamlar olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır.

Yurtlarda odalar genellikle iki veya üç kişilik dizayn edilmiştir. Sosyal alanların yanı sıra, çoğu yurttta öğrencilerin kullanabilecekleri mutfaklar da mevcuttur. Yine diğer ülkelere göre farklı bir özellik ve bir Amerikan yükseköğrenim klasiği olan; genelde yükseköğrenim öğrencileri veya lisans son sınıf öğrencilerinden seçilen yurt

danışmanlığı (Residential Advisor, RA) pozisyonu ilk bakışta göze çarpan hizmetlerden biridir. Bu danışmanlar yurdun güvenliğini, temizliğini ve akademik çalışma açısından verimliliğini takip etmekle görevlidirler. Öğrencilerin her türlü sorunlarıyla ilgilenebilmektedirler.

2.5.2. İngiltere

İngiltere'deki üniversitelerin yıllık okul ücretleri ile kredi ve yurt olanakları ise şu şekildedir:

Yıllık Okul Ücretleri: Çoğu Avrupa ülkesi ve ABD'de olduğu gibi İngiltere'de de üniversiteler ücretlidir, yıllık ücretler yerli öğrencilere ve uluslararası öğrencilere farklı şekilde yansıtılmaktadır. Üniversite ücretlerin belirlenmesi İngiltere'de süregelen önemli bir iç politika tartışma konusudur. Seçim öncesi politik partiler yıllık üniversite ücretlerinde yapacakları indirimleri seçim vaadi olarak sunmaktadırlar.

Kredi Olanakları: Başvuruda bulunmaları durumunda devlet, tüm okul masraflarını kredi vermek suretiyle eğitim hayatları boyunca karşılamaktadır. Bunun dışında devlet, talep etmeleri halinde öğrencilere 'maintenance' adı altında yurt ve barınma masrafları için de kredi vermektedir. Aynı şekilde üniversitelerin çok başarılı ve ailesinin durumu kötü olan öğrencilere burs verme yetkileri de vardır.

Eğitim ücreti kredisine başvurabilmek için vatandaşlık statüsü dışında bir kısıtlama yoktur. Lisans dönemi boyunca kredisini alan öğrenci maaşlı bir işe başladıktan sonra bu kredi maaşından belli bir oranda vergi şeklinde kesilmek suretiyle devlet tarafından geri alınmaktadır.

Yurt Olanakları: Birleşik Krallık'ta ülkemizdeki anlamda devlet öğrenci yurtları kavramı yoktur, üniversitelerin özerk yapıları gereği, öğrenci yurtları tamamen özel sektör ve özel sektör mantığıyla hareket eden üniversiteler tarafından karşılanmaktadır. Bunun yanında yerel halktan ev sahipleri de apartmanlarını veya çok odalı evlerini oda oda olarak öğrencilere kiralamaktadır.

2.5.3. Fransa

Fransa'daki üniversitelerin burs, kredi ve yurt olanakları ise şu şekildedir:

Burs ve Kredi Olanakları: Öğrencinin veya ailesinin ödediği vergi miktarı ve yıllık kazancını da göz önünde bulundurarak devlet, öğrencinin burs alıp alamayacağını hesap etmekte, bu burslar tamamen öğrenciye verilip geri alınmamaktadır. Bu burslar 7 kademedен oluşmakta, her kademedē ödenen bursun miktarı çoğalmakta, hangi öğrencinin hangi kademeyi hak ettiğini ise burs kurumu (CROUS) hesaplamaktadır. Burslar 10 ay devam etmekte ve öğrencilere yaz ayları süresince burs verilmemektedir.

Tüm burslu öğrenciler yıllık kayıt ücretinden muaf tutulmakta, aynı zamanda da burslu oldukları için toplu ulaşım araçlarına çok cüzi bir rakam ödemek gibi birçok avantaja sahip olmaktadır. Diğer ülkelere nazaran Fransa'daki eğitim sisteminde genelde öğrenciler kredilere başvurmak zorunda kalmamaktadır, çünkü yıllık üniversite kayıt ücretleri bazı Avrupa ülkelerine göre çok düşüktür.

Yurt Olanakları: Burs kurumu (CROUS) aynı zamanda yurt olanakları da sağlamakta öğrenciler de en çok bu yurtları tercih etmektedir. Bu yurtlar ise ikiye ayrılır, ilk önce mutfakın ortak yaşam alanı olarak kullanıldığı yurtlar vardır. Bu yurtlarda öğrenci tek kişilik bir odada yaşamakta, odanın bir adet tuvalet banyosu bulunmaktadır. Diğer yurtlarda ise tek bir odada mutfak ve yatak odası tek yaşam alanı olarak inşa edilmiştir.

2.5.4. Almanya

Almanya genelinde 2014/2015 eğitim öğretim yılında faaliyet gösteren 425 tane yükseköğretim kurumu bulunmaktadır. Bunların neredeyse tamamı devlete bağlı olup çok azı özel niteliktedir.

Kredi Olanakları: Almanya'da yükseköğrenim tamamen olmamakla birlikte uluslararası topluma kıyasla ücretsizdir. Almanya'da öğrencilerin eğitim giderlerini finanse edebilecekleri birçok kaynak bulunmaktadır. Bunların ilk akla geleni ailelerin okuyan çocukları için devletten 25 yaşına kadar aldıkları çocuk destek paralarıdır (Kindergeld). Belli bir yaştan sonra çocuklar bu paranın doğrudan kendi hesaplarına

geçmesini sağlayabilmektedir. İkinci olasılık ise Türkiye’deki KYK benzeri bir uygulama olarak Federal Eğitim Teşvik Yasası (Bundesausbildungsförderungsgesetz, BAFÖG) kapsamında verilen kredilerdir. Devlet tarafından öğrencilere verilen bu kredilerin toplam miktarı ikiye bölünerek yarısı öğrenciye hibe edilmekte ve diğer yarısı ise faizsiz olarak taksitler halinde geri alınmaktadır.

En çok değerlendirilen bu iki kaynağın yanında, devlet ve özel bankalara ait eğitime destek kredileri bulunmakta, arzu eden öğrenciler bunlara başvurarak öğrenimlerini desteklemektedir. Ayrıca bazı vakıflar proje bazlı çalışmalara ve başarılı öğrencilere burs vermektedir.

Yurt Olanakları: Almanya’da herhangi bir liseden mezun olan öğrenci okumak istediği üniversiteye doğrudan ve şahsen başvurarak süreci yürütmektedir. Üniversiteye ait yurtlarda (Wohnheim) kalmak isteyen öğrenciler ilgili üniversitenin yurtlara bakan birimi (Studentenwerk) ile iletişime geçmektedirler.

2.6. SOSYAL HİZMET ALANINDA GENÇLERE YÖNELİK YAPILAN ARAŞTIRMALAR

Sosyal hizmet alanında gençlere yönelik çok sayıda araştırma yapılmıştır. İlgili literatür incelendiğinde araştırılan konuların korunmaya muhtaç çocuklara verilen hizmetler (kurum bakımı, evlat edinme, koruyucu aile...), suça sürüklenmiş çocuklar, sokak çocukları, tıbbi sosyal hizmet, engellilik, çocuk hakları, madde bağımlılığı, okul sosyal hizmeti, gençlik sorunları vb. üzerinde yoğunlaştığı dikkati çekmektedir. Bu çalışmalardan üniversite gençliği ve sorunlarıyla ilgili çalışmalara yer verilmiştir.

Karataş (1994), “Genç İşsizliği: Ekonomik, Toplumsal ve Ruhsal Sonuçları” araştırmasında genç işsizliğinin genç ve ailesi üzerindeki ekonomik, toplumsal ve ruhsal sonuçlarını ortaya koymayı amaçlamıştır. Araştırma Ankara’da İş ve İşçi Bulma Kurumu’na başvuran 15-24 yaşları arasında meslek sahibi olan işsiz gençlerle, aynı ölçütlere uyan çalışan gençlerle yapılmıştır. Araştırma sonuçlarında kentsel işsizliğin temelinde göç olgusunun yattığı, kırdan kente göç eden nüfusun kente uyum ve bütünleşme süreçlerini hızlandıracak sosyal politikalara, eğitim, sağlık, konut, alt yapı vb. birçok alanda önem verilmesi gerektiğine ulaşılmıştır.

Duman (2000) “Ankara Liselerinde Çeteye Katılma Potansiyeli Olan Öğrenci Grupları ve Okul Sosyal Hizmeti” araştırmasında, ilk olarak Ankara'da alt ve üst toplumsal ekonomik düzeyde (TED) bulunan iki lisede okuyan ve öğretmenleri tarafından sorunlu olarak görülen öğrencilerden çeteye katılma potansiyeli olan ve olmayanların demografik ve toplumsal ekonomik özellikleri, ruh sağlıkları, zararlı madde kullanma durumları, anne-baba ile ilişkileri, okul durumları ve arkadaş ilişkileri bakımından karşılaştırmayı; ikinci olarak ise her iki TED'de öğretmenleri tarafından sorunlu olarak görülen bu gençler arasında çeteye katılma potansiyeli olan bir grup öğrenci ile okul sosyal hizmetinin bir müdahale yöntemi olan sosyal grup çalışması uygulaması yapmaktır. Bu grup çalışması sonucunda, yapılan grup faaliyetleri aracılığıyla grup üyelerinin okulda ve toplumda daha kabul edilebilir olumlu toplumsal gelişim kazanmalarının önemli ölçüde sağlandığı görülmüştür.

Caba (2002), “Deprem Bölgesinde Prefabriklerde Kalan Üniversite Öğrencilerinin Sorunları ve Beklentileri (Bolu Örneği)” araştırmasında, depremden etkilenen gruplar arasından üniversite gençliğini ele alınmıştır. Bu çalışmanın amacı; prefabriklerde kalan üniversite öğrencilerinin, fiziksel ortamdan kaynaklanan sorunları, ekonomik, sosyal ve psikolojik sorunlarının belirlenmesi, öğrencilere verilen hizmetlerin ve beklentilerinin neler olduğunun saptanması, buna dayalı olarak, öğrencilere, sosyal hizmet disiplini içinde öneriler geliştirmektir. Araştırma sonuçlarına bakıldığında fiziksel ortamdan kaynaklanan sorunların ilk sırada, ekonomik sorunların ikinci, sosyal ve psikolojik sorunların daha alt sırada olduğu ortaya çıkmıştır. Prefabriklerde kalan üniversite öğrencilerine verilen hizmetler ele alındığında ise ilk sırada fiziksel, ikinci sırada sosyal, üçüncü sırada ise ekonomik hizmetlerin yer aldığı görülmektedir. Öğrencilere sosyal çalışmacılar tarafından yeterince yardım yapıldığı, sosyal çalışmacıların var olan rollerini yeterli şekilde yerine getirdikleri ortaya çıkmıştır.

Demirbilek (2005), “Yurtlarda Kalan Öğrencilerin Arkadaşlık İlişkileri, Arkadaşlık İlişkileriyle Bağlantılı Sorunları ve Çözümüne Yönelik Bir Model Denemesi” araştırmasında; YURT-KUR yurtlarında kalan üniversite öğrencisi gençlerin arkadaşlık ilişkilerini ve arkadaşlık ilişkileri ile bağlantılı sorunlarını incelemeyi ve elde edilen bulgularla öğrencilerin arkadaşlık ilişkileri sırasında yaşadıkları sorunların çözümünde yurtlarda görev yapan sosyal çalışmacılara yardımcı olacak bir model geliştirmeyi

amaçlamıştır. Araştırma Ankara'da YURT-KUR'a bağlı farklı nitelikteki altı yurttan 484 öğrenci ile yapılmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre öğrencilerin % 48,1'nin arkadaşlık ilişkisi düzeyi orta, % 27,7'sinin düşük ve % 24,2'nin yüksek olarak bulunmuştur. Ayrıca arkadaşlık ilişkileri ile arkadaşlık sorunları arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. Arkadaşlık ilişkileri düzeyi yükseldikçe arkadaşlık sorunları azalmaktadır. Odalardaki öğrenci sayısının artması ve yurdun fiziki standardının düşmesi arkadaşlık sorunlarında artışa neden olmaktadır. Arkadaşlık sorunlarının çözümü için geliştirilen modele göre arkadaşların tutum ve davranışları ile ilgili sorunlar ile kişisel özelliklerle ilgili sorunlar arkadaşlık ilişkilerini olumsuz yönde etkilemektedir.

Alptekin (2008), “Sosyal Hizmet Bakış Açısından Genç Yetişkinlerde İntihar Girişimlerinin İncelemesi: Bir Model Önerisi” araştırmasında “Ankara Numune Eğitim ve Araştırma Hastanesi Acil Servis”ne intihar girişimi nedeniyle getirilen toplam 21 genç yetişkinin intihar girişimine yönelmelerinde etkili olan faktörleri psiko-sosyal bağlamı içerisinde incelemiştir. Araştırma sonucunda, intihar girişimi vakalarında görülen benzer özellikler: Sosyal çevrede yaşanan zorluklar, sosyal destek sisteminde yetersizlik, artarda gelen yaşam krizlerine etkili çözüm bulamama, kötüye giden duygusal durum, vb. olarak sıralanmıştır.

Sosyal hizmet alanında gençlere yönelik çalışmalar içerisinde üniversiteli gençlere, gençlerin ihtiyaçları ve üniversiteye uyumlarına yönelik çalışmaların eksikliği söz konusudur. Bu konuda Özçetin (2013), “Yükseköğrenim Gören Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Sosyal Uyumlarını Etkileyen Etmenler” araştırması ile, Bursa’da yükseköğrenim gören toplam 21 yabancı uyruklu ile görüşmüş ve öğrencilerin yaşadıkları uyum sorunlarını belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırma sonuçlarına göre; yabancı uyruklu öğrencilerin Türk toplumu ve kültürüne uyum sağlama konusunda fazla sorun yaşamadıkları tespit edilmiştir. Öğrencilerin en çok zorlandıkları konular; yurttan yaşam, dil öğrenme, kültür farklılıklarıdır.

Gençlik kavramı, sosyal hizmetin önemli çalışma alanlarından biridir. Gençlik sorunlarına ve üniversiteli gençlere yönelik yapılacak yeni araştırmaların gerekliliği dikkat çekmektedir. Üniversiteli gençlerin ihtiyaçları ve üniversiteye uyum sorunlarına

yönelik yapılan bu araştırmanın mevcut eksikliği gidermede katkı sağlayacağı görülmektedir.

Ülkemizde yeni uygulanmaya başlayacak olan okul sosyal hizmeti konuşulurken öncelikli çalışma hedef grupları; ilköğretim ve lise düzeyinde eğitim veren okullardır. Dölek ve Söker (2014, s. 88) lise sonrası üniversite eğitimi veren kurumlarda okul sosyal hizmetine duyulan ihtiyaç da bu alanda yapılacak olan çalışmaların ve verilecek hizmetlerin kapsamı içerisinde düşünülmesi gerektiğini belirtmektedir. Bu bağlamda araştırmanın okul sosyal hizmeti alanında üniversite öğrencilerinin de var olan ihtiyaçları ve uyum sorunlarını göz önüne sermesi açısından yararlı olması beklenmektedir.

2.6.1. Sosyal Hizmet ve Gençlerin Üniversiteye Uyum

Sosyal hizmet; tıp, psikiyatri, suçluluk, yaşlılık, engellilik, yoksulluk, eğitim, aile ve çocuk refahı gibi farklı alanlarda geniş bir uygulama alanına sahiptir. Gençlere yönelik gerçekleştirilen bu çalışmada, gençlerin ihtiyaç ve uyum sorunlarına yönelik çalışmalar yapan ve ülkemizde henüz uygulanmaya başlamamış olan okul sosyal hizmeti alanına değinmek önemlidir. Okul sosyal hizmeti, sosyal hizmet disiplininin özel bir uygulama alanıdır ve okul ortamlarında öğrencinin okul performansına, okul başarısına etki eden biyopsikososyal faktörler üzerine odaklanır. Okul sosyal hizmeti, öğrencilerin içinde bulundukları gelişim dönemi, aile ve yaşam koşulları nedeniyle yaşadıkları sorunların çözümü, gereksinim duyulan hizmetlerden yararlanmaları ve böylece eğitim etkinliklerini başarı ile sürdürmelerini sağlama gibi psikososyal hizmetleri, eğitim ekibi ile ekip çalışması anlayışında yürütmektedir (Özbeşler ve Duayan, 2009, s. 17).

Dünyadaki gelişmiş birçok eğitim sisteminde okul psiko-sosyal hizmetleri içinde önemli bir halka olan “okul sosyal hizmeti”, Türkiye’de henüz resmi olarak faaliyete geçmemiş ve okullarda okul sosyal hizmet uzmanlarına bir kadro tahsis edilmemiştir (Duman, 2014, s. 5). Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı bünyesinde, 2013 yılında kabul edilerek Resmi Gazete’de yayınlanan “Ulusal Çocuk Hakları Strateji Belgesi ve Eylem Planı”nında yer alan hedeflerden birisi de, “Okullarda çocuk, aile ve okul yönetimi

arasında gerekli işbirliğini sağlamak ve şiddet öyküsü olan çocukları tespit ederek psiko-sosyal yönden desteklemek amacıyla” 2016 yılına kadar “okul sosyal hizmet sistemi”nin kurulmasıdır. Ancak ülkemizde hala okul sosyal hizmeti kurulamamıştır.

Duyan, Çamur Duyan, Gökçeaslan Çifçi, Sevin, Erbay ve İkizoğlu (2008, s. 32)’na göre, okullarda görev yapan sosyal çalışmacılar, risk altında olan öğrenci ve ailesi için savunuculuk rolü üstlenmek, öğrenciyi ve aileleri güçlendirmek, okul ve ev arasındaki iletişimi sürdürmek, öğrencinin yaşam koşulları hakkında öğretmene bilgi vermek, risk altındaki çocuklar ve ailelerinin hizmet alacağı kurumlara ihtiyacı olanları yönlendirmek gibi pek çok görevi vardır

“Yükseköğretim Kurumları Mediko-Sosyal Sağlık, Kültür ve Spor İşleri Dairesi Uygulama Yönetmeliği”nin 15. Maddesinde Sosyal Hizmetler başlığı altında yürütülecek hizmetler şu şekilde sıralanmıştır:

“Öğrencilerin barınma, beslenme, burs ve kredi gibi temel ihtiyaçlarının karşılanması için gerekli hizmetleri sağlamak, bu hizmetleri sunan kuruluşlarla işbirliği yaparak hizmetin daha iyi yürütülmesini sağlamak ve yurt kantin ve kafeteryalarının en iyi şekilde hizmet vermesi için çaba göstermek; çeşitli konuları içeren kitap ve periyodik bulunduran okuma salonları açarak, öğrencilerin ilgi alanlarına göre bilgi edinmelerine, yeni ilgi alanları kazanmalarına yardım etmek ve boş zamanlarını okuyarak değerlendirmelerini özendirmek; ... öğrencilerin ve çalışanların ulaşım hizmetlerinin görülmesini temin etmek veya bu konuda faaliyet gösteren kuruluşlarla anlaşarak, hizmetin en iyi şekilde yürütülmesini sağlamak...”

Psikososyal yaklaşım sosyal hizmette; çocuk, genç, yetişkin bireyler ve ailelerle yapılan uygulamalarda kullanılan bir yaklaşımdır. Güdek (2012, s. 83)’ye göre, bireyi ve aileyi psikolojik öğeleri ve çevresiyle birlikte ele alan psikososyal yaklaşım ile, sosyal hizmette “çevresiyle birlikte kişi” odağı oluşmuştur. Payne (aktaran Güdek, 2012, s. 84) sorunların, iç ve dış faktörler arasındaki karmaşık ilişkilerin sonucu oluştuğunu belirtmektedir. Çünkü bireysel ve psikik kökenli ihtiyaçlar bireyi strese sokarken, çevresel etmenler de birey üzerinde baskı oluşturur.

Turan (aktaran Güdek, 2012, s. 84)'a göre psikososyal yaklaşımda tedavi için müracaatçı ile sosyal çalışmacı arasında yapıcı bir ilişkinin oluşması önemlidir. Bu ilişkiye bağlı olarak bireyin sorun karşısındaki endişe ve suçluluk duygusu azalarak, kendine güveni artar, birey çevresine karşı uyumsuzluğa sebep olan duygusal tepkilerini fark eder.

Psikososyal yaklaşım, sosyal hizmetin meta teorilerinden olan sistem ve ekosistem teorilerinden beslenmektedir. Aktan ve Nadir, (2015, s. 81)'e göre, okul sosyal hizmet uygulamalarının altyapısını, sosyal hizmetin bilgi temelini oluşturan yaklaşımlardan sistem kuramı ve ekolojik yaklaşım meydana getirmektedir.

Duyan (2010, s. 163)'a göre sistem, “belli bir işlevi yerine getirmek üzere bir araya gelmiş ve aralarında karşılıklı bağımlılık ve etkileşim olan elemanlar kümesidir”. Öğrenci, sınıf, aile ve okul bir sistemdir ve işlevlerini yerine getirebilmek amacıyla çalışan birçok unsurdan meydana gelmektedir. Sistem kuramına göre, okul açık ve dinamik bir sistemdir. Öğrenci, öğretmen, idareciler ve aileler de alt sistemlerdir. Sistemde yaşanabilecek bir sorun tüm okul sisteminin işlevini olumsuz yönde etkileyecektir.

Okul sosyal hizmeti uygulama alanında temel olarak yararlanılan bir diğer yaklaşım ise ekolojik sistem yaklaşımıdır. Özkan ve Kılıç (2014, s. 399)'a göre, okullarda psiko-sosyal ekibin önemli bir parçası olan sosyal çalışmacıları, sorunların kaynağında sadece çocuğun kendisinin olmadığını, çocuğun çevresini saran sistemlerin de soruna etki ettiğinin ya da çocukla çevresi arasındaki etkileşimde bir uyumsuzluk olduğunun bilincindedir. Bu sebeple okul sosyal çalışmacıları, soruna çok boyutlu bakmalarını sağlayan sistem ve ekolojik yaklaşımları kullanarak çocukların sorunlarını “çevresi içinde birey” bağlamında analiz etmektedir. Dupper (2013; aktaran Özkan ve Kılıç (2014, s. 400)' a göre, ekolojik bakış açısını benimseyen okul sosyal hizmet uzmanları, risk altında bulunan öğrencileri ve ailelerini destekleme, ev ve okul arasında iletişim ağlarının açık tutulmasını sağlama, çocukların eğitim ihtiyaçlarını tespit etme, öğrencilerin yaşam koşulları ve yaşadıkları mahallelerin koşullarını analiz etme, toplumsal kurumlara yönlendirmeler yapma, farklı kurumlara yönlendirilmiş öğrencileri takip etme, risk altında bulunan öğrencilere ve onların ailelerine daha iyi hizmetler

sunmak için kaynakların tanımlanıp geliştirilmesinde toplumla işbirliği yapma gibi görevlere sahiptirler.

Ayrıca Özkan ve Kılıç (2014, s. 404), güçlendirme yaklaşımı doğrultusunda okul sosyal hizmeti alanında; çocuğun, gencin ve ailesinin mevcut durumlarını analiz edip ailenin refahını koruyabilmesinde, ailenin güçlü yanlarının vurgulanmasında, ailenin gelişimine katkı sağlamasında ya da ortaya çıkabilecek sorunları önceden görüp müdahale etmede yararlı olacağını belirtmektedirler.

Altunöz (2014, s. 94-95), üniversiteye yeni başlayan öğrencilerin en başta uyum sorununa yönelik olmak üzere akademik sosyal ve duygusal yaşantısını sağlıklı bir biçimde sürdürebilmesi amacıyla sosyal hizmet alanında uygulanan başlıca çözüm yollarını şu şekilde sıralamaktadır:

- **“Oryantasyon Çalışmaları:** Her akademik yılın başında üniversiteye yeni kayıt yapan öğrencilere üniversitenin sunduğu sağlık, kültürel, sosyal ve sportif olanakları tanıtmak ve bu olanaklardan faydalanabilme yollarını göstermek amacıyla fakülte ve bölümlerde Mediko-Sosyal Merkezinin tanıtımını yapmak, mümkünse koruyucu önleyici bir önlem olarak öğrencilerin hasta olmadan veya bir sorun yaşamadan önce bu merkezi ziyaret ederek yerini ve verdiği hizmetleri öğrenmelerini sağlamak,
- **Önyargıları Kırma ve Farkındalık Geliştirme:** Öğrencinin hedef, amaç ve ihtiyaçlarına yönelik bir bölümden bir üniversiteden ve bir şehirden beklentileri ile okuduğu bölüm, üniversite ve şehrin sunduğu olanaklar arasındaki durumu ortaya koymak, beklentilerle sahip olunan olanaklar arasındaki fark ve ortak yönleri ortaya koyabilmek, bu yolla öğrencinin okuduğu bölüme, üniversiteye ve şehre karşı var olan önyargıları ve olumsuz duygularıyla yüzleşip bunlarla baş etmesine yardımcı olmak,
- **Psikolojik Destek Sağlama:** Yapılacak bireysel görüşmeler yoluyla öğrencinin yalnız olmadığını gerektiğinde ve ihtiyaç duyduğunda ona yardımcı olabilecek, destekleyebilecek ve yol gösterebilecek güvенеbileceği meslek elemanlarının mevcut olduğunu hissettirmek, onunla ve olası sorunlarıyla ilgilenmek, bu sorunlarla baş etmesi yönünde cesaretlendirmek ve harekete geçme yeteneğini geliştirmek,

- **Sosyal Grup Çalışmaları:** Öğrencinin uyum sorunuyla baş edebilmesi, kendini geliştirebilmesi amacıyla onunla benzer sorunları yaşayan diğer öğrencilerle beraber grup sürecinde sosyal etkileşim, atılganlık, kendini tanıma, liderlik, iletişim vb. konularda paylaşım ve eğitim çalışmaları yapmak,
- **Yönlendirme:** Öğrencilerin sahip oldukları yetenek veya ilgi duydukları alanlarda faaliyet yapmak üzere oluşturulan öğrenci kolları ve kulüplerine yönlendirmek; kol ve kulüplerde eğitim görme, kendini geliştirme yeteneklerini sergileyebilme olanaklarını sağlamak için uygun yönlendirme yapmak ve katılım için teşvik etmek,
- **Rehberlik Yapmak:** Üniversitede ve şehirde var olan sosyal kültürel ekonomik ve sportif ortam ve olanaklar konusunda rehberlik etmek ve bu olanaklardan yararlanabilmeleri için yardımcı olmaktır.”

Altunöz (2014, s. 94)’e göre uyum sorunu, bir öğrencinin çeşitli nedenlere bağlı olarak yeni başladığı üniversite sürecinde akademik, sosyal ve duygusal yaşantısında bir takım olumsuz değişimler yaşanması suretiyle kendini belli etmektedir. İlk başlarda sıradan basit bir olay gibi algılanan bu durum öğrencinin hayatında olumsuz anlamda ciddi değişimler yaratmaya, maddi ve manevi zararlar vermeye başlayınca bir sorun olduğu kabul edilmeye başlanmaktadır. Fakat bu aşamaya gelinceye kadar çoğu zaman öğrencinin hayatında çeşitli düzeylerde maddi ve manevi yıpranmalar başlamış ve devam ediyor olmaktadır. Bunun için uyum sorununu zamanında fark etmek, tanımlamak, nedenlerini ortaya koymak ve çözüm için gerekli çabaları göstermek oldukça önemlidir.

Altunöz (2014, s. 94), öğrencinin kendisi bazen yaşadığı durum dolayısıyla durumun farkına varamayıp veya durumu kabullenmeyip, herhangi bir harekete geçemeyebildiğini; bu durumda söz konusu öğrencinin uyum sorununu fark eden danışmanı, aile üyeleri, yakın arkadaşları veya ilgili bir öğretim elemanının da öğrenciyi yönlendirebileceğini belirtmektedir. Öğrenciler, durumu daha sağlıklı biçimde anlayabilmek, nedenlerini ortaya koyabilmek ve çözüm için gerekli girişimleri yapabilmek amacıyla üniversitelerin Mediko-Sosyal Merkezlerine veya buna yönelik hizmet veren diğer kurumlara başvurabilmektedir. Uyum sorunu çeken üniversite

öğrencileri bu birimlere başvurduğunda alanında deneyimli meslek elemanlarının bireysel ve grup çalışmaları yoluyla gerekli desteği alabilmektedir.

3. BÖLÜM: YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, evren ve örnekleme, verilerin toplanması, veri toplama araçları, verilerin çözümlenmesi ve yorumlanması ve etik konulara ilişkin bilgilere yer verilmektedir.

3.1. ARAŞTIRMANIN MODELİ

Bu araştırma nitel araştırma modelinde hazırlanmıştır. Nitel araştırma; “gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama tekniklerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma” olarak tanımlanmaktadır. Nitel araştırma çalışılan konu üzerine çok yönlü bulgular ve analiz olanakları vermekte, ayrıca araştırmanın odağı dışındaki diğer konular hakkında da fikir sahibi olunmasını sağlamaktadır. Diğer yandan nitel araştırmalar araştırmacı ile katılımcıları yapay ve sayılara dayalı bir ilişkinin ötesinde günlük deneyimleri ve günlük dili paylaşarak bir araya getirmektedir. Bu durum pek çok araştırmacı tarafından nitel araştırmanın güçlü yanı olarak görülmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2001). Bu araştırmanın amacı da temelde katılımcıların bakış açılarını yansıtmak ve analiz etmek olduğundan, araştırmanın amaçlarını gerçekleştirmek için nitel bir araştırma yapılmıştır.

3.2. ARAŞTIRMANIN EVREN VE ÖRNEKLEMİ

Bu araştırmanın evrenini, Türkiye’de Kredi ve Yurtlar Kurumuna bağlı yurtlarda kalan ve üniversiteye yeni başlayan öğrenciler oluşturmaktadır. Ancak bu evrene ulaşmak mümkün olmadığı için bir çalışma evreni seçilmiştir. Ankara’da KYK’ya bağlı yurtlarda kalan öğrenci sayısı toplamda 26.913’tür. Bu çalışma evreni, Kredi ve Yurtlar Kurumuna bağlı Ankara’daki yurtlarda kalan ve üniversiteye yeni başlayan öğrencilerden nitel veri toplamaya uygun 32 gençtir. Araştırmada genç profilinin heterojen bir görünüm sunabilmesi amacıyla cinsiyet farklılıklarına göre birbirine yakın sayıların olmasına dikkat edilmiştir. Araştırmada toplamda 17 erkek ve 15 kadın öğrenci ile 30 Kasım 2015 – 04 Ekim 2016 tarihleri arasında görüşülmüştür.

Katılımcıların belirleneceği yurtların seçiminde, yurttaki görevli meslek elemanı (sosyal çalışmacı veya psikolog) bulunması belirleyici olmuştur. Ankara'daki KYK yurtlarından Atatürk Yurdu, Tahsin Banguoğlu Yurdu, Zübeyde Hanım Yurdu, Başkent Yurdu, Cebeci Yurdu, Gölbaşı Yurdu, Sabancı Yurdu, Seyran Yurdu, Hacı Bayram-ı Veli Yurdu, Halide Edip Adıvar Yurdu, Beştepe Yurdu, Şerife Bacı Yurdu, Yunus Emre Yurdu ve Gazi Yurdu olmak üzere toplam 14 yurttaki sosyal çalışmacı görev yapmaktadır. Mehmet Akif Yurdu, Gazi Yurdu, Emine Şerife Hanım Yurdu, Atatürk Yurdu ve Tahsin Banguoğlu Yurdu'nda ise görev yapan toplam 5 psikolog bulunmaktadır.

Görüşme yapılacak erkek öğrencilerin belirlenmesinde, Ankara'daki Kredi ve Yurtlar Kurumu'na bağlı yurtlar arasında en kalabalık erkek öğrenci kontenjanına sahip olan Tahsin Banguoğlu Erkek Öğrenci Yurdu (2418 öğrenci) tercih edilmiştir. Kadın öğrencilerin kaldığı yurtlarda ise, üniversitelere göre çeşitlilik sağlayabilmek amacıyla şehir merkezindeki Şerife Bacı Yurdu (570 öğrenci) ile Zübeyde Hanım Yurdu (1260 öğrenci) belirlenmiştir.

Öğrencilerin belirlenmesinde yurtlarda görevli sosyal çalışmacı ve psikologlarla görüşülmüştür. Uyum konusunda sorun yaşadığını belirterek psikososyal servise başvuran gençler arasından araştırmaya katılmayı kabul eden öğrenciler bilgilendirilerek çalışmaya dâhil edilmiştir.

3.3. KATILIMCILARA İLİŞKİN TANITICI BİLGİLER

Araştırmaya katılan 32 gençten 17'si erkek ve 15'i kadındır, yaş aralığı ise 17-21'dir. Katılımcılar Gazi Üniversitesi, Ankara Üniversitesi, Hacettepe Üniversitesi ve Yıldırım Beyazıt Üniversitesinde okumakta ve üniversite eğitiminin ilk yılındadırlar. Katılımcılara ilişkin detaylı bilgiler Ek 3'te sunulmaktadır.

3.4. ARAŞTIRMA VERİLERİNİN TOPLANMASI

Veriler, araştırmacı tarafından araştırmanın amacına uygun olarak hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla toplanmıştır. Öktem (2004, s. 67), insanlara

kendi ifadeleri ile yanıtlayabilecekleri sorular sormanın, kendi yaşamlarına dair bilgi elde etmek için en uygun yol olduğunu belirtmektedir. Bunun için de derinlemesine görüşmeler yapılması uygundur. Araştırmada nitel görüşme tekniği, katılımcıların bakış açılarını ortaya çıkaran ve deneyimlerine ilişkin daha derin, zengin veriler sunmuş olması nedeniyle kullanılmıştır. Yıldırım ve Şimşek (2008) ise görüşmenin; insanların bakış açılarını, öznel deneyimlerini, duygularını, değerlerini ve algılarını ortaya koymada kullanılan oldukça güçlü bir yöntem olduğunu ifade etmektedir. Görüşme sürecinin gözlem ve yazılı dokümanlardan elde edilen verilerle desteklenmesinin araştırmanın geçerliliğini ve güvenilirliğini arttırdığını belirtmektedir. Bu araştırmada da gençlerin duygu ve düşünceleri derinlemesine görüşmelerle onların kendi değerlendirmeleriyle alınmıştır.

Yarı yapılandırılmış görüşme formunda yer alan sorular ilgili literatür çalışmasında Baker ve Sirky (1984; aktaran Tuna: 2003) Caplan (1965; aktaran Türkel, 2010), Düzen (2009)'in çalışmaları sonucunda elde edilen bilgiler çerçevesinde araştırmacının kendisi tarafından, araştırmanın amaçları doğrultusunda hazırlanmıştır (Ek 1). Yarı yapılandırılmış görüşme formunda araştırmada ele alınan konularla ilgili sorular sıralanmıştır. Soruların sırası katılımcıların en çok hangi konuda uyum sorunu yaşadığını belirtmesi üzerine görüşme esnasında şekillendirilerek belirlenmiştir. Görüşmeler sohbet eder tarzda gerçekleştirilerek katılımcıların kendilerini rahat hissetmeleri sağlanmıştır.

Görüşme yapılmadan önce soruların işlevselliğini ölçmek ve gerekli düzeltmeleri yapmak amacıyla 2 öğrenci ile ön deneme yapılmıştır. Görüşme esnasında katılımcıların “İhtiyaçlarına yönelik çözüm önerilerin nelerdir?” ve “Yaşadığın uyum sorunlarına yönelik çözüm önerilerin nelerdir?” sorularına öneri getiremedikleri gözlemlenmiştir. Katılımcılar görüşme esnasında, ifade ettikleri ihtiyaç ve uyum sorunlarını halen yaşıyor oldukları için henüz çözüm bulamadıklarını belirtmiştir. Bu sebeple bu 2 soru yarı yapılandırılmış görüşme formundan çıkarılarak asıl uygulamaya geçilmiştir.

Görüşmelere başlamadan araştırmacı kendisini öğrencilere birebir tanıtmış, öğrencileri araştırmanın gönüllülük esasına dayandığı, konusu ve amacı hakkında bilgilendirmiş ve görüşme esnasında kendilerinden edinilen bilgilerin araştırma kapsamı dışında kullanılmayacağını belirtmiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerin bu bilgileri

edinebilecekleri ve onaylayabilecekleri bir bilgilendirilmiş onam formu hazırlanmış ve görüşme öncesi bu form kendileri tarafından okunarak imzalanmıştır.

Görüşmeler öğrencilerin kaldıkları yurtlarda sosyal servis ya da görüşme odası olarak kullanılan odalarda öğrenci ile baş başa gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler sırasında katılımcıların onayı ile ses kaydı alınmış ve sadece ses kaydı yapılmasını onaylayanlar ile görüşme yapılmıştır. Görüşme süreleri 19 dakika ile 59 dakika arasında değişiklik göstermiştir.

Yarı yapılandırılmış görüşme formunda sorular kategorik olarak hazırlanmıştır. Form ile toplanan veriler de bu kategoriler altında değerlendirilip yorumlanmıştır.

3.5. ARAŞTIRMA VERİLERİNİN ÇÖZÜMLENMESİ VE YORUMLANMASI

Araştırmacı tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanan veriler yine araştırmacı tarafından çözümlenmiştir. Görüşmeler esnasında alınan ses kayıtları görüşmelerin ardından araştırmacı tarafından deşifre yöntemi ile bilgisayar ortamında yazıya aktarılmıştır. Ses kayıtlarının dökümü toplamda 158 sayfa tutmuştur. Tüm kayıtlar araştırmacı tarafından birçok kez okunmuştur.

Strauss ve Corbin (1990; aktaran Sözbilir, 2009)'e göre nitel veri analizi 2'ye ayrılır: betimsel analiz ve içerik analizi. Araştırmada kavramsal yapı önceden belirlenmiş olması sebebiyle betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır.

Yıldırım ve Şimşek (2001, s. 223-224)'e göre, betimsel analizde araştırmanın verileri önceden belirlenmiş olan temalara göre özetlenerek yorumlanır. Veriler düzenlenirken araştırma sorularının ortaya koyduğu temalar ve gözlem sürecinde kullanılan sorular dikkate alınabilir. Araştırmacı verileri yorumlarken, yarı yapılandırılmış görüşme formunda çerçevesi oluşturulmuş olan temaları kullanmıştır. Temalar, kavram haritası olarak ek 4 ve ek 5'te sunulmaktadır.

Yorumlama esnasında katılımcıların görüşlerini vurgulamak amacıyla sık sık doğrudan alıntılara yer verilir. Amaç ise, elde edilen verileri düzenleyip yorumlayarak okuyucuya sunmaktır.

Yarı yapılandırılmış görüşme formundan yola çıkarak veri analizi için bir çerçeve oluşturulmuştur. Bu çerçeveye göre verilerin hangi temalar altında düzenleneceği ve sunulacağı belirlenmiştir. Araştırmada katılımcıların ifadelerini çarpıcı bir biçimde yansıtmak amacıyla doğrudan alıntılara sık sık yer verilmiştir. Veriler tekrar tekrar okunup araştırma amacına göre ifadeler değiştirilmeden olduğu gibi alıntılanmıştır. Bulgular hazırlanan çerçeve doğrultusunda tanımlanmış ve araştırmacı tarafından yorumlanmıştır.

3.6. ETİK KONULAR

Araştırmaya katılan öğrenciler araştırmanın konusu ve amacı hakkında bilgilendirilmiş ve gönüllülük esasına göre araştırmaya katılmışlardır. Görüşmeler esnasında ses kaydı kullanılabilmesi için kendilerinden izin alınmış ve sadece ses kaydına izin verenlerle görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Katılımcıların ifadeleri değiştirilmeden ve olduğu gibi alınmış ve araştırma kapsamında en dikkat çeken yanları kullanılmıştır.

3.7. ARAŞTIRMANIN SÜRE VE OLANAKLARI

Araştırma Haziran 2014-Aralık 2016 tarihleri arasında Ankara’da gerçekleştirilmiş olup araştırmanın verileri ise 30.11.2015 - 04.10.2016 tarihleri arasında toplanmıştır. Araştırmanın tüm maliyeti araştırmacının kendisi tarafından karşılanmıştır.

4. BÖLÜM: KREDİ VE YURTLAR KURUMU'NA BAĞLI YURTLARDA KALAN ÜNİVERSİTELİ GENÇLERİN İHTİYAÇLARI VE UYUM SORUNLARINA İLİŞKİN ANALİZ

Bu bölümde öncelikle araştırmaya katılan öğrencileri çeşitli yönleriyle betimlemek üzere demografik bulgular ele alınmıştır. Daha sonra öğrencilerin yurtta kalıyor olmaları ve üniversitenin ilk yılında olmalarına bağlı olarak ortaya çıkan ihtiyaçları ile üniversite ve yurt yaşamına uyumda karşılaştıkları sorunlara ilişkin bulgulara yer verilmiş ve bunlar yorumlanmıştır.

4.1. DEMOGRAFİK BULGULAR

Bu bölümde araştırmaya katılan 32 öğrencinin yaş, cinsiyet, üniversite, bölüm, üniversiteye başlamadan önce yaşadığı şehir ve gelir durumu (burs/kredi/aile/iş vb.) hakkında bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 2: Öğrencilerin Yaşa Göre Dağılımı

Cinsiyet	Yaş					Toplam
	17	18	19	20	21	
Kadın	2	5	4	4	-	15
Erkek	-	6	7	2	2	17
Toplam	2	11	11	6	2	32

Araştırma 15 kadın ve 17 erkek öğrenci ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerin yaşları 17-21 arasında değişmekte olup yaş ortalaması ise 18,84'tür. Mercan ve Yıldız (2010)'ın üniversite birinci sınıf öğrencilerinin uyum düzeylerine yönelik çalışmasında da; katılımcıların yaş ortalaması benzer şekilde 19,44 olup yaşlar 18 ile 26 arasında değişmektedir.

Araştırmaya katılan öğrencilerden 17'si büyükşehirden (Adana, Aydın, Denizli, Diyarbakır, İstanbul, Kahramanmaraş, Kayseri, Manisa, Mersin, Samsun, Şanlıurfa ve Tekirdağ) gelmektedir. Diğer öğrenciler ise Bayburt, Çorum, Karabük, Nevşehir, Niğde, Osmaniye, Sivas, Tokat, Yalova, Yozgat ve Zonguldak illerinden gelmektedir.

Öğrencilerden 16'sı Gazi Üniversitesi, 9'u Ankara Üniversitesi, 6'sı Hacettepe Üniversitesi ve 1'i de Yıldırım Beyazıt Üniversitesinde okumaktadır.

Tablo 3: Öğrencilerin Üniversiteye Göre Dağılımı

Cinsiyet	Üniversite				Toplam
	“Hacettepe Üniversitesi”	“Gazi Üniversitesi”	“Ankara Üniversitesi”	“Yıldırım Beyazıt Üniversitesi”	
Kadın	-	6	8	1	15
Erkek	6	10	1	-	17
Toplam	6	16	9	1	32

Araştırmaya katılan öğrenciler, 4 farklı üniversitenin 6 farklı fakültesinde eğitim görmektedir. Literatürde araştırmadan farklı olarak, üniversite öğrencilerinin uyumlarına yönelik yapılan araştırmaların çoğunlukla (Aktaş, 1997; Erdoğan ve diğerleri, 2005; Aladağ, 2009) bir üniversitenin belirlenen tek bir fakültesindeki öğrencilerle ya da (Aypay ve diğerleri, 2009; Özer, 2011; Aydın, 2012) bir üniversitenin farklı fakültelerindeki öğrencilerle gerçekleştirildiği görülmektedir. Araştırmadaki bu çeşitlilik, farklı üniversite ve fakültedeki öğrencilere dair bilgi edinebilme imkânı sunmuştur.

Tablo 4: Öğrencilerin Bölümlere Göre Dağılımı

Bölüm	Cinsiyet		Toplam
	Kadın	Erkek	
İktisat Bölümü	1	1	2
Fizik Mühendisliği Bölümü	-	2	2
Bilgi Belge Yönetimi Bölümü	-	2	2
Sağlık Yönetimi Bölümü	1	-	1
Türkçe Öğretmenliği Bölümü	-	2	2
İşletme Bölümü	1	-	1
Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü	-	1	1
Uluslararası İlişkiler Bölümü	-	1	1
Elektrik Elektronik Mühendisliği Bölümü	-	1	1
Sosyoloji Bölümü	1	-	1
Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Bölümü	-	1	1
Çocuk Gelişimi Bölümü	1	-	1
Hukuk Bölümü	-	1	1
Türk Halk Bilimi Bölümü	-	1	1
Bilgisayar Mühendisliği Bölümü	-	1	1
Endüstri Mühendisliği Bölümü	1	-	1
Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü	-	1	1
İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümü	-	1	1
İlköğretim Matematik Bölümü	1	-	1
Hemşirelik Bölümü	5	1	6
Özel Eğitim Bölümü	1	-	1
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Bölümü	1	-	1

Matematik Bölümü	1	-	1
Toplam	15	17	32

Araştırma KYK'ya bağlı Ankara'daki yurtlarda kalan ve üniversite öğreniminin ilk yılındaki öğrencilerle gerçekleştirilmiştir. Ankara'da KYK'ya bağlı toplam 35 yurt bulunmaktadır. Bunlardan 20'si kadın öğrencilere ait, 11'i erkek öğrencilere aittir ve 2'si ise kadın ve erkek öğrenciler için ayrı bloklar bulundurmaktadır.

Tablo 5: Öğrencilerin Kaldıkları Yurtlara Göre Dağılımı

Cinsiyet	Kredi ve Yurtlar Kurumu Yurtları			
	Tahsin Banguoğlu Yurdu	Zübeyde Hanım Yurdu	Şerife Bacı Yurdu	Toplam
Kadın	-	7	8	15
Erkek	17	-	-	17
Toplam	17	7	8	32

Erkek öğrenciler ile yapılan görüşmeler 2.418 öğrenci ile, KYK yurtları arasında Ankara'daki en kalabalık erkek öğrenci barındıran yurt olan Tahsin Banguoğlu Yurdunda kalan öğrenciler ile gerçekleştirilmiştir. Kadın öğrencilerle yapılan görüşmeler 1.260 öğrencinin barındığı Zübeyde Hanım Yurdu ve 570 öğrencinin barındığı Şerife Bacı Yurdundaki öğrenciler ile gerçekleştirilmiştir.

Öğrencilerin tamamı KYK'ya burs ve kredi için başvurmuş, sonuçlar açıklanana kadar da aile desteği ile geçimini sağlamaktadır. Kredi ve burs sonuçlarının açıklandığı tarihten sonra görüşülen öğrencilerden 2' sine kredi çıkmış fakat kendi istekleri ile krediyi almamışlar, 1'ine de burs çıkmıştır. Öğrencilerin hiç biri şuan herhangi bir işte çalışmadıklarını belirtmiştir.

“KYK'ya başvurduğum onun sonucunu bekliyorum, kendi belediyemizin vermiş olduğu Mersin Büyükşehir Belediyesinin, her ay vermiş olduğu 100 TL burs var, onunla idare ediyorum ve ailemden de bazen istiyorum. Part time iş başvurularında bulundum, şimdi en iyisi okulun kütüphanesine başvurduğum, zaten mesleğim gereği, onun sonucunun açıklanmasını bekliyorum, biraz geç kalmışım onun için de tabi.” (G19, E, 21)

Öğrencilerden 2'si Anadolu Öğretmen Lisesi mezunu olup öğretmenlik programlarını ilk beş tercihleri arasında göstererek yerleşmeye hak kazandıkları için Milli Eğitim Bakanlığı bursu olarak bilinen bursu almaya hak kazanmışlardır.

“Şuan 7 Ocakta MEB bursu almaya başlıcam, öğretmen lisesi çıkışlı olduğum için. Şuanda ailemin desteği ile geçiniyorum. Çalışmak için üniversiteye başvurduğum ama kabul edilmedi MEB bursundan dolayı, onun dışında da şuan çalışmayı düşünmüyorum.” (G13, E, 19)

4.2. İHTİYAÇLAR

Öğrencilere üniversiteye başladıkları günden itibaren en çok neye ihtiyaç duydukları ve neyin eksikliğini hissettikleri sorulmuştur. Verilen cevaplara göre görüşmenin devamı sosyal hayata, barınmaya, psiko-sosyal ihtiyaçlara, akademik ya da temel hizmetlere dair ihtiyaçlara yönelik olarak devam etmiştir. Bu yöntemle öğrencinin o an görüşmek istediği konu ile başlayıp görüşmede kendini rahat hissetmesi sağlanmıştır.

Murray’a göre ihtiyaç, “memnuniyetimizi artırma veya memnun edici olmayan durumu değiştirme gibi durumlarda, algılarımızı ve davranışlarımızı organize eden güç”tür (Hall ve Lindzey, 1985; aktaran Cihangir Çankaya, 2005, s. 692).

Katılımcıların çoğu üniversiteye başladıkları günden bu yana en çok ev ve aile ortamına, aile üyelerinin varlığına ihtiyaç duyduklarını ifade etmektedir.

“Annem ve babam tabi ki, onların her zaman destekleri üstümde olduğu için, biranda yok olmaları... Onun yokluğunu hissediyorum hala da hissediyorum.” (G26, K, 19)

“Ev ortamı, yani bilmiyorum yanımda büyük birileri olsun istiyorum. Ben bu yaşıma kadar hiç yalnız kalmadım, yurt da bana 11. haftada çıktı, ben yedek olarak girdim buraya ve eski yurdunda da liseden beri görüştüğüm bir arkadaşımla kalıyordum, hiç yalnız kalmadım, sonra biranda buraya geldim ve burada hiç kimseyi tanıımıyordum, odadaki herkeste bir samimiyetsizlik vardı, 8 kişi ve hiç kimse birbiri ile ilgilenmiyor. Ben sonra 1 hafta çok kötü oldum, beklediğim ortamı bulamadım, 1 hafta boyunca çok kötüydüm. Yanımda hep birilerini istiyorum.” (G27, K, 18)

“En çok aileden olan birinin varlığını hissetme ihtiyacı var ya da mesela yanında herhangi bir insan olması, ilk hafta mesela yanımda kimse yoktu cidden, odamda da kimse yoktu, okulda da etrafımda kimse yoktu, ilk hafta okula da gitmedim doğru düzgün zaten, tam başlamamıştı. Mesela sokakta birisi adımla seslendiği zaman bana seslensin istiyorum, çünkü kendi kendine konuşmaya başlıyorsun sıkıldığın için.” (G28, K, 20)

Durkheim, bireyin topluma yeterli seviyede uyum sağlayamadığında intihar girişimine daha yatkın olduğunu bulmuştur. Spady (1970) de okul sistemi ve öğrenci arasında, Durkheim’ın toplum ve birey arasında kurduğuna benzer şekilde, okulu bırakmak ile intihar etmek arasında bir bağ kurmuştur. Model, öğrencinin çevresiyle etkileşimi ve uyumuna odaklanmıştır. Spady, üniversitelerin öğrencileri sosyal ve akademik olarak yeterince ödüllendirilmediğinde öğrenci kaybı yaşanabildiğini ileri sürmektedir (aktaran Aladağ Bayrak, 2012, s. 19).

Öğrenciler için aile ortamından uzak kalmak üniversiteye uyumu ciddi şekilde etkilemekte ve okulu dondurmaya ya da terk etmeyi düşünmelerine bile sebep olabilmektedir.

“Büyük eksiklikler hissettim, şöyle söyleyeyim ben buraya hala alışamadım, çok ay geçti. Hani ne yapsam çözüm bulsam diye ailemle de konuştum okulu dondurmak gibi. Ben çok fazla sıkıntı yaşıyorum burada. Annemin eksikliğini çok hissediyorum, aile eksikliğini çok hissediyorum ama yurt yaşantısı bana göre değil. Yani bireysel olarak düşünemiyorsun, bireysel olarak bir şey yapamıyorsun. Üzülemiyorsun artık insanların yanında üzülmeye çekiniyorsun. Çünkü çok kalabalık kalıyoruz, sevmiyorum ama hala çözüm arıyorum.” (G07, K, 18)

Ev ortamından ilk kez yurda geçen öğrenciler bu süreçte zorluk çekebilmektedir. Evde kendi odaları varken, yurda geçişle birlikte 8 kişilik odalarda kalmak zorunda kalabilmektedirler.

“Biraz yalnız kalmayı severim normalde, odalar 8 kişilik olunca, o biraz fazla geldi.” (G22, E, 19)

4.2.1. Sosyal Hayata Dair İhtiyaçlar

Öğrencilerin sosyal hayata dair ihtiyaçları üniversitede ve yurttan olmak üzere iki aşamalı olarak ele alınmıştır.

Üniversitede Sosyal Açıdan Hissedilen İhtiyaçlar

Bu araştırmada da gençlerin üniversitede geçirdikleri zaman diliminde sosyal çevrelerindeki ihtiyaçları; serbest zaman değerlendirme, öğrenci topluluklarına katılım ve kültürel-sanatsal ve sportif faaliyetlere katılım açısından ele alınmıştır.

- **Serbest Zaman Değerlendirmeye Dair İhtiyaçlar**

Üniversitelerinde serbest zamanlarını değerlendirme açısından sorun yaşayan öğrenciler, en büyük sorunlarının kampüsün olmaması olduğunu dile getirmektedir. Kampüste zaman geçiremedikleri için ders çıkışı direkt yurda geldiklerini, sosyal aktivite yapabilecekleri bir kampüs ortamı olması durumunda zamanlarını daha kaliteli geçirebileceklerini, kampüs ortamının kendileri için sosyal açıdan büyük bir ihtiyaç olduğunu dile getirmektedirler.

Kuş Şahin ve diğerleri (2009, s. 63)'ne göre, üniversitelerde kampüsler, öğrencilerin barınma ve sosyokültürel etkinlik ihtiyaçlarını karşıladıkları mekânlar olmanın yanı sıra; akademisyenler ile öğrencileri de bir araya getiren, birbirleriyle etkileşimlerini artıran yerlerdir. Kampüslerde rekreasyonel etkinliklerin gerçekleştirilebileceği mekânlara örnek olarak; açık ve kapalı spor tesisleri, sinema salonları, konser salonları, kafeler, yürüyüş alanları gösterilebilir.

“Dersimiz olmadığında yurda geliyoruz. Yani çok sosyal aktivitemiz yok aslında. Üniversitemiz biraz küçük ve sosyal aktiviteleri de az diye düşünüyorum. Olunca da kontenjan hemen doluyor zaten. Kampüs ortamı yok ve ihtiyaç duyuyorum.” (G03, K, 20)

“Ders çıktı direkt yurda geliyorum. Yeni başladığım için kimseyi tanımıyorum ve gezecek birileri yok. Arada üniversitenin kütüphanesine gidiyoruz zaten kampüs yok, fakültemiz biraz küçük. Bu şekilde yani. Pek fazla sosyal aktivitem yok.” (G08, K, 19)

Kampüs ortamı olmayan ve üniversite ortamını farklı hayal edip lise ile üniversite arasında fark göremediğini belirten katılımcılar içinde bulundukları durumda üniversiteyi “lise 5” olarak adlandırmaktadır.

“Üniversitede kampüs yok, lise 5. Üniversitede kampüs olsa, bir konferans kesinlikle düzenlenebilir. Bize sadece oryantasyon düzenlendi o da okulu tanıtmak adına, ben hazırlık okuduğum için söylüyorum, mesela İngilizce neden gereklidir, bununla ilgili bir konferans düzenlenebilir. Kampüslerde bildiğimiz kadarıyla hepsinde var büyük bir konferans salonu. Ama orada (Gölbaşı) sade YDO olduğu için böyle bir hal doğuyor. Sporsal aktiviteler de ana kampüse gitmek gerekiyor. Eğer gençleri yetiştiriyorsak, sporsal anlamda da mesela bir turnuva düzenlenebilir, kaynaşma anlamında. Ya da ilk başta yemek düzenlenebilir tanışmak için.” (G21, E, 20)

Zengin vd. (2009)'ne göre, İngiltere, Amerika ve Kanada gibi ülkelerde kampüs rekreasyonu birçok üniversitede benimsenmiş olup programlı bir şekilde faaliyetler yürütülmektedir.

Ersoy ve Güldemir (2008)'in çalışmasına göre, öğrenciler yeterli zamanlarının olmaması, ekonomik sorunlar ve ulaşım sorunu nedeniyle etkinliklere katılamamaktadır. Ersoy ve Güldemir'in araştırma sonucuna benzer şekilde üniversitesinde kampüs olmamasından rahatsız olan bir öğrenci, sosyal aktivite yapmak istediklerinde kampüs dışına çıkmaları gerektiğini ve bunun da ekonomik olarak kendilerini zora soktuğunu ifade etmektedir.

“Bizim okulumuz tek bina, hazırlık binası. Biz mesela etrafımdaki insanlar bir şey yapmak istediğinde, mesela Kızılay’a gitmek istediğimizde maddi açıdan bizi çok olumsuz etkiliyor, mesela bir kampüsün içinde böyle etkinlikler olsa daha az, minimum olur. Kampüsün olamaması çok büyük sıkıntı.” (G07, K, 18)

Öğrenciler üniversitedeki serbest zamanlarını değerlendirme konusunda bir diğer ihtiyaçlarının da üniversiteye yeni başlamış olmaları sebebiyle arkadaşlarının olmaması olduğunu dile getirmektedir.

Dikeçligil ve Çiğdem (1991)’e göre arkadaş edinebilmek ve bu arkadaşlık ilişkisini devam ettirebilmek ruh h sağlığı açısından bir ölçüttür. Arkadaşlık kurmak topluma uyum sağlama ve sosyalleşme açısından önemlidir.

“Arkadaşlar falan olması lazım, yine arkadaş lazım. Çünkü mesela derslerin çok değişik oluyor, benim mesela 5 saat falan aram var 2 dersin arasında. Başlarda gidip gelmiyordum orada bekliyordum ama çok sıkılıyordum gerçekten 5 saat ne yaparsan yap geçmiyor. O zaman da hiç arkadaşım yoktu. Boş zamanlarında ya bir arkadaşla ihtiyaç duyuyorsun ya da insanların olduğu bir ortam olacak, mesela kurs falan olabilir, insanları bir araya getiren bir şey olabilir, o anda yoktu hiçbir şey.” (G28, K, 20)

Üniversitedeki dersler dışında kalan zamanı etkili ve verimli geçirememenin bir diğer nedeni de şehir değişikliği ve Ankara’nın iklim koşullarına alışamamak olarak dile getirilmektedir.

“Ben genelde okul bitti mi direkt yurda geldiğim için o şekilde derstir, biraz da internette takılma falan geçiyor. Üniversitede zaman geçirmememin sebebi, biraz hava bana çok soğuk geldi, Adana’dan buraya gelince. Şuan benim bu havada hiçbir şekilde bir şey yapma imkânım yok, direkt içeri atmak istiyorum kendimi. Bir de arkadaş ortamı, arkadaşlarımla pek zaman geçiremiyorum, onlar direkt ayrıldığı için ben de ayrılmak zorunda kalıyorum.” (G22, E, 19)

Üniversitede zaman geçirmek ve üniversiteye uyum sağlamak istemediğini görüşme süresince dile getiren bir öğrenci ise, kendini şu şekilde ifade etmektedir:

“Aslında uyum sağlayamadığım için kendimi bir aktiviteye vermiyorum, sadece odamdan hiç çıkmamak istiyorum, sadece orada kalmak istiyorum, okuldan odaya, odadan okula o şekilde. Hiç dışarı çıkmak istemiyorum zaten.” (G26, K, 19)

Üniversitedeki sosyal çevresinde ders dışı zaman geçiremediğini belirten öğrenciler için en büyük ihtiyacın kampüs olduğu görülmektedir. Kampüs olmadığı için üniversitede yeterince zaman geçiremeyen ve yurda dönmek zorunda kalan öğrenciler arkadaş edinmede zorlanmakta ve üniversiteye uyumları gecikmekte ve kendilerini üniversiteli

olarak hissedememektedirler. Kampüsün olmaması öğrencileri üniversitenin sosyal çevresinden uzaklaştırmakta, öğrenciler sosyal açıdan zaman geçirebilecekleri mekan arayışına girmekte ve bu sefer de ulaşımaya ayrılan masraflar artarak ekonomik açıdan sorun oluşturmaktadır.

Üniversitedeki sosyal çevrede zaman geçirme konusunda öğrencilerin yaşadığı bir diğer sorun ise, arkadaş edinememiş olmalarıdır. Üniversitenin ilk haftası düzenlenen oyantasyon/uyum programlarına katılmayıp arkadaş gruplarına dahil olamayan öğrenciler kendilerini dışlanmış hissetmekte kampüsteki etkinliklere birlikte katılabileceği arkadaş olmaması sebebiyle ders dışı zamanlarını verimli değerlendirememektedir.

Ders dışı zamanı verimli değerlendirememeye sebep bir diğer etken ise, şehir değişikliği ve mevsim şartlarına alışkın olmamak olarak görülmektedir.

• Öğrenci Topluluklarına Katılıma Dair İhtiyaçlar

Üniversitelerde öğrenci toplulukları ve kulüpleri, gençlerin sosyalleşme sürecinde etkili olmaktadır. Öğrencilerin ders dışındaki serbest zamanlarını kampüs içerisinde verimli şekilde değerlendirmelerinde öğrenci toplulukları ve kulüplerin önemi yadsınamaz.

Araştırmaya katılan öğrencilerin çoğu herhangi bir topluluğa katılmadıklarını, katılmama sebebi olarak da topluluklar hakkında bilgi sahibi olmadıklarını ifade etmişlerdir.

“Var olduğunu biliyorum internetten vs. başvurulabiliyor galiba, ben de baktım arkadaşın telefonundan baktım ama hiç başvurmayı düşünmedim. Daha ziyade tam olarak incelemedim sadece isimlerine baktım. Hukukçular birliği vs vs. Ben tam nerede toplanıyorlar bilmiyorum da, birisi gelip bana anlatsaydı, kafama yatsaydı belki olabilirdi ama şuan tam bilmediğim için, anlamadığım için, pek de incelemediğim için uzağım. Tanıtılmasına ihtiyacım var diyebilirim.” (G15, E, 19)

Certel (2010) gençlik örgütlerine katılan gençlerle yaptığı araştırma sonucunda, araştırmaya katılan gençlerin sosyal ve kişisel gelişimleri üzerinde gençlik örgütlerinin son derece olumlu bir etkisi olduğu sonucuna varmıştır. Gençler, örgüte katılım sonunda daha önce sahip olmadıkları bilgi ve becerileri edindiklerini, kendilerini ifade etme, sorumluluk alma, zorluklarla mücadele, dünyaya bakış açısı gibi konularda kendilerine son derece güvendiklerini ve gelecekte ümitli olduklarını ifade etmektedirler. Bunun

yanında araştırmaya katılan gençlerin tamamı dahil oldukları örgütü, kendi kazanımlarıyla uyumlu olarak, diğer gençlere de tavsiye etmektedir.

Öğrenciler tarafından topluluklara katılma sebebinin üniversiteye uyum sağlama ve yeni çevre ve arkadaşlıklar edinme olmasının aksine bir öğrenci de, bu sayılan sonuçlara ulaştıktan sonra topluluklara katılmayı hedeflemektedir.

“İstiyorum ama bu sene değil, çünkü ortama daha alışamadım adapte olamadım, bu sene şehre alışırım insanlara alışırım, ondan sonra inşallah 2. sınıfta düşünüyorum.” (G29, K, 17)

Özellikle üniversiteye yeni başlayan ve uyum konusunda zorlanıp çeşitli sorunlarla baş başa kalan 1. sınıf öğrencilerine üniversitenin ilk haftalarında ulaşmak ve ulaşılabilir olmak gerekmektedir. Öğrencilerin üniversitede sosyalleşebilmeleri amacıyla çeşitli etkinlikler düzenleyen öğrenci toplulukları/kulüplerinin ise öğrenciler tarafından tanınmadığı ya da yeterli bulunmadığı dikkati çekmektedir.

• **Kültürel-Sanatsal ve Sportif Faaliyetlere Dair İhtiyaçlar**

Araştırmaya katılan gençlerin birçoğu üniversitesinde düzenlenen kültürel, sanatsal ve sportif faaliyetlerden haberdar olmadığını, nasıl katılabileceğini konusunda bilgi eksikliği olduğunu ifade etmektedir.

Demir (2003)’e göre, gençlerin çoğu serbest zamanını nasıl değerlendireceğini bilmemekte ya da pasif etkinliklerle geçirmektedir. Benzer şekilde, araştırmaya katılan öğrenciler kültürel, sanatsal ve sportif faaliyetlere katılım konusunda kendilerini şu şekilde dile getirmektedir:

“Sportif olarak henüz bir üyeliğim yok, voleybola ve tenise ilgim var, ayrıca badminton. Açıkçası nasıl katılacağımı da bilmiyorum, sporla pek bölümün alakası olmadığı için. Ama katılmayı düşünüyorum.” (G17, E, 18)

“Şimdilik haberim olmadı ama olursa katılırım yani.” (G20, E, 18)

Demirel ve Harmandar (2009)’ın yapmış olduğu araştırmada, üniversite öğrencilerinin serbest zaman aktivitelerine katılmalarına engel olarak sosyal ortam, bilgi eksikliği ve arkadaş eksikliği gibi alt boyutlarında farklılık gösterdiklerini belirtmişlerdir.

“Şuan çoğundan haberdar olmadım, geç haberim oldu daha doğrusu katılamadım, bir çevrem de olmadığı için daha.” (G14, E, 19)

“Düzenliyorlar aslında. Öğrencilerin fazla bilgi sahibi olmadığını düşünüyorum aslında, fazla yaygın değil, duyurulmaması, birkaç kişiden kulaktan kulağa bir sistem var.” (G24, E, 18)

Üniversite binasının kampüs içinde yer almaması bazı öğrencilerin üniversitelerinde düzenlenen tüm kültürel, sanatsal ve sportif faaliyetlerden haberdar olamamasına neden olabilmektedir.

“Lise dönemimde vardı ama burada katılmıyorum. Ana kampüste olsaydım katılabilirdim.” (G21, E, 20)

Üniversiteye uyum konusunda ciddi sorunlar yaşayan ve sürekli ağladığını dile getiren öğrenci ise katılmama nedenini şu şekilde anlatmaktadır:

“Hayır, haberdar değilim katılmıyorum. Yani şuanda alışamadığım için zaten sürekli ağlıyorum, o yüzden katılma ihtiyacı duymuyorum. Zaten oraya gidince yine ağlıcam. En azından insanlar karşısında ağlamayım diye, gidiyorum odamda ağlıyorum, en azından daha iyi oluyor benim için.” (G26, K, 19)

Gökmen (1985: 16), serbest zamanları değerlendirmeyi insanlar için bir ihtiyaç olarak tanımlamakta ve bireyin zamanını değerlendirirken aynı zamanda kendini ifade etme ve kişiliğini geliştirme imkânı yakaladığını belirtmektedir.

Görüşülen katılımcılardan biri ise tam aksine kültürel, sanatsal ve sportif faaliyetlere katılımın kendisi için bir ihtiyaç olmadığını şu şekilde dile getirmektedir:

“Bugün sinemaya gitsek diye konuştuk arkadaşlarla. Bu benim için ihtiyaç değil sadece vakit geçirmek amaçlı, farklı şeyler yapmak için.” (G04, K, 18)

Üniversitelerinde kültürel, sanatsal ve sportif faaliyetler düzenlenmediğinden şikâyetçi olan katılımcılar ise bu boşluğu kendileri doldurmak zorunda kaldıklarını belirtmektedir.

“Evet, doldurmaya çalışıyorum, onu kendim yapmaya çalışıyorum. Mesela buradan arkadaşlarımız ile birlikte bir organizasyon ben ayarladım, bir hafta sinemaya götürdüm, bir hafta tiyatroya gittik, şimdiki hedefimiz de opera ya da baleye gitmek. Çünkü çok boşlukta hissettim kendimi, vizeler bitiyor ve biz hiçbir şey yapamıyoruz, ot gibi yaşamak gibi bir şey yani bu. Gelişmek, yeni bilgiler yeni bir şeyler öğrenmek istiyorum daha fazla. O yüzden daha aktif olmak istiyorum.” (G05, K, 19)

“Üniversitede düzenlenmiyor. Böyle bir ihtiyaç da tabi ki var çünkü çok uzaktayız, yapacak hiçbir şeyimiz yok. Ders çalışmak... Ama bunu ben bu şekilde bu psikoloji ile başaramıyorum. En azından bilgi olarak kendimizi donanımlılaştırma ve kültürel olarak kendimi donanımlı hale getirsem en azından bu açıdan bir yararı olur. O açıdan çok sıkıntı yaşıyorum.” (G07, K, 18)

Tekin ve arkadaşları (2008) çalışmalarında, yurtlarda kalan kadın ve erkek öğrencilerin etkinliklere katılmalarının akademik başarıyı arttırdığı konusunda görüş bildirdiklerini

ifade etmişlerdir. Araştırmanın aksine katılımcılardan birisi faaliyetlere katılması halinde derslerinde başarısız olabileceği kaygısını dile getirmiştir.

“Düzenleniyor ama pek katıldığım söylenemez. Daha bir de yeniyim hani İngilizce hazırlık olduğum için başarısız da olmak istemiyorum. İkisini de bir arada götürebilir miyim öyle şeyleri bilmiyorum.” (G22, E, 19)

Öğrencilerden büyük çoğunluğu kültürel-sanatsal ya da sportif faaliyetlere katılım konusunda istekli olmalarına rağmen bilgi sahibi olmamaları sebebiyle katılamadıklarını belirtmektedir. Üniversiteye yeni başlayan, çevre edinme ve arkadaşlık konusunda uyum sorunu yaşayan öğrenciler için büyük önem arz eden bu tür etkinliklerin ilanı konusunda üniversitelere önemli görevler düşmektedir. Bu konuda erişilebilir olmak, üniversitelerin kendi sosyal medya hesaplarının olması ve duyuruların bu hesaplardan yapılması hatta öğrencilere SMS ile bilgilendirme yapılması gerekmektedir.

Yurtta Sosyal Açıdan Hissedilen İhtiyaçlar

Araştırmaya katılan öğrenciler üniversiteden arta kalan zamanlarının tamamına yakını yurtta geçirmektedir. Aileden ve yaşadığı şehirden ilk kez ayrılan öğrenciler için yurtta geçirilen zamanın verimi ve kalitesi büyük önem taşımaktadır. Araştırmanın bu bölümünde öğrencilerin yurtta geçirdikleri zaman diliminde sosyal çevrelerindeki ihtiyaçları; serbest zaman değerlendirme ve arkadaşlık ilişkileri açısından ele alınmıştır.

• Serbest Zaman Değerlendirmeye Dair İhtiyaçlar

Maşrabacı (1989)’ya göre, yurtta kalan öğrenciler özellikle orta büyüklükteki illerde serbest zamanlarının çoğunu yurtta geçirmektedir, birçok olumlu ve olumsuz alışkanlık kazanabilmektedir.

Yurtta serbest zaman değerlendirme açısından etkinliklerin yeterli olduğunu fakat bilgilendirme konusunda sorun yaşadığını ifade eden öğrenciler bulunmaktadır.

“Yurtta mesela bazı kurslar oluyor, benim kanaatim şu fazla duyurulmuyor, asılıyor ama gören var görmeyen var, çocukları biraz daha içine katsalar... Benim mesela haberim yoktu, gitar kursu olsun, ben çalışıyordum ama kendimi biraz daha geliştirebilirdim. Ben duydum ama kayıt dönemini kaçırdım. Bilgilendirme daha iyi olabilir.” (G16, E, 21)

“Burada zaten çoğu şey var, futbol sahası, tenis sahası, fitness, yurtta zaten birçok şey mevcut. İngilizce kursu falan da varmış aslında ben onların

varlığından zamanında haberdar olmadığım için katılamadım. Yurtta masa tenisi, internet ve ders çalışmak arasında geçiyor zaman.” (G15, E, 19)

Ergül (2008) yapmış olduğu araştırmada, üniversite öğrencilerinin sportif rekreasyon etkinliklere katılımlarında spor yapma durumlarını cinsiyet değişkenine göre incelemiş ve erkek öğrencilerin kadın öğrencilere göre spor yapmaya daha eğilimli oldukları sonucuna ulaşmıştır. Ergül (2008)’ün araştırma sonucuna benzer şekilde, araştırmaya katılan erkek öğrenciler katıldıkları sportif etkinlikleri sıralayıp daha ileri düzeyde bir spor merkezine ihtiyaç duyduklarını belirtirken, sadece 1 kadın öğrenci sportif etkinlikler konusundaki ihtiyaçlarını dile getirmiştir.

“Aslında konferans salonu ve büyük bir spor center kurulabilir, Ankara’nın en büyük yurdu, öğrenciler spor salonuna gitmek zorunda kalıyor. Bowling oynayabileceğin ve öğrencilerin kendini geliştirmesi adına olabilir.” (G21, E, 20)

“Yurdun aslında spor salonu ya da sportif faaliyetleri çok eksik, burada olmasa bile, bir yerle anlaşıp bizi gönderebilirler. Çünkü spor önemli bir şey, biz geleceğin örnek olacak insanlarıysak eğer, ilk önce bizim bir şeyler öğrenip görmemiz lazım ki başkalarına gösterebileyim. Bu yüzden eksikliği spor olarak düşünüyorum.” (G05, K, 19)

Süzer (1997), öğrencilerin aktif olarak katıldıkları spor türlerinin başında voleybol, basketbol ve futbolun geldiğini belirtmektedir. Buna sebep olarak da, bu sporların her yerde yapılabilmesi ve ekonomik olarak öğrencilere külfet olmamasını göstermektedir.

“Aslında yurt kalabalık ama sosyal açıdan güzel yani halı sahası var, basket sahası var, voleybol sahası var, güzel yeşillik alanı var, çardaklar güzel.” (G20, E, 18)

KYK’ya bağlı yurtlarda kalan öğrencilerin uygun fiyatta ve kaliteli şartlarda ihtiyaçlarının karşılanması amacıyla, öğrencilerin de talepleri dikkate alınarak sinema, bilardo, spor salonu, halı saha vb. işletmeler açılmakta ve işletilmektedir. Kredi ve burs başvurusu yaptığını ve sonuçların açıklanmasını beklediğini, bu süreçte de ailesinin ve akrabalarının desteği ile geçimini sağladığını belirten bir öğrenci, etkinliklere katılımda ekonomik olarak zorlandığını belirtmektedir.

“Yurtta çoğu zamanımız boşa geçiyor. İmkân var ama kışın zor oluyor. Halı sahaya gidemiyoruz mesela. Ama genelde yapabileceğim pek bir şey yok. Fiyatlar ve ürünlerin kaliteleri çok iyi değil.” (G12, E, 18)

Burton ve arkadaşları (2003)’nın araştırma sonucuna göre, insanların serbest zamanlarını değerlendirme ve etkinliklere katılımlarında etkili olan faktörlerden gelir düzeyi, bu faktörler arasında ilk üç sırada yer almaktadır.

Yurt yaşamına uyum sağlayamadığını sık sık dile getiren ve yurttaki düzenlenen etkinliklerden beğendiklerine katıldığını belirten bir öğrenci etkinliklerin de uyumunu kolaylaştıramadığını ve hala çözüm aradığını söylemektedir.

“Ben sadece çok sıkılıyorum. Hiç düşünmedim ama çok büyük bir sıkıntı var. Ne yaparsam ne etsem nasıl eğlensem diye düşünüyorum ama yok bir şey yok, yapacak bir şey yok.” (G07, K, 18)

Araştırmaya katılan öğrencilerden bazıları ise yurtlarda uygulanan kurallardan rahatsız olduklarını dile getirmektedir.

“Yurttaki sınırlamalar...23.00’de içeri gireceksin diyorlar. İçeri girdikten sonra her şeye bir engel.... Mesela çay içeceğiz, kahve içeceğiz saat 00.00’da bizim kantinimiz kapanıyor, kettle yasak. 00.00’da bi güvenlik görevlisi gelip odaya gelmeye kalksa biz kahve içerken alır kettle’ı götürür. 24 saat açık bir cafe olsa, ikinci öğretim olan var, geceleri uyku tutmayan olur o olur bu olur en azından onlar bir şekilde geceleri değerlendirsınler. Geceleri sabahlayan arkadaşlar var çalışma salonunda kettle yasak olduğu için kimse kullanmıyor.” (G11, E, 18)

Ailelerinden ayrılmış olmaya ve yurt ortamına uyum sağlamakta zorluk yaşadıklarını dile getiren öğrenciler ise, serbest zamanlarını değerlendirmek konusunda belirli etkinliklere katılıyor olsalar dahi aradıkları ev ortamına sahip olamamanın rahatsızlığını dile getirmektedirler.

“Yok, yapabilecekleri bir şey yok yani. Ben evde kardeşimle ilgileniyordum, o şekilde kafamı dağıtıyordum, burada da onu sağlayamayacaklarına göre yok yani. Evdeki ortamın aynısını istiyorum.” (G26, K, 19)

“TV. Ne bileyim her dairede ya da katta 1 tane olabilirdi ya da blokta, ne bileyim çünkü D blokta var sadece. Oraya gitmek beni üşendiriyor ya da yemek yerken TV’ye bakmak, oturduğum ya da koltukta yattığım yerde izlemek daha güzel, evdeki gibi.” (G27, K, 18)

“Aslında yurttaki da bir sıkıntım yok çok güzel vakit geçiyor her türlü, arkadaşlarımla da iyi anlaşıyorum ama dediğim gibi benim aradığım ev ortamı.” (G32, K, 18)

Bayburt’tan gelip Ankara gibi büyük bir şehre henüz uyum sağlayamadığını belirten bir öğrenci ise serbest zamanlarını dinlenerek geçirmek zorunda kaldığını belirtmektedir.

“Ders falan çalışmaya çalışıyorum, yani çok fazla bi şey yapmıyorum. Geldiğimden beri mesela dinlenip okula gidiyorum. Okul beni çok yoruyor herhalde büyük şehre alışamadım tam.” (G28, K, 20)

Araştırmaya katılan öğrenciler yurttaki serbest zamanlarını değerlendirme konusunda çeşitli etkinlik olmasına rağmen bilgi edinme konusunda eksiklik yaşamaktadır.

Bilgilendirme açısından sosyal medya hesaplarından ve SMS ile direkt toplu mesajlar gönderilerek bilgilendirme yapılması bu sorunu çözebilecek bir seçenek olarak karşımıza çıkmaktadır. Yurtta uygulanan genel kurallardan yurda giriş saati ve elektronik eşya kullanımı vb. kurallar ikinci öğretim okuyan ve gece ders çalışan öğrenciler açısından sorun olarak algılanabilmektedir. Öğrencilerden ev ortamındaki rahatlığı arayan, TV izleme konusunda yeterli konforu bulamayan ve büyük şehirde yaşamaya alışmadığı için serbest zamanını dinlenerek geçirmek zorunda kaldığını ifade eden öğrenciler bulunmaktadır.

• Arkadaşlık İlişkilerine Dair İhtiyaçlar

Cassidy ve Asher (1992)'e göre, arkadaşlık ilişkisi kuramayan ve onlar tarafından seilmeyen bireyler ilişkilerinde stres ve yalnızlık duygusu yaşarken, arkadaşları tarafından sevilen ve kabul gören bireylerde bu durum görülmemektedir.

Araştırmaya katılan öğrenciler arasında kişilik yapısı gereği çok rahat arkadaş edinebildiğini belirten katılımcılar olduğu gibi, yurtta arkadaş edinme ile ilgili sürecin bazı tesadüfler ve mecburiyetler sonucu geliştiğini belirtenler de bulunmaktadır.

“Yurttaki arkadaşlığım aslında tesadüf sonucu biriyle aynı gün kaydolduk, biriyle de bu dolabını kilitledi açamadılar, açmak için uğraşırken arkadaşlık öyle gelişti. Ben biraz da pasif olduğum için, o da çok aktif, o beni çağırıyordu hadi gel falan diye, öyle arkadaşlık pekişti.” (G29, K, 17)

“İlk geldim, biz zaten 2 kişi kalıyorduk o zamanlar çok zorlanıyordum, zaten tek tek geldi arkadaşlarım, önce biri geldi onunla zaten yurtta odada kimse yok mecbur konuşmak anlaşmak zorundayız, ilk onunla tanıştık, sonra ara ara geldiler 2 gün arayla, 3 gün arayla, yemeğe falan beraber iniyoruz kahvaltıya beraber iniyoruz, zaten hepimizin okulu aynı, paylaştığımız çok şey olunca da arkadaşlık doğal bir şekilde gelişti.” (G32, K, 18)

Sevinç (2010) tarafından gerçekleştirilen “Mersin Üniversitesi Birinci Sınıf Öğrencilerinin Akademik, Sosyal, Kişisel ve Kurumsal Uyumlarını Olumsuz Etkileyen Faktörlerin İncelenmesi” adlı çalışmada, öğrencilerin sosyal uyumlarını olumsuz etkileyen faktörler; arkadaş ilişkileri, sosyal, kültürel ve sportif etkinliklere katılmama, boş zaman etkinlikleri ve kişisel faktörler olarak gruplandırılmıştır. Araştırma sonucuna göre; arkadaşlık ilişkilerinde görülen gruplaşma, etiketleme, rekabet, çıkar amaçlı ilişkiler, bireysellik ve yüzeysellik gibi durumlar sosyal uyumu olumsuz etkilemektedir. Öğrencilerin arkadaş edinmeleri ve sosyal imkânları kullanmaları arasında ilişki kuran çalışmada, öğrencilerin arkadaş eksikliğinden dolayı sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlere katılımlarının engellendiği belirtilmektedir. Öğrencilerin boş zaman

etkinliklerini verimli kullanmamasının sosyal uyum düzeyini olumsuz etkilediği belirtilmiştir. Arkadaşlık edinme konusunda sorun yaşadığını belirten öğrenciler arkadaş desteğine olan ihtiyacı şu şekilde dile getirmektedir:

“Bir şey yaptığımda yanımda bir arkadaşımın olması beni desteklemesini çok daha istiyorum. O konuda sıkıntım var. Arkadaşlarla ortak bir şey yapamıyoruz şuanda.” (G13, E, 19)

Yurt yaşantısına alışamadığını ve alışmak da istemediğini belirten bir kadın öğrenci arkadaşlık konusunda yaşadığı sorunları belirtmektedir.

“Yurtta arkadaşlıklar çok soğuk, çok uzak, mesafeli biraz. Mesela onun tarafına bir şey koyduğunuz zaman, mesela al sen benim tarafıma koy, hani bir çıkar var. Bilmiyorum, hiç güzel gelmiyor bana. Belcilik dolu, bencillik çok. Ortak olarak insandan insana, odadan odaya değişiyor ama benim gözlemlediğim bu. Biraz devlet yurtlarında maddi kaygı çok olduğu için, insanların da yaşantısı öyle. Hep olumsuzluklar üzerine kurulmuş hayatlar, çevrende hep onu görüyorsun, daha çok karamsarlaşıyorsun.” (G07, K, 18)

Yurda geldikleri ilk zamanlarda kimseyi tanımıyor olmanın gerginliği ile sorun yaşadığını belirten öğrenci yaşadıklarını şu şekilde ifade etmektedir:

“İlk 1 hafta yabancılık çektim.... İlk hafta kimseyi tanımadığım için direkt okuldan yatağıma, yataktan yemekhaneye gidiyordum. Kimseyle konuşmuyordum, muhabbet yoktu. Zamanla oluyor, tanıyorsun birbirini sohbet ediyorsun alışıyorsun.” (G25, E, 19)

Öğrenciler yurttan geçirdikleri zamanda aile özlemi, üniversiteye ve yurda yeni başlamış olmanın kaygıları ve edindikleri yeni tecrübeleri paylaşabilecekleri arkadaşlık ilişkisine ihtiyaç duymaktadır. Yeni deneyim edinecekleri anlarda arkadaşlarını yanlarında bir destekçi olarak görmekte ve bu duyguyu paylaşmak istemektedirler. Üniversitede ve yurttan hatta yeni geldiği şehirde tanıdığı, güvendiği kimsenin olmadığını düşünmek öğrenciler için zorlayıcı olmaktadır. Arkadaş edinme konusunda kişilik özelliği sebebiyle sorun yaşamadığını dile getirenler olsa da bir grup öğrenci için bu süreç sancılı geçebilmektedir.

4.2.2. Barınma İmkânlarına Dair İhtiyaçlar

Araştırmaya katılan öğrenciler KYK'ya bağlı yurtlarda kalmaktadır. Araştırmanın barınmaya dair ihtiyaçlar bölümü, yurttaki fiziksel imkanların değerlendirilmesi ile gerçekleştirilmiştir.

Yurttaki Fiziksel İmkânlarla Dair İhtiyaçlar

Yurttaki fiziksel imkanlar; odaların fiziksel koşulları, temizlik, yemekler, teknolojik imkânlar ders çalışma koşulları, kütüphane imkanları alt başlıklarında ele alınmıştır.

• Odalardaki Fiziksel Koşullar

Öğrencilere yurttaki odalarında fiziksel koşulları düşündüklerinde gördükleri eksikler ve bu konudaki ihtiyaçları sorulmuştur. Görüşmelere katılan katılımcıların çoğu 4-6-8 kişilik odalarda kalmakta ve odaların genişliğine oranla kişi sayısının fazla olduğunu vurgulamakta, buna bağlı olarak da yaşadıkları sorunları şu şekilde ifade etmektedirler:

“O biraz sıkıntı oluyor. Sabah herkes giyindiği için herkes alelacele okula gitmeye çalışıyor, mesela benim dolabım hemen kapının ağzında, orada küçük bir yer var, orada 2 kişi giyiniyoruz. O açınca dolabı ben giremiyorum kapanıyor o yol, ben girince o falan zor oluyor.” (G20, E, 18)

“Yurtta oda kalabalık, 8 kişi, alan dar kalabalığa göre, nefeste bile yeri geliyor aşırı bir şey oluyor.” (G09, E, 18)

“Benimki 6 kişilik bir oda ama ben 6 kişinin yaşayabileceği bir oda olduğunu düşünmüyorum. Sabah kalktığımızda çok havasız ve zaten pencereyi açmış olsak çok üşüyoruz malum Ankara. Odaların çok fazla kişi veya odanın çok küçük olduğunu düşünüyorum.” (G21, E, 20)

Kaya ve Erkip (2001)’e göre, öğrencilerin yurt memnuniyetini etkileyen faktörlerin başında, yurttaki odaların geniş olması gelmektedir.

Odaların kalabalık olmasının sebep olduğu bir diğer sıkıntı ise odada ders çalışma ve uyuma konusunda ortaya çıkmaktadır.

“Odalar çok kalabalık bizde, 8 kişilik. Odada çalışamıyoruz illa çalışma odasına gitmemiz lazım, genelde üşeniyoruz oraya gidip gelmeye, unuttuğumuz bir şey oluyor falan.” (G14, E, 19)

“Odaların 8 kişilik olması çok kötü bir durum bir kere. Arkadaşlarımızla yine anlaşıyoruz aile gibi bir ortam oluyor ama 8 kişinin bir odada olması, her halükarda bir problem çıkıyor. Uyku olsun ya da sabah kalktığımızda yarısı uyuyor yarısı uyanık, kimseyi rahatsız etmeden nasıl hazırlanacağım ya da ders çalışırken biri ışığı kapatıyor, o uyuyor sen çalışamıyorsun, başka bir yere gitmek zorunda kalıyorsun, bu tür şeyler çok sıkıntı oluyor.” (G05, K, 19)

“Çok kalabalık, 8 kişilik odalarda kalıyorum ve de uyku çok büyük bir problem hiç uyuyamıyorum geceleri, çünkü uyku saatlerimiz uymuyor birbirine, herkes çok farklı uyuyor. 4’te yatabiliyorsun ve ben 6’da kalkıyorum ve bu çok sıkıntı oluyor.” (G07, K, 18)

Yurt binasının ve dolapların eski olması konusunda sıkıntı yaşayan katılımcılar da bulunmaktadır.

“8 kişilik odalarda kalıyoruz, kalabalık olduğu için zor oluyor tabi. 1 kişi bile uyuyor olsa ona saygı göstermek zorundayız. KYK’nın eski olmasından da kaynaklanıyor olabilir. Ben bugün Çankırı’dan ablamın yanından geldim, o da KYK’da kalıyor ama onunki daha yeni yapıldı 2 senelik. Ama çok düzenli, odaları 3-4 kişilik. Herkesin ayrı masası var, masaların her birinde ışıklar var ve kimse kimseyi rahatsız etmiyor. Yemekhanesi var baya güzel, altında kafeteryası var. Döner, lahmacun türü şeyler satılıyor. Ben gittiğimde çok şaşırdım, burada böyle şeyler yok çünkü. O yurt çok düzenli, odalar ve dolaplar daha güzel. Bizimki asker dolabı, onunki çift kapaklı, çok hoşuma gitti.” (G01, K, 19)

Dolaplara sığmakta zorlandığını belirten bir diğer katılımcı ise, evdeki yaşantısıyla kıyasladığında tüm ihtiyaçlarını tek bir odada ve ortak kullanımlı bir odada karşılamamanın zorluğunu şu şekilde dile getirmektedir:

“Sadece dolapların küçüklüğü problem, her şeyimiz sığmıyor. Mesela biz her şeyimizle o odada yaşıyoruz, odayı birçok kişiyle paylaşıyoruz. Bizim mesela evde banyoda olan, mutfakta olan, oturma odasında olan salonda olan kendi odamızda olan bütün ihtiyaçlarımız tek bir odada ve o 4 kişiyle paylaştığımız bir odada. O biraz zorluyor, dolabım var mesela sadece kıyafetlerini koymuyorsun her şeyini koyuyorsun mecburen. Sadece sığmak biraz sıkıntı oluyor.” (G28, K, 20)

Odalardaki yatakların ranza sisteminde olması öğrencileri olumsuz etkilemektedir.

“Bence kötü, bir kere bence ranza olmamalı, sanki çok böyle hapisane havası vermiyor mu? Demir dolaplar, demir ranzalar üst üste böyle bir sürü insanı bir araya koymuş da ne bileyim...” (G27, K, 18)

Odaların kalabalık olması ve ranza sisteminden rahatsız olduğunu dile getiren bir katılımcı, yaşadığı sorunları alaylı bir üslupla dile getirmektedir.

“Çok iyi ısınma falan hiç sıkıntı yok. Odalar 8 kişilik de iyi oluyor, kalabalık oluyor ya odanın içi adım atmaya falan yer yok, 2. kattan inerken illa birinin üstüne falan basıyorsun ranzadan inerken süper oluyor.” (G11, E, 18)

Lisede de yurttan kaldığını ve o yurttan odalarının 14 kişilik olduğunu belirten bir katılımcı lise ile kıyasladığında şimdiki yurdundan memnun olduğunu şu şekilde dile getirmektedir:

“Benim şuana kadar gördüğüm en iyi yurt burası. Önceki kaldığım lisedeki yurt 14 kişilikti, ama burası 8 kişilik. Bence gayet iyi, sadece yerlerden şikâyetçiyim, keşke halı olsaydı.” (G06, K, 20)

Öğrencilerin odalarda eksikliğini hissettikleri önemli bir eşya da halı olarak dikkat çekmektedir.

“Pantolonu giyiyorum mesela o yere değiyor, kirleniyor yerde.” (G20, E, 18)

Yurttaki odaların fiziksel koşullarına dair yapılan gürüşmede öğrenciler odalarda kalan kişi sayısının artması durumunda ortaya çıkan sorunlara vurgu yapmaktadır. Kişi sayısının artması ile birlikte uyku düzeni bozulmakta, ders çalışma koşulları etkilenmekte, havasız ve sağlık açısından uygun olmayan şartlar ortaya çıkmaktadır. Kişi sayısının artması ile odada kişi başına düşen alan daralmakta ve kişisel alan öğrencilere yeterli olmamaktadır. Bir diğer sorun ise odalardaki gardıropların eski ve hacim olarak yeterli olmaması ile ranza şeklindeki yataklardır. Öğrencilerin ev ortamı aradıklarını ifade ederken de sıkça dile getirdikleri, odalarda halı olmaması durumu fiziksel ihtiyaçlar söz konusu olduğunda da karşımıza çıkmaktadır.

- **Temizlik**

Yurttaki odaların genel temizliği, ütü ve çamaşır makinesi kullanımı, çamaşırların kurutulması üzerine gürüşme yapılan gençlerin yarısından fazlası bu konuda sorun yaşadığını belirtmiştir.

Hafta içi odalarının temizlik görevlileri tarafından temizlenmesinden memnun olan katılımcılar hafta sonu temizlik konusunda sorun yaşadıklarını belirtmekte, bu sorunlara en büyük sebebin de yurdun kalabalık olmasını göstermekte, tuvalet ve banyoları kalabalık kullanmanın da sağlıklı olmadığı ve hastalıklara sebep olduğunu ifade etmektedirler.

“Cumartesi pazar odalara temizlik yapmaya kimse gelmiyor, hafta içi geliyor, cumartesi ya da pazar odaya bir şey döküldüğünde onu temizleyemiyoruz sebebi kimsenin gelmemesini de geçtim katta ya da binada paspas süpürge herhangi bir şey kesinlikle bulunmuyor. En azından onlardan birini bıraksalar o dahi olur.” (G11, E, 18)

“Bizim katta çamaşır makinesi var karşıda kurutma yerleri var, makine boş olduğunda kendi katıma atıyorum, dolu olduğunda aşağı yukarı bakıyorum hatta bir kere 8. kata kadar çıkmıştım. Nere boşsa oraya atıyorum.” (G31, K, 19)

“Tuvalet ve banyoyu çok kişi kullanıyoruz, bir sürü insan. Görünürde 16 kişi kullanıyoruz ama herkes girip kullanıyor ve hijyenik değil, mesela bir kişi hastalanınca kaç haftadır bütün odadakiler hepimiz hastalanıyoruz, hiç geçmiyor. Biri bitiyor biri başlıyor yani hep hastalık havası var.” (G07, K, 18)

Çamaşır yıkama ve çamaşır makinesi kullanma konusunda sorun yaşadığını belirten katılımcılar yine yurdun kalabalık ve makine sayısının az olması sebebiyle bu işlere ayırdıkları zamanın kayıp olduğunu şu şekilde ifade etmektedir:

“Ya mesela çamaşır makinesi, geçen gün bunun için sadece 1 günümü ayırdım, çamaşır yıkamak için 1 günümü ayırdım. Sabah attım akşam kurutmaya attım sonra akşam işte kapı açılana kadar gittim onu aldım derken gün bitti akşam oldu. Belim ağrıyarak yattım. Çok zor geldi.” (G07, K, 18)

“Çamaşır makinesi falan zaten başlı başına sıkıntı. Çünkü koskoca binaya 1 tane yapmışlar çamaşırhane. Sabah 7’de kalkıp eşyalarını koyuyorsun, eğer 6’da kalkıp 5’te kalkan varsa seninkilere sıra gelmeden iş bitiyor.” (G11, E, 18)

“Çamaşır makinesi kullanıyorum da çamaşırları biriktirmemiz falan sorun oluyor, bir de erken kalkmamız gerekiyor vermek için, mesela yetiştiremiyorsun 1 hafta-2 hafta kalıyor çamaşırlar öyle.” (G14, E, 19)

“Çamaşır makinesinde sıra bekliyoruz o sıkıntı oluyor. Mesela 1 kişi geliyor atıyor beğenmeyip tekrar atıyor, bekleyen kişi için sıkıntı oluyor. Kurutma da sorun oluyor, kurutacak yerimiz yok. Kurutacağımız zaman çıkartıyoruz makineden eşyaları, diğer eşyalar kuruyana kadar bekliyor. Odamız da 8 kişilik ve küçük, kurutacak yerimiz yok. Balkon gibi bir yer var ama o da karşı dairede. Orada tel var ama onu da o odadaki arkadaşlar kullanıyor.” (G01, K, 19)

Katılımcılardan birkaçı ise sorun yaşamamak adına yurttaki çamaşır makinesi kullanmadıklarını, çözümü ise çamaşırlarını akraba ya da evde kalan arkadaşlarına götürmekte bulduklarını ifade etmektedir.

“Ve çamaşırhanenin sırası, temizliği, hijyeni... Çünkü makinelerin içi bir önceki kişinin yıkadığı şeyler... Tanıdık bildik biri değil, içinde bir şeyler birikiyor, hiç hijyenik bulmuyorum. Yıkamıyorum açıkçası, teyzem var burada oturuyor, kuzenlerim falan. Her hafta sonu onlara götürüyorum daha rahat oluyor.” (G05, K, 19)

“Ben daha çok burada yıkatmıyorum. Çünkü yani burada çok iyi yıkanmadığı söyleniyor. Kaybolduğu söyleniyor. Daha çok akrabalarım var onlara götürüyorum. Ütüyü de aynı şekilde. Ütü yapmayı sevmiyorum aslında. Bir erkek olarak çok becerikli değilim o konuda.” (G13, E, 19)

Ütü konusunda yaşanan sıkıntılar, temizlik ve ütü masası olarak dile getirilirken erkek öğrenciler ise ütü yapmaya alışkın olmamanın zorluğunu yaşamaktadır.

“Bundan önce pek ütü yapmadığım için zor geliyor bana pek sevmiyorum. Birkaç pantolonumu mesela birkaç aydır giymiyorum onlar ütü gerektirdiği için. Ütü sıkıntı oluyor.” (G15, E, 19)

“Çamaşır makinesinde çok sıkıntı yok da ütü çok sıkıntı. Her koridorun sonunda lavabo var, orada bi ütü masası var, kapanmış yere kadar inmiş her seferinde geri iniyor. Bir de üzerinde bez olur ya, o çok kirli inanılmaz kirli. Mesela biz bir çarşaf koyuyoruz, onun üzerinde ütülüyoruz, çok yoruyor yani ütü, alışkın da değilim İstanbul’da ütülüydüm da, annem babam ayrı benim alışkınım da yine de zor oluyor yani.” (G20, E, 18)

Temizlik malzemelerinin yurt tarafından temin edilmemesi ise öğrenciler için ayrı bir sorun oluşturmaktadır.

“Çamaşırhane sürekli açık, deterjanımızı götürmemiz halinde her zaman çamaşırlarımızı yıkıyoruz.” (G17, E, 18)

“Mesela lavabolarda sabun yok, biz kendimiz kullanıyoruz.” (G27, K, 18)

Araştırmaya katılan kadın öğrencilerden biri ise temizlik konusunda yaşadıkları sorunun kendi aralarındaki iletişim sorunlarından kaynaklandığı tespitinde bulunmaktadır.

“Bir de kızların birbirine çok fazla saygısı yok. Saygı duyarsam ezilirim kafasındalar. Mesela bi kız çamaşırlarını kurutmaya atmış geç vakitte, galiba kuruması gerekiyormuş kâğıt yazmış “lütfen kapatmayın” diye, ama yine çekmişler fişi, ses geliyor diye. Problem aslında birbirimizle anlaşmak.” (G28, K, 20)

Yurtta temizlik konusunda sorun yaşamadığını belirten öğrenciler olmakla birlikte bazı konulardaki hassasiyetin artırılması gerektiğini belirten öğrenciler de bulunmaktadır. Temizlik ile ilgili genel sorunlar; yine yurtların kalabalık olması ile de ilgili olarak çamaşırhanede beklenen sıralar ve zaman kaybı, temizlik malzemelerinin öğrenciler tarafından temin edilmesi, genel kullanımlı tuvalet ve banyolarda yine kalabalık kullanım sebebiyle hijyen konusunda yaşanan sorunlar, ütü masasının temizliği vb. konularda yaşanmaktadır.

• Yemekler

Araştırmaya katılan öğrencilerden yemeklerle ilgili sorun yaşadığını ve bazı ihtiyaçları olduğunu belirten katılımcılar ağırlıklı olarak yemeklerin porsiyonlarına göre fiyatlarının fazla olmasından, benzer yemeklerin tekrarlanmasından rahatsız görünmektedir. Katılımcılar KYK’nın kendilerine verdiği fişlerin yeterli gelmediğini, doymak için fişlerin üzerini kendilerinin tamamlamaları gerektiğini ve bunun da maddi olarak kendilerini zorladığını ifade etmektedir.

“Yemekler çok pahalı, dışarıda (kilosu) 1,5 TL olan mandalınanın 2 tanesini 1 TL’ye veriyorlar örnek olarak. Bakıyorum 2 tane menü alıyorum

doymuyorum, üstüne para veriyorum ağır geliyor maddi açıdan. Aç kalıyoruz gibi bir şey. Anneme gittim, “oğlum sen zayıflamışsın” dedi. “Yattığın yerden nasıl oluyor bu?”. “Anne” dedim “açlık”. Oraya gittiğimde kilo alıyorum yani burada yemekler çok pahalı.” (G25, E, 19)

“O biraz sıkıntı açıkçası ben doymuyorum. Çeşit var ama mesela geçen bir köfte alayım dedim. 3 tane koymuşlardı küçücük bir şey. Farklı çeşit yemekleri özlüyoruz evde olmadığımız için. Ama onun da tadını alamadan bitiyor. 1 tane balık mesela balığa başlıyorum ne zaman bitti anlamıyorum.” (G10, E, 19)

Yapılan görüşmelerde yurtların kalabalık olmasının yemek konusunda da öğrencilerin karşısına sorun olarak çıktığı görülmektedir.

“Mesela erken gidiyoruz biz, sıra oluyor. Hesaplamayı yavaş yapıyorlar sıra oluyor. Geç kaldığımız zaman da yemekler bitiyor, 1-2 tane alıyor soğumuş oluyor falan.” (G28, K, 20)

“Bir de yemekhanemiz bence küçük, çok kalabalıktır ve o kadar kıza küçük. Her blokta yok, sadece D blokta var, ben B bloktayım neredeyse en başta, buraya geliyorum ama çok soğuk gelene kadar tir tir titriyorum yani o yönden de sıkıntı.” (G29, K, 17)

• Teknolojik İmkânlar

Barındıkları ortamda teknolojik imkânlarla dair ihtiyaçlar konusunda araştırmaya katılan katılımcılar televizyon sayısının yetersizliği, bilgisayar odasının eksikliği ve internete erişimde yaşadıkları sorunlara değinmiştir.

Öğrencilerin çoğu televizyon izlemeye ihtiyaç duymadıklarını belirtse de aileden ayrı yaşamaya ve yurt yaşamına uyum sağlamakta güçlük yaşadığını belirten bazı öğrenciler televizyon ile aile ortamı arasında bağ kurmaktadır.

“Mesela televizyon sıcaklıktır, bizim öyle bir şeyimiz yok. Mesela ben televizyon izlemeyi hiç sevmeyen bir insanım ama ben şunu fark ettim aslında oturup bir ortaklaşa televizyon izleyip hep birlikte bir yorum yapmak bile bağlarınızı daha güçlendiriyor aslında. Ben biliyorum ki annem evde şu karakterin şu hareketini beğenir, şu hareketini takdir eder. Böyle ortak noktalarınız yok. Ders çalışalım, 1 saat de televizyon izleyelim diyeceğiniz bir ortam yok. Ben hiç televizyon izlemem evde ama insan demek ki olmayınca daha mı çok cazip geliyor. Televizyonun çok iyi bir şey olduğunu düşünmüyorum ama gerçekten de eksikliği var.” (G07, K, 18)

“TV konusunda biraz zayıf, yani bir dinlenme odası oluşturulabilir. Kantinden ziyade, kanepelerin olduğu, ev ortamı gibi, 1 TV her bloğa, böyle bir şey olsa.” (G17, E, 18)

Televizyon izlemeye ihtiyaç duyduğunu belirten katılımcılar yurtların kalabalık olması ve televizyon sayısının yetersizliğinden, izlenecek programa karar verme konusunda ortak nokta bulmada yaşanan sıkıntılardan bahsetmektedir.

“TV aşağıda bir tane var kimin ne izleyeceği belli olmuyor. Bir uzlaşmazlık oluyor. Katlara birer tane TV konabilir.” (G09, E, 18)

“TV var da işte 200 kişiye 500 kişiye 1 TV düşüyor.” (G22, E, 19)

Günümüzde birçok genç ülke ve dünya gündemini internetten takip etmeyi tercih ediyor olsa da bazı katılımcılar televizyonun yeterli olmaması ve ortak karar alma mecburiyetinden dolayı gündemden uzak kaldıklarını dile getirmektedir.

“TV de dediğim gibi her blokta olsaydı keşke, çünkü herkesin ihtiyaç duyduğu bir şey, sadece dizi izlemek için değil ki, kimileri de belki belgesel izlemeyi seviyor ya da haberleri izlemek istiyor ama erişemiyoruz yani. Bence her blokta olması gerekiyor.” (G29, K, 17)

Televizyonun eksikliğini giderme, serbest zamanlarını değerlendirme ve araştırma yapmak üzere ücretsiz Wi-Fi bağlantısı ile telefonlarını ya da tablet bilgisayarlarını kullanmak isteyen öğrenciler, yurtların kalabalık olduğu saatlerde internete erişimin yavaşladığını ve ihtiyaçlarını karşılayamadıklarını dile getirmektedir.

“Televizyon sadece kantinde var, o da kantincinin işletmesine bağlı. Bizim televizyonumuz diğer kantinlere göre biraz daha büyük ama Lig TV yok. İnternet var ama çok yavaş, onu da kısmen kullanabiliyoruz.” (G12, E, 18)

“İnternet erişimi özellikle gece 10’dan sonra aşırı yavaşlıyor herkes yurda geldikten sonra, 2. öğretimler de geldikten sonra herkes biranda internete bağlanmaya çalışıyor, o zamanlar sıkıntı çekebiliyorum.” (G31, K, 19)

Öğrencilerin çoğunun kendi bilgisayarlarını kullanma şansı olsa da şahsi bilgisayarı olmayan bazı öğrenciler yurtlarda toplu kullanıma açık bilgisayar odalarına ihtiyaç duymaktadır.

“Bilgisayar odası olabilirdi. 1 tane varmış sanırım ben hiç bilmiyorum nerede olduğunu, ne bileyim 20-30 tane bilgisayarın olduğu bir oda olabilir okuldaki gibi. Sonuçta burada 1200 tane öğrenci var, herkesin bilgisayarı olamayabilir.” (G27, K, 18)

“İnternete erişimde bir sorun yok ama kullanabileceğimiz bir bilgisayar odası olsa çok iyi olur. Benim uzaktan eğitim derslerim var ve onları dinlemem gerekiyor. Yurtta imkân yok, sıkıntı oluyor biraz.” (G01, K, 19)

Gençlerin internet kullanımının artması ve olumsuz etkileri konusunda düşünüp kendisinin de bu olumsuz düzene ayak uydurmuş olmasından dertlenen bir katılımcı bu konuda şunları aktarmaktadır:

“İnterneti ben de çok fazla kullanıyorum ama biz gençler biraz farklı boyutta kullanıyoruz mesela aynı odadayız, küçük bir oda 10-20 metre bir oda, bir yandan bir program açılıyor bir yandan başka bir şey müzik açılıyor. Teknolojinin bizi biraz daha yobazlaştırdığını, daha çok bencilleştiğini düşünüyorum. Sosyalite açısından bizi kısıtlıyor, ben bile oturup arkadaşlara bir şeyler anlatırken mesaj atıyorum.” (G07, K, 18)

Futbol ile ilgilenen erkek öğrenciler yurtlarında Lig TV olmamasını büyük bir eksiklik olarak görmekte ve bu eksikliğin telafisinin kendilerini ekonomik olarak zorladığını belirtmektedir.

“Ve lig TV, ben futbol seven biri olarak söylüyorum, görüşmeler de varmış hala, Lig TV olması gerekiyor, ben mesela bazen geliyor aklıma maça çıkayım diyorum, zaten Ankara’da soğukta yapacak bir şey olmuyor. Bir çıktığın zaman 10 TL yemeğe veriyorsun ayriyeten 5-6 TL yol parası, 10 TL maça gidiyor, bir öğrenci için çok külfetli bir şey 25-30 TL. Bir lig TV getirmek bu kadar zor olmasa gerekiyor.” (G21, E, 20)

• Ders Çalışma Koşulları, Kütüphane

KYK yurtlarında öğrencilerin ders çalışabilmeleri için çalışma salonları bulunmaktadır. Öğrencilerden odalarında ders çalışmak isteyenler gürültüden ya da ders çalışabilecekleri yeterlilikte masa ve sandalye olmamasından dolayı odalarını kullanamadıklarını belirtmektedir. Ders çalışmak için çalışma salonlarında sorun yaşadığını belirten öğrencilerin sorunları ise genel olarak yurtların kalabalık olmasından kaynaklı görünmektedir. Kalabalıktan dolayı oluşan gürültü dikkatleri dağıtabilmekte ve havasız kalan odalar sorun yaşanmasına sebep olabilmektedir.

“Hiç çalışmıyorum. Nedenini söyleyeyim: Biz evde alışmışız herkes kendi odasında, ister 50 tane kardeş ol, bilirler sessizlik olur falan. Burada çalışma odaları var ama insanlarla dip dibe çalışıyorsun. Kafasını çevirdiği zaman “Acaba beni izliyor? Benim stilimle ilgili bir problem mi var?” kendini sorguluyorsun. Bunu ben kendimde çok sorgulayan bir insanım. Orada ders çalışmak beni çok yoruyor, kapılar açılıp kapanıyor. Çok sıkıntı yani. Mesela nasıl bir çözüm yapsam dersin; ben mesela oraya paravanlar atarım herkes çalışabilsin. Ama mesela şimdi dip dibe çalışıyorsun, küçük bir masayı 2 kişi kullanıyorsunuz, üzerinde kitaplar ve bir sürü şey var. Mesela bu yurttan 600 tane kız var ama 100 kişilik çalışma alanı var. Zaten odalarda da dediğim gibi internet sonuna kadar kullanıldığı için çok sıkıntı bence çalışmak.” (G07, K, 18)

“Çalışma salonları da çok havasız. Yine temizlikte sıkıntı var. Akşama kadar hiç havalandırılmıyor herhalde. Sürekli devridaim olduğu için sanırım.” (G17, E, 18)

Gürültüden dolayı ders çalışmakta sorun yaşadığını belirten bir katılımcı, sorunun kaynağını kendilerinde, aralarındaki iletişimde gördüğünü şu şekilde ifade etmektedir:

“İyi, biraz sıkıntı bizden kaynaklanıyor, birbirimize saygımız olmadığı zaman birbirimize yansıyabiliyor. Mesela ben çalıştığım zaman koridordan geçen arkadaşlar paldır küldür bağırabiliyorlar, sorun bizde galiba.” (G16, E, 21)

Ders çalışma salonlarında erken gelen öğrencilerin oturmak istedikleri masalara kitaplarını bırakarak yer ayırması diğer öğrenciler için sorun oluşturmaktadır.

“Etütlerde tek şöyle bir sıkıntı var. Ben ders çalışmaya başladığımda oranın sanki bir sahibi varmış gibi geliyor adam beni kaldırıyor. Ben bir şey diyemiyorum çünkü benim daha ilk senem. Öyle bir sıkıntımız var. Vize zamanı çok sıkıntı oluyor. Bi de odalarımızda sadece 2 kişilik masa var. O da sıkıntı oluyor. 6 kişiyi düşününce çalışma koşullarımız da sıkıntı oluyor.” (G13, E, 19)

“Ders çalışma odaları bizim blokta var çok küçük bir yer, zaten tıpçılar hukukçular dolduruyor orayı zaten bir de baskın hiç ders çalışılacak bir yer değil. Diğer bloklara gidiyoruz orada da herkes kitaplarını bıraktığı için biz ders çalışacak yer bulamıyoruz. Odada da gürültü olunca çalışamıyorsun, zaten vizelerim de geldi nerede ders çalışıcam bilmiyorum yani şuan.” (G29, K, 17)

Yurtlarındaki kütüphaneyi yetersiz bulan erkek öğrenciler, bu ihtiyaçlarını üniversitelerinin kütüphanesiyle giderdiklerini ifade etmektedir.

“Kütüphanemiz biraz küçük ve zayıf kalıyor. Ben kitaplara meraklı birisi olduğum için, daha çok okulun kütüphanesinde zaman geçiriyorum. Buradaki kütüphaneyi daha çok bakımsız, küçük buluyorum.” (G17, E, 18)

Araştırmaya katılan kadın öğrencilerden birkaçı yurtlarında kütüphane tabelasını gördükleri fakat ya ulaşamadıklarını ya da içeri girecek kadar ilgi uyandırmadığından bahsetmektedir.

“Kütüphane yazısını görüyorum ama bir kere girmeye çalıştım kapı kilitliydi, kitap var mı içinde bilmiyorum.” (G27, K, 18)

“Kütüphane var sanırım yemekhaneye inerken görmüştüm, ama içi nasıl hiç bilmiyorum.” (G28, K, 20)

Yurtlarında kütüphane olmayan kadın katılımcılar ise kütüphaneye duydukları ihtiyacı dile getirmektedir.

“Kütüphane yok ve çok okuyan biriyim. Her hafta 5-10 kitap bitiririm, sürekli dışarıdan karşılamak zorunda kalıyorum. Yurdun böyle bir imkânı olsaydı gerçekten müdavimi olabilirdim.” (G05, K, 19)

4.2.3. Psiko-Sosyal İhtiyaçlar

Öğrencilerle psiko-sosyal ihtiyaçlarını belirlemek üzere yapılan görüşmede öncelikle ailelerine duydukları özlem ve ailelerine dair en çok ihtiyaç duydukları konular ele alınmıştır. Ardından üniversiteye başlamadan önceki arkadaşları, yurttan ve üniversitede yeni arkadaş edinebilme durumları ve geldikleri şehre duydukları özlem hakkında görüşülmüştür.

Öğrenciler üniversiteye ve yurda başladıkları günden itibaren yaşadıkları süreci değerlendirdikten sonra, üniversite ve yurttan psiko-sosyal bir desteğe ihtiyaçları olup olmadığı ve olması durumunda nereye başvurabilecekleri ve kimlerden destek alabilecekleri üzerinde durulmuştur.

- **Aile Özlemi**

Chickering (2007)'in Özerklik Kazanma vektörüne göre, öğrenciler kendi seçtikleri hedefleri izlemek için sorumluluk almayı ve başkalarının görüşlerine daha az bağlı olmayı öğrenerek gelişim göstermektedir. Bu süreç aileden ayrılma ile başlayıp akranlara, aileden olmayan yetişkinlere, mesleki veya kurumsal referans gruplarına güvenme şeklinde devam eder. Temel İhtiyaçlar Kuramına bağlı olarak ise Özerklik ihtiyacındaki duygusal özerklik, kişinin ailesi ile olan bağlarını, ailesine yakınlık derecesini ve ne derece kendi ayakları üzerinde durabildiğini inceler. Kişinin ailesi ile duygusal yakınlığı olursa, duygusal olarak kabul edileceğini, özerkliğinin ve bağımsızlığının destekleneceğini varsayar.

Araştırmaya katılan öğrencilerin çoğunluğu ailelerinden ilk kez ayrılmış olmanın etkisi ile fazlaca aile özlemi çektiklerini ifade etmektedir. Yurttan kalmaya başladıkları bu ilk aylarda alışma sürecindedirler. Artık üniversiteye başladıklarını, kendi sorumluluklarını almaları gerektiğini ve kendi ayakları üzerinde durabileceklerini hatırlatarak bu alışma sürecinde duygusal yönden kendilerini telkin etmektedirler.

“Aile özlemi çok duyuyorum, telefonda seslerini duyuyorsun ama böyle sarılmak falan istiyorsun çok özlediğin için. Benim geldiğim yer de çok uzak ve henüz hiç gidemedim ve bu yaşım kadar ilk defa onlardan ayrılışım oluyor.” (G28, K, 20)

“Sıcak aile ortamı bir başka oluyor. İlk geldiğimde çok zor zamanlar geçirdim, yani şuan tam alışmaya başladım diyebilirim 3 ay geçti artık. İlk

zamanlar çok sıkıntı çektim bir de Ankara ilk defa geldiğim bir şehir. Tabi aileden ilk defa ayrılmak, bir de ben okula yürüme mesafesi 5 dakika olan bir lisedeydim, teneffüste bile eve gidip gelen birisiydim. Böyle birisinin biranda başka bir şehre gelip alışmaya çalışması ve yurttta kalması tabi zor oluyor, özleniyor yani.” (G17, E, 18)

Öğrenciler aile konusunda en çok manevi desteğe, onların ilgi, şefkat ve sevgisine ihtiyaç duymaktadır. Aile bağları güçlü olan ve aile üyeleri ile sıkıntılarını paylaşabilen katılımcılar alışmış oldukları bu iletişimi devam ettirmek istemekte ve ailelerinin yanlarında olmamasını bir eksiklik olarak görmektedir.

“Evet, ailemi özliyorum anne-baba şefkatine çok ihtiyaç duyuyorum. Babam annemden çok daha düşkün bana özliyorum çoğu zaman.” (G08, K, 19)

“Tabi ki oluyor. O benim psikolojik durumuma göre değişiyor. Mesela okulda biriyle tartışırım, canım sıkılır, kimseye açılamam, kimseye konuşamam ama annem olsaydı onunla konuşurdum muhabbet ederdim falan. Babam zaten benimle arkadaş gibiydi, onunla konuşurdum. Öyle işte yeri geldiğinde onları arıyorum. En çok manevi desteğe ihtiyaç duyuyorum ailemin.” (G25, E, 19)

Mercan ve Yıldız (2011), öğrencilerin evi ve arkadaşları özlemek, depresyon, psikolojik rahatsızlıklar, artan kişilerarası çatışma, yalnızlık duygusu, notların düşmesi gibi konularda sıklıkla sorunlar yaşadıklarını belirtmektedir. Bu sürecin özellikle üniversite eğitimi için evden, ailesinden ve arkadaşlarından ilk kez ayrılan bireylerde stres düzeyini artırdığını belirtmektedir.

“Ben mesela sınav çıkışında bir şekilde eve gidip onlarla kafamı rahatlatabiliyordum, şimdi onlar da yok. Sınav çıkışı kendimi kötü hissediyorum, ya da eve geldiğimde güzel bir şeyler oluyordu, bir şekilde kafam bir şeylerle meşgul oluyordu, şimdi hiç biri yok, en çok onun eksikliği var.” (G26, K, 19)

“Evet, hem de çok özlem duyuyorum. Onların yanımda olmaları yeterli, bir durum olduğunda en ufak bir şey, bir arkadaşım ile bile tartıştığım da ailemin yanımda olmasını istiyorum, bir eksiklik, bunu arkadaşlarıma anlatıyorum ama bir yere kadar. Ama ailemle olduğu gibi olmuyor yani, her yönden sıkıntı yani. Özlem çok fazla. 3 hafta kaldım o 3 hafta içerisinde o kadar özledim ki burada duramıyordum artık, en son aradım “anne ben duramıyorum artık eve gelicem” dedim.” (G29, K, 17)

Öğrenciler aileden ayrı kalmanın zorluklarını üniversite tercih döneminde tahmin etseler de yaşadıkları duygu beklediklerinin üzerinde görünmektedir. Ev ortamındaki rahatlığı ve konforu yurttta bulamamak aileye ve eve duyulan özlemi artırmaktadır.

“Çok fazla, ya normalde ben ailemden hiç uzakta kalmadım bu kadar sürede, en fazla 3-5 gündü, buraya 1,5 ay oldu neredeyse geleli, gidemiyorum da vizelerden sonra gidicem diye. Baya özlem duyuyorum yani. Bir ortamda sürekli akşamları oturuyoruz falan o ortam yok mesela burada, onlara özlem duyuyorum. Onlar olsun yeter.” (G30, K, 17)

“Evet, mesela biz aile toplantıları gibi şeyler yapardık yemeklerden sonra, hep beraber çay falan içerdik, sohbet muhabbet ederdik, babam sonradan gelirdi katılırdı bize, onu çok arıyordum ilk.” (G31, K, 19)

“Evet, çok fazla. Nasıl anlatayım ki... ya hep diyordum ben Ankara'yı yazıcam uzak bir yere gidicem falan diye, ama çok zor oluyormuş, hiç böyle dediğimiz gibi değil. Ben böyle arayacağımı düşünmüyordum. Kardeşlerimle kavga ettiğimi falan bile özliyorum yani. Çok fazla özlem var. Bir de ne kadar rahat olsak da yurt ortamı ev gibi olmuyor, gece 11-12 olunca acıktığımda ben rahatça dolabı açıp istediğimi alıp yedim, mesela burada öyle değil.” (G32, K, 18)

Aileden ilk kez ayrılmak, bilinmeyen bir şehirde olmak, arkadaşlık ilişkilerini geliştirememek öğrencilerde yalnızlık duygusu oluşturmaktadır. Hayatı boyunca tüm ihtiyaçlarının ailesi tarafından karşılanmış olması öğrencileri yurt ortamında almaları gereken sorumluluklarda sıkıntıya sokmaktadır. Yurttan uzaklaşmak aynı zamanda sorumluluklardan da uzaklaşmak anlamına gelebilmektedir.

“Evet, çok duyuyorum. Ben daha Pazar günü geldim buraya, çok gidip geliyorum. 3 haftada gidiyorum. Bilmiyorum belki biraz yurttan uzaklaşmak da olabilir ya da onların yanında kendimi daha çok güvende hissediyorum. Sanki burada bir şey olunca yalnız kalmışım gibi geliyor, bir şey olunca her şeyler kendim ilgilenecekmişim gibi ama orada olunca biraz sorumluluğumun azaldığını hissediyorum.” (G27, K, 18)

“Mesela telefonla konuştuktan sonra kötü oluyor insan, niye geldim falan, ama şimdi iyi gibi. İlk geldiğimde kimsem burada olmadığı için konuşamıyordum, iletişim falan olmuyordu, konuşmak istediğim birileri oluyor çoğu zaman bulamıyorduk yurttan.” (G14, E, 19)

Arkadaş edinmek ve paylaşımların artmasıyla birlikte aile özlemi ve yalnızlık duygusu da azalmaya başlamaktadır.

“Ailemi özliyorum. İnsan yalnız kaldığında, gece yatmadan önce düşünüyor tabii ki. Ailem yanımda olsun isterdim. Ama arkadaşlarımı tanıdıkça birazda olsun alıştım.” (G03, K, 20)

Henüz kredi ve burs sonuçlarının açıklanmamış olması sebebiyle öğrenciler ekonomik zorluklar yaşamaktadır. Ailelerinden ilk defa ayrılan ve üniversiteye başlamanın ilk aylarında kendi sorumluluklarını almayı öğrenmeye çalışan öğrenciler ailelerinin sevgi ve ilgisinin yanında ekonomik olarak da onlara ihtiyaç duymaktadır. Erkek öğrenciler

ailelerinden ayrılmış olma ve kendi ayaklarının üzerinde durmaya başladıkları duygusuyla babalarından para istemek konusunda çekinmektedir.

“Ekonomik boyutları falan, ilk başta babanın yanında olup da buradan para gönder demesi farklı oluyor açıkçası.” (G21, E, 20)

Yoğun şekilde aile özlemi yaşadığını belirten katılımcı, görüşme esnasında duygularını kontrol edemeyeceği için soruya cevap vermek istememiştir.

“Evet, ailemi özliyorum ama şuan konuşmak istemiyorum.” (G02, K, 18)

Geldikleri şehirler ile Ankara arası mesafe fazla olan katılımcılar, ekonomik sebeplere de bağlı olarak ailelerinin yanına sık sık gidemedikleri için daha fazla özlem duymaktadır.

“Ailemden ilk defa ayrılıyorum ve baya uzak. Onu çok hissediyorum. Okul başlamadan 1 hafta uyum haftam oldu sonra 1 hafta kaldım ve ailemin yanına gittim. 10 gün falan kaldım. 11 günlük boşluğum oldu, o zaman da gittim. Sonra artık gitmeyeyim dedim çok masraf olacaktı çünkü.” (G01, K, 19)

“Herkes duyuyor, bir de şehir uzak olduğundan, mesela yakın olan arkadaşlar Sivas, Kayseri biraz daha yakın, onlar hafta sonu falan gidebiliyor. Ama ben de biraz daha yol uzak. Öncelikle ekonomik olarak, şimdi burs yok daha çok beklenti oluyor aileden. Onun yanında günlük anlık giderken mesela “Vay be normalde geçen sene bu saatlerde ailemle şunu yapardım” bir yalnızlık oluyor.” (G09, E, 18)

Aile özlemi söz konusu olduğunda en büyük ihtiyaç sorusunun cevabı çoğunlukla aynı oluyor: Anne. Sevgi, ilgi ve şefkat ihtiyacı aile üyelerinin tamamına duyulsa da anne özlemi öğrencilerde ağır basmaktadır. Öğrencilerin aileleri konusundaki ihtiyaçlarından bir diğeri ise; ev/anne yemekleridir.

“Evet, duyuyorum, annemin yemeklerini mesela, ne bileyim onların yanında olmak daha iyi hissettiriyor.” (G18, E, 19)

“Buna pek fırsat vermemeye çalışıyorum, mesela özlemimi gösterdiğim zaman hem kendim üzüliyorum hem ailem üzüliyor. En çok annemin “Oğlum kalk kahvaltı hazır” demesi, çayımı koyması, onu özledim.” (G16, E, 21)

Ailesinden ayrı yaşamaya ve yurt yaşamına uyum sağlayamayan, okulu bırakmayı da düşündüğünü belirten ve psikiyatrik destek alan bir katılımcı aile özlemini ve yaşadığı pişmanlığı şu şekilde ifade ediyor:

“Nazım geçiyordu, diyordum ki ben bunu istiyorum ya da annem biliyordu ki ben kuru fasulyeyi sevmiyorum, biliyordu ona göre davranıyordu.”

Sanırım çok büyük beklentiyle geldim buraya ve hiç biri karşılanmadı. Bölümüm, puanım iyi olduğu için buraya geldim ama pişmanlık diz boyu. En büyük şey keşke kalsaydım annemin yanında.” (G07, K, 18)

- **Arkadaşlık**

Araştırmaya katılan gençlerle üniversiteye başlamadan önceki arkadaşlarına duydukları ihtiyaç ile üniversite ve yurttaki yeni arkadaş edinme sürecinde yaşadıklarına dair görüşlmüştür.

Üniversiteden önceki arkadaşlarını özlediğini ve onlara ihtiyaç duyduğunu belirten katılımcıların çoğunluğu; üniversitedeki arkadaşlık ilişkilerini samimi ve güvenli bulmadıklarını, üniversitedeki arkadaşlıkların çıkar ve menfaate dayalı olabildiğini ifade etmektedir.

“Evet. En çok da onu özliyorum. Çünkü onların çoğu 10-11 yıla yakın arkadaşlarım vardı. Yani kardeşiniz gibi gördüğünüz insanlar. Buradaki insanları tanıyamıyorsunuz. 3 ayda bir insanı tanıyamazsınız. Güvenemiyorum. En çok onlara ihtiyaç duyuyorum. Keşke hep beraber aynı yerde okusak diye hayalim de vardı da herkes ayrı bir yere gitti.” (G13, E, 19)

“Çok fazla... Çünkü buradaki arkadaşlıklar çok farklı, bizim oradaki kültürle buraya geldiğimde insanlar çok farklı geldi, insanların doğal davrandıklarını samimi olduklarını düşünmüyorum özellikle kendi sınıftakilerin, o yüzden özliyorum çok fazla. Eski arkadaşlarımla kardeş gibiydik, yediğimiz içtiğimiz ayrı gitmezdi, her konuda birbirimize destek olurduk, kardeş gibiydik. Bazılarını 12 senedir yani ilkokula başladığımdan beri tanıyordum, hala konuşuyoruz ama beraber olduğumuz gibi değil, çok özliyorum şuan.” (G29, K, 17)

Katılımcılar zor ve sıkıntılı anlarda, yalnızlık hissettiklerinde eski ve güvenilir arkadaşlarının manevi desteğine ihtiyaç duyduklarını belirtmektedirler.

“Aynen özliyorum. 4 yıllık bir birikim var arkadaşlığımız var, o yüzden özliyorum. Moralim bozuk olduğunda, kötü geçen bir sınav, canım sıkıldığında zaman yanımda olsalar diyorum.” (G22, E, 19)

“Çok özliyorum, her anlamda ihtiyaç duyuyorum. Bilmiyorum yanımda olsalar, mesela diyorum ki, şuan şu yanımda olsa daha çok eğlenirdim.” (G27, K, 18)

Aileden ayrı kalmak ve yurda uyum konusunda yaşadığı ciddi sorunlarda en çok eski arkadaşlarının manevi desteğine ihtiyaç duyduğunu belirten katılımcı şunları dile getirmektedir:

“Çok özliyorum, ihtiyaç duyuyorum ağlarken. Ben lisede de dondurdum liseyi alışamadığım için. Onlara da zar alıştım, sonra biranda yine kopunca yine tamamen şey oldu yani. Lise dönemi taşındık biz, benim istememle taşındık, liseyi orada kazandığım için, alışamadım, sonra geri aldık oraya da alışamadım. Sonra en son yani 1 sene dondurmak zorunda kaldım, tedavi gördüm sinir tedavisi. Sonra başladım bir şekilde insanlarla tanıştım, şimdi hepsiyle de çok iyiyim. O yüzden onlarla kopmak daha bir başka oldu. Onlar da sürekli beni arıyorlar, sürekli ağladığım için, biliyorlar çünkü.” (G26, K, 19)

Üniversiteye ve yurttan kalmaya başladıkları ilk zamanlar üniversiteden önceki arkadaşlarını özlediklerini ve onlara ihtiyaç duyduklarını belirten katılımcılar, zamanla yeni edindikleri arkadaşların da katkısı ile bu ihtiyaçlarının azaldığını belirtmektedir.

“Başlarda çok oluyordu öyle, arıyordum falan, bir süre sonra onlarda da vardı onlar da arıyorlardı beni. Ama arkadaş çevresi genişleyince o ihtiyaç azalıyor.” (G14, E, 19)

“Çok yakın kız arkadaşlarıma ihtiyaç duyuyorum ama onlarla da sürekli telefonla konuşuyorum. Buradaki liseden arkadaşım da mutlaka görüşüyorum. Onun için de benim için de iyi oluyor. O da geçen sene çok zorlanıyormuş çünkü.” (G01, K, 19)

Aileden ayrı yaşamaya başlamak, şehir değişikliği ve üniversiteye geçiş vb. gibi tüm bu değişikliklerin yaşandığı süreçte gençlerin arkadaşlarına olan ihtiyacı artmaktadır. Üniversite ve yurttan yeni girdikleri ortamlarda kabul görmek, hayatlarına dair paylaşımda bulunabilecekleri arkadaşlara sahip olmak bu dönemde gençler için büyük önem taşımaktadır.

Araştırmaya katılan öğrencilerle, üniversite ve yurttan yeni arkadaşlar edinme sürecinde yaşadıkları hakkında görüşülmüştür. Üniversitede ve yurttan arkadaş edinme konusunda sorun yaşadığını belirten katılımcılar bu soruna sebep olarak; hazırlık sınıfını atlamış olmayı, kültürel ve siyasi yönden farklılıkları, önyargıyı, kişilik yapılarını ve sınıflardaki cinsiyet dağılım oranlarını göstermektedir.

“Çok zor oldu açıkçası, çünkü bu seneye kadar hiç arkadaş edinme gereksinimi duymadım aslında. Dediğim gibi 12 senedir, 1. sınıftan beri arkadaşım vardı aynı okuldaydık, liseyi de aynı okulda okuduğumuz için hiçbir arkadaş gereksinimi duymadım. Buraya gelince hiç kimseyi tanımıyorum, hiç kimseyi bilmiyorum, tanışmam gerekiyor, arkadaş olmam gerekiyor, çok zorlandım. Pek muhabbet kurabilen, sohbet başlatabilen biri de değilim, çok zor oldu, yeni yeni arkadaşlar ediniyorum, özellikle okulda.” (G29, K, 17)

“Çok çabuk güvenemiyorum zaten ben baya bir zorlandım, liseden dolayı görüşmüyorum arkadaşlarımla, ondan dolayı çok zorlandım. İlk başta zaten

kendi kabuğuma çekilmiştim ben yalnız takılıyordum okula gidişlerde gelişlerde falan. Böyle arkadaşlarım da geliyorlar merak ediyorlar, “sen bizim sınıfta mıydın?” falan diyorlardı. Birkaç kez onlar çağırdılar ama ben de ısındım yavaş yavaş, dedim hani tek nereye kadar, vakit geçiriyim en azından, onlarla birlikte olayım bir şeyler paylaşayım.” (G32, K, 18)

Gençlerin karşılaştıkları temel problem, kendinden önce kurulmuş akran gruplarına girmekte yaşanan güçlüklerdir. Gençlerin çoğu yeni durumlarına hızlı adapte oldukları ve genellikle kısa süreli etkiler yaşadıkları halde, arkadaş çevresinin tekrar değişmesi uzun dönemli yakın ilişkilerin kurulmasını engelleyebilir (Yurtsever, 2011, s. 13).

Katılımcılardan ikisi hazırlık sınıfını atlamış olmak ve hazırlık sınıfının kendi dönemlerinde kaldırılmış olmasından dolayı 1. sınıftaki öğrencilerin kurmuş oldukları gruplara dahil olma konusunda zorlandıklarını ifade etmektedirler.

“Benim için zorluk şu oldu, ben üniversitede hazırlık sınıfını atlardım, 1. sınıftaki herkes hazırlıktan arkadaş grubuyla gelmiş durumda, o yüzden benim için çok zor oldu, yeni arkadaş edinmeye açık pek kimse yok. Böyle yavaş yavaş hazırlığı atlayanları falan bulmaya başladım hafiften olmaya başlıyor ama biraz daha zaman istiyor.” (G28, K, 20)

Sosyal ilişkileri geliştirmede ve iletişim kurmada zorluk yaşadığını belirten katılımcı, arkadaşlık kurma konusunda çevresindeki kişilerin desteği ile sorununu aşmaya başladığını belirtmektedir.

“Şuan yani yeni yeni açıldığımı da söyleyebilirim. Bizim sınıf 30 kişi olmasına rağmen tanımadığım insan var. Küçük sınıf olmasına rağmen. Çünkü konuşmuyorum konuşamıyorum. Yurttakine de gelince yani açık söylemek gerekirse onlar beni içlerine aldılar.” (G13, E, 19)

Arkadaş edinme konusunda ciddi sıkıntılar yaşadığını ve bu durumun da üniversiteye ve yurda uyumunu zorlaştırdığını belirten bir katılımcı, buna sebep olarak çevresindeki kişilerin önyargıları ve siyasi görüşlerinin farklı olmasını göstermektedir.

“Odadakilerle hiç zorluk olmadı ama yurttakilerle hala şey değil. İlk başta bir önyargı falan oluyor herhalde, okulda da öyle oluyor. Üniversitede çok az, bir bizim farklı görüşte olanlar var onlarla ilk başta iyiydi, sonra o görüşler ortaya çıkınca soğuma oldu. Arkadaşlık konusunda sıkıntılar var.” (G14, E, 19)

Chickering’in bir diğer vektörü olan Olgun Kişilerarası İlişkiler Geliştirme vektörüne göre olgun ilişkiler geliştirmek farklılıkları anlama ve yakınlık kapasitesi gerektirir. Farkındalık, deneyimlerin derinliği, açıklık, merak ve tarafsızlık, öğrencilerin ilk izlenimlerini düzeltmesini, önyargıları ve etnik merkeziliği, azaltmasını, empati ve özgeciliği artırmasını ve çeşitlilikten zevk almasını sağlamaktadır.

Bir başka katılımcı ise çevresindeki kişilerle arasındaki kültür farklılığını sorun olarak görmekte ve arkadaşlık edinme konusundaki zorluğunu buna bağlamaktadır.

“Üniversitede çok yakın arkadaş edinemedim daha. Okulda kültür farklılığı diyebilirim ya da yanımdakilerle çevremdekilerle tanıştığım için iyiler ama çok yakın bir ilişki kuramadım. Doğu kültürü var batı kültürü var ben orta kültür olduğum için ikisine de çok uzağım, bu yüzden çok fazla yakın ilişki kuramadım.” (G30, K, 17)

Sınıftaki öğrencilerin cinsiyet dağılımının orantılı olmaması da öğrencilerin birbirleri iletişimini olumsuz etkileyebilmektedir.

“Tek erkek olduğum için kızlarla arkadaşlık kurmakta çok zorluk yaşadım. İlk gün mesela baya heyecanlıydım, normalde heyecanlanmam atılgan bir insanım ama yine insan bir garip oluyor. Sınıfta herkes kız sen erkeksin, mesela hoca olmasa konuşurum onlarla rahat ama herkes seni dinliyor, hoca da seni dinliyor, o an insan ister istemez heyecan yapıyor. (G20, E, 18)

Karabacak ve Sayılı (2016)'ya göre, öğrencilerin barındıkları yerin imkânları ve buralarda kuracakları arkadaşlık ilişkileri; ev yaşamından, aileden, yaşadığı şehirden ayrılmamanın getirdiği sorunları olumlu yönde etkileyebilmektedir. Bu durum öğrencilerin akademik başarılarının artmasını sağlayacaktır.

Ailesinden ayrı yaşama ve yurt yaşamına uyum sağlayamaması sebebiyle sürekli ağladığını belirten katılımcı, yurttaki ve üniversitede edindiği arkadaşlıkların kendisine yardımcı olmak isteyenler sayesinde oluştuğunu dile getirmektedir.

“Zor oldu ama odadakiler iyidiler. Ben çok ağlıyordum. Çok ağlayınca benimle ilgilenme isteği duydular, çünkü gerçekten çok ağlıyordum. Sabah ağlıyordum, öğlen ağlıyordum, akşam ağlıyordum. Bir şekilde bana destek oldular, yurda alışmam için baya bir destek oldular o şekilde alıştım. Okulda da dersler için notlar falan... Bir de ben okula gidemiyordum hastalanıyordum, onlardan not aldım falan o şekilde oldu tanıştım.” (G26, K, 19)

Arkadaş edinme konusunda zorluk yaşamadığını belirten katılımcılardan ikisi ise, birlikte zaman geçirecek kadar ya da bulundukları ortamda sorun yaşamayacak düzeyde arkadaşlıkları olduğunu fakat samimi diyebileceği ve dertleşebileceği arkadaşlarının olmadığını belirtmektedir.

“Kolay edindim ama ne kadar arkadaş... Normal yani sadece saygı çerçevesinde. Şu olsun bu olsun bir şey olursa ama kesinlikle böyle özel bir şey yapmak için ya da bir şey konuşmak için bir arkadaşım yok.” (G07, K, 18)

Üniversiteyi kazanmanın verdiği özgüvenin hayatını ve kararlarını etkilediğini belirten bir katılımcı, bu durumun arkadaş edinme konusunda da etkili olduğunu ifade etmektedir.

“Hayır, normalde çok soğuk birisiyimdir, arkadaş canlısı değilimdir. Ama üniversite ortamına geldiğimde farklıydı yani, ilk girdiğimde kendi ayaklarımın üzerinde durmam bunu da etkiledi. Yeni çevre edinebilirim, yapabilirim, başkalarının yanında konuşabilirim duygusu...” (G05, K, 19)

• Şehre Özlem

Araştırmaya katılan öğrencilerin büyük çoğunluğu geldikleri şehri özlediklerini belirtmektedir. Bu özleme sebep olarak Ankara'nın geldikleri illere göre daha kalabalık olması, ulaşım ve maddi konularda şehrin kendilerini zorlaması, kültürel farklar, iklime ve denizin yokluğuna alışamamış olmaları vb. gösterilmektedir.

Şehrin büyüklüğüne, kalabalığa ve ulaşım konusundaki zorluklara uyumda zorlanan katılımcılar geldikleri şehre dair özlediklerini şu şekilde ifade etmektedir:

“Manisa'yı özliyorum. Manisa'da trafik yoktu, otobüslerde hep oturuyordum ama burada öyle değil. Sabah 6'da kalkıyorum akşam 6'da yine burada oluyorum, yoruluyorum. Kalabalık bir şehir, sakinliğe ihtiyaç duyuyorum.” (G02, K, 18)

“İlk geldiğimde Kızılay'da kaybolmuştum çünkü hiçbir yeri bilmiyordum ve bayağı kalabalıktı. Beni yutacak sandım ilk başta ama şimdi alıştım.” (G08, K, 19)

Şehrin kalabalık olmasına ve ulaşım şartlarına uyum sağlayamadığını hatta bu sebeple üniversite değişikliği düşündüğünü belirten katılımcı kendisini şu şekilde ifade etmektedir.

“Çok, hatta geçmeyi bile düşünüyorum (farklı bir üniversiteye). Bura bir kere büyük bir şehir, onun zorluğunu çok yaşıyorum. Ben Yozgat'ta dolmuşa binmemiş bir insanım, sürekli babam getirip götürürdü, burada sürekli dolmuşa biniyorum falan, metro hiç kullanmamıştım onu kullanıyorum. Çok uzak mesafeler oluyor çok zorlanıyorum.” (G30, K, 17)

Öğrenciler geldikleri şehirdeki insanları tanıyor olmanın verdiği samimiyet duygusu ve uzun yıllar aynı ilde yaşamış olmanın verdiği duyguyu özlediklerini ifade etmektedir. Ankara'daki insanların mesafeli ve soğuk olduğunu ve insanlara güven konusunda sorun yaşadıklarını belirtmektedirler.

“Özliyorum. Ankara ile mavinin tonları farklı. Burada gökyüzü açık mavi orada deniz koyu. Ankara kalabalık şehir. Bir yere girip selam verdiğimde

ilk olarak aleyküm selam diyen 1-2 kişi çıkar. Diğerleri çok takmaz. Ama Tekirdağ'da bir yere girip selam ver 10 kişi seni masasına alır. Tekirdağ'da insanlar daha sıcak daha samimi. İç Anadolu'nun insanları genel olarak öyle ama, içlerine kapanıklar. Böyle bir ortamda zorlanıyorum.” (G11, E, 18)

“Geldiğim şehri özliyorum çünkü Bayburt aşırı küçük bir şehir. Ve ulaşımı aşırı derece kolay, ben orada kesinlikle hiçbir konuda kendi başıma kalmam. Çünkü o anda ailemin bana yardım edemeyeceği bir durum olsa bile etraftaki herkes tanıdaktır, çok küçük bir yer olduğu için.” (G28, K, 20)

Denize kıyısı olan illerde yaşayan katılımcılar denizin olmaması ve karasal iklime uyumda zorlanmaktadır.

“Denizin olmaması sıkıntı. Ben küçüklükten beri ne yazdıysam deniz kenarında yazdım. Burada ranzada oturup yazmak olmuyor.” (G11, E, 18)

“Evet denizi özliyorum özellikle. Burası biraz da soğuk, baya soğuk hatta. Sıkı sıkı giyiniyoruz, alışkın değilim ama. Bütün yazlık kıyafetler boşa gitti falan.” (G20, E, 18)

“Özliyorum tabi ya. Hava bile, Manisa daha nemli olduğu için, dudaklar falan kuruyor çatır çatır.” (G09, E, 18)

Büyük şehirde yaşamanın ekonomik zorlukları öğrencilere de yansımaktadır.

“Bazen. Sonuç itibariyle Ankara büyük bir şehir olduğu için pahalı bir şehir, orada 0.50 kuruşa içtiğim çayı, ben burada 1-1,5 TL'ye içmek bazen kötü oluyor. Maddi açıdan özliyorum mesela.” (G25, E, 19)

Yaşadığı şehirden ilk defa ayrılmanın zorluğunu yaşayan katılımcı, şehirden ziyade ailesine özlem duymaktadır.

“Aslında ben şehri özlemiyorum içindekileri özliyorum. İlk defa bu sene çıktım, Sivas'ın da ilçesinde okuyorum ben, yaşlıtlarımla okumadım ben hep büyüklerle okuduğum için hep bir uyum problemi yaşadım ben. Ve ilk defa ailemden bu kadar uzakta oldum ben. Orada olduğum zaman babam hep yanı başımdaydı uzakta olduğumu hissetmiyordum ama buraya gelince daha farklı oldu.” (G29, K, 17)

• Psiko-Sosyal Desteğe İhtiyaç

KYK'ya bağlı yurtların psikososyal servislerinde öğrencilerin ekonomik ve psikososyal sorunları ve ihtiyaçları belirlenmekte ve çözüm için mesleki çalışmalar yapılmaktadır. Öğrencilerin üniversite, yurt ve çevresiyle karşılıklı uyum sağlaması, yaşam koşullarının iyileştirilmesi vb.konularda bilimsel yöntem ve teknikler kullanarak hizmet verilmektedir (“Psikososyal servisler”, 2015).

Öğrencilere üniversite ve yurttaki psiko-sosyal desteğe ihtiyaç duydukları dönemler üzerine görüşülmüştür. Görüşmelerin gerçekleştirildiği yurtlardaki psiko-sosyal servislerde sosyal çalışmacı ve psikolog bulunmasına rağmen yaşadıkları sorunlarda nereden yardım alabileceğini bilmediğini belirten katılımcılar bulunmaktadır. İhtiyacı olduğunda profesyonel bir yardım alamayan ve bu yardımı nereden alabileceğini de bilmeyen öğrenciler, çareyi yakın arkadaşlarında ve ailelerinde aramaktadır. Ailesinin yanına gidebilen katılımcılar bazı durumlarda ihtiyaçlarını karşılayabilmektedir. Ailesinin yanına gidemeyen ve güçlü sosyal ilişkilere ve arkadaşlara sahip olmayan katılımcılar ise bu süreçte ciddi sorunlar yaşamaktadır.

“O konuda ilk geldiğimde oluyordu biraz, “nasıl yapacam burada?” arkadaşlık ortamı falan da yoktu, konuşabileceğim kimseler de yoktu, sorularım vardı mesela yurtla ilgili, psiko-sosyal servise de 1-2 defa geldim bulamadım, sonra vazgeçtim. Kendim halletmeye çalıştım, şimdi iyi biraz.” (G14, E, 19)

“İlk zamanlar evet, ama tabi yararlanmadık. Ama ilk zamanlar gerçekten psiko-sosyal danışmaya ihtiyaç duydum. Bir an düşündüm. Alışma süreci, bir anda küçük bir yerden gelip büyük bir yere alışmak, bu kalabalığın içinde kendini bulmak, yurttaki kalmaya çalışmak aynı zamanda çok büyük bir okulda okumak ... tabi zorluklarını yaşadım, alışma zorluğu diyelim, özlem, sıkıntı tabi desteğe ihtiyaç duydum ama çok şükür şimdi hepsini atlattım.” (G17, E, 18)

“Psiko-sosyal desteğe ihtiyaç duyuyorum çünkü her şeyini herkese anlatamıyorsun. Ailene ablana anlatıyorsun ama onlar da yanında olmadığı için çok bir şey söyleyemiyorlar. Güvenebileceğim birine ihtiyaç duyuyorum.” (G01, K, 19)

Üniversitede istediği bölüme yerleşemeyen ve şimdiki bölümüne uyum sağlamakta zorlandığını belirten katılımcı, uyum sürecinde psiko-sosyal desteğe ihtiyaç duyduğunu fakat profesyonel bir destek alamadığını ifade etmektedir.

“Evet, oldu mesela ilk başlarda açık söylemek gerekirse... Bazen hocalara karşı çok böyle nasıl söyleyim hakarete varan düşüncelerim oldu yalan değil. Hocalarla dalaştım hatta. Onların gözünde serseri bir tip olduğumu da biliyordum. O zamanlarda işte keşke biri yanıma gelse beni teselli etse dediğim zamanlar oldu. O zamanlarda hemen ailemin yanına dönmeye çalıştım. Yani hemen hafta sonunu ailemin yanında geçirmeye çalıştım.” (G13, E, 19)

Psiko-sosyal desteğe ihtiyacı olsa da profesyonel bir yardım almak istemeyen öğrenciler de olmaktadır. Desteğe ihtiyacı olduğunu belirten katılımcıların yarısı bu ihtiyaçlarını

arkadaşları ya da aileleri ile konuşarak ya da kendi kendilerine giderebildiklerini belirtmektedir.

“Daha önce hiç olmadı, olsa da cesaret edip konuşur muyum bilmiyorum. Daha çok kendi içimde çözerim öyle söyleyim sorunlarımı. Paylaşmak istemem kimse bilmesin benim içimde kalsın.” (G22, E, 19)

“Bilmiyorum, ben onu 1-2 arkadaşım olsa konuşsam falan diye görüyordum, çünkü gerçekten sıkılıyorsunuz, etrafta birileri olsa 2 kelime etsem diye, her şeyi aileme anlatmak istemiyorsun... İşte o ilk hafta sürekli öyle gidecek sandım. Etrafımda birileri olsun konuşayım istiyordum. Sanki ben burada ölüyorum kimse görmüyor gibi hissediyordum. Destek mi oluyor bilmiyorum ama biz onu kendi aramızda ailemizle arkadaşlarımızla hallettiğimiz bir şey, çok büyük bir şey değil yalnızlık sadece.” (G28, K, 20)

“Aslında baya sıkıntıları vardı, hiç rahat olamıyordum, sürekli oturamıyordum rahat rahat çay keyfi yapayım oturayım falan öyle bir şey yapamıyordum asla. Dışarı çıkıp gezeyim desem onu da yapamıyordum, böyle bir sıkıntı vardı ve hiç gitmiyordu ama dedim gitsem mi gitmesem mi. Benim öyle bir desteğe ihtiyacım yok benim aileme ihtiyacım var dedim eve gittim geldim ve şuan bir desteğe ihtiyacım olmadığını düşünüyorum.” (G29, K, 17)

“Çok oluyor da hani, her şey üst üste geliyor zorlanıyorsun ağlamak istiyorsun ağlayamıyorsun falan, ilerde bir park var arkadaşlarla birlikte 1-2 kişi toplanıp oraya gidiyorduk, orası çok rahatlatıyor beni. Oraya gidip oturduğum zaman yarım saat 1 saat toparlıyorum kendimi, o yüzden çok şey yapmadım aramadım yani. Yurtta psikologun yanına giderim, okulda duymadım adını.” (G32, K, 18)

Öğrencilerin profesyonel destek almayı tercih etmemelerinde daha önceki tecrübeleri, nereye başvuracaklarını bilmemeleri, görüşme yapacakları kişiyi tanımamaları ya da güven duyabilecekleri bir paylaşımda henüz bulunmamış olmaları da etkili olmaktadır.

“Daha önceden, Ankara’yı ilk yazdığım zamanlar konuşmuştum. Çok yararı olmadı. Sonrasında da insanın problemini kendisinin çözebileceğine inandım. Problemimi kendi içimde çözmeyi deniyorum. Oturup problemimi saatlerce düşünüp ne yapacağımı bulurum. Destek almaya ihtiyaç duymuyorum. Nereye başvurmam gerektiğini bilmiyorum.” (G11, E, 18)

Uyum konusunda ciddi sorunlar yaşayan, hem yurttaki sosyal çalışmacı ve psikologdan hem de hastane psikiyatriden profesyonel destek alamaya devam eden bir öğrenci, yaptığı görüşmelerin yaşadığı sorunlara çözüm olmadığını, içinde bulunduğu fiziki şartların değişmediğini ve çare olarak kendi alması gereken kararlar olduğunu ifade etmektedir.

“Aslında çok fazla duyuyorum, duyuyorum ama şey gibi geliyor bana, danışsam da yaşam koşullarım değişmeyecek ki. Yoksa buradaki sosyal çalışmacıyla da konuşmuştum ama değişen bir şey yok. Her insana anlatıyorsun hani tek cümle “Alışacaksın”, “Alışmak zorundasın”, “Yapacak bir şey yok”. Bir şeye zorunda olduğumuz için kabul ediyormuşuz

gibi. Ve o yüzden de önceden psikologların falan çok önemli olduğunu düşünüyordum ama şu noktada burada yaşadığım süreçte hiçbir önemi yok. Kendi içinde hallettin hallettin, ya da kendi içinde karar verdin verdin, veremedin bir düzene girmiyor yani. Kendin halletmek zorundasın. Kendi kendinin doktoru olacaksın.” (G07, K, 18)

Yine uyum konusunda sorunlar yaşayan bir öğrenci, hayatı boyunca değişikliklere uyum sağlamada zorlandığını, lisede de benzer sorunlar yaşadığı için yıl okulu dondurduğunu belirten bir diğer katılımcı, aldığı profesyonel desteğe rağmen sorunlarını çözemediğini ve durumun devam etmesi halinde ailesinin bulunduğu ildeki üniversiteye geçiş yapmayı planladığını belirtmektedir.

“Alışıyorum şuanda, hem okulda hem yurtta alıyorum. Okulda psikiyatri ile, o da her gün görmek istedi ama sınavlar başladığı için gidemiyorum. Okulun ilk haftası başladım. Hastalandım ben okulda bayıldım, çünkü çok kasiyordum kendimi, sonra oraya yönlendirdiler, o şekilde başladım. Zaten daha önceden de gittiğim için, 2,5 sene gittim ben zaten. Her hafta gidebilersen imkân varsa git eve dedi. Bir şekilde alışırsın sonra dedi. Ben de o şekilde ilk hafta gittim, baya bir gittim, sonra 2 haftada 1 gitmeye başladım, sonra bu sefer fazla kaldım evde 10 gün kaldım, gelince kopamadım tabi, baya bir ağladım. Bir de aileme alışamadığımı hissettirmemeye çalışıyorum. Bu sefer hastalanınca mecburen öğrendiler. O yüzden şuanda geçiş düşünüyorum. 10 gün sonra geldim, yurda kadar sabrettim sıktım kendimi ağlamamak için, babamla konuştum “iyiyim ben geldim” diye. Sonra kötü oldum baya bir ağladım 3 saat falan ağladım, sonra vücudum güçsüz düştü bacaklarımı hissetmemeye başladım. Yurtta sosyal çalışmacı ve psikologdan yardım alıyorum.” (G26, K, 19)

Uyum sorunu yaşadığı dönemde sürekli ağladığı için kendisi profesyonel destek talebinde bulunmayan bir katılımcının annesi yurt yönetimi ile telefonda görüşerek kızının psiko-soyal destek almasını sağlamıştır. Öğrenci yurtta görevli sosyal çalışmacı ile yaptıkları görüşmelerden olumlu sonuç aldığını belirtmiştir.

“Evet, olmuştu, Sosyal Çalışmacı Nezire Hanımla görüşüyordum. İlk geldim uyum sorunu sanırım sürekli ağlıyordum. Annem yurdu aramış sanırım, oradan demişler ki böyle böyle bölümlerimiz var, ben hiçbir şey bilmiyordum, ilk defa devlet yurdunda kalıyorum. Annem numarasını falan vermiş, sonra Nezire Hanım beni aradı, “yanıma gel” dedi, 3-4 kere görüştük sanırım.” (G27, K, 18)

Sosyal çalışmacı ya da psikologun bulunduğu yurtlarda, meslek elamanlarınca gerçekleştirilen Uyum Programlarında öğrencilerin yurt yaşantısına, çevreye, okula ve arkadaşlarına uyumlarını kolaylaştırmaya yönelik çalışmalar yapılmaktadır. Uyum konusunda yaşadıkları sorunlarda yurtta psiko-sosyal servisten ve üniversitede ise ilgili

birimden yardım alabileceğini bilmeyen katılımcılar, sene başında yurttan ve üniversitede düzenlenen “Uyum Programı”na katılmadığını belirtenlerdir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin yaklaşık % 34’ü üniversitede ya da yurttan psiko-sosyal açıdan bir ihtiyacı olduğunda nereye başvurabileceğini ve kimlerden destek alabileceğini bilmediğini ifade etmiştir. Öğrenciler üniversitenin ilk haftası yurttan ve üniversitede bilgilendirilmiştir fakat uyum programlarına katılmayanlar bu konuda bilgi sahibi değildir. Yine verilen cevaplarda profesyonel bir destek almaktan ziyade sorunların arkadaşlarla paylaşarak çözülmeye çalışıldığı görülmektedir.

“Üniversite ya da yurttan öyle bir birim var mı bilmiyorum.” (G01, K, 19)

“Hayır, öyle bir şeyi hiç incelemedim. İncelemek de istemiyorum. Bunlar gereksiz üzüntüler gibi bir şey yani, biraz hayattan sıkılma gibi diyelim, bir süre sonra kendi geçiyor zaten.” (G15, E, 19)

“Yurttan pek bir bilgim yok da, üniversitede olsa öğrenci danışma yerleri oluyor oraya giderim. Kendime yakın bulduğum arkadaşım dahi olsa açılırım yani.” (G16, E, 21)

“Bilmiyorum, üniversitede bulurum herhalde ya.” (G25, E, 19)

4.2.4. Akademik İhtiyaçlar

Öğrencilerin akademik konulardaki ihtiyaçları; üniversite ve yurttan bölümlerine özgü teknik imkânlar, kütüphane hizmetleri, internete erişim, üniversitenin akademik yeterlik ve kalitesi, öğretim elemanlarının yeterliği ve öğrencilerle iletişimi, bölümün eğitim yapısı hakkındaki düşünceler vb. çerçevesinde ele alınmıştır.

- **Bölüme Özgü Teknik İmkânlar**

Üniversite ve yurda uyum sağlayamamak öğrencilerin akademik başarılarını olumsuz yönde etkilemektedir. Aile özlemi, yurttan yaşanan sorunlar, ailenin yaşadığı ildeki üniversiteye geçme düşüncesi vb. sorunlar üniversiteye ve bölüme uyumu zorlaştırmakta ve derslere verilecek ilgiyi dağıtmaktadır.

“Genel olarak pek ihtiyaç duymuyorum. Bence başarısızlığımın sebebi benim, çünkü çalışmıyorum mesela, buraya uygun çalışmıyorum. Çalışmayı sevmeyen bir insan mıyım? Hayır değilim ama mesela ben bundan 1 hafta önce çok kötüydim, hiç yemek bile yemiyordum, psikolojik olarak ben biraz daha günden güne bir şeyler yapmaya çalışıyorum.” (G07, K, 18)

Her ne kadar okuduğu üniversite ve bölüm hakkında detaylı araştırmalar yapıp gelecek planlarına ve ilgi alanlarına uygun tercihler yaparak üniversiteye başlayan öğrenciler olsa da, seçtiği üniversite ve bölüm konusunda bilinçsiz tercih yapan öğrenciler de bulunmaktadır. Bölümün iş imkânları konusunda bilgi sahibi olmayan öğrenciler akademik olarak da herhangi bir ihtiyaç hissetmemektedir.

“Bölüme yeni başladığım için şu an aklıma gelen bir ihtiyacım yok, tam bilmiyorum.” (G03, K, 20)

“Üniversitede akademik olarak çok baştayız şuan. Meslekte neler yapabileceğim konusunda bir fikrim yok şuan.” (G08, K, 19)

Yurt odalarında öğrenciler oda arkadaşlarının kendi bölümlerinden olmasına, İngilizce hazırlık ve İngilizce ağırlıklı bölümlerde okuyan öğrenciler ise odalarında uluslararası bir öğrencinin olmasına ihtiyaç duyduklarını belirtmektedir.

“Mesela geçen senelerde tüm hukukçular bir odada kalıyormuş, o ayarlanabilse. Bu sene merkezden atandığı için buradan ayarlanmadığı için böyle bir şey olmuyormuş. Biz istersek ayarlayıp değiştiriyoruz da, doğrudan öyle gelmiyor. Bence hukukçular bir odada kalsa, en azından 2-3 kişi bir arada olsa 6 kişiye bu mecburiyse, 2-3 hukukçu olsa bizim için daha iyi olur yani. Bir ders bir rekabet olur bir paylaşım olur birbirimizi geçmeye çalışırız vs. bu tür şeyler insanı çok etkiliyor zaten.” (G15, E, 19)

“İngilizce hazırlık olduğu için yurttan aslında odada bir yabancı öğrenci olsaydı çok iyi olurdu, pratik falan yapardık. Düşünüyorum hatta bir odada var bir arkadaş, o da İngiliz değil ama İngilizce konuşuyor, onunla aynı odada olmak isterdim mesela sırf pratik yapmak için.” (G20, E, 18)

Öğrencilerden bölümlerine özgü pratik yapabilecekleri alanlara ve uygulamalara ihtiyaç duyanlar da bulunmaktadır.

“Üniversitede şey yapılabilir mesela pratik bir şeyler, bir mahkeme salonu falan bazı fakültelerde varmış sanırım, orada temsili bir yargılama falan birçok şey canlandırılabilir.” (G15, E, 19)

“Ben hemşirelik öğrencisiyim, mesela bizde pratik daha önemli mesela anatomi dersinde sınıf 260 kişi, hoca önde anlatıyor slâytle falan bir şey anlaşılmıyor, bölseler sınıfı materyallerle falan bizzat iskeletin üzerinde anlatsa daha iyi olabilir.” (G23, E, 20)

“Tabi ki, fizik olunca bölüm, benim bölümüme özgü ortam, daha çok bilgisayar ortamı, bilgisayarla iş yaptığım için, çalışma odalarında yok, ses olduğu için, o konuda özel bir oda olsa olur.” (G24, E, 18)

Araştırmaya katılan öğrenciler ile kütüphane ve internete erişimleri üzerine görüşülmüştür. Öğrenciler genel olarak üniversitelerinin kütüphanelerinden memnun görünmektedir. Gerek büyüklüğü gerekse yayın çeşidi konusunda yeterli

bulmaktadırlar. Kütüphane konusunda dile getirilen tek sorun, vize ve final dönemlerinde öğrencilerin kalabalık sebebiyle çalışacak yer bulamamasıdır.

“Üniversitenin kütüphanesini seviyorum tabi ki. Hem büyük hem geniş, her istediğimiz de bulabiliyoruz. İhtiyaçlarımızı karşılıyor.” (G17, E, 18)

“Üniversitede kütüphane geniş güzel, yurttan da kütüphane var da kitaplar falan baya eski kaynaklar, bir de yeterli kaynak bulamıyoruz gerekli klasiklerden falan eksikler var galiba burada da. Üniversiteye gittiğimizde de var, üniversite sağlam ya.” (G09, E, 18)

KYK yurtlarında ise genel olarak öğrenciler memnun olduklarını belirtse de yayın çeşidi ve üniversitelere kıyasla alan genişliği konusunda bazı sıkıntılar ifade edilmiştir.

İnternete erişim konusunda yurttan ücretsiz Wi-Fi kullanan öğrenciler dönemsel yoğunluklar dışında genel kullanımdan memnun görünmektedir. Üniversitenin ücretsiz internet erişimi için gerekli işlemleri gerçekleştirmeyen öğrenciler dışında herhangi bir sorun belirtilmemiştir.

“Üniversitede hala internete erişemedim. Sanırım sadece kütüphanede var. Şifre de almadım, uğraşmadım, kendi internetimle idare ediyorum. Yurttan zaten buradaki interneti kullanıyoruz Wi-Fi’yi.” (G17, E, 18)

Üniversitenin Akademik Yeterlik ve Kalitesi

Araştırmaya katılan öğrencilerin genel olarak okudukları üniversitenin akademik yeterliğini ve kalitesini yeterli buldukları görülmektedir.

Öğrencilerin üniversite hayallerinin önemli bir bölümünü sosyalleşebilecekleri kampüs etkinlikleri oluşturmaktadır. Üniversitenin fiziki şartları öğrenciler için önem taşımaktadır. Öğrenciler önceki sorularda kampüsün olmamasını sosyal açıdan bir eksiklik olarak belirtmiştir. Kampüsün olmamasının üniversitenin akademik yeterlik ve kalitesine dair algılarını da olumsuz etkilediği görülmektedir.

“Ankara Üniversitesi köklü bir üniversite, bunu da bilerek geldim. Sadece kendi fakültemden memnun değilim, birçok açıdan fiziki şartları olsun, sağlık bilimleri fakültesi öğrencilerine tanıdıkları koşullar hiç iyi değil. Ama diğer fakültelerin kampüslerine de gidiyorum, geziyorum ya da Tıp Fakültesini, Cebeci Kampüsünü olsun. Onların öğrencileri daha bir öğrenci hayatı yaşıyor ama bizim okulda öğrenci hayatı yaşadığımızı düşünmüyorum. Haftanın 2 günü başka okullarda ders görüyoruz sonra kendi okulumuza dönüyoruz, bu büyük bir sorun yani. Ama diğer okullarda böyle bir şey yok yani. Kantine bile girdiğinde direkt alıp çıkıyorsun yani oturacağın bir yerin bile çok kısıtlı. Sosyalleşme açısından bu bir ihtiyaç olabilir.” (G05, K, 19)

Okuduğu bölüm ve üniversite tercihinde bilinçli seçimler yapan öğrenciler, bölümlerine dair akademik gelişmeleri takip etmekte ve diğer üniversitelerle kıyas yapmaktadır. Üniversitelerin akademik yeterlik ve kalitesi öğrenciler için yatay geçiş yapma sebebi olarak görülebilmektedir.

“Genel olarak bizim üniversitenin akademik yeterliliği diğer birçok hukuk fakültesinden iyi, zaten Gazi Hukuk Fakültesi yapılan şeylere göre Türkiye’de 7. sırada. Ama daha iyileri de var mesela Ankara Hukuk gibi. Onlara da geçiş yapmak var aklımda, yatay geçiş gibi. Geçiş yapamazsam, derslerimi iyi tutup not ortalamamı yüksek tutmazsam, başka hedeflerim var, üstten ders alıp erken bitirmek gibi. Akademik yeterlilik iyi ama daha iyi olabilir.” (G15, E, 19)

Üniversitenin akademik yeterlik ve kalitesini değerlendirmesi istenen bir öğrenci üniversiteye ve bölümüne dair yorum yapabilmesi için erken olduğunu düşünmektedir.

“Onun için şimdilik yorum yapmam erken olur, biraz daha alışmam lazım üniversiteye.” (G18, E, 19)

• Öğretim Elemanlarının Yeterliliği

Araştırmaya katılan öğrenciler genel olarak öğretim elemanlarının yeterliliğini olumlu değerlendirmektedir. Bu konuda dikkat çeken hususlar ele alınmıştır.

“Hocaları ben çok beğendim, kendi alanımdaki hocaların çok kaliteli ders verdiklerini düşünüyorum. Onların verdikleri dersleri anlayabiliyorsam, biraz üniversite zor dedikleri için, bence bu hocanın iyiliğinden kaynaklanıyor.” (G30, K, 17)

Akademik yeterlik ve kalitenin yüksek olması bazı öğrenciler için zorlayıcı bir etken olarak görülebilmektedir. Öğrenciler kendilerinden beklentinin de aynı ölçüde arttığını hissedebilmekte ve bu his öğrencilerde kaygı oluşturabilmektedir.

“Türkçe açısından söylemek gerekirse, tabi Türkçe çok zor bir bölüm bunu fark ettim yani, isteyerek geldim ama çok zorlanıyorum. Çünkü akademik kadrosu çok güçlü, hatta Türkçe öğretmenliği anlamında Türkiye’deki en iyi üniversite olduğu söyleniyor. Akademik kadrosu çok güçlü olunca da hocalar çok kaliteli çok şey veriyorlar, çok şey istiyorlar, beklentiler fazla. Zaten bu sene ÖSYM, kılavuzda üniversitelerde kaç tane profesör, doçent, yardımcı doçent olduğuna yer vermiş. Türkiye’de Türkçe öğretmenliği anlamında en fazla profesör, doçente sahip üniversite Gazi üniversitesi. Bu bende bir çekingenlik de hissettiriyor. Bizim de çok şeyler yapmamız gerektiğini hissettiriyor. Onun dışında bir çekingenlik oluyor tabi. Onlar çok kaliteli olunca bizim de çok kaliteli olmamız gerekiyor gibi hissediyoruz.” (G17, E, 18)

Yeterlik ve kalitenin yüksek olduğu algısı bu durumun tam aksi etki yapıp bazı öğrenciler için de motivasyon sebebi olabilmektedir.

“Üniversitedeki tüm hocalarımız mesela ODTÜ’den ve gerçekten bize bir şeyler verebiliyorlar, biliyorlar. Hep İngilizce konuşuluyor, zorlanıyorum hatta çünkü İngilizcem iyi değil. Ama yine de şey diyorum “Belki çok uzun olacak okul hayatım ama öğreneceğim.” (G07, K, 18)

İngilizce hazırlık sınıfında eğitim gören ve İngilizce öğrenimi konusunda zorlandığını belirten bir öğrenci sınavlar ve İngilizce öğretim sistemi hakkındaki eleştirilerini dile getirmektedir.

“Biz geçen hafta vize olduk, bize anlattıklarıyla bizden istedikleri eşit olmuyor. Bana ne gösterirsen onu isteyebilirsin ama bana gösterdiğinden fazlasını istediğinde bunun haksızlığa girdiğini düşünüyorum. Belki bizden de oluyor olabilir, gayret etmiyor olabiliriz sınıftan pay biçtiğim zaman ama İngilizcenin bu kadar salt olması gerektiğini düşünmüyorum. Ben Türkçeyi öğrenirken ailemden öğrendim, toplumdaki farklı bir dil olarak öğrenmedim, direkt bunun içinde doğduğum için öğrendim. Bana bunun içinde olduğumu hissettirmeleri gerektiğini düşünüyorum. Bir öğretmenimiz yaptı bunu, sınıfta Türkçe konuşmayı yasakladı, yararlı olabileceğini düşünüyorum.” (G21, E, 20)

Aynı öğrenci üniversite ve öğretim elemanlarına dair hayalini şu şekilde ifade etmektedir:

“Açıkçası üniversiteyi şöyle düşünüyordum, bir öğretmenimiz mesela çoğu alanda kendini çok fazla geliştirmiş gerçekten konuştuğun zaman baya bir bilgilenebiliyorsun. Onun akademik yeterliliği ile ilgili hiçbir sorun görmüyorum. Ama diğer sınıftan arkadaşlarla konuştuğumuzda bu akademik konuyu çok fazla aştığımız söylenemez.” (G21, E, 20)

• Öğretim Elemanlarının Öğrencilerle İletişimi

Öğrencilerin başarılı olmasında, üniversitede öğretim elemanlarıyla kurdukları iletişimin kalitesi önemlidir. Bu iletişimi ise; kalabalık sınıf ortamı, öğretim elemanlarıyla öğrenciler arasındaki statü farkı, ders dışında birlikte yapılan sosyal etkinliklerin azlığı olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Öğretim elemanlarıyla öğrenciler arasında daha sınırlı ve mesafeli bir iletişim kurulmaktadır. Bunun sonucunda da genellikle öğretim elemanları, öğrenciyi tanıyamamakta ve öğrencilerin beklediği ilgiyi kendilerine gösterememektedir. Sınıflardaki öğrenci sayısının azaltılması, hem öğrencilerin kendi arasındaki iletişimi artıracak hem de öğretim elemanı ile ilişkilerini geliştirip derse olan ilginin ve başarının artmasına sebep olacaktır. Öğrencilerin öğretim elemanını tanıması, üniversiteye uyumunu kolaylaştıracaktır (Koç ve İskender, 1993).

Araştırmaya katılan öğrenciler öğretim elemanlarının kendileriyle kurdukları iletişim şeklini değerlendirmişlerdir. Öğretim elemanlarının kendileriyle iletişimini samimi bulanlar olduğu gibi mesafeli bulanlar da bulunmaktadır.

“Bazı hocalarımızla daha hiç iletişime geçemedik, yani sadece ders anlatmaktan ibaret, onun dışında bir sohbet ortamı falan oluşmuyor. Ama bazı derslerde de çok güzel sohbet ortamı var, hocalardan herkesin ismini tek tek bilenler de var. Tabi ismiyle hitap etmesi güzel bir ortamın oluştuğunu gösteriyor. Ama bazı hocalar hiç sınıfta bir kişinin bile ismini bilmiyor.” (G17, E, 18)

Öğrencilerin genel görüşleri, öğretim elemanları ile yakın iletişim kurmaktan yanadır. Öğretim elemanının öğrencilere isimleri ile hitap etmesi öğrencileri memnun etmektedir.

Öğrencilerin üniversite öncesi öğretim elemanlarına dair algılarında bazı önyargılar olabilmektedir. Tam aksi ile karşılaşan öğrenciler öğretim elemanlarının olumlu ve etkili iletişimlerinden memnun görünmektedir.

“Çok iyi, hep şey demişlerdi, “üniversiteye gidersin hocalar sizinle hiç muhatap olmaz” hiç öyle değil gayet iyi.” (G30, K, 17)

“Hocalar göz teması kuruyor kendimi yakın hissediyorum.” (G04, K, 18)

“Benim tanıştığım, benim hocalarım gerçekten çok insancılar, parmak kaldırdığın zaman korkmuyorsun, çekinmiyorsun, o özgüveni aşıyorlar.” (G07, K, 18)

Öğretim elemanları ile ders dışı aktiviteler yapmak öğrencilerin hem kendi aralarındaki hem de öğretim elemanları ile aralarındaki iletişimi artırmaktadır.

“İyi anlaşıyoruz, gayet güzel iletişim de kuruyorlar bizimle. Aynı şekilde ders dışında farklı aktiviteler de yapıyoruz okulda hocalarımızla. Mesela geçen hafta sinemaya gittik.” (G19, E, 21)

“... bazen tiyatro aktiviteleri falan oluyor hocalar isim aldı, ben katılmadım, bu tür şeyler oluyor tanışmak için.” (G15, E, 19)

Öğretim elemanları ile daha yakın iletişim kurmak isteyen bazı öğrenciler ise bu beklentilerini şu şekilde ifade etmektedir:

“Bazıları öğrencilere pek yakın olmuyor mesafe koyuyor, ama bazıları da öğrencilerle yakın tutuyor kendisini, değişiyor yani.” (G18, E, 19)

“Mesela güler yüzlü oluyorlar ama kişisel bir muhabbetleri yok. Bir de adalet bakımından iyi olabilir bu durum. Ben yine de muhabbet edilmesini seviyorum. Öğrenci ile öğreten kişi arasında bir bağ olduğu zaman,

sevdiğin kişiye saygı duyuyorsun gibi oluyor galiba, o insanı dinlemek istiyorsun.” (G28, K, 20)

İletişimin çift taraflı doğası gereği öğretim elemanları ile iletişimde öğrencilerin kendi tutumlarından kaynaklı mesafeler de etkili olmaktadır.

“Hocalar söylüyor anlamadığınız bir yer olursa gelin sorun diyorlar ama ben çekindiğim için pek gidemiyorum. Ama eksik olduğum konularda gitmeyi düşünüyorum. Hocalarım güzel davranıyorlar, sıcak davranıyorlar. Sert olan yok o yönden çok iyi.” (G01, K, 19)

“Sorunum olduğu zaman hocaların yanına gidemem, hem onlar mesafeli hem de ben gitmek istemem.” (G02, K, 18)

Dersliklerdeki öğrenci sayısının fazla olması öğrenci-öğretim elemanı iletişimini olumsuz etkilemektedir.

“200 kişi olduğumuz için, sorduğumuzu cevaplıyorlar. Ama 200 kişi yerine daha az olsaydık, hoca bizi tanısaydı, gördüğümüzde selamlaşabilseydik daha güzel olabilirdi.” (G05, K, 19)

“İletişim, birebir iletişim diye bir şey mümkün değil, çünkü sınıf 200 kişi. 3 tane sınıf var 1. sınıf sadece, o da 600 kişi eder, hocaların eğer çok parlamazsan çok tanınmaları mümkün değil diye tahmin ediyorum.” (G15, E, 19)

Bölümün Eğitim Yapısı

Üniversite ve bölüm tercihleri öncesi gerekli araştırmaları yapan öğrenciler mesleki olarak geleceğe daha umutlu bakmaktadır. Üniversiteye başladıklarında beklentileri karşılanan öğrenciler bölümleri hakkında olumlu bir algıya sahip olmakta ve bölüme uyumları kolaylaşmaktadır. Üniversitenin düzenlediği tanıtım ve uyum programları öğrencilerin başlangıçtaki soru işaretlerini gidermekte ve aidiyet duygusunu artırmaktadır.

“Ben ilk gelirken çok araştırmıştım bu bölümü (Ankara Üniversitesi/Çocuk Gelişimi Bölümü) çocuklarla düzgün iletişim kurarak sorunları falan çözebileceğime inandığım için seçtim. Eğitim yapısını beğendim. İlk uyum programında bütün hocalarla bölüm başkanıyla sohbetimiz olmuştu severek yapabileceğim bir bölüm olduğunu söylediler. İlerleyen zamanlarda da çok eğleneceğimizi belirttiler. Mesela çocuğun olduğu her yerde çocuk gelişim uzmanına da ihtiyaç olduğunu belirttiler. Yani mesleğin önü açık. Uyum programı yararlı oldu.” (G08, K, 19)

“Okuduğum bölümü (Gazi Üniversitesi/Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Bölümü) geleceği olan bir meslek olarak görüyorum. Çünkü Türkiye’de gerçekten olması gereken bölümlerden biri. Ülke olarak bazı problemlerimiz var ve bu problemlerin çözümü için bu bölüme ihtiyaç var.”

Okulun bölüme bakış açısı yeterli, üstüne düşüyorlar, çünkü önemli bir bölüm.” (G12, E, 18)

Tercih öncesi yeterli araştırmayı yapmadan okuduğu bölüme yerleşen öğrenciler bölümlerine dair bilgi sahibi olmayıp merak içerisinde dirler.

“Bölüm olarak (Gazi Üniversitesi/Endüstri Mühendisliği) mühendislik olduğu dışında çok bilgim yok. Tam olarak nerelerde çalışıyor onu bile bilmiyorum aslında, ama üretimle ilgisi olduğunu biliyorum. Mesleğimi merak ediyorum. Bir yerde okumakla olacağını sanmıyorum, bölüm dersleri başlasaydı daha iyi olurdu.” (G28, K, 20)

“Dersleri yeni aldığım ve giriş dersleri aldığım için eğitim yapısını bilmiyorum.” (G01, K, 19)

Katılımcılar arasında yeterli puanı alamadığı için istediği bölüme yerleşemeyen öğrenciler olduğu gibi, yüksek puan alıp bilinçsiz tercih yapanlar da bulunmaktadır. Öğrencilerin tercihlerinde ailelerin etkisi de önemli yer tutmaktadır.

“Hemşirelik açıkçası pek istemediğim bir şeydi. Hayatta yapamayacağım bir şeydi, çünkü Tıp istiyordum. Tıpa odaklandıktan sonra diğer her şey açıkçası bana çok basit geliyordu, yapmak istemiyordum. Zaten son tercihimdi, bir daha hazırlanmak istiyordum, ailemin gönlü olsun diye tercihe yazmıştım ve o geldi. Ama gelince ortamı sevdim. Aslında hemşirelik okuduğumu düşünmüyorum beni tıp isteği ve sevgisinden dolayı sanki hep Tıp okuyormuşum gibi. Şuanda da bir sağlıkçı olduğumu düşünüyorum, yani bildiğimiz hemşirelerden olduğumu düşünmüyorum.” (G05, K, 19)

“Tercihimi kendi yapamadım işte elektronik mi olsun bilgisayar mı olsun kendim tercih etmedim de puanı yüksek olan yere gideyim dedim. O yüzden buraya geçtim. Yani bilmiyorum bakalım eğitimi nasıl olacak.” (G10, E, 19)

Öğrencilerin bölüm ve üniversite tercihlerinde atanma ve iş bulabilme imkânları da önemli olmaktadır. Bunun yanında insanların üniversiteler hakkında yaptıkları yorumların da öğrenciler üzerinde önemli olduğu görülmektedir.

“Güzel bir bölüm zaten burayı kendim istedim, çünkü sosyoloji çok tercih edilen bir bölüm, atanan kişi sayısı az, ama Gazi’de olmak onun ayrıcalığı olsun diye burayı tercih ettim ben.” (G26, K, 19)

“Bölümümünden memnunum, bir kere en çok ataması olan bölüm, bir de Gazi’nin eğitim fakültesi iyi diyorlar, köklü diyorlar. Ben mesela Ankara’da başka bir okula gitmek istemezdim, mesela bir ODTÜ’ye Hacettepe’ye gitmek istemezdim.” (G27, K, 18)

Gazi Üniversitesinde Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi bölümü okuyan bir katılımcı bölümüne dair ülke olarak gerekli değer verilmediğini düşünmekte ve bölümün eğitimine dair gördüğü eksikleri şu şekilde ifade etmektedir:

“Gerektiği değerin verildiğini düşünmüyorum. 600.000 tane mezun olunca çok fazla önemi kalmadığını düşünüyorum. Bugün işletme iktisat okuyan, ben siyaset bilimi ve kamu yönetimi bölümlerinin az olması ve öz olması gerektiğini düşünüyorum, ben hukukla eş değeri olması gerektiğini düşünüyorum. Sonuçta bu bölümü okuyanlar ileride devlet idaresine yön verecek insanlar ve daha farklı bir eğitim verilmesi gerekiyor. O toplumun sosyolojik ve psikolojik yapısını emdirecek, o süzgeçten geçirip seni gerçekten az ve öz şekilde ülkeye hakim şekilde... Okulda staj olması gerektiğini hep düşündüm, yokmuş staj. Mesela 1 ay doğu 1 ay batı bölgelerinden 1 il'e gönderebilirsin, çok zor olduğunu düşünmüyorum. Desteğini sağlarsın giden gider. Bu konuda eğitimde eksikler olduğunu düşünüyorum.” (G21, E, 20)

Yaşadığı uyum sorunları hayatının tüm alanını etkileyen bir katılımcı, bölümün eğitim yapısının şuan ki psikolojisi ile kendisine ağır geldiğini, ailesinden ayrı olduğu için kendisini güçsüz hissettiğini ve başarısız olmaktan korktuğunu dile getirmektedir.

“Ben bu bölümü çok isteyerek geldim ama şu an şöyle düşünüyorum, ben bunun altından kalkabilecek miyim? Büyük bir şeyin altına girmişim yani bir tıp değil belki ama İngilizce hem bilmediğim bir dil hem akademik olarak da İngilizce konuşmak zorundasın. Kendin iddialı olmak zorundasın... Buraya geldikten sonra kendimi çok sorgulamaya başladım. “Acaba yanlış mı yaptım?” Çünkü hala da bunun sorgulamasına giriyorum. Nedeni de şu: Buraya geldikten sonra kendimi çok güçsüz hissediyorum, ailemden ayrıldıktan sonra çok farklı bir birey olduğumu anladım. Annem de bunun pişmanlığını çekiyor. Çok başka bir boyutta bir bireyim, meğerse sandığım kadar güçlü değilmişim. Çok güçlü değilim güçlü olmadığım için de bunu çok kaldırabileceğimi düşünmüyorum. Güçsüzüm ben, daha diyorum bir yerde kalmayı başaramadım ailemden ayrı olarak. Bunda böyle oldu ileride de böyle olacak diye düşünüyorum... Güçlü değilim yoksa ben bu bölümü kaldıramayacağımdan değil. Herhalde burada kendimi psikolojik olarak çok sorgulamaya başladım...” (G07, K, 18)

4.2.5. Temel Hizmetler Hakkındaki İhtiyaçlar

Bu bölümde öğrencilerin üniversite ve yurttaki sağlık, beslenme, ulaşım, ekonomik ve güvenlik konularında nelere ihtiyaç duydukları üzerinde durulmuştur.

Sağlık Hakkındaki İhtiyaçlar

Araştırmaya katılan öğrencilerin % 62,5'i herhangi bir hastalık halinde ne yapması gerektiğini, yurttaki ya da üniversitede revir olup olmadığını bilmediğini ifade etmektedir. Öğrenciler sağlık sorunları hakkındaki imkânlar konusunda bilgilendirmeye ihtiyaç duymaktadır.

“O konuda biraz kafam karışık. Sosyal güvencem nedir, hastalandığımda hangi hastaneye gitcem en yakın, hastanelerin yerlerini bilmiyorum veyahutta acil bir durum olduğunda kim ilgilenecek, sıfırım yani o konuda.” (G09, E, 18)

“Burada hastalanırsam ilk olarak hastaneye giderim, ama hastanenin yerini bile bilmiyorum.” (G12, E, 18)

Ailesi tarafından aşırı korumacı yetiştirildiğini ifade eden bir katılımcı, üniversiteyi şehir dışında okuyor olması ve yurttaki kalıp kendi ayakları üzerinde durmaya başlamasını kendisi için büyük gelişme olarak görmektedir. Kaldığı yurttaki revir ve hemşire bulunduğunu bilmediklerini ifade eden öğrenciler görüşme esnasında konu hakkında bilgilendirilmişlerdir.

“Şuanda hasta olmamayı ümit ediyorum sadece. Çünkü ben böyle çok aktif bir insan değildim, Bayburt’ta da tek başıma hiç hastaneye de gitmedim, burada yani gerçekten çok büyük şeyler yapıyorum, normal insanların yaşantısı benim için çok büyük şeyler yani. Burada da hastaneye nasıl giderim nasıl yaparım hiç bilmiyorum. Bilgi verilmedi hatta yurttaki bir revir var mı onu da bilmiyorum. Hemşire var mı? Bunu öğrendiğim iyi oldu.” (G28, K, 20)

Öğrenci yurtları kalabalık öğrenci gruplarını barındırmaktadır ve mutlaka yurtlarda revir ve hemşire bulunmalıdır. Görüşme yapılan yurtlardan 2’sinde revir bulunmaması öğrenciler açısından da olumsuz değerlendirilmekte ve önemli bir ihtiyaç olarak görülmektedir.

“Evet, ben bir diyabet hastasıyım. Burada bir revirin olması, gerçekten bilgili birinin olması benim için iyi olurdu. İlk kayıta da en çok tedirgin olduğum şey oydu. Çünkü revirin olmaması çok kötü bir şey. Bana bir şey olduğu zaman kimse yönlendiremeyecek. Odamdaki arkadaşlarımı bilgilendirsem bile, onlar o telaşa panikle ilk defa karşılaştıkları için bir şey yapamayacaklar, ambulansın gelmesi falan derken saniyelerin bile önemi var açıkçası. O yüzden revirin olmaması büyük bir problem burada, olmasını isterdim.” (G05, K, 19)

“Yurttaki revir olmalı, iğne kullananlar, şeker hastaları var onlar için gerekli ihtiyaçlar. Hastalandığımda anneme söylerim ya da ilaç içerim.” (G02, K, 18)

“Hastaneye gidecektik ama buralarda yolu bilmiyoruz. Nereye gideceğimizi de bilmiyoruz. Sora sora bulmaya çalışıyoruz ama sıkıntılı oluyor. Kendi memleketimde annem yanımdaydı, hemen gidiyorduk. Burada öyle olmuyor. Yurttaki revir yok. Üniversitede de olsa çok iyi olur.” (G03, K, 20)

Öğrenci yurtlarında revir bulunup bulunmamasına bakılmaksızın öğrenciler ilk yardım konusunda eğitilmelidir. İlk yardım eğitimi tüm yetişkinler için bir gereklilik olmasının

yanında yurtlardaki kalabalık nüfus dikkate alındığında durumun aciliyeti ve önemi artmaktadır.

“Sandığım kadarıyla yurttan revir yok, bu çok büyük sorun bence. Bir şey olsa... Ben bir gece çok rahatsızlanmışım zehirlendiğimi düşünmüştüm, dışarıda bir şeyler yemiştin, yapacak bir şeyin yok. Ambulans çağırırsan hastane şurada ileride Atatürk Hastanesi var ona gitsen farklı olur, burada kalsam zaten acı çekiyorum. Burada bir revir olsa bir serum yesem kendime gelirim. Bir bilgilendirme de yapılmadı. Belirtmek isterim acil müdahale nasıl olur, yurttan yaşıyorsun, toplumsal kuralları bildiğin sürece bunları da bilmen gerektiğini düşünüyorum.” (G21, E, 20)

Sağlık konusundaki ihtiyacını psikolojik sağlık açısından ele alan öğrenci uyum konusunda yaşadığı zorlukları ilk yılında tüm öğrencilerin yaşadığını ve bu konuda gelişmiş bir psikolojik desteğe ihtiyaç olduğunu belirtmektedir.

“Ben olayı daha çok psikolojik boyut olarak bakıyorum sağlık eğer ona girerse. Ben ilk yıl alışmak için insanların bireysel olarak şey (psikolojik destek) almasını gerekli buluyorum, hem de herkesin. İyi olan iyi görünen insanın bile bir adaptasyon süreci var ve belki içinde yaşıyor onu, ben dışımda yaşıyorum. Herkesin psikolojik olarak desteklenmesi lazım.” (G07, K, 18)

Kredi ya da burs başvurusu yapan ve sonuçlar açıklanana kadar aile desteği ile geçimini sağlayan öğrencilerin yaşadıkları ekonomik zorluklar sağlık konusunda da ortaya çıkmaktadır. Hastalandıklarında ilaç almak ya da hastalıklardan korunmak için sağlıklı beslenmek isteseler de ekonomik şartları el vermeyen öğrenciler bulunmaktadır.

“...mesela ilk geldiğimde hasta olmuşum. İlaç alacağım yani aşağıdan tablet alacaktım 1 buçuk liraydı bir tanesi. Zorla iyileşmeye çalıştım yani. 1 buçuk lirayı görünce daha almadım zaten. Öyle mesela kantinlerde ilaçlar var ama değerinin bayağı üstünde. Zaten burada yok herhalde bilmiyorum. Hasta olduğumda okuldakine gidiyorum. Bize ücretsizmiş.” (G10, E, 19)

“Sağlıklı kalmam için her gün düzenli meyve yiyebiliyorken evde falan, burada satın almam lazım kendim gidip.” (G22, E, 19)

Üniversiteye başladıkları ana kadar ailelerinin yanında yaşayan öğrenciler aile koruması altında olmanın verdiği rahatlıkla kendilerine dair konularda çok da fazla sorumluluk almaları gerekmediğini belirtmektedir. Sağlık konusu da bu sebepten üzerinde durmadıkları bir konu olarak karşılına çıkmaktadır. Hastalandıklarında yurttan ya da üniversitede revir vb. olup olmadığını bilmeyen, en yakın hastane konusunda fikri olmayan öğrenciler bulunmaktadır. Üniversite ve yurtlarda mesai saatleri içinde sağlık hizmeti veriliyor olsa da akşam saatlerinden sonra zamanını yurttan geçiren katılımcılar

için ilk yardım eğitimi de önemli bir ihtiyaç olarak görünmektedir. Uyum programında üniversite ve yurtlarda sağlık sorunları konusunda katılımcılara bilgi verilmesine rağmen programlara katılmayan gençlerin bilgi sahibi olmadıkları görülmektedir.

Beslenmeye Dair İhtiyaçlar

Aileden ayrı yaşamaya başlayan öğrenciler sağlıksız ve kalitesiz hazır gıdalara yönelebilmektedir. Yaşadıkları ekonomik sorunlardan dolayı, gerekli şartları taşımayan sağlıksız ortamlarda beslenmek, gençlerin sağlığını tehdit etmektedir. Gençlerin sağlığını korumak için dengeli beslenmesi gerekmektedir. Aksi takdirde gençlerin fiziksel ve zihinsel becerileri olumsuz etkilenmektedir (Koç ve İskender, 1993).

Öğrencilerle üniversite ve yurtlardaki yemekhaneler, ücretler, kantinler, yemek saatleri ve yemek çeşitleri konusunda görüşülmüştür. Öğrenciler ağırlıklı olarak yurttaki yemek çeşitleri, yemekhane ve kantinlerin fiyatları konusunda sorun yaşadıklarını dile getirmektedir. Üniversitelerdeki yemeklerin fiyatları öğrenciler için cazip gelmektedir fakat yemekhanedeki sıralar uzun ve kantin ücretleri pahalı olarak değerlendirilmektedir.

Öğrencilerin yurttaki yemekler hakkındaki görüşleri şu şekildedir:

“Tamam, evet, çok yemek var ama bir et yemeği alıyorsunuz bütün fiş hakkınız bitiyor. Daha yanına bir şey almadan bütün paranız bitiyor. O yüzden de maddi açıdan sıkıntı yani, zorluyor.” (G07, K, 18)

“Yurtta biraz dengesiz bir fiyat biçimi oluyor, mesela küçük bir domatese 0.50 kuruş alabiliyorlar ve ya yemekhanede 2 mandalina tatlı niyetine, yaklaşık 2 TL mi 2.50 TL mi ne alıyorlar, yani biraz dengesiz bir fiyatlandırma oluyor.” (G18, E, 19)

“Şuan iyi geliyor bana ama yurtta daha çok kalan arkadaşlar diyor ki biz yiyecek bir şey bulamıyoruz artık aynılaştı. Ben de mesela kahvaltıda yaşıyorum artık hep aynı şeyleri yiyorum. Üniversite sanırım daha ucuz, 1,40 bizim ama daha şey tabldot falan, yurtta tabaklarda daha güzel. Yurtta ben üzerine para veriyorum yeterli gelmiyor.” (G27, K, 18)

Öğrenciler üniversitedeki yemekleri ve ücretleri daha olumlu olarak değerlendirirken yemekhane sıralarını uzun ve zaman alıcı bulmaktadır.

“Yemek ücretleri çok fazla, bana verdikleri fiş 5,5 TL, ben ekstra 5 TL katarak doymak zorunda kalıyorum. ... Zaten bir çorba bir yemek aldığım zaman doluyor, suyu almam gerekiyor, ayran almam gerekiyor, salatasını yemem gerekiyor, çünkü 2 öğün yiyorsun günde, öğrenci olunca öyle oluyor.”

Okuldaki ücretler ama güzel, 1,40 TL'ye 4 çeşit yiyebiliyorsun.” (G21, E, 20)

“Çok güzel yere değindiniz, üniversite çok farklı ya, orada 1,5TL'ye yediğimiz yemek 4 çeşit oluyor. Aynı yemeği burada 2 tanesi 5-6TL'ye yiyoruz. Orada atıyorum tavuk yediysek aynı gün buraya geliyoruz 3,5 TL. Orada 1,5TL'ye yanında 3 çeşit daha alabiliyoruz. Yine meyvelerimiz var. Üniversite ucuz yurda göre.” (G25, E, 19)

Öğrenciler üniversite ve yurtlardaki kantin ücretlerinin genel olarak pahalı olduğunu belirtmektedir.

“Üniversitede kantinde ücretler çok pahalı, biraz daha ucuz olabilirdi, sonuçta oraya öğrenciler geliyor proflar falan değil. Yüksek maaş alan insanlar gelmiyor ki.” (G29, K, 17)

Sağlıklı beslenmek için ekstra meyve ve sebze almak zorunda kalan öğrenciler ekonomik olarak zorlanmaktadır. Geldikleri illerle Ankara arasındaki kültürel farklar yemekler konusunda da öğrencilerin karşısına çıkmaktadır.

“Aydın'da yemekler sebze ağırlıklı, Ankara'da et ağırlıklı. Meyveyi seviyorum ama burada meyve almam zor oluyor. Aydın'da dalından koparıp yiyordum, burada almam gerekiyor. Alamadığım zaman abur cubura yöneliyorum.” (G01, K, 19)

“Meyve, sebze tüketimi diyebilirim.” (G22, E, 19)

Yurtlarda kahvaltı saatleri uzun tutulmakta ve öğle yemeği verilmemektedir. Hafta içleri üniversitede olan katılımcılar bu konuda sorun yaşamıyor olsalar da hafta sonları öğle yemeği çıkmaması bazı öğrenciler için sorun olarak değerlendirilmektedir.

“Hafta sonları gündüz yemekleri de olabilir. Hafta sonu yurttayız sürekli ders çalışıyoruz, dışarı çıkmamız gerekiyor. Burada fişsiz de bir şey alamıyoruz gündüz, tost istediğimizde mesela alamıyoruz. Burada da çok yakın yemek mekânları yok, sınırlı sayıda. Bir döner alabiliyorsun, onların da hijyeninden şüpheliyim açıkçası, o yüzden alamıyorum, arabaya binip baya bir gitmem gerekiyor. Hafta sonları problem oluyor. Hafta içi tamam, öğrenciler olmadığı için yemek olmuyor ama hafta sonları dikkat etseler gayet iyi olur.” (G05, K, 19)

Ulaşım Konusundaki İhtiyaçlar

Araştırmaya katılan öğrenciler ulaşım konusunda trafiğin yoğunluğu, üniversiteye ulaşımın zaman alması, üniversiteye direkt ulaşımı sağlayacak bir servisin olmaması, tek vasıta ile gidemeyip aktarma yapma zorunluluğu ve ekonomik açıdan zorluk yaşamaktadır.

“Okula gitmediğim zamanlar ulaşım iyi ama okula gittiğim zamanlarda kötü. 23 km yol gidiyorum. Ben mesela Tekirdağ’da köyde yaşıyorum. Orada 40 km yol gidiyorum 30 dakika sürüyor. Ama burada 20 km yol uzun oluyor. Trafik çok fazla. Burada gidersen yeraltından gideceksin yer üstünden değil.” (G11, E, 18)

“Fakültem yakın ama ters düştüğü için 2 aktarma yapıyorum. 75 dakika içinde olduğu için ekstra ücret olmuyor ama sabah trafik oluyor, erken çıkmam gerekiyor. Otobüsler ya ardi ardına geliyor ya da hiç gelmiyor. Bazen 30 dakika beklemek zorunda kalıyorum, o yüzden erken çıkıyorum.” (G01, K, 19)

“Yurt da kalabalık, 2.500 kişi Gazi Üniversitesinden de baya var, servis falan olsa daha güzel olurdu. Metroyla gidip geliyoruz 1,5+1,5=3 TL. Öğrenciden de katkıyla servis gibi bir şey olsa daha güzel olur.” (G09, E, 18)

Öğrenciler ulaşım konusundaki sorunlarına çözüm olarak; yurt yönetimlerince direkt üniversitelere gidebilecekleri servislerin ayarlanması ve öğrencilerin üniversitelere yakın yurtlara yerleştirilmelerini sunmaktadır.

“Okulla yurt arası 1 saat sürüyor. Biz bazen burada otobüs bulamıyoruz. Derse yetişmek için taksi tutmak zorunda kalıyoruz. Burada ulaşım çok zor. Okulun yakınlarında yurt var ama orası bize çıkmadı. Servis ayarlanabilir ya da daha yakın bir yurda geçebiliriz.” (G03, K, 20)

Büyük şehirde yaşamaya ve kalabalığa henüz alışamadığını belirten öğrenci ulaşım konusunda yaşadığı sorunu dile getirmektedir.

“Okul yürüme mesafesinde o konuda ihtiyaç duymuyorum ama dediğim gibi arkadaşım ile sık sık bir yerlere gittiğim zaman yanımda biri olmadan metroya binemiyorum daha. Tedirgin hissediyorum. Yanlış bir yere gidersem yanlış bir şeye binersem diye, yalnız binemiyorum.” (G30, K, 17)

Ekonomik Konulardaki İhtiyaçlar

Poyraz (2000, 35-40), “Gazi Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesi Çocuk Gelişimi ve Okul Öncesi Öğretmenliği Bölümü”nde eğitim gören 651 öğrenci ile barınma sorunu üzerine yaptığı çalışmada; öğrencilerin devlete bağlı yurtlarda kalmalarının en önemli iki nedenini, yurtların ekonomik ve disiplinli olması olarak tespit etmiştir.

Araştırmaya katılan öğrenciler ile üniversiteye başlamaları ve yurttaki kalmaları ile birlikte ekonomik konularda duydukları ihtiyaçlar hakkında görüşülmüştür. Öğrenciler genel olarak kredi ya da burs sonuçlarının açıklanmasını beklemekte ve ailelerine yük olmak istememektedir.

“Şimdiye kadar ben ailemle geçindiğim için sıkıntı çekiyorum, yurt olsun... Ailemin durumu da belli. Zaten KYK yurdunda kalan insanın durumu bellidir. İnşallah 7 Ocaktan sonra (kredi ve burs başvuru sonuçlarının açıklanma tarihi) durumun düzelmesini bekliyorum. Ailemin de benden kurtulmasını bekliyorum. Ben tek ayaklarımın üzerinde durmayı öğrenmek istiyorum. Belli bir para ile durmayı öğrenmek istiyorum.” (G13, E, 19)

“Burs çıksa çok iyi olur, aileme de fazla yük olmak istemiyorum, kira ödiyorlar işte illa ki onların da giderleri var. Burs çıksa iyi olur yani. Başka baya bursa başvurdum ama hiç biri dönmedi daha. 2-3 gün sabahladım o burslara başvurmak için.” (G20, E, 18)

“Çok büyük bir katkı bence KYK bursu, inşallah çıkarsa çok rahatlayacağız. Ailemizden şey yapamıyoruz çok fazla. İstiyoruz ama bir yere kadar.” (G29, K, 17)

Öğrenciler KYK tarafından verilen kredi ve burs ücretlerini, ihtiyaçlarını temel düzeyde karşılayabilecek bir miktar olarak değerlendirmektedir.

“İhtiyacımı karşılayabilecek bir miktar.” (G06, K, 20)

“İhtiyaç oluyor genelde, burs ya da kredi hemen hemen işimi görür, bir şekilde görecektir yani. İhtiyaçları falan karşılar en azından, biraz da aileden gelirse onunla da cep harçlığı olur.” (G23, E, 20)

“Para konusunda zaten ihtiyacım oluyor baya ulaşımdan dolayı, gidip gelmemiz zaten 5-6 TL’ye mal oluyor. Okulda mesela 1 dersimiz varsa 4-5 saat ara oluyor, yurda gidip gelmek zor oluyor hem ekonomik hem şey olarak. Genellikle ulaşımaya gidiyor para. Kredi-burs rahatlatacak.” (G14, E, 19)

• Yurt Ücreti

Araştırmaya katılan öğrencilerin % 96,8’i yurt ücretlerini ucuz olarak değerlendirmektedir. Yemek fişlerinin yurt ücretinin içinde olması öğrencileri ekonomik olarak rahatlatmaktadır. Ancak kredi ve burslarda yapılan zamların yurt ücretlerine de yansması öğrencileri tedirgin etmektedir.

“130 TL bence harikulade bence yani bedavadan biraz daha pahalı. Ben mesela Beytepe’de de kalmıştım. Orası 230 TL, 4 kişi ama yemek yok. Onun yerine 130 TL ver, 70 TL de ulaşım ver yine burası kat kat iyi.” (G13, E, 19)

“Yurt ücreti uygun, zaten yemek fişleriyle vs birlikte onu da dâhil edebiliriz. 130 TL’ye hem sabah akşam yemeği hem barınma hem de futbol sahası tenis sahası çok çeşitli dediğim gibi... kütüphane vs çok iyi bence. Sadece kalabalık olması çok sıkıntı.” (G15, E, 19)

“Yurt ücreti yapıldığına göre ucuz. Sonuçta günlük zaten 8 TL yemek fişimiz var. Onu aya vurduğun zaman yurt ücretinin iki katı kadar. Bir de zaten konaklama ücreti falan baya ucuz. O konuda sıkıntı yok.” (G10, E, 19)

Araştırmaya katılan öğrencilerden part time çalışmayı düşündüğünü belirten öğrencilerin oranı % 50'dir. Kredi ve bursun kendisine yeterli gelmeyeceğini düşünen ve ailesine de yük olmak istemeyen öğrenciler derslerini etkilemediği sürece part time çalışma imkânlarını değerlendirebileceklerini belirtmektedir.

“İleride 2.-3. sınıfta çok ihtiyaç duyarsam, artık 22-23 yaşımıza geliyoruz, ailemize çok yük olmamamız gerektiğini düşünüyorum. Part time çalışmayı düşünüyorum.” (G21, E, 20)

“Aileden destek biraz minimum kaldığı için bizi başka şeylere sevk ediyor, mesela çalışmak durumunda kalıyorsun. Mesela çalışınca derslere o kadar zaman ayıramıyorsun. Mesela ben çalıştım, ailemin durumu o kadar iyi değil ama çok şükür yine de. Çalışma durumum oldu bir iki hafta çalıştım, ondan sonra baktım ki derslerle baş edemiyorum, işten çıktım. Farklı şeyleri kısınca öyle işte. Artık burs ve krediye kaldık, onlar olursa işime yarayacak.” (G16, E, 21)

Güvenliğe Dair İhtiyaçlar

Katılımcılar “Üniversitede ve yurttaki kendini güvende hissediyor musun?” sorusuna 43,75'i “evet, güvende hissediyorum”, 56,25'i ise “hayır güvende hissetmiyorum” yanıtını vermiştir. Soru üniversite ve yurt odaklı olarak hazırlanmasına rağmen görüşmelerin yapıldığı zaman diliminde Ankara'da ve Türkiye'de gerçekleşen terör olaylarının da etkisi ile katılımcılara “Ankara'da kendilerini güvende hissedip hissetmedikleri” sorusu yöneltilmiştir. Soruyu yanıtlayan katılımcıların tamamına yakını kendilerini Ankara'da güvende hissetmediklerini ifade etmişlerdir.

“Ankara'da güvende hissetmiyorum açıkçası, sonuçta büyük şehir, Türkiye'nin başkenti olmasına rağmen insanlar kendini güvende hissedemiyor. Şuan bulunduğumuz ortam belli, o yüzden tabii tedirgin oluyoruz yani kalabalık ortamlarda, toplu yerlerde Kızılay gibi başka yerlerde kendimizi fazla güvende hissetmiyoruz. (G17, E, 18)

“Ben kendimi yurttaki güvende hissediyorum güvenlik var, birçok insan var zaten etrafta. Ama hava karardıktan sonra dışarıda kalınca biraz korkuyorum yani Ankara'da. Çünkü Bayburt'tan çok farklı. Dediğim gibi orada herkesi tanırız. O yüzden yalnız başıma kalmamaya çalışıyorum, arkadaşlarımla olursa...” (G28, K, 20)

“Güvenlikle ilgili tedirginliğim var. Otobüse bindiğimde çok tedirgin olmuştum ya bomba varsa diye. Güvenliğimiz burada tehlikede. Manisa'da öyle bir korkum yoktu. (G02, K, 18)

Maslow'un İhtiyaçlar Hiyerarşisinde güvenlik ihtiyaçlarına göre; insanlar, can ve mal varlıklarının korunmasını isterler (Ertürk ve Kıyak, 2011, s. 127).

Yurtta gerçekleşen bir hırsızlık olayı öğrencileri mal güvenliği noktasında tedirgin etmiştir.

“Hırsız gelene kadar yurtta kendimi güvende hissediyordum. Yarım saat içinde telefonumu çaldı. Şu anda can güvenliği açısından güvenli hissediyorum kendimi. Ama mal güvenliği açısından sıkıntılı.” (G11, E, 18)

“Yurtta güvende hissediyorum ama hırsızlık olayı olduğu zaman yurttakiler hiçbir şey yapamıyor, kamera falan kurulamıyor sanırım, hırsızlık konusunda endişelerimiz oluyor biraz.” (G14, E, 19)

Üniversitede öğrenciler arasında siyasi görüş farklılıklarından kaynaklı yaşanan olaylar öğrencileri güvenlik konusunda tedirgin etmektedir.

“Üniversitede de işte bazı görüşler hakim olduğu için fazla şey yapamıyoruz. Siyasi konuda hiç güvende değiliz yani.” (G14, E, 19)

“Toplum olarak daha başka şeyleri mesela İstanbul, İzmir’i falan gezdiğimizde Ankara daha güvenilir gibi geldi. Ama gençlik olarak daha üniversite hareketleri falan karmaşa oluyor herhalde. Bir o güvensizlik yaratıyor başka yok.” (G09, E, 18)

“O konuda biraz sıkıntılıyım ben, yeterince güvenlik yok. Okulumuz kalabalık bir okul o konuda biraz sıkıntı yani güvenlik, farklı görüşten insanlar olduğu için bir zarar gelme olasılığı daha yüksek. Siyasi olaylardan dolayı.” (G24, E, 18)

“Evet, bir olaya karışmadığım sürece güvendedeyim diye düşünüyorum.” (G25, E, 19)

Kadın öğrencilerden yurtları şehir merkezine uzak olan öğrenciler, yaşadıkları tedirginlikten dolayı sosyal etkinliklere katılım gibi konularda sorun yaşadıklarını dile getirmektedir.

“Ankara büyük şehir. İzcilik toplantısına gidecektim, arkadaşlar Ulus’ta tinerciler oluyor dediler, korktum çıkamadım o akşam. Zaten korkan birisiyim. Burası da ters düşüyor o da kötü oldu. Başka bir yurda geçeyim diyorum ama onlarla da anlaşılamazsam diye düşünüyorum. Güvenlik konusunda yurdun merkeze uzaklığıyla ilgili bir problem var.” (G01, K, 19)

Geleceğe Dair Planlar

Katılımcılara geleceğe dair planları olup olmadığı sorulmuş ve aile, akademik ve iş yaşamı konularındaki planları ve bu planları hakkındaki ihtiyaçları üzerine görüşülmüştür. Katılımcıların ortalama % 47’si yüksek lisans ve doktora yapmak gibi akademik planları olduğunu, % 53’ü ise direkt mesleğe başlamayı hedeflediklerini belirtmişlerdir.

Akademik olarak devam edip mesleğine dair idealleri olan öğrenciler geleceğe dair planlarını şu şekilde dile getirmektedir:

“Çok planım var açıkçası, çocukluğumdan beri tek gayem vardı, istediğim bölüme de geldim zaten. Hizmet etmek, yani devlete millette bir şekilde hizmet etmek. İleride belki iyi bir akademisyen olabilirim, bu da planlarım arasında.” (G21, E, 20)

“Kariyerimde zirveye çıkmayı istiyorum. Yani şuanda tam hemşireliğin ne olduğunu adım adım bilmediğim için ben de yavaş yavaş araştırmaya başladım. Yani bunları yaşlanana kadar da yapmak istemiyorum, gençken hepsini başarmak istiyorum. Bir şeyler araştırmak istiyorum, belli bilim kuruluşlarında çalışmak istiyorum. Çünkü biz sağlıkçılarız ve insanların hayatlarını kurtarmak için güzel şeyler bulmak istiyorum. İnsanların hayatlarına dokunmak asıl amacım.” (G05, K, 19)

“Ben farklı 2 üniversite falan bitirmek istiyorum demiştim, sanırım bu fikirler ileride değişiyormuş. Herkes aynı şeyi söylüyor. “Öğretmenliği artık benimseyeceksin” diyorlar. “Bu bölümde kalmak isteyeceksin çünkü iyi” falan diyorlar. Bölümümde iyi olmak aranan öğretmen olmak istiyorum. Herkesin benden faydalanacağı, kurs almak isteyeceği bir öğretmen. Bizim orada çok meşhurdur, herkes irilerinden özel ders alır.” (G27, K, 18)

Öğrencilerden geleceğe dair planlarında ailelerinin kendi üzerlerindeki emeğini ve desteğini boşa çıkarmayıp onlara ekonomik anlamda destek olmak istediğini, bu sebeple işe başlayıp başarılı olmayı hedeflediğini belirtenlerin yanı sıra aile kurmanın önemini vurgulayan öğrenciler de bulunmaktadır.

“Özellikle aile, zaten ben hem kendim için hem onlar için okuyorum. Ailemin durumu çok iyi değil mesela, beni bu kadar büyüttü, eğitimimi karşılıyor, benim de onlar için bir şeyler yapmam gerekiyor. Bunları planlıyorum.” (G16, E, 21)

“...Ailemin çabasını boşa çıkarmak istemiyorum, bugüne kadar baya bir çaba gösterdiler, sonra kendi hayatım. En kısa yoldan bir mesleğe atılmak istiyorum.” (G25, E, 19)

“Aile kurmanın da bana göre çok özel ve güzel yanları var. Mesela aileniz sizi nasıl önemsiyorsa... Hani diyoruz ya annemiz eli öpülesi kadın, o bir keyif, anne olmak bir keyif, baba olmak bir keyif, birilerini düşünmek bir keyif. Çünkü burada ne yapıyorsun sadece kendini düşünüyorsunuz ve ben kendimi çok bencil görüyorum. Ben sadece kendim için yaşadığımı düşününce hayattan da zevk almıyorum, bana güzel gelmiyor. Ben şeyi de sorguluyordum: “Ben bugün uyandım, ama bugün uyanmamın bir amacı yok.” bunu artık sorguluyordum. Anne olduğun zaman, mesela annem diyor ki: “Sen niye öyle söylüyorsun? Ben her gün uyandığım zaman sizi düşünüyorum.” Evet, bizi düşünüyor ama biz sadece kendimizi düşündüğümüz zaman “Zaten mutsuzum” diyorsun, “Zaten yaşamın bir

amacı yok” diyorsun. Bence aile kavramı gerçekten çok önemli.” (G07, K, 18)

Yaşadığı uyum sorunları nedeniyle okula devam etmeyen ve bölümüne de uyum sağlayamayan bir öğrenci bölüm değişikliği ya da sınavlara tekrar hazırlanmayı planlamaktadır.

“Akademik anlamda büyük ihtimalle Kamu Yönetimi bölümüne geçip siyasi alanda devam ederim. Kaymakam olmayı düşünüyorum. Yatay geçiş yapmayı deneyeceğim. Merkezi yerleştirme ile eğer istediğim bölüm olmazsa YGS-LYS çalışıyorum zaten onlara gireceğim. O da olmazsa kökten bırakacağım. 1 sene daha hazırlanacağım.” (G11, E, 18)

Katılımcılar arasında akademik olarak herhangi bir planı ve fikri olmadığını ifade eden öğrenciler de bulunmaktadır.

“Şimdilik pek hedef belirleyemedim henüz. İktisat olduğu için diğer bölümlerde mezun olunca ne olacaksın sorusuna basit bir cevap verilir de, iktisat olunca alanı geniş olduğu için daha öyle bir hedef belirleyemedim, pek bilgim de yok.” (G18, E, 19)

Geleceğe dair planlarında kariyer planlaması ve bölüme dair iş imkânları hakkında bilgilendirmeye ihtiyaç duyduğunu belirten öğrenciler bulunmaktadır.

“Yüksek lisans yapmak istiyorum ama tam olarak içeriği hakkında bilgim yok. O konularda bilgilendirme yapılırsa iyi olur. Ben de kendim biraz araştırıyorum.” (G03, K, 20)

“İhtiyaç duyduğum şeyler var, bilgilendirme olabilir mesela. Yeni geldiğim için pek bir şey bilmiyorum.” (G06, K, 20)

“Evet, öğrencilerin çoğu bilmiyor, hep şu soru var: Nasıl iş bulucam? Kaygı var ve bu kaygının giderilmesi için bilgilendirme şart.” (G24, E, 18)

KYK yurtlarında kariyer yönetimi ve kişisel gelişime dair düzenlenen konferanslara katılan bir katılımcı, bu konferanslardan yararlandığını dile getirmektedir.

“Bilgilendirmeye ihtiyacım oluyor. Arada yurdumuzda yapılan kariyer yönetimi ile ilgili konferanslar oluyor oradan gidermeye çalışıyorum.” (G19, E, 21)

Üniversitenin düzenlediği uyum programına katılmayan bir öğrenci bu konudaki ihtiyacını şu şekilde dile getirmektedir:

“Evet, olsa çok iyi olurdu. Hatta ben Gazi Üniversitesine geldiğimde Gazi’yi bile tam tanımıyordum, en azından bir tanıtım programı olması gerekirdi. Benim mesleğimde de ilerde nelerle karşılaşabilirim, neler var neler yok. Bu tür temel şeyleri anlatsalardı vs. bundan sonra illa ki olurda, girişte olsaydı daha iyi olurdu.” (G15, E, 19)

Yaşadığı uyum sorunları sağlığını ve derslerini etkileyen öğrenci, geçiş koşulları hakkında bilgilendirmeye ihtiyaç duymaktadır.

“Bir şey bilmiyorum, sadece düşünüyorum geçiş yapmayı, o da 2. dönem de alışamazsam, aynı sorunları tekrar yaşarsam. Mecburum artık yani sağlığını etkiliyor, sınavları etkiliyor.” (G26, K, 19)

Öğrencilerin sosyal hayata, barınmaya dair ihtiyaçları, psiko-sosyal, akademik ihtiyaçları, temel hizmetlere dair ihtiyaçları ile geleceğe dair planlarında nelere ihtiyaç duydukları hakkındaki görüş ve değerlendirmelerden bahsedilmesinin ardından bir sonraki bölümde üniversiteye uyum sürecinde gençlerin kişisel, duygusal, sosyal uyumlarını, akademik ve kurumsal uyumlarını etkileyen etmenler ele alınmıştır.

4.3. ÜNİVERSİTEYE UYUM SORUNLARI

1980'lerde Baker ve Sirky üniversiteye uyumu çok yönlü bir kavram olarak ölçen daha kapsamlı, çok boyutlu bir ölçek üzerine çalışmaya başlamıştır. Üniversiteye başarıyla uyum sağlamayı; akademik taleplere cevap verme, üniversitede diğer öğrencilerle, fakülte ve personelle sosyal yönden kaynaşma, kampüs faaliyetlerine katılma, kişinin kendi psikolojik ve fiziksel sağlığını koruması ve üniversiteye bağlı ve adanmış olma olarak tanımlamışlardır. Uyumun karmaşık doğası, üniversiteye uyumun tek boyutlu değil, çok boyutlu bir olgu olduğunu göstermektedir. Sonuç olarak, üniversiteye uyumun farklı boyutlarını tespit etmeye yönelik bazı çabalar sonucunda Baker ve Sirky üniversiteye uyumu dört boyutta ele almıştır: akademik, sosyal, kişisel/duygusal ve hedefe bağlılık/kurumsal bağlanma (aktaran Tuna, 2003, s. 19). Bu çalışmada da Baker ve Sirky'nin çalışması örnek alınarak kişisel ve duygusal uyum, sosyal uyum, üniversiteye akademik uyum ve kurumsal uyum hakkında görüşmeler gerçekleştirilmiştir.

4.3.1. Kişisel ve Duygusal Uyum

Kişisel/duygusal uyum, üniversiteye uyum sırasında öğrencinin psikolojik sıkıntı düzeyine ve bedensel sorunlarına odaklanır. Kişisel/duygusal uyum öğrencilerin sakin, istikrarlı ve güvenli hissetmek, yoğun duyguları kontrol etmek, günlük streslerle başa çıkmak ve daha az bedensel şikâyetlerde bulunmak gibi psikolojik ve fizyolojik sağlıkla

ilgili olumlu hissetmesini gerektirir. Bu boyutun davranışsal neticeleri, üniversite danışmanlık hizmetlerinde tanınmak, daha az baş etme kaynağı, psikolojik açıdan daha az iyi olma, kaygı ve depresyon gibi yüksek düzeyde psikolojik sıkıntı ve kişisel/duygusal uyumla olumsuz bağlantılı olumsuz yaşam olaylarının daha çok tecrübe edilmesi olarak belirlenmektedir (Baker & Siryk, 1999; aktaran Tuna, 2003).

Üniversiteye geçiş gibi önemli yaşam olayları duygusal problemlere yatkınlığın artacağı bir dönemdir (Compas, Wagner, Slavin ve Vanatta, 1986).

Bu doğrultuda öğrencilere “Kişisel ve duygusal açıdan kendini nasıl tanıtırısın? Olumlu ve olumsuz yönlerini nasıl tanımlarsın?”, “Çevrende ihtiyacın olduğunda sana destek olabilecek kişiler var mıdır?/Çevrende senin desteğine ihtiyacı olan kişiler var mıdır?”, “Üniversiteye başladıktan sonra değiştirmen gerektiğini düşündüğün ya da değiştirdiğin alışkanlıkların/kişisel özelliklerin var mıdır?”, “Üniversiteye başladıktan sonra kendinde gördüğün değişiklikler nelerdir?” ve “Kendini yetişkin olarak görüyor musun? Çevrendeki insanlar seni yetişkin olarak görüyor mu?” soruları sorulmuştur.

- **Gerçekçi Kendini Algılama**

Öğrencilere yöneltilen “Kişisel ve duygusal açıdan kendini nasıl tanıtırısın? Olumlu ve olumsuz yönlerini nasıl tanımlarsın?”, “Üniversiteye başladıktan sonra değiştirmen gerektiğini düşündüğün ya da değiştirdiğin alışkanlıkların/kişisel özelliklerin var mıdır?”, “Üniversiteye başladıktan sonra kendinde gördüğün değişiklikler nelerdir?” sorularına verilen cevaplar öğrencinin kendine dair algısını öğrenmeye yöneliktir. Bu 3 soru birlikte değerlendirilmiştir.

Berzonsky ve Kuk (2000; aktaran Tuna, 2003, s. 28) kimlik işleme tarzı ile sosyal uyum arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırmacılar üç kimlik işleme tarzı belirlemiştir: Bilgilendirici, normatif ve dağınık/kaçıncı. Bu araştırmacılar, kişisel problemleri ve kararları kabul edip bunlarla yüzleşmeyen kaçınmacı öğrencilerin genellikle sosyal problemler yaşayabileceğini ve sosyal destek sistemi oluşturma ve sürdürmede zorlanabileceğini ifade etmiştir. Öte yandan, aktif olarak araştıran, değerlendiren ve kendisiyle ilgili bilgileri kullanan bilgi odaklı öğrenciler kişilerarası ilişki kurmada daha olgundur.

Öğrenciler arasında olumsuz özelliklerini rahatlıkla dile getirebilenler olduğu gibi, kesinlikle olumsuz bir özelliği olmadığını düşünenler de bulunmaktadır.

“Biraz alınganım ve emir almayı pek sevmiyorum. İşime ya da bana karışılmasından pek hoşlanmam. Bunlar olumsuz yönlerim. Genelde usluym herkeşle konuştuğumda beni sevecen olarak tanımlıyorlar.” (G02, K, 18)

“Arkadaş canlısı bir insanım ama ilk başta hemen ısınmam. İnsanlar beni ilk olarak soğuk görür ama tanıdıktan sonra alışır severler. Ben de çok fazla arkadaşlık kurmak istemem. Çevre ne kadar geniş olursa sıkıntı olur diye düşünüyorum. Bana göre az olsun öz olsun. Olumsuz yönüm olduğunu düşünmüyorum. (G03, K, 20)

Kendisine dair olumsuz özelliklerini rahatlıkla dile getirirken olumlu yönleri hakkında fikri olmadığını dile getiren öğrencinin kendine dair olumsuz algısı şu sözlerinde rahatlıkla görülebilmektedir:

“Biraz çabuk sinirlenirim, biraz alınganım, bir olaydan kendime bir şeyler çıkartıp alırım, küsebilirim. Arkadaşlarım beni çok etkiler, mesela ben ders çalışırken biri gelip dışarı çıkalım dese etkilenirim. Olumlu yönlerim bilmiyorum yani hep kötü düşündüğüm için biraz.” (G14, E, 19)

Glasser’e göre, bireyin yaşadığı sorunlar temel ihtiyaçlarını tam olarak doyuramamalarından kaynaklanmaktadır. Birey sevgi ve güç ihtiyaçlarını tam olarak doyurduğunda, yaşadığı sorunlar ve bunlara bağlı belirtiler ortadan kaybolmaktadır (Cihangir Çankaya, 2009, s. 693).

Yurda uyum sağlayamadığı için ciddi psikolojik sorunlar yaşayan bir katılımcı karakterinin yurttan kalmaya başlaması ile birlikte değiştiğini, olumsuz yönde özelliklerinin ortaya çıktığını dile getirmektedir. Kendini tanıtırken değişen duygu durumuna göre kendini algılamasının da değiştiği dikkati çekmektedir. Yurt yaşamının mantığına uymadığını ve bu sebeple yurda uyum sağlamak istemediğini dile getirmektedir. Yurttan kalmaya başlamayı evlatlık verilmeye benzetmekte, çevresinde olumsuz düşünen insanların olmasının kendi psikolojisini de etkilendiğini ifade etmektedir.

“Ben olumsuz bir insanım. Bardağın dolu tarafını hiçbir zaman görmüyorum. Mesela ben burada kalıyorum ve çok mutsuzum ve diyorum ki “Niye bana yurt çıktı? Bana çıkmamalıydı, çıkmasaydı daha güzel bir çözüm üretebilirdi ailem, ama şimdi çıktı. “Ucuza kalıyor, kalıyor bir şekilde, kafasını sokuyor” diye bunu sorun etmiyorlar. Diyorum ki “Uyum sağlamak istiyor muyum?” mesela o da var. İstemiyorum. İstemiyorum. Neden istemiyorum? Bana mantıklı gelmiyor yurt yaşamı. Diyeceksin ki

“Sen ne bekliyorsun? Öğrencisin. Benim beklentim, ben anneme de söylüyorum, bizi büyütüyorsunuz el bebek gül bebek, nolursa olsun herkes imkânı doğrultusunda büyütüyor. Veriyorsunuz odayı, veriyorsunuz yatağı, veriyorsunuz bireysel şeyleri, sonra geliyorsunuz 8 kişi ile kalıyorsunuz ve bu 8 kişi size uyar uymaz, kismet. Alışsınız alışmazsınız bilmiyorsunuz. Ve sen annenle bile anlaşılmazken bu kadar insanla gelip aynı odada uyum sağlamaya çalışıyorsun. Bu çok zor bir şey bence ve mantıklı da değil, hiç mantıklı değil hem de. Tamam, sağ olsun devlet bunu karşılıyor ama ben kendimi buraya geldiğimden beri gerçekten annem beni evlatlık olarak vermiş gibi hissediyorum mesela. Bu çok ilginç gelebilir ama öyle hissediyorum... Ve ben baktığım zaman bir odada herkes 1 gününü, günlerini geçirmeye çalışıyor, gün sayıyoruz... Ben buraya geldim, 2-3 aydır doktora gidiyorum, antidepresan alıyorum, sadece geceleri uyuyabilmek ve düşünmemek için. Niye? Çünkü bütün insanlar olumsuz, güzel bir hayat hikâyesi yok, güzel bir gelecek yok, sadece maddi sıkıntılar... Gerçekten ben buranın beni psikolojik olarak olumlu etkilediğini düşünmüyorum. Evet, ben bir bireyim ve ben çevremden etkileniyorum. İşte bu kötü yanı.” (G07, K, 18)

Kendine dair olumsuz düşüncelerini değiştirmeye karar verip bu yönde kararlar alan bir öğrenci kendiyile mücadelesini dile getirmektedir.

“Biraz fazla duygusalım. En küçük şeyde bile gözlerim doluyor. Alışmaya çalışıyorum. Biraz zor oluyor ama farklı insanlar, farklı tipler, farklı huylar. Ama bu seneyi atlatırsam sonrasında çok sıkıntı çekeceğimi düşünmüyorum. Ben biraz fazla sinirliyim. Haksızlık karşısında hiç duramıyorum. Ama buraya gelince ne olduysa “Kendini ifade etmeyi kendin başarabilirsin” dedim. Ama ben sessiz kalıyorum insanların vereceği tepkiden dolayı. Ama inşallah bunu başarabileceğimi düşünüyorum.” (G08, K, 19)

Aileden ayrı yaşamaya alışamayan ve bu sebeple uyum konusunda ciddi psikiyatrik sorunlar yaşayan bir katılımcı kendini tanıtırken olumlu ve olumsuz yönlerinin her ikisinde de ailesine olan bağlılığını dile getirmektedir.

“Aşırı duygusalım, yani hiç olmayacak bir şeye mesela şimdi burada hiç olmayacak bir şeyde ailemi hatırlayıp ağlayabiliyorum. Alakasız bir şeyde bile, en kötü huyum bu. Bir de ben evden daha önce hiç ayrılmadığım için daha fazla zorluk çektim, bir de babam çok fazla üzerimize düşüyordu, şimdi biranda hepsi ortadan kalkınca kendimi boşlukta hissettim. O yüzden sürekli duygulanıyorum, sürekli üzüntülü bir ruh halim var o şekilde hiç güldüğümü hatırlayamıyorum yani burada. Olumlu yönlerim aileme olan bağlılığım aslında, onlardan ayrı kalamam yani. Evlensem de kalamam, öyle.” (G26, K, 19)

Öğrenciler duygusal olmayı karakterlerindeki olumsuz yönleri olarak ifade etmektedir. Özellikle erkek öğrenciler duygusallığı güçsüzlük olarak algılamaktadır.

“Ben biraz duygusal birisiyim açıkçası, aileye çok bağılım, bunu olumsuz tarafım olarak görüyorum. Genellikle kızlar bağılı olur ama ben erkek çocuğu olarak aileye çok bağılım. Bağılı olduğum için de ayrılmak çok zor geliyor. Yani her gittiğimde 3 ay 4 ay geçmesine rağmen ayrılırken zorluk yaşıyorum. Bu bana göre olumsuz bir yan, çünkü bir şekilde sürekli ayrı kalacağız, ileride o yüzden Nevşehir’de çalışmak istiyorum ailemle yaşamak için. Bu şekilde olumsuz olarak değerlendirebilirim.” (G17, E, 18)

“Ben 2 karakterli bir adamım. Bir tarafta A--- bir tarafta Arnavut. Arnavut dediğiniz adam, yanlış yapıldı mı gider onu bulur. Acımaz. Eğer çok sinirlenirse babam bana Arnavut diye seslenir. Hiçbir şekilde hiç bir şeyden taviz vermez. Ne yapacağı belli olmaz aşırı kontrolsüz. A--- aşırı duygusal bir karakter. İçine kapanık, şair ruhlu. Oturur saatlerce ağlar. Sokakta Arnavut’um, kendi başıma kaldığımda A---. Keşke atsam o A---’ı içimden. Sevmiyorum, başıma ne bela gelirse onun yüzünden geliyor. A--- Arnavut’a bir şey söylüyor, Arnavut gidiyor dağıtıyor piyasayı.” (G11, E, 18)

“Olumsuz yanlarım da biraz duygusal bir yanımdır. Aslında hiç hoşlanmıyorum. Böyle zorluk gelince yapamayacağımı düşününce ağlayasım geliyor. Geçen sene YGS’de olsun, bu sene üniversitenin başlangıcında olsun. Böyle şeyleri söyleyebilirim size.” (G13, E, 19)

Olumlu ve olumsuz yönlerinin farkında olmakla birlikte insanlara karşı güven problemi olduğunu belirten öğrenciler dikkati çekmektedir.

“İyi niyetli bir insanım. Hemen her şeye kanıyorum, duygusalım. Temiz kalpli olmam olumsuz bir özelliğim değil ama hemen kanmamam gerekiyor, o kötü yönüm. Evhamlıyım biraz, çarşıya çıkıyoruz sürekli çantama bakıyorum acaba cüzdanım var mı diye. Güven problemim olabilir.” (G01, K, 19)

“İçe kapanığım derken herkese güvenemem, güvenirsem de çok iyi dost olurum. Her zaman gülümserim. Olumsuz özelliğim: bir ortama direkt uyum sağlayamam. Sinirliyim ama yumuşak halim de çok iyidir.” (G06, K, 20)

İnsanlara güven problemi sebebiyle kendini dışarıya karşı açamadığını, insanlara karşı güçlü görünme ihtiyacı duyduğunu belirten bir öğrenci ise kendisini olumsuz yönleriyle algılayıp şöyle tanıtmaktadır:

“Ruh halim sürekli değişir ama dışarıya karşı sert içeride kırılğan biriyim, çünkü çok duygusalım hayale kapılırım. Ama bunu dışarıya belli etmek istemem. Herkese karşı güçlü olduğumu göstermek isterim. Kimsenin benim bir hatamı ve zaafımı bilmesini istemem. Çünkü zaafımı bildiğinde ileride bana karşı kullanabilir. İnsanlara güvenemiyorum. İnsanlara karşı güvenemediğim için de onlara karşı güçlü olmak istiyorum. Başkasına karşı çok yardımseverim, bileyim yardım edeyim, gerekirse kendimi bile feda edebilirim ama kendim açısından başkalarının bana acımasını istemem çünkü o kişiye güvenemem. Dışarıya karşı güçlü ama içeriden de çok kırılğanım. Bu olumlu mu olumsuz mu bilmiyorum, bunu daha yeni yeni tadıyorum. Olumlu yönlerime dışarıdan bir bakış gerekir, kendim bilemem

ama olumsuz; her şeye çok çabuk sinirlenebilirim. Tahammülüm baya vardır ama o son seviyesinde de baya patlarım, bu huyumu hiç sevmiyorum.” (G05, K, 19)

Kendisine yardım edilmesini olumsuz algılayan diğer bir katılımcı ise duygularını şu şekilde dile getirmektedir:

“Ben nasıl biriyim? Çok sakin değilim sinirliyim, yani her şeyde değil ama belli başlı, bana ters gelen şeylerde sinirlenirim. Olumlu yönlerim ise... Her ihtiyacına koşmaya çalışırım birinin. Başkasının da bana yardım etmesini istemem açıkçası. Yardım talebim olmaz, yani zor durumda kalmış olabilirim o zaman ayrı mesele ama biri bana gerek duymadan ille yardım etmesi kötü eder beni. Çünkü ona borçlu gibi hissederim kendimi.” (G10, E, 19)

Gökdağ (2004; aktaran Özer, 2011, s. 39) uyumu, “bir kişinin inanç ve davranışlarının grup standartlarına göre değişme eğilimi göstermesi” olarak ifade etmekte ve “grup normlarına uymanın bazen toplumsal uyumu gerçekleştirmek ve toplum içinde kabul görmek için ödenen bir bedel” olduğunu ifade etmektedir.

Gökdağ’ın da belirttiği gibi, üniversiteye başladıktan sonra birçok öğrenci kendini sorgulamaya, çevresindeki kişilerle kıyaslamaya başlamaktadır. Bazı kişisel özellikler ve alışkanlıklar üniversiteye ve değişimlere uyum sağlamayı zorlaştırmakta, bazılarıysa aksine kolaylaştırmaktadır.

Üniversiteye başlamak, aileden ayrılıp kendi sorumluluklarının farkına varmak, yurt yaşamı ile birlikte toplu yaşama kurallarına alışmaya çalışmak vb. birçok değişimi aynı anda yaşayan öğrenciler; karakterlerini sorguladıkları, kendilerine dair olumlu ya da olumsuz bir algıyı oluşturmaya başladıkları bir dönemdedirler. Öğrencilerden bir kısmı kendilerine dair gerçekçi bir algı oluşturmuşken bir kısmı henüz bu süreci tamamlayamamıştır.

Kendini sorgulayıp olumsuz gördüğü özelliklerini keşfeden öğrenciler insanlarla iletişimlerini geliştirip daha sosyal olmayı ve bu şekilde özgüvenlerini artırmayı, daha sabırlı olmayı hedeflemektedir.

“İnsanlarla daha fazla iletişime geçebilirim, içime kapanmak yerine insanlarla konuşabilirim.” (G22, E, 19)

“Biraz daha sabretmem gerekiyor gibi. Aile özleminin gerektirdiği bir hüznün oluyor insanlara alınganlık falan onun sabrı birazcık da.” (G30, E, 17)

“Diksiyon dersi almayı düşünüyorum. İçeride kapanıklığım ve uyum sağlamadaki problemimi aşmak istiyorum.” (G06, K, 20)

“Biraz daha aktif olmayı düşünmüştüm şuan onu pek beceremiyorum ama yapmaya çalışıyorum. Çünkü ben liseyi çok pasif geçirdim, ot gibi derler ya öyle geçti, ders çalışarak hoca dinleyerek gel git yani, burada öyle olmamasını umuyorum.” (G29, K, 17)

Üniversiteye başladıktan sonraki değişikliklere uyum sağlama konusunda kendisini zorlayan ve karakterinde gördüğü olumsuz yönleri fark edip değiştirmeye çalışan öğrenciler bu değişiklik sürecini şu şekilde dile getirmektedir:

“Mizacım, çünkü Sivas’tayken benim mizacım biraz daha sertti. İster istemez yapı bakımına getirirsin ya sen onu, ister istemez sert konuşuyordum karşımdakiyle, buraya geldiğimde dediler ki naif ol biraz, hala onun çabasıdayım. Özellikle değiştirmeye çalışıyorum çünkü ileride de lazım olacak bana.” (G31, K, 19)

“Orada her eksiğimde ailem, ablam yardım ediyordu. Ama burada öyle değil. Kendi ayaklarım üstünde durmayı öğrenmeye çalışıyorum. Sorunum olduğunda tek başıma halletmeye çalışıyorum, bu benim için iyi bir başlangıç oldu. Kendime özgüvenim geldi.” (G03, K, 20)

“Alkolü azalttım. Burada 8 kişi ile aynı oda da yaşıyorum. Kimseye alkol kokusu koklatmaya hakkım yok. Kavgayı dövüşü aşırı azalttım. Olumlu yönde değişimler oldu.” (G11, E, 18)

“Biraz daha büyüdüğümü hissettim yani, sorumlulukları almaya başlayınca, yalnız olduğumu yani bireysel olduğumu gördüm. Yani başkası şuan yok, bir şey olsa illa kendim halletmem lazım. O işi mesela ben halletmem lazım. O konu da biraz büyüdüğümü hissediyorum.” (G10, E, 19)

“Mesela diyordum ki ben bir şeyleri yalnız yapamam, yalnız bir yere gidemem sorup bulmam. Ama şimdi yapabiliyorum. Mesela ilk geldiğimde akşam dışarı çıkmaya korkuyordum ama şimdi arkadaşlarla bir yerde oturduktan sonra tek başıma gelebiliyorum.” (G27, K, 18)

Bazı öğrencilerin hayatlarındaki değişiklik sürecine ekonomik sebepler de etkili olabilmektedir.

“Sigara kullanıyordum bıraktım. Hem ekonomik hem de sağlık açısından. Mersin’deyken fazla içmiyordum. Normalde 1 paket sigara bana 1,5 hafta falan gidiyordu. Burada işte özlem de duyunca 1 paket aldığım sigara sabah, ikindin anca demeye başladı. Çok fazla içmeye başladım. Boğazımı etkilemeye başladı, aynı zamanda cebimi de etkilediği için bıraktım.” (G19, E, 21)

“Bir kere kendimizle baş başa kalıyoruz. Tamamen bizim hayatımız bizim ellerimizde, bizim avuçlarımızın içinde. Kendi başımızın çaresine bakmak zorundayız, her halükarda. Kendi hayatımızı kendimiz idame ettiriyoruz. Kendi ihtiyaçlarımızı ölçüyoruz, tartıyoruz. Ulaşım şu kadar, yemeğe şu

kadar verdim bunları zaten ölçüyoruz. Kendi bütçemizin hesabını yapıyoruz. Hayatı öğrenme açısından üniversite, yurt hayatı çok şey katıyor.” (G17, E, 18)

“Paramı daha idareli kullanmayı öğretti. Yemek seçmemeyi öğretti. Ailemin, yemeklerin, her şeyin kıymetini daha iyi anladım şuan.” (G12, E, 18)

Caplan’a göre uyum sürecinin ölçütlerinden sonuncusu ise dinamik dengelemedir. Birey davranışlarını içsel güçler ile çevrenin dışsal güçleri arasında dengelemek durumundadır. Bu güçler devamlı değişmektedir. Birey katı alışkanlık ve tutumlara sahip bir bireyse, çevre şartları değişse de birey bu şartlara uyum sağlamak için gerekli esnekliğe sahip olamayacaktır (Türkel, 2010, s. 6).

Üniversiteye başladığından bu yana kişiliğinde herhangi bir değişiklik olmadığını ve olması yönünde bir ihtiyaç da duymadığını belirten öğrenciler ise değişime kapalı bir durum sergilemektedir.

“Değiştirdiğim kişisel özelliğim yok. Çünkü kişiliğim fazla değişmiyor benim. Neysem oyum yani. Hiçbir sorun yaratmıyor bence. Böyle mutluyum.” (G03, K, 20)

“Hiç değişmedi valla direkt evden geldiğim gibi. Aynı şekilde devam ediyor.” (G18, E, 19)

Tomanbay (1999, s. 284), Sosyal Çalışma Sözlüğünde uyumu; “Bireyin, çevresiyle, içinde yaşadığı toplulukla/toplumla arasındaki çatışma, sürtüşme ve kavgaların olumlu iç ve dış tepkilerle dengeye dönüşebilme yetisidir” şeklinde tanımlamaktadır.

Chickering (1969) Duyguları Kontrol Etme vektöründe, öğrencilerin korkuları ile başa çıkmayı ve diğer ilişkileri etkilemeden duygusal yaraları iyileştirmek için uygun kanalları öğrendikleri zaman gelişme kaydedileceğini; bir miktar sıkıntı ve gerilimin normal olduğunu, biraz kaygının performansa katkı sağladığını ve dürtü hazzının bazı zamanlar bastırılması gerektiğini kabul etmenin zor olabileceğini ifade etmektedir.

Yurt yaşamına uyum konusunda sorun yaşayan öğrenciler arasında karakterine dair olumsuz değişim yaşadığını belirten öğrenciler bulunmaktadır.

“Evet, yurt hayatı. 7 kişiyle aynı odayı paylaşmak zorundasın. İşte dediğim gibi ben temizlikten asla ödün vermezdim... Ama insanlar benim ortak kullanım alanımı pis bırakıyor. Ama ben onun üstünü kapatıyorum. Yani söyleyemiyorum. Mesela çok konuşan bir insandım. Tepkimi dile getiren bir insandım. Artık hiç öyle biri değilim yani tepkilerimi dile getiremiyorum. “Bu benimdi” diyemiyorum. Niye bunu böyle yapıyorsun?” diye kimseye

soramıyorum. Alacağım tepkilerden ya da işte göreceğim şeylerden korkuyorum açıkçası.” (G08, K, 19)

“Çok fazla duygusallaştım, çok fazla hassaslaştım bir de çok içimde yaşıyorum, alınıyorum. Eskiden bir şeyin üzerine giderdim doğru olduğunu düşündüğüm, şimdi kaçıyorum. Bana zarar veriyor kaçayım, zaten her şeye üzüliyorum moduna girdim. Eskiden doğru bildiğim şeye devam ederdim şimdi değiştim.” (G07, K, 18)

“Daha içe kapanık oldum, önceden böyle değildim, arkadaşlarımla 4 senedir birlikte olduğum için rahattım. Bir de ben her zaman gülen bir insandım, bir tek onda bir değişiklik oldu, onda da kökten bir değişiklik oldu. Her zaman gülerdim, herkes beni zaten yıllıkta falan da “çok gülen” diye yazdılar. Sadece bunda biranda bir değişim oldu, onun haricinde bir değişiklik yok.” (G26, K, 19)

• Duygusal Olgunluk

Caplan’a göre uyum sürecinin ölçütlerinden bir tanesi de duygusal olgunluktur. Bu ölçüte göre eğer bir birey duygularını düzenleyebiliyorsa uyum sorunu yaşamaz. Duygusal açıdan gerekli olgunluğa erişmiş bir birey, çevresindeki diğer insanlara ihtiyaç duyar. Başkalarına şefkat duyar ve kendisi de başkalarının şefkat duygularına ihtiyaç duyar. Birey duygusal stres ile kolayca sarsılmayan bir iç güvenliğe sahiptir. Duygusal olgunluğa sahip olan bir birey, toplum tarafından kabul görmüş duygusal ifade ve tepkilere sahiptir (Türkel, 2010, s. 6).

Çevresinde ihtiyaç duyduğunda kendisine destek olabilecek kişiler olduğunu belirten katılımcılar çoğunlukla, destek olabilecek kişi olarak arkadaşlarını belirtmektedir. Aile özlemi, evden ilk ayrılış, sınav stresi vb. konularda yaşanan sıkıntıların benzer olması gençlerin birbirlerini anlayabilme ve birbirlerine destek olma düzeyini artırmaktadır. Arkadaşlar, yaşanan uyum sorunlarının atlatılmasında önemli bir faktör olarak görülmektedir.

“Ailem her zaman yanımda zaten, destek oluyorlar. Ama burada tanıdık bir akrabam yok hiç. Sadece buradaki arkadaşlar var. Onlar bana destek oluyor, ben onlara destek oluyorum. Çünkü burada herkes ailesinden uzakta. Herkes alışmaya çalışıyor. Birbirimizi idare ediyoruz. İlkokuldan bir arkadaşım var. Onunla dertleşiyoruz. Sıkıntılarımızı her şeyimizi birbirimize anlatıyoruz.” (G03, K, 20)

“Sınıf arkadaşlarımla çok samimi bir ortamım var, yani birçok şeyi birbirimizle paylaşıyoruz, güven ortamı da oluştu, birbirimize bazı konularda destek oluyoruz. Kimi maddi açılardan kimi işte özlemidir hasrettir. “Ya bırak artık bu işleri artık, kocaman adamsın” birbirimizi teselli ettiğimiz zamanlar oluyor. Bu yüzden sıkıntı çekmiyorum. Yakın

arkadaşım var, o da biraz benim gibi, birbirimizi teselli ediyoruz yani.”
(G17, E, 18)

“Evet, var: Arkadaşlarım. Benim desteğime ihtiyacı olan arkadaşlarım da var. Sınav zamanı bunalar oluyordu nasıl yaparım diye, onlara destek oluyordum.” (G04, K, 18)

“Evet, burada yaklaşık 2-3 aydır arkadaşlarımla beraberim, bir sıkıntım olduğunda yardıma koşan hemen 2-3 tane arkadaşım var yani. Bu 2-3 arkadaşım da benim desteğime ihtiyaç duyuyorlar, ben de yardımcı oluyorum tabi.” (G19, E, 21)

Arkadaş edinmek istediğini dile getiren fakat bu konuda sıkıntılar yaşayan bir katılımcı, dertlerini güvenerek anlatabileceği bir arkadaşının olmamasının eksikliğini dile getirmektedir.

“Dert anlatmak... bir rahatsızlığım olur bir peçete isterim bir şey isterim o, dert anlatmam yok. Normalde bir sıkıntım olsun “Ya böyle oldu şöyle oldu” derim ama... Çok laflar çevrilerek gittiği için, böyle bir karar aldım. Burada uzaktan akrabalarım falan var, belki gidersem şuna ihtiyacım var derim ama sonuçta bir arkadaş değil.” (G07, K, 18)

Başkalarının sıkıntılarını dinleme ve ihtiyaç duymaları anında kendisine başvurmaları konusunda kendini değerli ve yeterli hissetmeyen katılımcılar ise, düşüncelerini şu şekilde dile getirmektedir:

“... Benim desteğime ihtiyacı olan yoktur, yok. Ben kimim ki.” (G09, E, 18)

“Benim desteğime aile çevresi ve arkadaş çevresi özellikle birisi benim desteğime ihtiyaç duyacak zannetmiyorum.” (G15, E, 19)

Arkadaşlarının her türlü ihtiyacında yanlarında olacağını ifade eden bir katılımcı, kendisini dışarıya karşı olduğu gibi göstermemesi, başkalarına karşı güçlü görünme isteği yüzünden, kendisinin yardıma ihtiyacı olabileceğine kimsenin inanmayacağını ve bu durumu değiştirmek için uğraştığını belirtmektedir.

“Var. Arkadaşlarım. Hayri, Selçuk.. desteğime ihtiyaç duyan insanlar var. Dara düşene sürekli el uzatırım ben. Bana uzatmazlar ama o ayrı konu. Çünkü kimse benim dara düşeceğime inanmaz. Kendimi böyle katlettim işte. “Ben dara düşmem, bana bir şey olmaz” diye diye. Şimdi yavaş yavaş ondan kurtulmaya çalışıyorum.” (G11, E, 18)

Ailesinden ve arkadaşlarından ayrı yaşamaya, yurt yaşamına ve yeni arkadaşlarına uyum sağlayamayan bir katılımcı, oda arkadaşlarının yaşadığı zorluklar konusunda kendisine destek olmalarını kabullenmemekte ve bu yardımı eski arkadaşlarına ihanet olarak algılamaktadır.

“Yani odadakiler destek oluyorlar, ben faydalanamam da onlar oluyorlar yani. Ben fazla yaklaştıramıyorum kendime, neden bilmiyorum ama. Ben bir mesafe oluşturun. Ben eski arkadaşlarımın yerine onların geçmesini istemiyorum, onlarla arama bir mesafe koydum o mesafeyi aşamıyorum. Konuşuyorum tamam ama böyle içli dışlı falan değil, her zaman bir mesafe var. Arkadaşlarım, kardeşim benim desteğime ihtiyaç duyuyor. Kardeşim var, bir ben ağlıyorum bir o ağlıyor, zaten bir tek ikimiz ağlıyoruz, çok küçük olduğu için, ilk defa ayrılıyorz onunla da. O yüzden çok üzülüyor. O yüzden onun benim desteğime ihtiyacı var.” (G26, K, 19)

• Yetişkin Olmak

Öğrencilere “Kendini yetişkin olarak görüyor musun? Çevrendeki insanlar seni yetişkin olarak görüyor mu?” sorusu sorulmuştur. Katılımcıların % 68,75’i kendini yetişkin olarak gördüğünü, % 31,25’i ise kendini yetişkin olarak görmediğini ifade etmektedir.

Üniversiteli gençler ergenlikten yetişkinliğe geçiş dönemindedir. Bu dönem kendi içinde bazı sorunları barındırmaktadır. Genç, kendi kimliğini bulma, toplumsal ve evrensel değerlerini benimseyip kabullenme, toplumun değer yargılarına uyum sağlama ve sosyal olgunluğa erişmek durumundadır (Özgüven, 1992, s. 5-6).

Chickering’in Kimlik Gelişimi vektörüne göre, sağlam bir benlik bilinci oluşabilmesi için kişinin değer verdiği başka kişilerden alınan geri bildirim önemlidir. Üniversitenin ilk yılında kişiliğindeki gelişim ve değişimi gözlemleyen genç; ailesinden, arkadaşlarından ve çevresinden bu değişimle ilgili aldığı geri bildirimlere önem vermektedir.

Katılımcıların yetişkin olmaya dair ifadelerinde kendi sorumluluğunu alabilmek, olgun davranmak, kendi bütçesini ayarlayabilmek gibi vurgular ön plana çıkmaktadır.

“Ailemi falan özliyorum. Çocuk gibi ağlıyorum. Yani onda bir sıkıntı olacağını düşünmüyorum. Ama yetişkin olarak görüyorum. Çünkü artık yeni bir seneye gireceğiz. Ben 20 yaşına gireceğim. Artık yani yetişkin olarak görüyorum. Olgunlaştım bir kere ben çok asi bir insandım. Hani artık aile özlemimi denir, annemin babamın kıymetini bilemedim mi denir. Yani daha olgunum. Sorunlara daha olgun bir şekilde cevap verebiliyorum. O yüzden hani yetişkin olduğumu düşünüyorum. Yok, annem bana sen hala çocuksun diyor. Yetişkin bir bireyim. Sonuçta genç bir kıyım.” (G08, K, 19)

“Evet, çünkü burada tek başınayım. İhtiyaçlarımı kendim karşılıyorum. Ailem belirli para gönderiyor onu idare etmeye çalışıyorum. Ne yaparsam kendi başıma yapıyorum, destek almıyorum. Çevremdekiler de yetişkin olarak görüyorlar.” (G01, K, 19)

“Evet görüyorum. Fikirlerimin olgunlaştığını düşünüyorum. Artık çocuk değilim. Bilinçli düşünmeye çalışıyorum. Bir konuda hemen karar vermiyorum, iki kere düşünüyorum. Olumlu ve olumsuz yanlarını da düşünüyorum. Evet, onlarda yetişkin olarak görüyorlar. Bir konuda benimde görüşümü alıyorlar, kendi başlarına karar vermiyorlar.” (G03, K, 20)

Sosyal hayatta bir mevkii elde etmek, statü sahibi olmak, başarı elde edip takdir edilmek ve saygı görmek insanların önem verdiği ihtiyaçlardır. Bu kategorideki ihtiyaçları Maslow saygı görme ihtiyaçları olarak adlandırmış ve iki yönde ele almıştır. İlki; bireyin davranışlarının başkaları tarafından değer görüp takdir edilmesi, ikincisi ise bireyin kendisini takdir edip kendisine saygı duymasıdır. İlk aşamada başkaları tarafından gösterilen saygı ve takdir bireyin özgüvenini artırırken, ikincisinde bireyin kendine duyduğu saygı artmakta ve işinde uzmanlaşması sağlanmaktadır. Bu kategorideki ihtiyaçların giderilmesi durumunda birey mükemmelliğe doğru geçiş yapma imkanı bulur (Ertürk ve Kıyak, 2011, s. 127)

Kendisini yetişkin olarak görmediğini ifade eden öğrenciler, kendilerini olgun davranabilmek, kendi sorumluluğunu alabilmek, kendi kararlarını verebilmek vb. konularda yeterli görmemektedir.

“Ben kendimi hiç yetişkin olarak görmüyordum, ben buraya baya bir geç geldim üniversiteye aslında 17 yaşında falan başlayanlar var ben 20 yaşında başladım ve ben ilk sene kazansaydım hiç kendimi yetişkin gibi görmüyordum yeterli görmüyordum... Yaşım büyüdü aslında 20 yaşındayım, bazen ben bile inanamıyorum 20 yaşında olduğuma, yaşıma yansıttığımı düşünmüyorum o kadar olgun olduğumu düşünmüyorum. Bence çevremdekiler görmüyorlardı, çünkü bir korku vardı, benden yana da onlardan yana da, bu kız yapabilecek mi diye. Ben Bayburt'tayken hiç yetişkin gibi değildim zaten, onlardaki korkuyu da hissettiğim için beni yetişkin olarak gördüklerini düşünmüyorum ve birçok kez duydum “sen şimdi üniversiteye mi gideceksin? Ben seni hiç öyle görmüyorum” diye birçok kişiden duydum. Şuan şeyi çok merak ediyorum, geri gittiğim zaman nasıl tepki alacağımı çok merak ediyorum...” (G28, K, 20)

“Yetişkin olmadığımı düşünüyorum. Yetişkin olmak duygusal anlamda daha olgun, ciddi davranmak diye düşünüyorum. Çevremdekiler de yetişkin olarak görmüyorlar, ciddi değilim her şeye gülüyorum.” (G02, K, 18)

“Hayır, tamamıyla çocuklaştım. Ailem benim bu kadar güçsüz olduğumu düşünmüyorlardı. Onlar da fark ettiler bu süreci.” (G07, K, 18)

“Yok, daha yetişkin olarak görmüyorum kendimi. Çabuk karar veremiyorum illa birilerine danışmam gerekiyor basit konularda bile. Mesela bir şey alırken tek başıma daha alamadım. Bir düşüncemi falan daha net şekilde

ifade edemiyorum kendimi. Birilerine falan yardımcı olma şeyim çok az, yapabileceğim çok az şeyim var. O konularda kendimi yetişkin görmüyorum. Çevremde gören var tabi ama fazla sezemiyorum o şeyi.” (G14, E, 19)

Yurtta kalmaya uyum sağlayamayıp sürekli ağladığını ve bunun tüm hayatını etkilediğini belirten katılımcı, sürekli ağlıyor olmasını ve arkadaşlarının yurt yaşamına kolaylıkla alışmış olup kendisinin zorluk çekiyor olmasını çocukluk olarak tanımlamaktadır. Yetişkin olmayı, kendi ayakları üzerinde durabilmek olarak tanımlamakta ve kendini ailesinden ayrıldıktan sonra bu konuda yeterli görmemektedir.

“Göremiyorum, büyüyemiyorum ben. O kadar insan alışmışken benim alışmamam bana çocukluk gibi geliyor aslında. Çünkü herkes alıştı. Bir de ben lisedeki arkadaşlarımdan 1 yaş büyük oluyorum 1 yıl dondurduğum için, onlar bile alışmışken benim hala ağlamam yani çocukluk bence resmen. Yetişkin bence; kendi ayaklarının üstünde durabilmek ve ben bunu yapamıyorum, yapamadığımı da biliyorum. Hep ailen var hep onlara güvenerek ilerliyorsun, bu yaşa kadar hiçbir sıkıntı çekmedim, hep babam yanımda olduğu için, hiç böyle bir sorun yaşamadığım için biranda o gidince bir tuhaf oldum yani. Çevremdekiler görünüş olarak yetişkin görüyor olabilirler ama içimin çocuk olduğunu biliyorlardır artık yani. Çünkü büyüyemiyorum.” (G26, K, 19)

Birleşmiş Milletler Örgütü ergenlik döneminin 12-25 yaş aralığındaki dönemi kapsadığını kabul etmektedir. Katılımcılardan bazıları da ergenliğin son yıllarında olmaları ve kişiliklerinin şekilleniyor olması sebebiyle kendilerini bazen yetişkin bazense çocuksu bulduklarını ve çevresi tarafından bir yetişkin olarak görülüp saygı duyularak görüşlerinin alınmadığını ifade etmektedir.

“Bazı durumlarda olaylarda kendimi yetişkin, olgun olarak görüyorum kendimi bazen de çocuksu davrandığımı düşünüyorum. Bazen bir olay oluyor çok çocukça aptalca hareketler yapıyorum. Bazen de gerçekten hiç beklemediğim bir anda olgunluk gösterebiliyorum. Ben daha kendimi ergenliğin ilk yılları gibi hissetmeye başladım çünkü ben o yılları yaşamadığımı düşünüyorum şimdi ilk yaşamış gibi hissediyorum. Çevremdeki insanlar beni ailem dışında çok yetişkin olarak gördüklerine pek inanmıyorum. Bana biraz da çocuksu davrandıklarını düşünüyorum. Yani beni çok ciddiye almıyorlar bence. Bir durum oluyor benim çok görüşlerimi almıyorlar. Öyle şeyler yapıyorlar açık söylemek gerekirse.” (G13, E, 19)

Jossellyn (1971; aktaran Sağınç, 2011, s. 9)’a göre bir önceki gelişimsel dönemin gereklilikleri tamamlanmadıysa duygusal stresin artması ve uyum problemlerinin ortaya çıkması kaçınılmaz, bununla birlikte bir önceki gelişimsel dönemin baskılanması bu dönemin çözülmesi için son bir fırsat olabilir ve birey önceki ilişkilerini

değerlendirmek, yenilemek için adım atabilir. Genç yetişkinlerin bu geçiş dönemleri ile başa çıkmak için hem içsel (bireysel kişilik özellikleri) kaynaklara hem de dışsal (aile desteği) kaynaklara başvurmaları gerekir.

“Tam değil, ortasında gibiyim. Mesela bazı çocukça özelliklerim var şuanda aklıma fazla gelmiyor da. Ne tam çocuğum ne tam yetişkinim arasındayım. Etrafımdakiler de gibi gibi hemen hemen .” (G23, E, 20)

“Yani görmem gerektiğini düşünüyorum ama bazen de çocuk olarak da görüyorum gerçekten çevremdekileri bilmiyorum sormadım ama görüyorlardır herhalde.” (G27, K, 18)

Üniversiteyi kazanıp farklı bir şehre gelmek, kendi ayaklarının üzerinde durmaya çalışmak katılımcılar için yetişkin olmaya atılan ilk adımlar olarak değerlendirilmektedir.

“Yani, çok değil ama. Yetişkin olmak; sorumluluk sahibi, boş konuşmayan... Çevrem ailem desek görüyordur yani illa ki, çünkü kazandım üniversiteyi geldim buraya, herkes yapamaz bence bunu mesela, 1 sene daha uğraşıp İstanbul’da kalmaya da çalışabilirdim ama onu göze aldım geldim buraya.” (G20, E, 18)

“Yani, görüyorum o kadar şey olmasa da. Yani maddiyat konu olunca, o konuda kendimi şey görüyorum ayı yetiştirmeye çalışıyorum sorumluluk alıyorum. Çevremdekiler de tabi üniversiteli olduğumuz için yetişkin olarak görüyorlar ailem de görüyor.” (G24, E, 18)

4.3.2. Sosyal Uyum

Üniversitenin ilk yılında, öğrenciler genelde üniversitenin sosyal dünyasında zorlayıcı yeni durumlarla karşı karşıya kalmaktadır. Öğrencilerden bazıları ilk kez ailelerinden uzaktır; yetiştiklerinden çok farklı bir sosyal ortama girmektedir. Birinci sınıftaki öğrenciler, yeni arkadaşlıklar kurma ve yeni deneyimler edinme imkânına sahiptir. Öte yandan, bu öğrenciler geçmiş sosyal bağlarından ayrılmışlardır. Bu, öğrenciler için çok stresli ve zor bir durumdur. Birinci sınıftaki öğrenciler aile üyeleriyle ilişkilerini sürdürmelerine rağmen kendilerinden akranları ve fakülte ile de yakın bağ kurmaları beklenmektedir. Üniversiteye sağlıklı şekilde sosyal uyum sağlamak akranlar, fakülte ve personel ile etkileşim ve ilişki kurmayı gerektirmektedir. Hepsi birden düşünüldüğünde, sosyal uyum, öğrencinin sosyal faaliyetlerdeki başarısı, kampüsteki diğer kişilerle ilişkisi, sosyal yer değiştirme ve evden ve diğer önemli şeylerden uzak kalma ile baş

edebilme becerisi ve üniversite ortamının sosyal yanlarından tatmin olarak tanımlanabilir (Baker & Siryk, 1999; aktaran Tuna, 2003).

Bu çerçevede öğrencilerin sosyal uyumlarını değerlendirebilmek amacıyla katılımcılara “Yaşadığın şehri değiştirmek konusunda zorluk yaşadın mı?”, “Ailenden ayrı yaşama sürecine alışabildin mi?”, “Ev ortamından yurda geçiş sürecinde hayatında neler değişti?”, “Maddi konularda ve bütçeni ayarlama konusunda nasıl bir değişim yaşadın?”, “Yaşadığın bu değişikliklere uyum sürecinde arkadaşlarının önemi nedir?”, “Sosyal çevrendeki kişilerle ilişkilerin nasıldır?” ve “Üniversite ve yurttan düzenlenen sosyal ve kültürel aktivitelere katılıyor musun?” soruları sorulmuştur.

• Şehir Değiştirmek

Araştırmaya katılan öğrencilerden % 62,5'i yaşadığı şehri değiştirmek konusunda zorlandığını belirtmiştir. Öğrenciler genellikle küçük bir yerden bilmedikleri büyük bir şehre gelmiş olmaları sebebiyle trafik, ulaşım, kalabalık, gürültü, farklı kültürden insanlar, şehrin pahalılığı ve iklim farkından kaynaklı zorluklar yaşadıklarını dile getirmektedir. % 37,5'i ise herhangi bir zorluk yaşamadıklarını ifade etmiştir. Bu sürecin kolay geçmesinde daha önce şehre gelmiş olmaları, şehirde yakın akrabalarının bulunması, daha önce memleketlerinden ayrılmış olmaları gibi sebepler etkili olmuştur.

“İlk başta çok zorlandım. Yıllardır küçük şehirde yaşıyordum ve ailemin yanından hiç ayrılmamıştım. Sonra büyük şehre gelince zorlandım, çok yoruyor insanı. Ben hayatımda hiç metroya binmemiştim ama burada 1 günde 5-6 kere metroya bindim. İlk geldiğim zaman baya kötü olmuştum ama zamanla alıştım.” (G12, E, 18)

“Yaşadığım şehri değiştirmek zor oldu cidden, çünkü en basiti ulaşım... Araçlara uyum sağlamak zor geldi. Bir de mesela çok gürültü var ezan sesi duyulmuyor, çok üzüliyorum, hiç ezanı duyamıyorum.” (G28, K, 20)

“Ankara'ya gelince gerçekten çok farklı olduğunu anladım. Çünkü Ankara'da çok farklı Türkiye'nin her yerinden gelen insan var, görüşü, dini, mezhebi ayrı falan. Yani biraz alışmaya çalışıyorum. İnsanlara alışmaya çalışıyorum, hayatına alışmaya çalışıyorum. Sonuçta ben köyden geldim biranda büyük şehir. Hayatında alışveriş merkezi görmemiş insanken burada her yerde var yani. Bunları düşünebilirim.” (G13, E, 19)

Bilge (1997), bireyin yaşadığı yerleşim yerlerinin büyüklüğü ve küçüklüğüne göre de uyum düzeyinin değiştiğini belirtmiştir.

“Şehir değişikliğinde ilk başta çok zorlanmıştım. Ağlıyordum ilk zamanlar. Ben neden geldim, neden buradayım diye... Bu süreç yaklaşık 1-2 ay sürdü.”

Burada kaldığım sürece bir şey yok ama eve gidip gelince daha çok özliyorum.” (G03, K, 20)

“Mersin daha ekonomik bir şehir, maddi açıdan. Bir de şöyle bir gerçek var, bir kasaba bile olsa orada büyüdüğünüz için memleket duygusu çok başka gelir.” (G07, K, 18)

Öğrencilerin şehir değişikliği konusunda sorun yaşaması ve Ankara’ya uyum sağlamalarını zorlaştıran bir diğer etken de iklim koşulları şehrin mimari yapısıdır.

“Evet, işte Mersin’den buraya gelmek, hem iklim konusunda hem de işte aile özlemi konusunda sıkıntı. Şehir açısından da çok özledim memleketimi seviyorum.” (G19, E, 21)

“Evet. Çevremde, bir de orası daha ferah bir yer daha yeşillik bir yer. Burası her yer bina, ağaç çok az. İnsanın içi bayılıyor yani. O yüzden onda da baya uyumda sıkıntı çektim. Bir de benim oturduğum yer tamamen yeşillik bir yerd, o yüzden burada hapisanede gibi hissediyorum, yataklar falan da ranza ya, ne zaman bitecek 4 sene kaldı falan...” (G26, K, 19)

• Aileden Ayrı Yaşama Süreci

Rice, Cole ve Lapsley (1990; aktaran Tuna, 2003) ergenlikte ayrılma-bireyleşme, aile dayanışması ve üniversiteye uyum arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Ebeveynlerden bağımsız olmanın üniversiteye başarıyla uyum sağlamayla bağlantılı olmadığını bulmuşlardır. Ancak ayrılmaya verilen duygusal karşılık, üniversiteye uyum ile son derece bağlantılıdır. Ayrılmayla ilgili olumlu duygular belirten öğrenciler, üniversite hayatına da iyi uyum sağladıklarını belirtmişlerdir. Araştırmacılar, bu ikinci bulgunun, ayrılmayla ilgili olumsuz, kızgın veya gücenmiş duygulara sahip öğrencilerin aynı zamanda üniversiteye uyum yönetiminde daha çok zorlanan öğrenciler olduğu anlamına geldiğini ifade etmiştir.

Katılımcılardan % 62,5’i ailesinden ayrı yaşamak konusunda zorluk yaşadığını belirtmiştir. Öğrenciler bu süreçte en çok aile bireylerini ve aile ortamına duyulan özlem, aileden ayrı bir birey olarak kendi sorumluluğunu almak, kendilerine ait bir bütçe yapmak gibi konularda zorlanmıştır.

“Aileden ayrılmak zor, özlem çok fazla. İhtiyaç olduğunda direkt aileye koşuyorduk ama burada artık kendim halletmem gerektiğinin farkındayım.” (G04, K, 18)

“Alışmaya çalışıyoruz diyelim. Alışamadığım konular, yani mesela akşam otururken işim bitiyor artık, ya diyorum şimdi evde olsaydım dediğim

zamanlar oluyor. Şimdi evde otururduk ailecek sohbet muhabbet, akşam aile ortamı. Sıcak aile ortamı özleniyor.” (G17, E, 18)

“Hayır, alışamadım, evin bir düzeni vardı, o düzeni göremiyorum annemi babamı kardeşimi falan göremiyorum.” (G30, K, 17)

Ailesi Zonguldak'ta ikamet eden bir katılımcı aileden ayrı yaşama sürecine alışamaması ve psikiyatrin da önerisi ile her hafta ailesinin yanına gidip gelmektedir. İçinde bulunduğu eğitim yılında gidip gelerek devam edeceğini eğer alışamazsa ikinci dönemde geçiş yapmayı düşündüğünü ifade etmiştir.

“Her hafta gidiyorum, bu seferki uzun olduğu için zorlandım.” (G26, K, 19)

Ailesini çok özlediğini ve aileden ayrılmak konusunda zorlandığını ifade eden öğrenciler çoğunlukta olmakla birlikte bu konuda ciddi zorluklar yaşayan öğrenciler yaşadıkları sıkıntıları şu şekilde anlatmaktadır:

“...Sonra bu yurda geldim uyuyamıyorum, yemek yiyemiyorum çok kötüydüm gerçekten ya. Sonra sürekli ağlıyorum ve sürekli annemi arıyorum teyzemi arıyorum mesela ağlayarak. Gece falan uyanıyordum annemi arıyordum saati falan hiç önemsemeyip hani korkacak mı falan diye. Çok korkutmuşum. Sonra yavaş yavaş geçmeye başladı, bir de çok gidip geldim. Bir de kendimden büyüklerle konuşuyorum herkes yaşamış falan diye düşünüyorum artık. Gececek falan diyorlar.” (G27, K, 18)

“Alıştım herhalde yani alışmaya da gönlüm el vermiyor sanki onlara ihanet ediyormuş gibi hissediyorum, çok özlemem gerekiyor onu hissediyorum ama bir yandan da biraz sert olmak gerekiyor, o kadar yufka yürekli olunca da dayanamazsın. Alıştım gibi biraz, sadece özlüyorum. “annem olsaydı şunu yapardı” demiyorum olsaydı sarılırdım diyorum, özlem gidermek istiyorum sadece. Kendi işimi kendim görmeyi biraz daha öğrendim.” (G28, K, 20)

“Alışamadım, yaklaşık 2,5 aydır buradayım ama hala arıyorum dediğim gibi, bir kere de gittim geldim eve ama yine aynı, gidip gelmek çok olumsuz etkiledi, şu sürece kadar ben geceleri uyumakta çok zorlanıyorum, gündüz her şekilde vakit geçiyor, bir de uykuya zor dalan birisiyim. O yüzden zor oluyor yani. İlk zamanlar okuldan yurda yaklaşırken içim daralıyordu, gelmek istemiyordum. Uyku sorunu çok yaşıyorum, akşama kadar sıkıntı yok zaman geçiyor ama gece olunca ailem daha çok aklıma geliyor (G32, K, 18).

Ailenin yanına sık gidip gelmek kimi öğrenci için yararlı olurken kimisi için de uyum sürecini zorlaştırmıştır. Geceleri uyuyamamak ve sürekli ağlamak aileden ayrı yaşama sürecine alışamayan ve yurt yaşamına uyum sağlayamayan öğrencilerde sık görülen bir davranış olarak karşımıza çıkmaktadır.

• Ev Ortamından Yurda Geçiş Süreci

Ailesinden ve alıştığı ev ortamından ayrılmak, şehir değiştirmek ve tanımadığı kişilerle bir arada yaşamaya başlamak, öğrencilerin psikosoyal yaşamlarını etkileyen önemli değişikliklerdir (Mısırlıoğlu, 2014, s. 16).

Aile düzeni içinde bireysel yaşamaya alışmış, öğrenciler için yurda çıkmak ilk olarak kendi sorumluluğunu almak anlamına gelmektedir. Toplu yaşanan bir ortamda düzen ve tertibi sağlamak öğrencileri zorlasa da bu şekilde kendi ayakları üzerinde durmaya başladıklarını hissetmektedirler.

“Evden yurda geçişte, daha temiz ve dağınık olmamayı öğrendim. Evde daha rahattım eşyalarımı dağıtıyordum, annem ya da babam topluyordu. Burada her şeyimi kendim yapıyorum. Kendi sorumluluğumu alıyorum.” (G02, K, 18)

“Mesela yurttta bir sorumluluğun var, evde her şey hazır geliyor annen yapıyor baban yapıyor, ama yurttta bir sorumluluğun var, yurttta kendi ayakların üzerinde durmayı öğreniyorsun.” (G23, E, 20)

Öğrenciler için yurt demek toplu yaşam kuralları demektir. Evinde birçoğunun kendine ait bir odası, çalışma masası varken yurttta kalabalık odalarda kalmak ve ders çalışmak, birçok ortamın ortak kullanım gerektirmesi, bir yandan başkasının hayatına saygılı olmaya çalışırken kendin için saygılı olunmasını beklemek koşulları zorlaştırmaktadır. Yemek için, yurda girip çıkmak için, çamaşır yıkamak vb. için sürekli sıra beklemek zorunda olmak ev ortamından sonra yurda uyumun zor yanları olarak öğrencilerin karşısına çıkmaktadır.

“Evden yurda geçiş sürecinde oldukça zorluk yaşadım. Evde ben kendime ait bir odam vardı, küçük de olsa bir kütüphanem vardı, çalışma mekânım vardı ve tamamen rahat özgür bir ortamdaydım. Şimdi buraya gelince odada 6 kişinin, bazen bir ışığı açıp kapaman bile sorun olabiliyor, kimisi uyuyor kimisi başka bir işle uğraşıyor. Bunlar yani çok küçük dikkate almayacağımız hususlar bile burada sorun olabiliyor. Çünkü toplu bir ortamda yaşıyoruz, birçok şey ortak. Her yerde sıra beklemek zorundayız. Sabah kalk sıra bekle, çıkışta sıra bekle, girişte sıra bekle, akşam yemeğinde sıra bekle, okulda öğle yemeğinde sıra bekle... yani bu şekilde geçiyor. Alışmakta zorlansam da alışmaya çalışıyorum.” (G17, E, 18)

“Mesela evde ders çalışırken kendi masan var, notların falan masanın üzerinde yapıştır, ders çalışacağım zaman elime kahvemi alırım masanın başına otururum. Burada her şeyi ortak kullanıyoruz bu yüzden sıkıntı yani. Mesela burada sevmediğin bir yemek var ama evde öyle değil ki yemeği sevmesen bile, zaten yapmaz da annem, kendin gidip mutfaktan bir şeyler

atıştırırsın çalışabiliyorsun ama burası öyle değil. Halinin olmaması da sıkıntı.” (G29, K, 17)

“Ben buradan çıkıp eve geçmek istiyorum, niye ev diyeceksiniz. Anneme dedim ki sadece bir odam olsun benim, bir odam olsun, bana ne diğer 2 odadan 3 odadan. Annem diyor ki “insanları tanımıyorsun” falan. Tamam, biz bu insanları tanımıyoruz ama çok canlı bombayla kalıyoruz, anı anını tutmuyor, “şunu kaldırır mısın” dediğinde birden ona sinirleniyor. Hiç böyle bir şey yaşamadım ama görüyorum. Burada o kadar insanla kalıyorsun aynı odayı paylaşıyorsun ama ailen korkuyor bir kızın evde tek kalması tanımadığın insanlarla diye, ama ben buradaki insanları da tanımıyorum, öyle bir sıkıntı da var. Çalışamıyorum, bireysel olarak düşünemiyorum. İsteddiğimi yiyip içemiyorum.” (G07, K, 18)

Öğrenciler için ev ve yurt arasındaki farklar sıralaması yapıldığında yurttaki hal olmamasının verdiği rahatsızlık ilk sıralarda dile getirilmektedir. Sürekli ayakkabı ya da terlik ile gezme gereksinimi, oturmak için sandalye ve yatak dışında koltuk ve vb. konforlu eşyaların bulunmaması ev düzenine olan özlemi artırmaktadır.

“Mesela en basiti bizim evimiz halımız olur öyle basarız, burada terlikle gezmek zorundasın. O biraz rahatsız. Hayatında oturabileceğin tek yerin yatağın olması çok saçma, evdeyken her yerde oturabilirsin.” (G13, E, 19)

“Mesela halı olabilir ya, bilmiyorum hijyen açısından da daha iyi gelmiyor, sonuçta sürekli terlikleyiz, ayakkabıyla falan. Temiz değil bence, sonuçta onunla lavabo da gidiyorlar sonra odaya da geliyorlar. Ben en çok halı arıyorum sanırım, bir de yere falan oturmak istiyorum kızlarla ama oturamıyorsun tabi.” (G27, K, 18)

Yurt yaşamının toplu yaşam alanı olması belirli kuralları zorunlu kılmaktadır. Bireysel davranmamak, her adımda oda arkadaşının sınırlarına dikkat etmek; uyumak, yemek, ders çalışmak için bile saatlere bağlı yaşamak yurt yaşamını zorlaştıran faktörler olarak sıralanmaktadır.

“Kural olayı zaten beni kasan bir olay. Ben bütün kuralları reddederim. Tekirdağ’da ben her şeyi rahat rahat yapıyordum ama burada yapamıyorum. Evimde sabaha kadar otururdum odamın ışığı kapanmazdı. Ama burada saat 12’de kapatmak zorundayım. Toplu ortamlarda yaşarken sıkıntı yaşıyorum ben.” (G11, E, 18)

“Evde ben bildiğimi yapardım, istediğim yerde istediğimi yapardım burada öyle olmuyor. Burada arkadaşlarının halini de düşünmek zorundasın, telefonla konuşacaksın dışarı çıkacaksın. Mesela eşyalarını dağıtıp bırakamazsın, benim odam öyleydi. Yorulduğum zaman her şeyimi atardım 1 saat sonra toplardım, yurttaki nereye atabilirsin ki onları. Geldiğimde yorgunluktan ölsem de toplayıp öyle oturuyorum. Ondan dolayı içim hep huzursuz oluyor bir şey var mıydı etrafta diye. Bir de yurttaki şu sıkıntı, eşyalarını çok ortalıkta bırakamazsın çünkü çalınması falan bir ihtimal. Hiç

yaşamadım ama ilk geldiğimizde de uyardılar dolaplarınız kilitli olsun diye. O yüzden dışarı çıkacaksan, banyoya gireceksen kilitleyip gidiyorum. Yemekhaneye giderken mesela. İşte bunlar da çok sıkıntı. Mesela evde yemek yemek için 2 adım yürürsün mutfığa gidersin, burada başka bir binaya gidiyorsun. Öyle değişik yani.” (G28, K, 20)

Yurtta yemek için, meyve ve çay için para ödemek zorunda olmak yurt yaşamının ekonomik zorlukları olarak karşımıza çıkmaktadır. Evde kendine ait bilgisayarı varken yurtta laptop almak zorunda kaldığını belirten öğrenci ekonomik olarak zorlandığını ifade etmektedir.

“Mesela evde yemeğimiz falan önümüze geliyordu bir şey yapmamıza gerek yoktu ya da kahvaltıya aynı şekilde oluyordu. Ya da istediğimiz zaman meyve falan yiyebiliyorduk evde, burada öyle bir şey yok yapamıyoruz onu, yemekhaneye falan gelmemiz gerekiyor. Bir de onu 2 defa yapabiliyoruz onu, daha fazla olunca ekstra ödememiz gerekiyor, o zor oluyor, maddi yönden sıkıntı oluyor. Şimdi evde falan çay daha rahat içebiliyorduk.” (G14, E, 19)

“Bilgisayarım yok mesela burs çıktı mesela onun üzerine bir de devlet bursu çıkarsa katıp laptop almayı düşünüyorum, çünkü zaman geçmiyor gerçekten yurtta. Herkes dizi izliyor mesela yabancı dizi sınıfta, İngilizcesini geliştirmek için, ben de istiyorum ama şuan laptop almak için uğraşıyorum biraz.” (G20, E, 18)

• Kendine Ait Bütçe Oluşturma

Üniversiteye başlayana kadar tüm masrafları aileleri tarafından karşılanan öğrenciler, ailelerinden ayrılıp yurtta kalmaya başlamalarıyla birlikte ailelerinin gönderdiği parayı bir sonraki gönderime kadar idare etme konusunda zorlanmaktadır. KYK yurtlarında kalan öğrenciler ailelerini ekonomik olarak zorlamamak adına bütçe ayarlama konusunda dikkatli davranmaya çalışmakta, ihtiyaçları için öncelik sıralaması yapmakta ve yerine göre bazı masraflarından kesintiye gitmektedir.

“Biz maddiyat olarak ailecek pekiyi durumda değiliz. Buraya gelirken de o konuda biraz tedirgindim. Onlara rağmen bir şekilde hallettim çok şükür. Zaten maddi durum da çok iyi olmadığı için parayı idareli kullanıyoruz.” (G12, E, 18)

“O hep sıkıntılı. Bütçe ayarlama kısmını hala ayarlayamadım.” (G11, E, 18)

“Biraz kıyafet almıyorum da yemek yiyorum, bir şeyden kısıyorum. Geçen Mersin’e gittiğim zaman annemden para almaya utandım, çok utandım anlatamam. Olabildiğince yetinmeye çalışıyorum ya da önceden çitlatmaya çalışıyorum.” (G07, K, 18)

“Onun için bir öncelik sırası koymak gerekiyor, mecbur gidecek olanlar, yol parasıymış, yurt parasıymış, onun arkasında yeme içmeyle alakalı, sonra kılık kıyafet, sonra gezme tozma, hatta gezme tozmadan önce kitap. İlk geldiğimde önüne ne geldi parayı dağıt o şekildeydi, bir sıkışma oluyor daha sonra “ah şu parayı şurda harcasaydım” (G09, E, 18)

Bütçe yapmak konusunda zorlandığı dönemde öncelikli harcamalarını belirleyip önemsiz olarak gördüğü harcamalarda kesintiye gittiğini belirten öğrencilerden bu sebeple günlük tükettiği sigara miktarını azalttığını ya da tamamen içmeyi bıraktığını ifade edenler de bulunmaktadır.

“Yarın ne yapsam diye ufak tefek hesaplarla. Öncelikli ihtiyaçları hesaplayıp, sigarayı da bıraktım.” (G19, E, 21)

“Aylık yetecek kadar EGO’ya para yüklerim. Belli miktar okuldaki karta yemek için yüklerim. Başka da sigaram var, ona pek yüklenmemeye çalışıyorum. Babamdan alıyorum bi miktar onunla bir ay sonraya kadar bi daha ben demem zaten o derse... Ondan da isteyemem zaten, annem derse ben yok derim ya da gönderin derim yoksa. Babam sorarsa var derim, ondan bu saate kadar istememişim bu saatten sonra da isteyemiyorum.” (G10, E, 19)

Öğrenciler para idaresi konusunda deneyimli olmadıkları için yurttan kalmaya başladıkları ilk zamanlarda ciddi zorluklar yaşamıştır. Şehri tanımamaktan kaynaklı ulaşımında normalin üzerinde yapılan harcamalar ve eğitim materyallerinin temini konusunda yaşanan sıkıntılar öğrencileri farklı çözümler bulmaya yöneltmiştir. Öncelikli ihtiyaçları belirleme ve planlama ile bu sıkıntıların zamanla azaldığını ifade etmektedirler.

“İlk başta hiç olmadı, kitaplara gidiyordu paramız, 2-3 günde bir para istemeye başladık, o sıkıntı oldu. Ayarlayamıyorduk onu gereksiz şeyler alıyorduk ama azaldı şimdi.” (G14, E, 19)

“İlk başlarda, öncelikle yemek mesela başlarda yemeğe daha çok para veriyordum, oradan kısıtım. Gidiş gelişlerde Ankara’yı tanımıyorsun, normal olarak gidiyor para. Dolmuşa yanlış biniyorsun. Ankara’yı gezdim öğrendim, kısa yollarını öğrendim, yürüyerek gidebileceğim yerlerini biliyorum. O konularda kendimi kestim. Kitap konusunda hocaların verdiği kitapları ilk başta aldım ben, baktım çok fazla işime yaramıyor, ondan sonra verdiği kitapları fotokopi çektirmeye başladım, ondan da kısıtım. Farklı yollar buldum.” (G16, E, 21)

Öğrenciler memleketlerinden ayrılıp üniversite okudukları illerde yurttan kalmaya başladıkları ilk aylarda bazı yakın akrabalar tarafından maddi destek görebilmektedir. İlk aylarda gelen bu destek kitap, fotokopi vb. acil ihtiyaçları giderme konusunda yararlı

olabilmektedir. Ancak planlı harcama yapılmaması durumlarında ise ekstra olarak gelen bu destekler bütçe oluşturmaya alışma konusunda öğrenciyi zorlayabilmektedir.

“Ben o konuda henüz çok şey yapamadım, yeni geldiğim için akrabalarından falan destek oldu, ilk ay, sen yeni gittin harçlık olsun diye. O yüzden ben de hiç gözümü kırpmadan harcadım, şimdi tam bir bütçe oluşturmuş değilim, burslar çıktı mı onu da bilmiyorum. Burslar çıksa ona göre bir hesap yapıcım, ona göre annemlerden isticem. Ama parayı yönetmekle ilgili çok sıkıntım olur mu bilmiyorum, benim lisede de bursum vardı ama o çok bir şey değil ve evin ihtiyaçlarını annem gideriyordu, sadece kendi özel eşyalarımı falan harcadığım bir şeydi ama şimdi sabununu diş fırçasını bile kendin alıyorsun, ondan dolayı biraz korkuyorum.” (G28, K, 20)

Öğrenciler ailelerinden gelen para ya da burs ve kredi ile bütçe oluşturup ayın sonunu getirebilme çabasını yetişkinlik belirtisi olarak görmektedir. Aileler çocuklarının zorluk yaşamaması adına maddi konularda herhangi bir kısıtlama getirmek istemese dahi, bazı öğrenciler bu korumacı tavrı kendi kişilik gelişimleri açısından olumsuz değerlendirebilmektedir.

“Şuanlık böyle bir şeyim yok, aslında ben demiştim babama aylık belli bir şey oluşturalım falan, ama babam da böyle bir şeyi kabul etmedi, “sen paran bitince söyle ben göndericem” dedi çok şükür. Aslında iyi değil bence ya, bana “şu kadar bütçe ile geçineceksin” demeli yani. Ya da ben kendi paramı biriktirmeliyim ayarlamalarımı yapmalıyım. Kötü bence.” (G27, K, 18)

• Uyum Sürecinde Arkadaşların Önemi

Başarma İhtiyacı Kuramında İlişki (Bağlılık) Kurma İhtiyacına göre insanların, yaşamını yalnız başına sürdüremeyen ve toplumsal bir niteliğe sahip olduğundan hareketle diğer kişi ve gruplarla ilişki içinde bulunma, çatışmalardan kaçınma ve sıcak dostluklar kurma ihtiyacı vardır (Pekel, 2001: 13; aktaran Özer, 2011: 50). Fakat Özer (2011: 50)’e göre bu ihtiyaç insanlar arasında değişkenlik göstermektedir. Bazıları sorunlarını kendi başına çözmek isterken bazıları da yakın çevresi ile paylaşarak sorunlarla baş etmektedir.

Üniversite ve yurt ortamına uyum sağlama sürecinde arkadaşlığın önemi öğrencilerinin ifadelerine şu şekilde yansımıştır:

“Arkadaşların önemi büyük, çünkü insanın yanında her zaman bazı insanların olması gerekiyor. Bazen bir yardımlaşma duygusunun bile insana çok faydası oluyor. Bir insanın kendisini sahipsiz hissetmesi kötü bir şey. O yüzden insanın yanında ailesi, arkadaşları olması önemli bir şey, psikolojik açıdan bir destek.” (G15, E, 19)

“Çok şeyi bana arkadaşlarım öğretti. Buraya gelirken de yanımda arkadaşlarım vardı, onlar olmasa bu kadar çabuk alışacağımı düşünmüyordum. Tek başıma yapamayacağım, gidemeyeceğim yerlere onlarla gittim. Çok yardımcı oldular.” (G12, E, 18)

“Yurtta evet bir arkadaşım var, farklı fakültedeyiz ama o alıstırdı yani buraları falan o gezdirdi o öğretti, bana bıraksan ben yurttan dışarı çıkmam, okuldan gelirim yurtta otururum. Onun sayesinde biliyorum buraları.” (G29, K, 17)

“İlk geldim üniversiteye arkadaşlarım, arkadaş değildik de tabi o zaman, tanışmak istediler, muhabbet sohbet baya samimi olduk, onların baya bir etkisi var alışmama hatta çok etkisi var. Yalnız olsam bu kadar aktif olur muydum alışır mıydım bilmiyorum. Zor.” (G25, E, 19)

“Yalnız olduğu zamanlarda insan sıkılıyor, bunalıyor. Ama arkadaşlar olunca onlar da aynı durumda, sonuçta onlar da ilk defa Ankara’ya geliyorlar ailelerinden ayrılmışlar, alışmak onlar için de zor oluyor. Birlikte olunca güzel, sıcak bir ortam oluşturuyoruz, geziyoruz, onların bildiği yere biz gidiyoruz, bizim bildiğimiz yerlere onları götürüyoruz. Birlikte bir şeyler yapıyoruz bu şekilde güzel bir ortam oluşuyor. Ama yalnız kaldığında mesela hafta sonları bazen yalnız kalıyorum, sıkıyorum, mesela bir yere gitsem tek başına da bir şeyden zevk almaz insan. Öyle olunca da arkadaşlıkların önemi anlaşıyor.” (G17, E, 18)

Özellikle yurttaki kurulan arkadaşlıklar aile özleminin olumsuz etkisini azaltma konusunda büyük yarar sağlamaktadır.

“Yurttaki arkadaşlarım çok kolaylaştırdı uyum sürecimi, aile ortamının tamamı olmasa da bazı eksikliklerini giderdiler diyebilirim.” (G30, K, 17)

“Kolaylaştırdılar, mesela onlarla zaman geçirdiğim zaman özlemi falan biraz unutuyorum, sıkıntılarımla dertlerimi falan unutuyorum.” (G23, E, 20)

“Arkadaşlarımın önemi çok ya, mesela ben 2 tane arkadaşım var, onları hiç unutamam çok destek çıktılar bana. Mesela canım sıkıldı dediğimde beni bir yerlere götürüyorlar gezdiriyorlar, kolaylaştırıyorlar, annemle falan konuşuyorlardı, çok destek çıkmışlardı, onların hakkını ödeyemem.” (G27, K, 18)

Yapılan görüşmelerde ifade ettikleri üzere öğrenciler uyum konusundaki sorunlarında profesyonel bir destek almaktan ziyade arkadaşlarına danışmayı, sıkıntılarını arkadaşları ile paylaşmayı daha yararlı görmektedir. Arkadaşlarının da kendileriyle benzer sorunları yaşıyor olması öğrenciler için rahatlık sağlamakla birlikte, üst sınıflardan ve deneyimli kişilerle paylaşımda bulunmak da öğrencileri iyi hissettirmektedir.

“Daha önce yurttaki kalmış, üniversite okumuş birkaç yılını geçirmiş kişilerden mesela, “siz üniversiteye yeni geliyorsunuz dikkat edin” para konusunda olsun, arkadaşlar Allah razı olsun deneyimlerinden uyarıyorlar.” (G16, E, 21)

“Bu alışma sürecinde yanında arkadaş varsa çok kolay oluyor, hele ki tecrübeli biri varsa çok daha kolay oluyor. Mesela ne gerektiğini direkt söylüyor. Yani bir yandan kendin öğrenmen de iyi olur ama çok zor oluyor yani. Tecrübeli biri varsa yanında söylüyor, yaparken de öğreniyorsun. Direkt bir yabancıya sormaktansa odadaki kişiye sormak çok daha kolay oluyor. Mesela yurdun gidişatını bir miktar burada tanıttılar ama yaşıyandan daha iyi tanıtamazlar yarım saatte 1 saatte.” (G28, K, 20)

Cassidy ve Asher (1992; aktaran Büyükaşahin Çevik ve Çelikkaleli, 2010)’e göre, birey arkadaşları tarafından sevilip kabul görmediğinde, yaşadıkları stres artmakta ve yalnızlık hissetmektedirler.

Arkadaş edinme konusunda sorun yaşayan bir katılımcı, yanında yakın hissettiği bir arkadaşı olması halinde kendine güveninin artacağını ifade etmektedir.

“Arkadaşlarımın önemi, benimle birlikte olmaları yetiyor, herhangi bir şey yapmada, mesela benim bir arkadaşım olsun ben her şeyi yaparım.” (G14, E, 19)

Araştırmaya katılan öğrencilerden % 93,75’i yaşadığı değişikliklere uyum sürecinde arkadaşlarının olumlu etkisinden bahsederken, % 6,25’i ise arkadaşların uyum süreçlerine herhangi bir etkisinin olmadığını ya da uyumunu olumsuz etkilediğini ifade etmektedir.

“Bana göre biraz olumsuz. Oturduğun zaman anlatın dediğimde çok ilginç hayat hikâyeleri var. Uyumumu zorlaştırıyorlar diyebilirim.” (G07, K, 18)

“Hayır, arkadaş desteği olmadı yani. Çok samimi değilim. Arkadaş etkili olmadı.” (G08, K, 19)

• Sosyal Çevredeki İlişkiler

Araştırmaya katılan öğrencilerin sosyal çevresindeki ilişkiler üniversitede; fakülte çalışanları, öğretim elemanları ve bölüm arkadaşlarıyla, yurttaki çalışan görevliler ve oda arkadaşlarıyla, evde ise aile üyeleriyle kurulan iletişim üzerinden değerlendirilmiştir.

Akran ve fakülte etkileşimi üniversite uyumu için önemlidir. Strage (2000; akt: Tuna, 2003) üniversite uyumunun öngörülleri olarak öğrencilerin hocalar ve akranları ile bağının rolünü incelemiştir. Öğretmenlerle olumlu bağın yüksek oranlarda olmasının üniversiteye uyumla bağlantılı olduğunu ve akranlarla olumlu bağın yüksek oranlarda olmasının yüksek düzeyde güvenle bağlantılı olduğunu ortaya koymuştur.

Araştırmaya katılan gençlerin yaklaşık % 55’i üniversitedeki sosyal çevrelerinde fakülte çalışanları, öğretim elemanları ve bölüm arkadaşlarıyla olumlu ilişkiler geliştirdiklerini,

yaklaşık % 45'i ise fakülte çalışanları, öğretim elemanları ve bölüm arkadaşlarını çoğunlukla tanımadıklarını ya da olumlu bir iletişim geliştirme çabalarının olmadığını belirtmektedir.

Üniversitede öğretim elemanlarıyla yakın iletişim kurmadığını ifade eden katılımcılar bu duruma sebep olarak sınıfların kalabalıklığını, devam zorunluluğu olmamasını, hocalara dair önyargılarını dile getirmektedir. Fakültede güvenlik, temizlik ve yemek hizmetini sağlayan çalışanlarla iletişim kurmayı gerekli görmeyen öğrenciler bulunmaktadır.

“Fakülte çalışanlarını tanımıyorum. Hocaların bazılarının soy isimlerini bilmiyorum. Bölüm arkadaşlarımla çoğunu tanımıyorum, çünkü sınıf baya kalabalık.” (G02, K, 18)

“Hocalarla samimi olmaya çalışmıyorum açık söyleyim. Çünkü şöyle düşünüyorum; hocalar yani bizim üstümüz, onlar oraya çalışarak gelmişler. Ben onlarla samimi olamam ki. Onların benden daha çok şey bildiğini hissedirim. Samimi olduğunda biraz ikiyüzlüymüş gibi hissediyorum insanları. Hocaların peşinden ayrılmayan, onlardan not dileyen insanların ben ikiyüzlü olduğumu düşünüyorum.” (G13, E, 19)

“Şuan hiç iletişim kurmadım. Normalde de ben bir yerde çalışanlarla muhabbetim olmaz. Onların bir işi vardır, onları engellemediğim sürece, onlar da beni engellemediği sürece zaten onlara pek yardım edebileceğim bir şey de yok, o yüzden pek iletişim olmuyor.” (G14, E, 19)

Üniversite ve yurttaki kendisine yakın hissettiği bir arkadaşının olmaması sebebiyle uyum konusunda zorlanan ve iletişim kurma konusunda yaşadığı zorluk sebebiyle yalnızlık yaşayan bir katılımcı kendisini şu şekilde ifade etmektedir.

“Hocalarla da fazla konuşmuyorum, bölüm arkadaşlarımla da not falan isterken muhabbet internette whatsapp'ta falan, onun dışında gidip de kimseyle konuşmuşluğum yoktur. Üniversiteden sıkılıyorum, arkadaşlarımla olmasını istiyorum ama biraz çekingen davranıyorum bu konuda, mesela ilk başta arkadaş olduk tanıdıkça soğuyor, zamanla olması daha iyi diyorum ama şimdi de sıkılıyorum.” (G14, E, 19)

Yurt yaşamına uyum sağlayamayan bazı katılımcılar, bu durumun tüm sosyal ilişkilerini ve hayatını olumsuz yönde etkilediğini ifade etmektedir.

“Önceden bir arkadaşına darıldıysam yine de konuşurdum, şimdi birine alındıysam kaçıyorum ondan, konuşmak istemiyorum. Yani çevremdekilerle ilişkim değişti. Önceden bir sürü anlatacak şey bulabilirdim, şimdi anlatacak hiçbir şey bulamıyorum. İstiyorum sanki zihnim izin vermiyor. Ben o masada otururken 1 saat sonra yurda gidicem diyorum. Bunun için üzülebiliyorum. Bugün de yurda gidicem diyorum yine çözüm bulamadım

diyorum, beynimi hep kurcalayan şey bu. 3 aydır buradayım her gün aynı buruklukla gelebilir mi bir insan, gelebilirmiş.” (G07, K, 18)

“Önceki senelerde çok konuştuk ama burada öyle değilim. Burası bana yabancı, resmi geliyor. O yüzden çok tanışma gereği görmüyorum çünkü onların bana nasıl tepki vereceklerini bilmiyorum. Bana göre sıcakkanlı değiller.” (G06, K, 20)

Corey (2008; aktaran Türkdoğan, 2010, s. 34)’e göre, seçim teorisi insanların sosyal varlıklar olmaları nedeniyle, sevgi üzerine kurulmuştur. Birey için sevgi ve ait olma duygusu en temel ihtiyaçlar olarak görülür. Sevgi aynı zamanda karşılanması en güç ihtiyaçtır; çünkü bu ihtiyacı karşılayabilmemiz için bizimle işbirliği yapabilecek insan gereklidir. Seçim teorisine göre, bireylerin yaşadıkları sorunların çoğu, hayatlarında en az bir kişiyle bile doyurucu bir ilişki kuramamış ya da başkalarına bağlanamamış olmalarından kaynaklanmaktadır.

Corey’in teorisinde açıklandığı şekilde ailesinden ayrı yaşamaya uyum sağlayamayan bir katılımcı, sürekli ağladığı için ve hayatına yeni insanlar girmesini istemediği için kendi isteği ile kimseyle iletişim kuramadığını, ancak insanların teselli ve yardım için yanına geldiklerinde kendisiyle iletişime geçebildiklerini anlatmaktadır.

“Fakülte çalışanlarıyla muhabbetim yok, zaten çıkıp gidiyorum. Lavaboya bile girmiyorum, yerini bile bilmiyorum yani. O yüzden pek görmüyorum görmediğim biriyle de selamlaşamıyorum yani. Hocalarla iyi aram, hepsiyle tabi ki tanışmıyorum ama, ben ağladığımda yanıma geldiler o şekilde tanıştık zaten hepsiyle. İyiler yani sürekli soruyorlar nasıl olduğumu ağlarken, ben zaten sürekli ağlıyorum. Yüzeysel bir ilişki ama, kendim koyuyorum o mesafeyi, onlarla ilgili bir şey değil. Yanımda olmak istiyorlar ama ben uzaklaştırmak istiyorum, sanki arkadaşlarımın yerine geçeceklerini düşünüyorum, bundan korkuyorum, onların yerine geçmesinler diye kendimi onlardan soyutluyorum yani.” (G26, K, 19)

Araştırmaya katılan öğrencilerden yaklaşık % 97’si yurttaki görevliler ve oda arkadaşlarıyla ilişkilerinin olumlu yönde olduğunu, çalışanların güler yüzlü ve samimi davranışlarının kendilerine aile sıcaklığı hissettirdiğini ifade etmektedir.

““Kolay gelsin”, “günaydın” çok fazla kullanırım, çok kutsal buluyorum yaptıklarını çünkü annelerimizin yaşlarındalar, çok güler yüzlüler, TV’de gördüğümüz muameleler değil, hepsini çok seviyorum ve sıkıldığımda müdürün yanına iniyorum, ağlıyorum ağlıyorum çıkıyorum. Odada çok rahat olamıyorum ama orada diyorum böyle böyle. Çünkü beni yadırgayan insanlar da olabilir odada. Mesela biri diyor ki “bak sen bunları beğenmiyorsun ama 6. sınıftan beri yurttan kalıyorum.” Onu yadırgarmış gibi de yanında ağlayamıyorum.” (G07, K, 18)

“Oda arkadaşlarımla iyiyim. Güvenlikçiler çok güler yüzlü, onun dışında pek iletişimim yok ama güler yüz benim için çok önemli. Yüzüne gülen bir insan olması çok kıymetli oluyor burada, çünkü ailen yok burada herhangi bir insan güzel bir şey söylediği zaman çok mutlu oluyorsun, kötü bir şey söylediği zaman da çok üzülüyorsun, çünkü elinde o insan var biri üzdüğünde gidip sığınacağın ailen de yok.” (G28, K, 20)

Yalnız 1 öğrenci ise yurttaki görevli personelle herhangi bir iletişim kurmayı gerekli bulmadığını belirtmektedir.

“Yurtta da görevlilerle pek olmaz, ihtiyaç duymuyorum, herhangi bir şey olmadı olursa... Kolay gelsin falan da demem. Oda arkadaşlarımla konuşurum.” (G22, E, 19)

Aile desteğinin de liseden üniversiteye geçiş sürecinde genç yetişkinler için önemli olduğu bulunmuştur. Örneğin, Lafreniere, Ledgerwood, ve Docherty (1997; aktaran Tuna, 2003) aileden alınan destek seviyesi arttıkça, birinci sınıftaki öğrencilerin üniversiteye uyumunun da arttığını ortaya çıkarmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerden % 53’ü üniversiteye ve yurttaki kalmaya başladığından itibaren ailesiyle kurduğu iletişimin arttığını, % 40’ı herhangi bir değişim olmadığı ve aynı yönde devam ettiğini ve % 7’si ise aile üyeleriyle kurduğu iletişimin olumsuz yönde değiştiğini dile getirmektedir.

Öğrenciler aile üyeleri ile iletişimlerinin olumsuz yönde değişmesinde, ailedeki gelişmelerden haberdar olamama ve kendi yoğunluklarından dolayı telefonla görüşmemenin etkili olduğunu belirtmektedirler.

“Bana göre uzaklaştı, yani mesela ilk başlarda her gün ararlardı, sonradan 2 güne, 3 güne, 4 güne... Bi keresinde 1 hafta aranmadılar bir şey öğrenmek için ablamı aradım, ablam amcamın evindeymiş öğrendim ki evli olan ablam ameliyat olmuş sonra dedemi de hastaneye kaldırmışlar. Yani bir şey sormak için aramasam onlar da o günler geçecek onlar da bir şey söylemeyecek hiç öğrenmeyeceğim. En son 2 gün önce görüştük mesela. Ben diyorum onlara o kadar kişisiniz benim aramı bekliyorsunuz. Her gün biriniz arasanız zaten her gün konuşmuş olucam, onlar da öyle.” (G10, E, 19)

Aile üyeleriyle iletişimlerinin olumlu yönde değiştiğini belirten öğrenciler bu durumda yaşadıkları özlem, merak ve endişenin etkili olduğunu ifade etmektedir.

“Üniversiteden öncesindeyken ailem her şeyimi biliyordu, nereye gittiğimden tutun, kimlerle arkadaş olduğumu, o yüzden çok sorgulamazlardı. Ama üniversiteye geçtikten sonra ailem, işte annem her gün arıyor “Naptın oğlum, kimlerle takıldın? Çok dikkatli ol, çalış oğlum” falan diye. Değişiyor tabi üniversiteye geçince.” (G13, E, 19)

“Önceden yanlarında olduğum için pek söylediklerini umursamıyordum, kendi kafama göre yaşıyordum. Ama şimdi buraya geldim, onların düşüncesine şuanda her türlü ihtiyacım var. O yüzden eksiklik duyuyorum zaten, şuan daha çok arıyorum onları. Yanlarındayken pek hissetmiyor insan ama dışarıya gidince anlıyor.” (G25, E, 19)

“Aslında şimdi daha fazla konuşuyoruz, çünkü babam alışamadığını hissediyor sürekli arıyor, saat başı arıyor. Geçen seneye bakarsak sınav stresi falan, ben zaten odadan çıkmıyordum, pek fazla iletişimimiz yoktu. O yüzden daha fazla konuşuyoruz ama onları görememek...” (G26, K, 19)

- **Üniversite ve Yurtta Düzenlenen Sosyal ve Kültürel Aktivitelere Katılım**

Öğrencilerden % 53’ü üniversite ve yurtta düzenlenen sosyal ve kültürel aktivitelere çoğunlukla katıldıklarını, % 47’si ise katılmadıklarını ifade etmektedir. Öğrencilerin aktivitelere katılamama sebepleri olarak; aktivitelere haberdar olamamaları, kalabalık olması, üniversitede ve yurtta yeni olmaları, sınavlar ve bazı yoğunlukları göstermektedirler.

Görüş farklılığı nedeniyle bazı önyargılara maruz kaldığını ifade eden bir öğrenci yurtta düzenlenen aktivitelere katılmasına rağmen üniversitede hakim ve baskın siyasi görüşten dolayı üniversitedeki aktivitelere katılmadığını belirtmektedir.

“Yurttakilere katılıyorum ama üniversitedekiler dediğim görüşler şey oluyor genelde. % 90’ı zaten onlar tarafından yapılıyor. O yüzden katılmak istemiyorum ama yurttakilerin % 80’ine katılıyorum.” (G14, E, 19)

Aile özleminden dolayı sürekli ağladığı için sosyal ilişkiler kuramayan ve aktivitelere katılamayan bir öğrenci kendini şu şekilde ifade etmektedir:

“1 tane katıldım sadece, onda da çok ağlıyordum, odadaki kızlar zorla getirdiler, orada bile ağladım hiç alakasız bir şeydi, Mevlana etkinliği idi. Kendimi oraya gitmek istemiyorum, ağlıyorum zaten, başka bir şey düşünemiyorum zaten. Kafam hep ağlamamda olacak, ailemde olacak o yüzden oradakilerin moralini bozmak istemiyorum. Gidip odamda ağlarım daha iyi diyorum.” (G26, K, 19)

4.3.3. Üniversiteye Akademik Uyum

Tinto’ya göre öğrencilerin sahip oldukları değerler, üniversiteye başladıklarında yeni çevre ile birlikte tekrar şekillenir. Öğrenciler üniversite hayatları boyunca “ayrılma”, “üniversiteye geçiş” ve “üniversite ile birleşme” aşamalarından geçmek zorundadır.

Genç, bir önceki dönemde oluşturduğu ilişkilerden ve topluluklardan ayrılmak zorundadır, çünkü üniversitenin gereklerine ve davranış şekillerine uyum sağlamak için bu önemli bir faktördür. Üniversiteye geçiş ise daha karmaşık bir dönemdir, çünkü burada öğrenci hem eski ilişkilerini korumaya çalışır hem de yeni ortamına bağlanmak zorundadır ve bu durum öğrencide yüksek oranda strese neden olur. Üniversite ile birleşme döneminde ise öğrenci yeni normlara ve davranışlara uyum sağlar ve kendini yeni ortamı ile bir bütün olarak görmeye başlar (Sağınç, 2011).

• Liseden Üniversiteye Geçiş

Katılımcılardan yaklaşık % 60'ı liseden üniversiteye geçiş sürecinde yeni bir ortama girmek, sınav sisteminin değişmesi, derslerin blok olarak işlenmesinden dolayı süresinin artması, öğretim elemanlarının tutumları, dersliklerdeki kişi sayısının fazlalığı, ders sürelerinin uzun olması gibi konularda zorlandığını ifade etmektedir.

“Evet, lisede 40 dakika ders işliyorduk 10 dakika ara veriyorduk, üniversiteye geldik 1,5 saat ders işliyoruz 10 dakika ara veriyoruz, insan sıkılıyor yani çok ağır geldi.” (G29, K, 17)

“Dersleri ilk defa görüyorum bu yüzden biraz zorlanıyorum. Lisede sınavlara pek çalışmazdım hocaların anlattığını dinleyip biraz da üstüne düşünce yapıyordum. Ama burada sabahlara kadar çalışıyoruz bazen. Sınavlara 2-3 saatlik uykuyla giriyoruz. Biraz ağır geldi.” (G03, K, 20)

“İlk quize gittiğim zaman bir baktım kimliklerimizi çıkarttırıyorlar, imza attırıyorlar, resimlerimizi karşılaştırıyorlar kafamı kaldırdım dedim “hocam ben bu kadar ciddiyet beklemiyordum.” “burada böyle” dedi. Gerçekten o zaman çok resmi bir iş yapıyormuşum dedim. Ama çıktıktan sonra öyle değil, bir de hazırlık biraz lise 5 gibi benziyor, bölüm değil.” (G07, K, 18)

“Evet, lise çok daha samimi. Lisede ben normalde çok sıcakkanlı birisiyimdir, çok şaka yaparım. Ama ilk bir ortama girdiğimde sıkıntı oluyor, lisede 3-4 yıllık arkadaşlarım olduğu için çok rahattım. İlişkilerimiz iyiydi, bir de çok kalabalık, tanıyan var tanımayan var, bilen var bilmeyen var, bir şaka yaparsın yanlış anlaşılır, onun gibi şeyler. Burada da daha iyi olacaktır her şey ama lise çok daha iyiydi benim için.” (G15, E, 19)

Öğrenciler üniversiteye geçişte sosyal etkinliklere katılabileceği bir kampüs ortamı hayal etmektedir. Kampüs olmadığında dersler arasındaki zaman dilimini değerlendirmek öğrenciler açısından sorun oluşturmaktadır.

“İlk hafta baya bir problem yaşadım çünkü saatler düzensiz, sabah bir 09.00’da dersimiz oluyor sonrası akşam 17.00’de başlıyor ve 1. öğretilsiniz ama 2. öğretim gibi muamele görüyorsunuz ve bu hiç hoş değil. Çünkü yurda da geri gelemiyorum uzak. O kadar boş saatim boşuna gidiyor

okulun içinde ve okul saatinde yapılabilecek herhangi bir aktivite yok ya sınıfta oturuyorsun o da boş bulabilirsen sınıfı ya koridor köşelerinde...” (G05, K, 19)

Öğrencilerden % 40'ı ise liseden üniversiteye geçişte zorlanmadığını, beklentisinin dışında bir durumla karşılaşmadığını ya da beklentisinin ötesinde olumlu bir gelişim yaşadığını ifade etmektedir.

“Zaten lisedeyken üniversitenin nasıl bir yer olduğunu tahmin ediyorsun, üniversitenin nasıl bir yer olduğunu düşünüyorsun bir sıkıntı olmadı.” (G24, E, 18)

“Lise 5 gibi görüyorum şuan, ekstra bir farklılığını yaşamadım. Ama şöyle bir durum var lisede hocalar daha fazla ilgileniyordu ama şuan ne yaparsan kendine gibi. Kendin kendini değiştiriyorsun.” (G25, E, 19)

Lisedeki hocaların öğrencilerle tek tek ilgilendiği ve daha samimi olduğu konusunda görüş bildiren öğrenciler olduğu gibi tam tersini ifade edip üniversitedeki hocalarını daha ilgili bulduğunu belirten öğrenciler de bulunmaktadır.

“Tabi üniversite ve lisedeki ortamlar birbirinden çok farklı. Hocaların tavrı tutumu. Lisede tabi daha samimi sıcak bir ortam varken, üniversitede herkes ne yaparsa yapsın yani..” (G17, E, 18)

“Yani lise gibi değil gerçekten, derslerin anlatılışı falan çok farklı, yine en iyi hoca lisedekine en benzeyen gibi benim kafamda şuan. Çünkü lisede yazdırırlardı sen anlayana kadar uğraşırlardı, üniversitede anlatıp geçiyorlar, yazmana falan dikkat etmiyorlar sen yazarsan yazıyorsun ve yazmak zorundasın materyal olarak. Bir de bu oldu zor.” (G28, K, 20)

“İlk başlarda sınıf daha kalabalık, mesela hocanın tutumu daha farklı tek tek ilgilenmiyor, hocayla fazla samimiyetimiz yok o biraz şey, lisedeki hocalarımızla daha iyiydi ama burada gidip hocayla konuşamıyoruz. Biraz biz çekiniyoruz biraz onlar uzak duruyor. Bir de sınav sitili falan farklı.” (G14, E, 19)

Baker ve Siryk (1999; aktaran Tuna, 2003) birinci sınıftaki öğrencilerin gerçek performansı, akademik uyum kriteri olarak kullanılmıştır. Baker ve Siryk (1984; aktaran Tuna, 2003) üniversitede akademik onur topluluğuna seçilmenin daha iyi akademik uyum alt ölçeğinin göstergesi olduğunu bildirmiştir. Ayrıca birinci sınıf not ortalaması ile akademik uyum alt ölçeği arasında önemli bir ilişki bulmuşlardır. Ancak araştırmaya katılan öğrencilerin görüşme yapıldığı esnada not ortalamaları belli olmadığı için değerlendirmeye alınamamıştır.

• Akademik Hedefler

Uzmanların ortak olarak dile getirdikleri uyum süreci ile ilgili Caplan (1965; aktaran Türkel, 2010, s. 6) beş ölçütten söz etmiştir. Bunlardan ilki hayata bakış açısıdır. Bireyin davranışlarına odaklanmasını sağlayan birtakım değerleri vardır. Bu değerler maddi hedefler olabileceği gibi manevi ve sosyal hedefler veya kişinin hayatına anlam veren ve davranışlarını şekillendiren bazı motivasyon güçleri de olabilir. İşte birey kendi yaşamında oluşturduğu bu değer ve hedeflere sıkıca bağlanarak sıkıntılarla mücadele edebilir ve hayatını düzene koyabilir. Kısaca bireyin hayata dair değerlerinin ve hedeflerinin olması o bireyin uyum sorunu yaşamadığının bir delilidir diyebiliriz.

Öğrencilerden akademik hedefi olduğunu belirtenler arasında yaşadığı uyum sorunlarından dolayı hedeflerinden vazgeçtiklerini belirtenler bulunmaktadır. Ailesinden ayrı kalma sürecinde yaşadığı uyum sorunlarının üstesinden gelemeyeceğini düşünerek hayallerinden vazgeçen bir öğrenci kendini şu sözlerle ifade etmektedir:

“Yurt dışına çıkmayı düşünüyordum ama çıkmıcam, şu süreçten sonra çıkmıcam ailem gelirse olur. Kendimi güçsüz hissediyorum yapamıyorum değil, yanımda ailem olsa ellerini belimde hissetsem beni şöyle itseler çok şey yapabilirim, çok şey başarabilirim.” (G07, K, 18)

Yine ailesinden ayrı kalma sürecine uyum sağlayamadığı için memleketindeki üniversiteye geçiş yapmayı planlayan bir öğrenci hayali olan üniversiteyi bırakmak zorunda kalacağını ifade etmiş ve şunları dile getirmiştir:

“Burada kalmayı düşünmediğim için o yüzden düşünmüyorum ama oraya geçersen tabi ki düşünüyorum.” (G26, K, 19)

Üniversiteye başladığında akademik hedefleri olduğu halde ailesinin maddi yapısını da düşünerek biran önce mezun olup garanti iş ve maaş düşüncesiyle hedefinden vazgeçtiğini belirten bir öğrenci ise şunları dile getirmektedir:

“Yılın başında vardı, yüksek lisans yapıp öğretim görevlisi falan olmayı düşünüyordum hayalimdi. Sonunda bir de isminizin önünde Dr. Doçent falan koymak vardı. Böyle hayallerim vardı, sonra düşündüm, ailemin maddi yapısını düşündüm, kendimi düşündüm. Sonunda sevmediğim bir bölüm. 10 yıl dayanamam dedim. Yani işin sonu kötü yerlere gider diye düşündüm kendi aklımdan, o yüzden 4 yıl sonra KPSS’ye çalışıp atanmayı düşünüyorum. (G13, E, 19)

4.3.4. Kurumsal Uyum

Öğrencilerle okudukları üniversiteyi nasıl değerlendirdikleri, üniversitenin beklentilerini karşılayıp karşılamadığı ve kendilerini üniversiteye ait hissedip hissetmediği sorularıyla kurumsal uyumları üzerine görüşülmüştür.

Üniversiteye uyum sağlama etkenlerinden biri, öğrencinin üniversiteye kaydolmadan önceki beklentileri ile üniversite hayatına başladıktan sonraki gerçek deneyimleri arasındaki farktır. Bu konudaki araştırmalar, üniversite hayatına ilişkin önceki peşin hükümlerin gerçekçi olup olmadığını öğrenme ve öğrenciler üniversitede daha çok deneyim kazandıktan sonra alınan cevaplarla karşılaştırma yapma olanağı yaratmıştır (Tuna, 2003).

Öğrencilerden % 62,5'i üniversitesinin beklentilerini karşıladığını ve % 37,5'i ise beklentilerine karşılık bulamadıklarını ifade etmektedir. Üniversiteden beklentilerini ise eğitim kalitesi, iyi bir iş imkânı, kampüs ortamı ve sosyal aktiviteler, üniversitenin fiziki imkanları, hocaların yeterliği vb. şeklinde sıralamaktadırlar.

“Yani genel olarak yani merkez binasını gördüğümde “Tam bir üniversite ve burası diğer birçok üniversiteden farklı, aldığı bu yüksek puanı hak ediyor.” gibi düşüncelerim oluyor ama kendi fakülteme baktığımda yani buranın en ücra köşedeki bir üniversiteden yani barajsız, puansız alan bir üniversiteden bir farkının olmadığını düşünüyorum. Çünkü gerçekten soyutlanmış gibi.” (G05, K, 19)

“Bir üniversite öğrencisi değilim, burada olamam da, kendimi burada geliştiremem, niye dersiniz Yıldırım Beyazıt'ın bütün bölümleri böyle bir bina. Apartman dairesi. Kampüsün bu kadar etkilediğini düşünmüyordum. Kampüs olursa daha çok etkinlikler artar.” (G07, K, 18)

“Üniversitenin siyasi kimliğinin çok önde olduğunu düşünüyorum...” (G11, E, 18)

“Bizim fakülte olarak fazla beklentilerimi karşılamadı fakülte olarak fiziki şartları çok kötü, küçük bir yer kampüs şeklinde, sosyal faaliyetler falan yok fazla, lise gibi kendi halinde.” (G23, E, 20)

Branş seçme becerisi, akademik uyumla bağlantılı bir değişken olarak düşünülmüştür. Smith ve Baker (1987; aktaran Tuna, 2003) birinci sınıftaki öğrencilerin akademik branş seçme konusundaki kararsızlığı ile üniversiteye akademik uyum arasındaki

ilişkiyi araştırmıştır. Araştırmacılar, üniversiteye akademik uyum ile branş konusunda kararlılık arasında olumlu bir ilişki bulmuştur.

“Hacettepe bence Türkiye’nin en sağlam 5 üniversitesinden biridir, yani her yönüyle. Kampüsüyle tek bir yerde olması da çok güzel yani etkinlikleri de çok çeşitli. Hacettepe benim beklentilerimi karşıladı. Ama nasıl söyleyim ben üniversiteye alışamadım. Açık söylemek gerekirse hani gittiğim bölümden memnun değilim. İlk günden beri hata olduğunu düşünüyorum. Hala da düşünüyorum. Yani çok alışamadım aslında üniversiteme.” (G13, E, 19)

Hep hayalini kurduğu ve beklentilerini fazlasıyla karşılayan bir üniversitede okumasına rağmen yaşadığı uyum sorunları nedeniyle ailesinin yaşadığı şehirdeki üniversiteye geçiş yapmayı düşünen bir öğrenci kendini şu şekilde ifade etmektedir:

“Evet, yani gerçekten karşıladı, hep hayalini kurduğum bir üniversite. Geçiş bu yüzden zorlayabilir ama burada kalırsam ağlamaya devam edicem ama orada ailem olacak. Hayalim olmayan bir üniversiteye gitsem de annem babam yanımda olacak, bundan daha büyük bir şey yok. O yüzden çok zorlayacağını düşünmüyorum.” (G26, K, 19)

Öğrencilerin % 56,25’i kendilerini okudukları üniversiteye ait hissettiğini, % 35’i ait hissetmediğini ifade etmektedir. Öğrenciler üniversiteye ait hissedememe nedeni olarak; kendilerini üniversite için yeterli görememe, ailesinin yaşadığı şehre dönme fikri, bölüme uyum sağlayamama, farklı siyasi görüşler, yakın arkadaş edinememe vb. konuları dile getirmektedirler.

“Kendimi bölümümden dolayı ait hissedemiyorum. Keşke başka bölümde okusaydım, sizin gibi sosyal hizmet olsun, PDR olsun Hacettepeli derdim, Hacettepe benim derdim. Ama şimdi diyemiyorum. Mesela hiçbir yerde Hacettepe Üniversitesini yazmam, Facebook sayfamda olsun, Twiter’da olsun, çünkü kabullenemedim daha Hacettepe’yi.” (G13, E, 19)

“Gaziliyim diyemiyorum çünkü gidemiyorum ya, hep geçiş fikri kafamda, nasıl olsa buradan mezun olmicam, Gaziliyim dememe gerek yok, o şekilde düşünüyorum hep.” (G26, K, 19)

“Yok ya hissedemiyorum galiba. Çünkü derse girip hemen kaçıyorum okuldan, çünkü çok sıkılıyorum kimse olmadığı için. Yurda daha çok ait hissediyorum, okuldan kaçıp kaçıp yurda gelesim geliyor. Aralarda falan geliyorum çok uzun bir ara var zaten. Öyle yani okula ait hissetmem sanırım daha uzun sürecek, insanlara bağlı o da.” (G28, K, 20)

Koç ve İskender (1993)’e göre öğrenciler ortaöğretimden bilgi eksiği ile geldiklerinde üniversitedeki başarıları olumsuz yönde etkilenmektedir. Ortaöğretim ve üniversite öğrenimi birbirlerinden ayrı görülemez. Ortaöğretimde aldığı ezbere ve şişirilmiş

bilgilere dayalı olarak girdiği üniversitede, öğrenci akademik başarısı konusunda kaygılanmaya başlar. Başaramama korkusu ile öğrenci strese girer.

“Şuan diyemiyorum, kendimi eksik görüyorum ve geliştirmek istiyorum.”
(G06, K, 20)

“Bazen söylemek istemiyorum üniversiteyi, bazı görüşlerin içine girdiğiniz zaman üniversitenin adını söylediğiniz zaman o görüş oluyor. Onun dışında bir şey yok. Şimdi üniversite iyi bir üniversite diyelim, o konuda ben kendimi yeterli görmüyorum. Üniversite iyi ama ben kötüyüm, derslere falan katılamıyorum daha uyum sağlayamadım. Derslere falan alışamadım, sınavlarım iyi değil, o yüzden pek fazla ait görmüyorum kendimi (G14, E, 19).Hiç hissetmiyorum. Öyle 2-3 zamanlık gelmişim geri gidicem, tabi bu bir umut.” (G07, K, 18)

Öğrencilerden % 8,75’i ise üniversiteye dair bir aidiyetin kendileri için önemli olmadığını ifade etmektedir.

“Öyle bir aidiyetim yok. Benim için bir önemi yok Gazili olmanın. Mesela geçebilirim Ankara Üniversitesine geçicem, geçebilirim daha iyi bir üniversiteye geçicem. Söylüyorum zaten arkadaşlara vs öyle bir aidiyetim yok. Ben buraya sonuçta belli bir eğitim görüp kendimi geliştirmeye geldim, bir şeyler başarabilmeye geldim, Gazi olur başka bir üniversite olur farkı yok.” (G15, E, 19)

“Ben böyle bir insanım aslında hiçbir şeye ait hissetmiyorum. Sıradan yani, bir başkası fark etmiyor.” (G16, E, 21)

Öğrencilerden yaklaşık % 53’ü üniversite tarafından düzenlenen Uyum Programına katıldığını ve programın kendisi için yararlı olduğunu belirtmektedir. Programa katılmak öğrencilerin bölüm arkadaşları ile tanışmalarında, kampüsü ve üniversitenin hizmetlerini tanımalarında, ihtiyaçları halinde başvurabilecekleri birimleri vb. öğrenmeleri konusunda yararlı olmaktadır.

“Üniversitede 1. hafta 101 diye bir dersimiz vardı, ilk hafta gitmiştim. Katkısı oldu, sonunda arkadaşlarımla tanıştım orada, nasıl bir ortamda ders işleyeceğimi gördüm. O üniversitenin havasını tattım orada bir hafta da olsa.” (G13, E, 19)

“Üniversitede ÜNİ 101 programı oldu üniversitede 1 hafta boyunca katıldık ona. Evet, katkısı oldu. Okulda her yerde ne olduğunu falan öğrendim yani.” (G19, E, 21)

Üniversitede düzenlenen Uyum Programına katılmasına rağmen program içeriğini yeterli bulmadığını ve herhangi bir yarar görmediğini belirten öğrenciler de bulunmaktadır.

“Üniversitede oryantasyon yaptılar da bir yarım saatlik bir şeydi, direkt öğrenci kimliği dağıtmak için katkısı olmadı. Daha bilgilendirici olsa üniversiteyi tanımamı kolaylaştırırdı.” (G18, E, 19)

Öğrencilerden % 47’si ise Uyum Programına katılmadığını ve bunun eksikliğini hissettiğini ifade etmektedir. Üniversitede düzenlenen Uyum Programından haberdar olmayan katılımcılar da bulunmaktadır.

“Üniversitede uyum programına katılamamak eksiklik yarattı. Arkadaşların çoğu bölüme falan gitmiş görmüş ben mesela burs başvurusunda bulunacaktım, öğrenci işlerine gittim orayı biliyordum Allahtan yani, orayı da zor buldum, dediler bölümüne gideceksin, bölüm nerede bilmiyorum. Arkadaşım geldi sınıf arkadaşım ona sordum o da şansa biliyormuş getirdi beni oraya. Katılsaydım bilirdim.” (G10, E, 19)

“Okuldaki oryantasyona da katılmadığım için arkadaş sorunu oldu, katılsaydım olmayacaktı belki de. Çoğu kişi katılmış orada tanışmışlar, geldiğimde biraz dışlanmış gibi oldum.” (G29, K, 17)

“Üniversitede uyum programı olmadı, Hacettepe’de duyduk olmuş oryantasyon adı altında ama bizde olmadı. Bunu eksiklik olarak görüyoruz. Yan binada bir konferans salonu varmış benim mesela yeni haberi oldu 3 ay geçmesine rağmen. Hâlbuki sürekli önünden geçtiğim bina. Basit bir şey olabilir ama her şeyi biz üniversitede kendimiz bulmaya kendimiz elde etmeye çalıştık üniversitede ilk geldiğimizde. Tabi ki bu zor oldu. En azından başlangıçta bir oryantasyon programı uygulanabilirdi. Gazi’de bu yok.” (G17, E, 18)

4.3.5. Uyum Sorunlarıyla Baş Etme Yöntemleri

Yaşadığı uyum sorunlarıyla baş etme konusunda zorlanan öğrenciler profesyonel bir yardım almadıkları takdirde ciddi sorunlar yaşamaktadır. Yaşadıkları zorlukların üstesinden gelebilmek için aile ve arkadaşlarla sorunları paylaşmak geçici olarak rahatlatıcı görülse de çözüm sağlamamaktadır. Bu katılımcılar Işıkhana (2011, s. 28)’ın tanımladığı başa çıkma biçimlerinden duygusal boşalım yöntemini kullanmaktadır. Başa çıkmalarına yardım etmesi için başkalarıyla konuşmayı kullanmaktadırlar.

“Üstünden gelemiyorum. Dedim ya ben buraya kendimi ait hissetmiyorum diye, burada olan arkadaşlarım tüm vaktim neredeyse onlarla geçiyor, onlar olmasa daha kötü olabilirdim, onlarla toparlıyorum Maraş’tan olanlarla. İlkokuldan beri tanıyorum 8-9 yıllık arkadaşlarım direkt onlarla konuşuyorum. Ya evdekileri arıyorum, aslında onları arayınca da daha zoruma gidiyor, onlar oradalar ben buradayım diye.” (G32, K, 18)

“Genelde ağlıyorum ya da arkadaşlarla paylaşıyorum. Ağlamak rahatlatıyor.” (G02, K, 18)

“Yastığıma gömülüp ağladım çünkü insan ağladıkça rahatlar diye düşünüyorum. Sürekli zaten ablamla konuştum, onunda çok desteği oldu. Ailem üzülmesin diye onlara bir şey anlatmadım.” (G08, K, 19)

Profesyonel destek almak amacıyla psikiyatriye gittiğini ve ilaç tedavisi gördüğünü belirten bir katılımcı ise ilaçların yan etkisinden rahatsız olduğunu ve yaşadığı sorunlara çözüm bulamadığını ifade etmektedir.

“Ben kendime yeterli gelemediğim için bu süreçte çok ilaç kullandım, psikiyatriye gittim. İlaçlar beni çok olumsuz yönde donuklaştırdı, bu aralar biraz içmiyorum, yavaş yavaş bırakmam gerektiğini düşünüyorum bunun bilincine vardım. İçmediğim zaman biraz daha konuşkanım, içtiğim zaman konuşamıyorum çünkü beynim donuk, konuşamıyorum ama hala aynı şeyleri düşünüyorum, sadece dile getirmiyorum. Diyorsun ölüm mantıksız bir şey, sadece kendine zarar vermiyorsun. Yine de aynı şeyleri düşünüyorsun kaçamıyorsun. Benim çözümüm doktora gitmek oldu ama sadece kimyasal olarak kendime zarar verdim.” (G07, K, 18)

Koç ve İskender, (1993)’e göre hazır bulunuşluğun yetersizliği, ilgi ve isteği dışında bir bölüme kayıt yaptırmak başarısızlık ve devamsızlık nedenidir. Anne, baba veya çevrenin baskısıyla istemediği bir programı seçmek zorunda kalan ya da üniversiteye yerleşememe endişesiyle isteği dışında bir bölümü seçen öğrencinin başarılı olma ihtimali düşüktür. Bu durum öğrencinin psikolojik durumunu olumsuz yönde etkileyecektir. Bölüme alışamamasından kaynaklı olarak yaşadığı uyum sorunlarından dolayı devamsızlık yapan bir öğrenci sorunlarına çözüm yolu olarak okulu bıraktığını şu şekilde ifade etmektedir:

“Direk okulu bıraktım. Ben karar verirken bir süreç yaşamam. Kafama koyarım ve uygularım. Bir arkadaşımınla paylaştım o da “sıkıntı yok” dedi. Babamın bir ara haberi oldu gibi oldu. Anneme söyledim “Babanın haberi olmasın seneye başka okula gidersin” dedi.” (G11, E, 18)

Üniversiteye yoğun hazırlık çalışmalarının ardından hedeflediği bölümü kazanamayan bir öğrenci ise okuduğu bölüme uyum sağlamaya çalıştığını ifade etmektedir.

“Yani şimdi diyorum ben Hacettepe’de Türkçe eğitimini bırakmazsam 4 yıl daha buradayım, eninde sonunda bu üniversiteyi sevmek zorundayım, çevresini, ulaşımını. Kabulleniyorum yani bunu söyleyebilirim. Kendi yöntemlerimle yani. Yani öyle çok başka bir şey yapmıyorum. Arkadaşlarım da yani nasıl söyleyim, benim arkadaşlarım daha çok kabullenim sürecinde. Üniversiteyi kabullenmişler, Türkçe öğretmenliğini yeterli olarak gördükleri için, onlar benden daha rahatlar bu konuda. Ama ben bir türlü kendimi o YGS çalışmasından sonra Türkçe öğretmenliğini yeterli olarak görmüyorum.” (G13, E, 19)

Folkman ve Lazarus (1984; aktaran Işıkhani, 2011, s. 20)'a göre başa çıkma çabaları, problem ve duygu odaklı olarak iki gruba ayrılmıştır. Problem odaklı başa çıkma, değişebilecek nitelikteki durumlarda, duygu odaklı başa çıkma ise değişmeyeceği düşünülen durumlarda sıklıkla kullanıldığını açıklamaktadır.

Katılımcılar yaşadıkları uyum sürecindeki sorunlarına çözüm olarak; sorunlarını arkadaşlarla ve aile ile paylaşmanın, sorunları kağıda yazmanın, daha sık aile yanına gidip gelmenin ve yürüyüş yapmanın iyi geldiğini belirtmektedir. Bir kısmı ise kendi içinde çözmeye çalıştığını ya da sorunu görmezden gelip yok sayarak üstesinden gelmeye çalıştığını ifade etmektedir. Öğrenciler Türküm (1999; aktaran Işıkhani, 2011, s. 20)'ün de belirttiği gibi tehdit olarak algıladıkları olayı ortadan kaldırıp etkisini azaltarak yaşadıkları uyum sorunlarıyla baş etmeye çalışmakta, problem odaklı başa çıkma yöntemini kullanmaktadırlar.

“Geçmişten beri zaten ben bir sorunla karşılaştığım zaman kağıda falan yazıyorum, bir yerlere yazıyorum. Onun dışında mesela arkadaşlarımla konuşuyorum, arkadaşlarımla konuşuyordum ama şimdi onlarla iletişim pek fazla kuramıyoruz lisedeki, ama kendim çözmeyi istiyorum.” (G14, E, 19)

“Yeni tanıştığım arkadaşlarla çok ilişki kurarak, dostluğumu pekiştirerek özlemimi gidermeye çalışıyorum.” (G19, E, 21)

“Arkadaş problemini, eski arkadaşlarımla konuşuyorum muhabbet ediyoruz, yurt odada işte 8 kişiyiz illa her kafadan insan oluyor yani. Herkes işinde gücünde aslında ama. Bilmiyorum evin eksikliğini de dolduramazsın yani nasıl dolduracaksın ki.” (G20, E, 18)

“Kızların ısrarlarıyla bazen dolaşmaya çıkabiliyoruz ya da okula servisle gitmek yerine yürüyerek gidebiliyorum, bu bana baya iyi geliyor sabahları, kendimi daha iyi hissediyorum yürürken. Yalnızım hem basık bir ortam yok, bu şekilde yürümek bana gerçekten iyi geliyor rahatlatıyor.” (G26, K, 19)

“Bazen hala yaşıyorum, geçen pazar yeni geldiğimde odaya girdiğimde ağlama isteği yine geldi yani. Daha yeni yeni geçiyor diyorlar konuştuğum insanlar da psikolog da. Ben hep geçeceğini düşünerek sabret sabret falan diye düşünüyorum. Bir de mesela bir şey olduğunda geziyorum dolaşıyorum arkadaşlarla.” (G27, K, 18)

“Kendi içimde hallediyorum diyeyim.” (G22, E, 19)

“Zamanla mesela, bir şekilde zaman bekliyorum, genelde arkadaşlarla falan, bir sıkıntım olduğunda arkadaşla açıyorum derdimi.” (G23, E, 20)

Değişen yaşam şartlarına uyum sağlamak için çözüm olarak kendini değiştirmeye çalıştığını ifade eden öğrenciler bu süreci şu şekilde dile getirmektedir:

“Şimdi şartlar değiştiği için, ben mesela bir kutuda yaşıyor gibiydim benim o halim o şartlara uyuyordu, ama şuandaki bu şartlara aynı karakterle uyum sağlamam mümkün değildi, o yüzden kendimi değiştirmeye çalışıyorum, biraz daha girişken olmaya çalışıyorum, insanlarla daha çok konuşmaya çalışıyorum. Kendimi değiştirerek çözüm bulmaya çalışıyorum.” (G28, K, 20)

“Genelde görmezden geliyorum, mesela okulda pek sorun yaşamadım ama yurttan olsun çevrede olsun gerekirse mesela ben uyurken ses yapıyorlar, kulaklığımı takıp müzik dinliyorum yani. Müzik dinleyerek uyumaya başladım yani. Kendimi değiştiriyorum onları değil yani. Öyle bir çözüm yolum var.” (G25, E, 19)

“Artık buradayım, başka gidebileceğim bir yer yok, burada okumak zorundayım diye kendimi zorladım.” (G30, K, 17)

4.3.6. Kredi ve Yurtlar Kurumu’nun İhtiyaçların ve Uyum Sorunları Hakkındaki Hizmetleri

Katılımcılardan % 81,25’i KYK’nın ihtiyaçlar ve uyum sorunları hakkındaki hizmetlerini yeterli ve olumlu yönde değerlendirmektedir. Öğrencilerden yaklaşık % 16’sı ise verilen hizmetler konusunda bazı memnuniyetsizlikleri olduğunu belirtmektedir.

Hizmetleri olumsuz değerlendiren öğrenciler bazı taleplerine karşılık alamadıklarını, hizmetler hakkındaki bilgilendirmenin yetersiz olduğunu, burs ve kredilerin açıklanmasında geç kalındığını, yeni öğrencilere özel sosyal ve kültürel aktivitelerin yetersiz oluşu vb. sebepler dile getirmektedirler.

“Burs ve kredi biraz daha öne alınsa zamanlama açısından daha iyi olur. Çünkü öğrenci ilk geldiğinde çoğu şeye para harcıyor, bütün sıkıntılarını görüyor.” (G16, E, 21)

“O konuda çok da fazla bir yardım göremedim açıkçası. Yeni gelen öğrencilere yönelik çok da fazla bir şey yapılmıyor. Tamam, sosyal aktivitelere biz katılıyoruz, ama bu tabii ki tüm yurda yapılıyor, onun dışında bir çalışma göremedim.” (G17, E, 18)

Öğrencilerin yurt yaşamına uyum sağlamasını kolaylaştırmak ve yurt imkanları hakkında bilgilendirmek amacıyla KYK tarafından Uyum Programı düzenlenmektedir. Araştırmaya katılan öğrencilerden yaklaşık % 53’ü KYK’nın düzenlediği Uyum Programına katıldığını ve programın kendisi için yararlı olduğunu belirtmektedir.

“Uyum programına ilk gün katıldım, yararlı oldu, sorularımızı sorduk. Cevaplarımızı aldık.” (G22, E, 19)

“Yurtta uyum programına katıldım, her şeyi öğrendik. Yurtta ne olduğunu, saatleri falan.” (G23, E, 20)

Öğrencilerden % 47’si ise Uyum Programına katılmadığını ve katılsaydı yararlı olabileceğini ifade etmektedir.

“Yurtta bir uyum programına katılmadım, öyle bir şey olduğunu da bilmiyorum. Olsaydı, katılsaydım iyi olurdu.” (G15, E, 19)

“Uyum programına katılamadım, katılsaydım etkisi olurdu, değiştirirdi, mesela hemşire olduğunu bilmiyordum.” (G27, K, 18)

Katılımcılar tecrübeli öğrencilerin yurda uyum sağlamaları konusunda kendilerine yardımcı olduklarını belirtmektedir.

“Zaten bizim odada daha önce kalanlar var daha tecrübeli olanlar, onlara soruyoruz. Onlardan öğreniyoruz zaten.” (G14, E, 19)

“İlk kayda geldiğimiz gün bir konuşma yapıldı ona katıldım ama bir akşam program oldu ona katılmadım, benim etrafımdakiler tecrübeli olduğu için ben onlardan öğrendim.” (G28, K, 20)

“Uyum programına katılmadım. Geçen sene yine liseden bir arkadaşım kazanmıştı o bu yurda gelmişti, şuan hala bu yurtda, ilk geldiğim hafta o bana tanıttığı için yurdu, pek ihtiyaç duymadım.” (G18, E, 19)

Yurtta kalan öğrenci sayısının fazla olması sebebiyle sosyal serviste görevli sosyal çalışmacı ve psikolog sayısının yetersiz olduğu görülmektedir. Öğrencilerden uyum programına ya da düzenlenen sosyal ve kültürel aktivitelere katılmayanlar psikososyal serviste görevli meslek elemanlarını tanımadıklarını ifade etmektedir. Öğrenciler sosyal ve kültürel aktivitelerin arttırılmasını ve kendileriyle daha yakından ilgilenilmesini talep etmektedir. Araştırmaya katılan öğrencilerden yaklaşık % 60’ı KYK’daki sosyal çalışmacının/psikoloğun ihtiyaçların ve uyum sorunların hakkındaki çalışmalarını yeterli ve olumlu yönde değerlendirmektedir.

“Konuşunca daha rahatlıyorum, o gün güzel geçiyor benim için, ağlamadan geçiyor, kendimi rahatlamış hissediyorum onlarla konuşunca, güvende hissediyorum.” (G26, K, 19)

Öğrencilerden % 40’ı ise KYK’daki sosyal çalışmacının/psikoloğun ihtiyaçların ve uyum sorunların hakkındaki çalışmalarını yeterli bulmadıklarını ifade etmektedir.

“Ben bir kere geldim çok güzel konuştuk ama ben gelmeseydim gelmezdim yani bir çalışma yok ortada. Aslında farklı bir öğrenciyim buradaki 600 taneden, benim gibi vardır illa ki ama yine 600’ün içindeki en farklı benimdir. Çünkü alışımda sorun yaşıyorum, benim için özel bir çaba gerçekleşiyor mu gerçekleşmiyor. İlkokulda adaptasyon sağlayamazsın

rehberlik hocası takip ederdi, dilekçe yazardı bu öğrenci buraya uygun değil, şu sınıfa alınmasına diye, bizim bu yurtta da 2 kişilik odalarımız vardı ve boştu, o dolmadan önce beni fark edip ya da bir başka birini oraya yerleştirmelerini beklerdim ama burada, tabii ki onların da gözlemlerinden kaçıyor olabilir. Ben talep ettim ama memleketine git gel bakalım dediler geldiğimde oda dolmuştu.” (G07, K, 18)

“1. sınıf yeni gelen öğrencilere yönelik 1 defa toplantı yapılmıştı onun dışında bir şey hatırlamıyorum.” (G17, E, 18)

5. BÖLÜM: SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. SONUÇLAR

Araştırma, üniversiteye yeni başlayıp KYK'ya bağlı yurtlarda kalan öğrencilerin ailelerinden ayrılıp yurttan kalmaya başlamaları ile üniversiteye ve bölüme yeni başlamış olmalarından kaynaklı ihtiyaçlarını ve bu ihtiyaçlardan kaynaklı olarak da ortaya çıkan uyum sorunlarını belirlemeyi amaçlamıştır.

Araştırma KYK'ya bağlı Ankara'daki yurtlarda kalan 17-21 yaş aralığındaki 15 kadın ve 17 erkek öğrenci ile gerçekleştirilmiştir. Öğrenciler Gazi Üniversitesi, Ankara Üniversitesi, Hacettepe Üniversitesi ve Yıldırım Beyazıt Üniversitesinde okumakta ve üniversite eğitiminin ilk yılındadırlar.

Erkek öğrenciler ile yapılan görüşmeler 2418 öğrenci ile, KYK yurtları arasında Ankara'daki en kalabalık erkek öğrenci barındıran yurt olan Tahsin Banguoğlu Yurdunda kalan öğrenciler ile gerçekleştirilmiştir. Kadın öğrencilerle yapılan görüşmeler 1260 öğrencinin barındığı Zübeyde Hanım Yurdu ve 570 öğrencinin barındığı Şerife Bacı Yurdundaki öğrenciler ile gerçekleştirilmiştir.

5.1.1. İhtiyaçlara Dair Sonuçlar

Araştırma kapsamında öğrencilerin üniversitede ve yurttan sosyal hayata dair ihtiyaçları, yurt ortamında barınmaya dair ihtiyaçları, aileden ayrılıp farklı bir şehre gelmek ve üniversiteye başlamış olmaktan kaynaklı psiko-sosyal ihtiyaçları, üniversitedeki akademik ihtiyaçları; sağlığa, beslenmeye, ulaşım, ekonomiye ve güvenliğe dair konulardaki ihtiyaçları ile geleceğe dair planlarındaki ihtiyaçları ele alınmıştır.

Sosyal Hayata Dair İhtiyaçlar

- **Üniversitede Sosyal Açından Hissedilen İhtiyaçlar**

Araştırma sonucunda öğrenciler üniversitede sosyal açıdan ders dışı serbest zamanlarını değerlendirme noktasında, öğrenci topluluklarından haberdar olup aktivitelerine

katılımda ve kampüste düzenlenen kültürel, sanatsal ve sportif faaliyetlerden haberdar olma konusunda ihtiyaçları olduğunu söylemişlerdir.

Üniversite ve yurttta düzenlenen uyum programlarına katılmayan katılımcılar arkadaş edinmek konusunda zorlandıkları görülmüştür. Arkadaş edinebilmek amacıyla sosyal etkinliklere katılmak isteyen katılımcılar, bölümleri kampüste yer almıyorsa sosyalleşmeye dair yeterli imkânları elde edemediklerini belirtmişlerdir.

Üniversitesinde kampüs bulunmayan öğrencilerin kendilerini üniversiteye ait hissedemedikleri, üniversiteli olma motivasyonunu yakalayamayan katılımcıların ise sosyal çevrelerinde dersler dışında kalan zamanlarını etkili ve verimli kullanamadıkları değerlendirilmektedir. Ders aralarında ya da ders çıkışlarında herhangi bir sosyal etkinliğe katılamayan gençler yurda gitmek zorunda kalmaktadır. Yurda gittiğinde ise benzer şekilde arkadaş edinememiş olanlar yalnız kalmakta ve bu durum katılımcılar için sosyal bir ihtiyaç olarak karşımıza çıkmaktadır.

Araştırma kapsamında üniversitede ve yurttta yeterli ve verimli zaman geçirememenin katılımcıların üniversiteye uyumunu olumsuz yönde etkilediği tespit edilmiştir. Öğrencilerin üniversitede sosyalleşebilmeleri amacıyla çeşitli etkinlikler düzenleyen öğrenci toplulukları ve kulüplerin, öğrenciler tarafından tanınmadığı ve düzenlenen etkinliklerin yeterli bulunmadığı dikkati çekmiştir.

Öğrencilerin yeteneklerini keşfetmeleri, yeni alanlarda kendilerini geliştirmeleri, arkadaş edinin sosyalleşmeleri üniversiteye başladıkları dönemde öğrenciler açısından büyük önem taşımakta ve akademik verimliliği artırarak bölümlerine ve üniversiteye uyumlarına katkı sağlamaktadır.

Öğrencilerin büyük çoğunluğunun kültürel, sanatsal ya da sportif faaliyetlere katılım konusunda istekli olmalarına rağmen faaliyetlerden haberdar olmamaları sebebiyle düzenlenen programlara katılamadıkları tespit edilmiştir. Katılımcıların bu boşluğu kendilerinin doldurmak zorunda kaldıkları görülmüştür. Araştırma sonuçlarına göre katılımcıların üniversite ve yurttaki serbest zamanlarını pasif etkinliklerle doldurdukları, farklı etkinlik arayışına girenlerin ise şehri ve üniversiteyi tanımıyor olmalarının ekonomik olarak kendilerini zorladığı tespit edilmiştir.

• Yurtta Sosyal Açıdan Hissedilen İhtiyaçlar

Araştırmaya katılan öğrencilerin üniversiteden arta kalan zamanlarının tamamına yakını yurtta geçirdikleri tespit edilmiştir. Aileden ve yaşadığı şehirden ilk kez ayrılan öğrenciler için yurtta geçirilen zamanın verimi ve kalitesi büyük önem taşımaktadır.

Üniversitede kampüs olmaması, arkadaş edinememiş olma, düzenlenen etkinliklerden haberdar olmama, öğrenci topluluklarına katılamama gibi sebeplerle serbest zamanını aktif etkinliklerle verimli şekilde dolduramayan katılımcıların; derslerden arta kalan zamanda yurda dönmek zorunda kaldıkları görülmüştür. Yurtta ise; serbest zaman değerlendirme açısından etkinlikler yeterli olmasına rağmen yine üniversitedekine benzer şekilde bilgilendirme konusunda sorun yaşayan öğrencilerin düzenlenen etkinliklere katılamadıkları tespit edilmiştir. Katılımcıların sosyal, kültürel ve sportif etkinliklere katılımını engelleyen bir diğer faktör ise; etkinliklere birlikte katılabileceği arkadaşının olmaması olarak değerlendirilmiştir.

Zamanının çoğunu yurtta geçiren öğrenciler için arkadaş edinmek büyük bir ihtiyaçtır. Arkadaş edinememiş olmanın, katılımcılarda yalnızlığa sebep olduğu ve hayatlarındaki tüm değişikliklerden kaynaklı yaşadıkları stresi artırdığı tespit edilmiştir. Üniversite ve yurt yaşamı başlangıçta genç için yeterince karmaşıktır. Yaşanan sorunlar, aile ve memleket özlemi, dersler ve sınav sisteminin değişmesiyle yaşanabilen stres, bütçe ayarlama konusundaki kaygılar vb. birçok konu, kendisiyle benzer süreçleri yaşayan kişilerle paylaştığında gencin aslında yalnız olmadığını ve diğerlerinin çözüm açısından neler yaptığını görmesiyle, genç açısından kaos olarak kodlanan sürecin olumlu yönde etkilendiği görülmüştür. Yaşanan olumsuzlukların, kaygı ve stresin yanı sıra katılımcıların yeni edindiği tecrübeleri, mutlu anlarını ve hayallerini de paylaşabileceği sevincine de ortak olabilecek arkadaşlara da ihtiyaç duyduğu görülmüştür.

Bu süreç, bazen şans eseri bazen tesadüfen gelişirken; arkadaşlık edinme noktasında, çoğunlukla gencin karakterinin etkili olduğu gözlemlenmiştir. Dışadönük ve sosyal yönden aktif olan katılımcıların arkadaş edinmekte herhangi bir sorun yaşamadığı, içe dönük ve sessiz olduğunu ifade eden katılımcılarda ise durumun tam aksi olduğu dikkati çekmiştir. Arkadaş edinememiş olmanın katılımcıların tüm uyum süreçlerini geciktirdiği tespit edilmiştir.

Barınma İmkânlarına Dair İhtiyaçlar

Araştırmaya katılan öğrenciler KYK'ya bağlı yurtlarda kalmaktadır. Araştırmanın barınmaya dair ihtiyaçlar bölümü, yurttaki fiziksel imkânların değerlendirilmesi ile gerçekleştirilmiştir. Yurttaki fiziksel imkânlar; odaların fiziksel koşulları, temizlik, yemekler, teknolojik imkânlar, ders çalışma koşulları, kütüphane imkânları alt başlıklarında ele alınmıştır.

Öğrenciler için yurttaki odalarında birlikte kaldıkları kişi sayısının, odada kişi başına düşen alanın genişliğinin, kişisel eşyaları için kullandıkları dolapların büyüklüğünün ve fonksiyonel oluşunun, yurttaki kullanılan eşyaların özledikleri ev ortamına benzer şekilde düzenlenmiş olmasının önemli olduğu tespit edilmiştir.

Hafta içi yurttaki genel temizliğin görevliler tarafından yapılması katılımcıları memnun etmektedir. Hafta sonu ise görevliler tarafından temizlik yapılmadığında yurttaki kalabalık yaşam ve ortak kullanım alanlarının temizliğinin katılımcılar için sorun olduğu dikkati çekmiştir. Yurtlarda temizlik açısından dile getirilen en büyük ihtiyacın çamaşır makinesi ve kurutma makinesi sayısının artırılması olduğu tespit edilmiştir. Çamaşır yıkamak için beklemenin katılımcılar açısından zaman kaybı olarak değerlendirildiği, çamaşır yıkamak için kullanılacak temizlik malzemelerinin öğrencilerin kendileri tarafından temin ediliyor olmasının ise ekonomik olarak sorun oluşturduğu gözlemlenmiştir.

Katılımcıların yemeklerle ilgili dile getirdiği ihtiyaçlarının ise ekonomik sebeplerden kaynaklandığı tespit edilmiştir. Porsiyonların küçük olması ve verilen fişlerin istedikleri tüm yemekleri almaya ve doymaya yetmemesi, fişlerin üzerini kendilerinin tamamlamasını gerektirmekte ve bu durum da ekonomik olarak öğrencileri zorlamaktadır.

Araştırmaya katılan gençlerin teknolojik imkânlar konusunda en çok ücretsiz Wi-Fi hızının artırılmasına ihtiyaç duydukları görülmüştür. Yurtların kalabalık olması ve öğrencilerin yurda geliş zamanlamalarının ortalama olarak birbirine yakın olması sebebiyle internet hızı ve kalitesinin düştüğü anlaşılmıştır. Televizyon ise tüm öğrenciler tarafından ihtiyaç olarak görülmemekle birlikte, öğrencilerden bazıları televizyon izlemek istediğinde televizyon sayısının az olması sebebiyle izlenecek programa dair ortak karar verme konusunda sorun yaşadığını belirtmiştir.

Öğrenciler ders çalışabilmek için yurtlardaki çalışma salonlarını ya da odalarını kullanmaktadır. Kalabalık yurtlarda toplu olarak aynı mekânda ders çalışmanın katılımcıları zorladığı, ister istemez gürültü olması halinde katılımcıların dikkatinin dağıldığı görülmüştür.

Yurtlarında kütüphane bulunan öğrencilerin üniversitelerindeki kütüphanelerine kıyasla yurtlarındakini yeterli bulmadıkları anlaşılmıştır. Yurtlarında kütüphane bulunmayanlar ise bunu bir ihtiyaç olarak dile getirmiştir.

Psiko-Sosyal İhtiyaçlar

Katılımcıların psikososyal açıdan en çok aile özlemi ve arkadaşlık konusunda sorun yaşadığı ve bu konuda ihtiyaçları olduğu tespit edilmiştir. Bunların dışında ise üniversiteye başlamadan önceki arkadaşları, yurtta ve üniversitede yeni arkadaş edinebilme durumları, geldikleri şehre duydukları özlem hakkındaki ihtiyaçları görülmüştür.

Ailesinin sıcak ortamından ve alıştığı ev düzeninden ilk kez ayrılmanın, toplu yaşamaya başlamakla birlikte gelen sorumluluklar ile birlikte katılımcıları üniversitenin ilk yılında ciddi anlamda zorladığı tespit edilmiştir. Öğrencilerin ilk yıllarında en çok ailelerinin manevi desteğine, ilgi, şefkat ve sevgisine ihtiyaç duydukları dikkati çekmiştir. Aile bağları güçlü olan ve aile üyeleri ile sıkıntılarını paylaşabilen katılımcılar alışmış oldukları bu iletişimi devam ettirmek istedikleri ve ailelerinin yanında olmamalarını bir eksiklik olarak gördükleri anlaşılmıştır. Bu eksikliğin telafi edilemediği durumlarda ise katılımcılarda yalnızlık duygusu ve artan stres ile birlikte depresyona kadar ilerleyebilecek psikolojik sorunların ortaya çıkabildiği tespit edilmiştir. Yeni ortama, arkadaş çevresine, derslere ve üniversiteye uyum konusunda yaşadıkları sorunlarla katılımcıların; yoğun çabalar sonucu kazandıkları belki de en büyük hayalleri olan üniversiteden ailesinin yaşadığı ildeki üniversiteye yatay geçişi hatta üniversiteyi bırakmayı bile düşündükleri tespit edilmiştir.

Katılımcıların daha çok üniversite ve yurtta yeni arkadaş edinme sürecinde zorlandıkları için üniversiteye başlamadan önceki arkadaşlarına özlem ve ihtiyaç duydukları gözlemlenmiştir. Yeni arkadaşlar edinebilmiş olanlar, üniversiteden önceki arkadaşlarıyla telefonla ya da sosyal medya üzerinden haberleşerek özlemini giderebilmekteyken, arkadaş edinmemekten şikâyetçi olanların yurda ve üniversiteye

uyum sürecindeki sorunlarını paylaşabilmek, anlaşılacak ve yalnızlık duygusundan kurtulabilmek için önceki arkadaşlarının manevi desteğine ihtiyaç duydukları tespit edilmiştir.

Üniversite ve yurttaki yeni girdikleri ortamlarda kabul görmek, hayatlarına dair paylaşımda bulunabilecekleri arkadaşlara sahip olmak bu dönemde gençlerin için büyük önem taşımaktadır.

Katılımcılar üniversitede ve yurttaki arkadaş edinememiş olmalarına sebep olarak hazırlık sınıfını atlamış olmaktan kaynaklı kendinden önce kurulmuş olan arkadaş gruplarına girmekte zorlandıklarını, kültürel ve siyasi yönden farklı olmanın getirdiği önyargıyı, kendi kişilik yapılarını ve sınıflardaki cinsiyet dağılım oranlarındaki farklılıkları göstermiştir.

Ankara'nın geldikleri illere göre daha kalabalık olması, ulaşım ve maddi konularda şehrin kendilerini zorlaması, insanların kültürel farklılığı, iklim farklılığı ve denizin olmamasına alışmamış olmaları katılımcıların şehre uyumunu zorlaştıran sebepler olarak sıralanmıştır.

Öğrencilerin geldikleri şehirdeki insanları tanıyor olmanın verdiği samimiyet duygusunu ve uzun yıllar aynı şehirde yaşamış olmanın verdiği güven duygusunu özledikleri tespit edilmiştir. Öğrencilerin Ankara'daki insanların iletişimini mesafeli ve soğuk buldukları ve insanlara güven konusunda sorun yaşadıkları dikkat çekmiştir.

Öğrenciler üniversiteye ve yurda başladıkları günden itibaren psikolojik ve sosyal açıdan yaşadıkları süreci değerlendirdikten sonra, üniversite ve yurttaki psiko-sosyal bir desteğe ihtiyaçları olup olmadığı ve olması durumunda nereye başvurabilecekleri ve kimlerden destek alabilecekleri konusundaki bilgi düzeyleri üzerinde durulmuştur.

KYK'ya bağlı yurtlarda gençlerin psiko-sosyal ihtiyaçları, ekonomik ihtiyaçları ve buna bağlı olarak ortaya çıkan sorunlarının belirlenip çözümlenmesine, üniversite ve yurt yaşamına uyumlarına yönelik psiko-sosyal servislerde ve üniversitelerde ise ilgili birimlerde meslek elemanlarınca psiko-sosyal destek hizmeti verilmesine rağmen katılımcıların % 34'ünün desteğe ihtiyaç duyduklarında nereden yardım alabileceklerini bilmedikleri tespit edilmiştir.

Arkadaş ve aile bağı kuvvetli olan katılımcıların ihtiyaç ve sorunlarını paylaşarak rahatladıkları, güçlü sosyal ilişkilere sahip olmayanların ise sorunlarını kendi kendilerine çözmeye çalıştıkları, yalnızlık ve çaresizlik duygusu ile daha çok strese girdikleri tespit edilmiştir.

Yaşadıkları sorunlara çözüm bulamamak ve yeterli psiko-sosyal destek alamayan katılımcıların ailelerinin yaşadığı ildeki üniversiteye yatay geçiş yapmayı, üniversiteyi dondurmayı ya da üniversite eğitimini bırakmayı dahi düşünebildikleri dikkati çekmiştir.

Sosyal çalışmacı ya da psikologun bulunduğu yurtlarda, meslek elamanlarınca gerçekleştirilen Uyum Programlarında öğrencilerin yurt yaşantısına, çevreye, okula ve arkadaşlarına uyumlarını kolaylaştırmaya yönelik çalışmalar yapılmaktadır. Uyum konusunda yaşadıkları sorunlarda yurttaki psiko-sosyal servisten ve üniversitede ise ilgili birimden yardım alabileceğini bilmeyen katılımcıların, sene başında yurttaki ve üniversitede düzenlenen “Uyum Programı”na katılmadıkları tespit edilmiştir.

Akademik İhtiyaçlar

Öğrencilerin akademik konulardaki ihtiyaçları; üniversite ve yurttaki bölümlerine özgü teknik imkânlar, kütüphane hizmetleri, internete erişim, üniversitenin akademik yeterlik ve kalitesi, öğretim elemanlarının yeterliği ve öğrencilerle iletişimi, bölümün eğitim yapısı hakkındaki düşünceler vb. çerçevesinde ele alınmıştır.

Üniversite ve yurda uyum sağlayamamak öğrencilerin akademik başarılarını olumsuz yönde etkilemektedir. Aile özlemi, yurttaki yaşanan sorunlar, ailenin yaşadığı ildeki üniversiteye geçme düşüncesi vb. sorunlar üniversiteye ve bölüme uyumu zorlaştırmakta ve derslere verilecek ilgiyi dağıtmaktadır.

Her ne kadar okuduğu üniversite ve bölüm hakkında detaylı araştırmalar yapıp gelecek planlarına ve ilgi alanlarına uygun tercihler yaparak üniversiteye başlayan öğrenciler olsa da, seçtiği üniversite ve bölüm konusunda bilinçsiz tercih yapan öğrencilerin de olduğu tespit edilmiştir. Bölümün eğitim yapısı ve iş imkânları konusunda bilgi sahibi olmayan öğrencilerin akademik olarak da herhangi bir ihtiyaç hissetmedikleri dikkati çekmiştir.

Öğrencilerin 1. sınıfta genellikle bölüme giriş dersleri alıyor olmalarının mesleklerine dair meraklarını artırdığı görülmüştür.

Yurt odalarında öğrencilerin oda arkadaşlarının kendi bölümlerinden olmasına, İngilizce hazırlık ve İngilizce ağırlıklı bölümlerde okuyan öğrencilerin ise odalarında uluslararası bir öğrencinin olmasına ihtiyaç duydukları tespit edilmiştir.

Öğrencilerin üniversite hayallerinin önemli bir bölümünü sosyalleşebilecekleri kampüs etkinliklerinin oluşturduğu gözlemlenmiştir. Üniversitenin fiziki şartları da öğrenciler için önem taşımaktadır. Öğrenciler önceki sorularda kampüsün olmamasını sosyal açıdan bir eksiklik olarak belirtmiştir. Kampüsün olmaması öğrenciler açısından üniversitenin akademik yeterlik ve kalitesine dair olumsuz algı oluşturmaktadır.

Okuduğu bölüm ve üniversite tercihinde bilinçli seçimler yapan öğrencilerin, bölümlerine dair akademik gelişmeleri takip ettiği ve diğer üniversitelerle kıyas yaptığı görülmüştür. Üniversitelerin akademik yeterlik ve kalitesinin öğrenciler için yatay geçiş yapma sebebi olduğu tespit edilmiştir.

Üniversitenin akademik yeterlik ve kalitesinin yüksek olmasının öğrenciler için bir yandan kendilerinden beklenen akademik başarının fazla olduğunu düşündürerek stres oluştururken bir yandan da başarılı olmaya dair motivasyonlarını arttırdığı tespit edilmiştir.

Öğrencilerin genel görüşlerinin öğretim elemanları ile yakın iletişim kurmaktan yana olduğu anlaşılmıştır. Üniversiteye başlarken bazı öğrencilerin öğretim elemanlarının kendileri ile kuracakları iletişime dair bazı önyargılarla geldiği gözlemlenmiştir. Dersliklerdeki öğrenci sayısının fazla olmasının ise öğrenci-öğretim elemanı iletişimini olumsuz etkilediği tespit edilmiştir.

Öğretim elemanları ile ders dışı aktiviteler yapmanın öğrencilerin hem kendi aralarındaki hem de öğretim elemanları ile aralarındaki iletişimi artırdığı gözlemlenmiştir. Öğretim elemanının öğrencilere isimleri ile hitap etmesinin ise öğrenciler açısından önem taşıdığı fark edilmiştir.

Üniversite ve bölüm tercihleri öncesi gerekli araştırmaları yapan öğrencilerin, tercih öncesi yeterli araştırmayı yapmadan okuduğu bölüme yerleşen öğrencilere göre mesleki olarak geleceğe daha umutlu baktıkları gözlemlenmiştir.

Üniversiteye başladıklarında beklentileri karşılanan öğrenciler bölümleri hakkında olumlu bir algıya sahip olmakta ve bölüme uyumları kolaylaşmaktadır. Üniversitenin düzenlediği tanıtım ve uyum programlarının öğrencilerin başlangıçtaki soru işaretlerini giderdiği ve üniversiteye aidiyet duygusunu arttırdığı dikkati çekmiştir.

Öğrencilerin bölüm ve üniversite tercihlerinde atanma ve iş bulabilme imkânları da önemli olmaktadır. Öğrencilerin tercihlerinde ise ailelerin etkisinin önemli yer tuttuğu dikkati çekmiştir. Bunun yanında insanların üniversiteler hakkında yaptıkları yorumların da öğrenciler üzerinde önemli olduğu gözlemlenmiştir.

Temel Hizmetler Hakkındaki İhtiyaçlar

Bu bölümde araştırma sonucunda katılımcıların üniversite ve yurttaki sağlık, beslenme, ulaşım, ekonomik ve güvenlik konularındaki ihtiyaçları üzerinde durulmuştur.

- **Sağlık Hakkındaki İhtiyaçlar**

Ailesiyle birlikte yaşarken ilk kez yurttaki kalmaya başlayan gençler için üniversitenin ilk yılı hayata dair tüm sorumlulukların alınmaya başlandığı zorlu bir dönemdir. Sağlık konusunun da daha önce üzerinde durmadıkları bir konu olarak karşılarına çıktığı tespit edilmiştir. Katılımcılar bu sorumlulukların farkına bizzat deneyimleyerek varmıştır. Hastalandıklarında, hastaneye gitmeleri gerektiğinde ya da ilaç vb. takviyesi gerektiğinde aileleri tarafından ilgi gören ve onların koruması altında olduğunu hisseden katılımcıların, ailelerinden uzaktayken böylesi acil bir durumla karşılaştıklarında bocaladıkları görülmüştür.

Araştırma sonucunda çalışmaya katılan gençlerin % 62,5'inin herhangi bir hastalık halinde ne yapması gerektiğini, yurttaki ve üniversitede revir olup olmadığını ya da en yakın hastanenin yerini bilmediği tespit edilmiştir. Öğrenciler sağlık sorunları hakkındaki imkânlar konusunda bilgilendirmeye ihtiyaç duymaktadır.

- **Beslenmeye Dair İhtiyaçlar**

Öğrencilerin yaşadığı maddi sorunların beslenmeye dair ihtiyaçları konusunda da ilk sırada olduğu anlaşılmıştır. Üniversitede yemekhanedeki fiyatlar genel olarak öğrenciler için uygun bulunurken yurttaki yemek porsiyonlarının az ve ücretlerin ise fazla bulunduğu dikkati çekmiştir. Öğrenciler üniversite ve yurtlardaki kantin ücretlerini genel olarak pahalı bulmaktadır.

- **Ulaşım Konusundaki İhtiyaçlar**

Ankara'ya küçük şehirlerden gelen öğrenciler için ulaşım başlı başına bir uyum sorunu oluşturmaktadır. Yoğun trafik, üniversiteye direkt ulaşım sağlayabilecek bir aracın olmayışı, aktarma yapmak, dakikalarca otobüs beklemek ve bilet ücretlerinin katılımcılar için ciddi sorun oluşturduğu görülmüştür.

- **Ekonomik Konulardaki İhtiyaçlar**

Öğrenciler KYK tarafından verilen kredi ve burs ücretlerini, ihtiyaçlarını temel düzeyde karşılayabilecek bir miktar olarak değerlendirmiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerin % 96,8'i yurt ücretlerini ucuz olarak değerlendirmiştir. Yemek fişlerinin yurt ücretinin içinde olması öğrencileri ekonomik olarak rahatlatmaktadır. Ancak kredi ve burslarda yapılan zamların yurt ücretlerine de yansması öğrencileri tedirgin etmektedir.

Başvuru sonuçlarının geç açıklanması ekonomik ihtiyaçlarının en fazla olduğu bu dönemde öğrencileri zor durumda bırakmaktadır. Öğrencilerin sonuçlar açıklanana kadarki sürede ailelerinden aldıkları harçlıklar ile geçimlerini sağlamaya çalıştığı ve bu durumu ailelerine yük olmak şeklinde algılayan öğrencilerin ekstra harcamalarını kısırarak sosyal aktivitelerden uzak kaldığı tespit edilmiştir. Sosyal aktivitelere katılamayan, arkadaşlarının planlarına dâhil olamayan katılımcıların uyum süreçlerinin uzadığı dikkati çekmiştir. Öğrencilerin % 50'sinin aileleri onaylamamasına rağmen part-time bir iş bulabildiği takdirde onlara yük olmadan ekonomik ihtiyaçlarını karşılayabilmek adına çalışmayı düşündüğü öğrenilmiştir.

- **Güvenliğe Dair İhtiyaçlar**

Yurtlarda yaşanabilen hırsızlık olayları, öğrenciler arasındaki siyasi görüş farklılıkları, yaşanan terör olayları, yurdun şehir merkezine uzak olması gibi sebeplerin öğrencilerin kendilerini güvende hissedememesine neden olduğu tespit edilmiştir.

Katılımcıların “Üniversitede ve yurttaki kendini güvende hissediyor musun?” sorusuna % 43,75'i “evet, güvende hissediyorum”, 56,25'i ise “hayır, güvende hissetmiyorum” yanıtını vermiştir. Soru üniversite ve yurt odaklı olarak hazırlanmasına rağmen görüşmelerin yapıldığı zaman diliminde Ankara'da ve Türkiye'de gerçekleşen terör olaylarının da etkisi ile katılımcılara Ankara'da kendilerini güvende hissedip

hissetmedikleri sorusu yöneltmiştir. Soruyu yanıtlayan katılımcıların tamamına yakını kendilerini Ankara’da güvende hissetmediklerini ifade etmişlerdir.

- **Geleceğe Dair Planlar**

Araştırmaya katılan gençlerin % 47’si yüksek lisans ve doktora yapmak gibi akademik planları olduğunu belirtirken % 53’ü ise mezun olduktan sonra, mezun oldukları bölüm doğrultusunda çalışmaya başlamayı hedeflediklerini belirtmişlerdir.

Katılımcılardan bir kısmı geleceğe dair planlarında ailelerinin kendi üzerlerindeki emeğini ve desteğini boşa çıkarmayıp mezun olur olmaz işe başlayıp ailesine ekonomik anlamda destek olmayı hedeflediğini belirtirken; diğer bir kısmı da kendi çekirdek ailesini kurmanın önemini vurgulamıştır.

Üniversiteye ve ailesinden ayrı olarak yurttan yaşama sürecine uyum sağlayamayan katılımcıların gelecek planlarının ise belirsiz olduğu dikkati çekmiştir. Yaşadıkları uyum sorunlarının gençlerin sınavlara tekrar hazırlanıp ailesinin bulunduğu şehirde bir üniversiteye gitmeyi ya da okulu bırakmayı düşünmelerine sebep olabilecek boyutlara ulaşabildiği tespit edilmiştir.

KYK tarafından yurtlarda kariyer yönetimi ve kişisel gelişime dair düzenlenen konferansların katılımcıların gelecek planlamalarına olumlu katkı sağladığı gözlemlenmiştir. Bu konferanslara katılmadığını belirten katılımcılar ise geleceğe dair planlarında kariyer planlaması ve bölüme dair iş imkânları hakkında bilgilendirmeye ihtiyaç duyduklarını belirtmiştir.

5.1.2. Uyum Sorunlarına Dair Sonuçlar

Bu çalışmada Baker ve Sirky (1984)’nin çalışması örnek alınarak kişisel ve duygusal uyum, sosyal uyum, üniversiteye akademik uyum ve kurumsal uyum hakkında görüşmeler gerçekleştirilmiştir.

Kişisel ve Duygusal Uyum

- **Gerçekçi Kendini Algılama**

Öğrencilere yöneltilen “Kişisel ve duygusal açıdan kendini nasıl tanıtırısın? Olumlu ve olumsuz yönlerini nasıl tanımlarsın?”, “Üniversiteye başladıktan sonra değiştirmen

gerektiğini düşündüğün ya da değiştirdiğin alışkanlıkların/kişisel özelliklerin var mıdır?”, “Üniversiteye başladıktan sonra kendinde gördüğün değişiklikler nelerdir?” sorularına verilen cevaplar öğrencinin kendine dair algısını öğrenmeye yöneliktir. Bu 3 (üç) soru birlikte değerlendirilmiştir.

Üniversiteye başlamak, aileden ayrılıp kendi sorumluluklarının farkına varmak, yurt yaşamı ile birlikte toplu yaşama kurallarına alışmaya çalışmak vb. birçok değişimi aynı anda yaşayan öğrenciler; karakterlerini sorguladıkları, kendilerine dair olumlu ya da olumsuz bir algıyı oluşturmaya başladıkları bir dönemdedirler. Öğrencilerden bir kısmının kendilerine dair gerçekçi bir algı oluşturmuşken bir kısmının ise henüz bu süreci tamamlayamadığı görülmüştür.

Kendini sorgulayıp çevresindeki arkadaşlarıyla kendisini kıyaslayan, davranışlarını ve alışkanlıklarını çevresine göre şekillendirebilen katılımcıların bu uyum sürecini olumlu yönde değişikliklerle karakterlerini güçlendirerek atlattıkları görülmüştür.

Üniversiteye başladığı günden bu güne davranışlarında ve alışkanlıklarında herhangi bir değişiklik olmadığını ve olması yönünde bir ihtiyaç da duymadığını belirten öğrencilerin benzer şekilde değişime kapalı bir durum sergiledikleri anlaşılmaktadır. Öğrencilerin bir kısmı olumsuz özelliklerini rahatlıkla dile getirebilirken bir kısmının ise herhangi bir olumsuz özelliğinin bulunmadığını düşündüğü görülmüştür.

Yurtta kalmaya başlamasıyla birlikte karakterlerinin değiştiğini ve olumsuz yönde özelliklerinin ortaya çıktığını belirten katılımcılar dikkati çekmiştir. Katılımcıların kendi normallerinin dışında olduğunu ifade ettikleri bu duruma, aynı anda hayatlarının birçok alanında yaşadıkları değişiklikler ve uyum sağlama çabasının oluşturduğu stresin sebep olduğu gözlemlenmiştir.

Yurtta kalmaya başlamadan önce kendine dair olumlu bir algısı varken, içinde bulunduğu süreçte değişen duygu durumuna göre kendini algılaması da değişen katılımcılar gözlemlenmiştir.

Yurtta kalmaya başlamayı evlatlık verilmeye benzeten bir gencin yurtta kalmaya başladıktan sonra geçen sürece dair oluşturduğu duygu durumunun üzerinde profesyonel olarak çalışmayı gerektirdiği tespit edilmiştir.

Gençler birbirlerinden çok çabuk etkilenebilmektedir. Çevresinde yurt yaşamını, ekonomik sorunları, vb. süreçleri olumsuz bir dille ifade eden öğrencilerin olmasının öğrencilerin kendi psikolojilerini ciddi anlamda etkilediği gözlemlenmiştir.

Öğrencilerin aileyi özlemek, çevresine uyum sağlayamamak, başkalarından yardım ve destek istemek, ağlamak vb. duygusal tepkilerini karakterlerindeki olumsuz yönler olarak algıladıkları dikkati çekmiştir. Özellikle erkek öğrencilerin duygusallığı karakterlerindeki güçsüzlük olarak algıladıkları görülmüştür.

Katılımcıların insanlara güvenmek konusunda tedbirli davrandığı, üniversiteye başlamadan önce bu konuda çevrelerindeki çeşitli kişilerden dikkatli olmaları yönünde uyarı aldığı, Ankara'nın büyükşehir olması ve insanlara güvenilmemesi yönünde önyargılarla üniversiteye başladıkları dikkati çekmektedir. İnsanlara güven problemi sebebiyle kendini dışarıya karşı açamayan, insanlara karşı güçlü görünme ihtiyacı duyan öğrencilerin duygusal açıdan zorlandığı gözlemlenmiştir.

- **Duygusal Olgunluk**

Çevresinde ihtiyaç duyduğunda, kendisine destek olabilecek kişiler olduğunu ve kendisinden de yardım isteyen arkadaşlarının olduğunu belirten öğrencilerin duygusal olgunluk düzeyi yüksek olarak değerlendirilmiştir. Öğrencilerin destek alabileceği öncelikli kişiler arkadaşlarıdır. Arkadaş edinmekte sorun yaşayan katılımcıların ise yeterli duygusal olgunluk seviyesine ulaşamadıkları için duygusal sebeplerden kaynaklı olarak uyum sorunları yaşadıkları gözlemlenmiştir.

Bazı öğrencilerin ise güçlü görünmek adına duygularını kimseye açmadığı ve kimseden yardım isteyemediği dikkati çekmiştir.

Aileye duyulan özlem, evden ilk kez ayrılmış olmak, üniversiteye dair yaşanan stres vb. ortak sorunların, katılımcıların birbirlerini anlamalarını sağladığı ve duygusal açıdan birbirlerine olan desteği artırdığı görülmüştür. Yaşanan sorunları ve sevinçleri paylaşabilecek bir arkadaşın olmamasının, katılımcılar açısından psikolojik olarak büyük bir eksik olup uyum sorunlarına sebep olduğu tespit edilmiştir. Sorunların aşılmasında da arkadaşların en büyük destekçi olarak algılandığı gözlemlenmiştir.

• Yetişkin Olmak

Öğrencilerin % 68,75'inin kendini yetişkin olarak gördüğü, % 31,25'inin ise kendini yetişkin olarak görmediği tespit edilmiştir.

Gençler, üniversiteyi kazanıp başka bir şehirde kendi sorumluluklarını alarak başladıkları bu dönemde; başta aileleri olmak üzere çevreleri tarafından çocukluktan çıkmış gözüyle bakılmasına rağmen tam olarak bir yetişkin statüsünde de görülmedikleri için kendilerini kanıtlamak zorunda kaldıkları bir geçiş dönemindedir. Katılımcıların kendilerini çevreye kanıtlayabilmeleri ile sosyal uyumlarının yakından ilişkili olduğu anlaşılmaktadır. Davranış ve alışkanlıklarını yeni girdiği sosyal çevreye göre olumlu yönde şekillendirebilen katılımcıların, süreç içerisinde kendilerinde gördükleri değişikliklerle özgüvenlerinin arttığı ve aldıkları sorumluluklarla da kendilerini yetişkin olarak görmeye başladıkları fark edilmiştir.

Üniversiteyi kazanıp farklı bir şehre gelmek, kendi ayaklarının üzerinde durmaya çalışmak, katılımcılar için yetişkin olmaya dair atılan ilk adımlar olarak değerlendirilmektedir. Katılımcıların yetişkin olmaya dair algılarının kendi sorumluluğunu alabilmek, olgun davranmak, kendi bütçesini belirlenen süre içerisinde ihtiyaçlarına göre ayarlayabilmek olduğu anlaşılmıştır.

Üniversitenin ilk yılında kişiliğindeki gelişim ve değişimi gözlemleyen genç; ailesinden, arkadaşlarından ve çevresinden bu değişimle ilgili aldığı geri bildirimlere önem vermektedir.

Kendisini yetişkin olarak görmediğini ifade eden öğrencilerin kendi kişilik ve karakterlerini tanımlarken olgun davranışlar sergileme, kendi sorumluluğunu alma ve kendi kararlarını verme konusunda kendilerini yeterli görmediği tespit edilmiştir.

Yurtta kalmaya uyum sağlayamayıp sürekli ağlayan ve bunun tüm hayatını etkilediğini belirten öğrencinin sürekli ağlıyor olmasını ve arkadaşlarının yurt yaşamına kolaylıkla alışıp kendisinin hala zorluk çekiyor olmasını çocukluk olarak tanımladığı görülmüştür. Yetişkin olmak için kendi ayakları üzerinde durabilmek gerektiğini tanımlayan gencin kendini, ailesinden ayrıldıktan sonra bu konuda yeterli görmediği ve bu noktada kendisini yetişkin olarak algılamadığı tespit edilmiştir.

Sosyal Uyum

Öğrencilerin sosyal uyumlarını değerlendirebilmek amacıyla katılımcılara “Yaşadığın şehri değiştirmek konusunda zorluk yaşadın mı?”, “Ailenden ayrı yaşama sürecine alışabildin mi?”, “Ev ortamından yurda geçiş sürecinde hayatında neler değişti?”, “Maddi konularda ve bütçeni ayarlama konusunda nasıl bir değişim yaşadın?”, “Yaşadığın bu değişikliklere uyum sürecinde arkadaşlarının önemi nedir?”, “Sosyal çevrendeki kişilerle ilişkilerin nasıldır?” ve “Üniversite ve yurttaki düzenlenen sosyal ve kültürel aktivitelere katılıyor musun?” soruları sorulmuştur.

• Şehir Değiştirmek

Araştırmaya katılan öğrencilerden % 62,5’i yaşadığı şehri değiştirmek konusunda zorlandığını belirtmiştir. Öğrencilerin genellikle küçük bir yerden bilmedikleri büyük bir şehre gelmiş olmaları sebebiyle trafik, ulaşım, kalabalık, gürültü, farklı kültürden insanlar, şehrin pahalılığı ve iklim farkından kaynaklı zorluklar yaşadığı tespit edilmiştir. % 37,5’i ise herhangi bir zorluk yaşamadıklarını ifade etmiştir. Bu sürecin kolay geçmesinde daha önce Ankara’ya gelmiş olmaları, şehirde yakın akrabalarının bulunması, daha önce de memleketlerinden ayrılmış olmaları gibi sebeplerin etkili olduğu değerlendirilmiştir.

• Aileden Ayrı Yaşama Süreci

Katılımcılardan % 62,5’inin ailesinden ayrı yaşamak konusunda zorluk yaşadığı tespit edilmiştir. Öğrencilerin ailelerinden ilk ayrı kaldıkları bu süreçte aile bireylerine ve evdeki aile ortamına duydukları özlem, daha önce ailesi tarafından yerine getirilen tüm sorumlulukları kendilerinin üstlenmek zorunda olmaları, kendilerine ait bütçeyi belirlenen sürede tüm ihtiyaçlarını da gözeterek idare etmek zorunda olmaları gibi konularda zorlandıkları anlaşılmıştır.

Ailesinden ayrı yaşama sürecine alışamayıp psikiyatristten profesyonel destek alan bir gencin her hafta ailesinin yanına gidip geldiği, içinde bulunduğu eğitim yılına bu şekilde devam edeceği eğer alışamazsa ve yaşadığı uyum sorunları devam ederse ikinci dönemde ailesinin bulunduğu ildeki üniversiteye geçiş yapmayı düşündüğü öğrenilmiştir.

Ailenin yanına sık gidip gelmek kimi öğrenci için yararlı olurken kimisi içinse ailesinin yanına her gidiş gelişinde aynı ayrılık duygusunu tekrar tekrar yaşamak uyum sürecini zorlaştırmıştır. Geceleri uyuyamamak ve sürekli ağlamak aileden ayrı yaşama sürecine alışamayan ve yurt yaşamına uyum sağlayamayan öğrencilerde sık görülen bir davranış olarak tespit edilmiştir.

- **Ev Ortamından Yurda Geçiş Süreci**

Aile düzeni içinde bireysel yaşamaya alışmışken toplu bir yaşam alanı olan yurttaki kalmaya başlamanın öğrenciler açısından ilk olarak kendi sorumluluğunu almak anlamına geldiği dikkati çekmiştir.

Öğrenciler için yurt demek, toplu yaşam kuralları demektir. Evinde birçoğunun kendine ait bir odası, çalışma masası varken yurttaki kalabalık odalarda kalmak ve ders çalışmak, birçok ortamın ortak kullanım gerektirmesi, bir yandan başkasının hayatına saygılı olmaya çalışırken kendin için saygılı olunmasını beklemek koşulları zorlaştırmaktadır. Yemek için, yurda girip çıkmak için, çamaşır yıkamak vb. ihtiyaçlar için sürekli sıra beklemek zorunda olmak; katılımcılar açısından ev ortamından sonra yurt yaşamına uyumun zor yanları olarak değerlendirilmiştir.

Öğrenciler için ev ve yurt arasındaki farklar sıralaması yapıldığında yurttaki halı olmamasının verdiği rahatsızlık ilk sıralarda dile getirilmiştir. Sürekli ayakkabı ya da terlik ile gezme durumu, oturmak için sandalye ve yatak dışında koltuk vb. konforlu eşyaların bulunmaması ev düzenine olan özlemi artıran etmenler olarak karşımıza çıkmıştır.

Yurt yaşamının toplu yaşam alanı olması belirli kuralları zorunlu kılmaktadır. Bireysel davranmamak, her adımda oda arkadaşının sınırlarına dikkat etmek; uyumak, yemek, ders çalışmak için bile saatlere bağlı yaşamak yurt yaşamını zorlaştıran faktörler olarak sıralanmıştır. Yurttaki yemek için, meyve ve çay için para ödemek zorunda olmak yurt yaşamının ekonomik zorlukları olarak belirlenmiştir.

- **Kendine Ait Bütçe Oluşturma**

Üniversiteye başlayana kadar tüm masrafları aileleri tarafından karşılanan öğrencilerin, ailelerinden ayrılıp yurttaki kalmaya başlamalarıyla birlikte ailelerinin gönderdiği parayı bir sonraki gönderime kadar idare etme konusunda zorlandığı gözlemlenmiştir. KYK

yurtlarında kalan öğrencilerin, ailelerini ekonomik olarak zorlamamak adına; bütçe ayarlama konusunda dikkatli davranmaya çalıştığı, ihtiyaçları için öncelik sıralaması yaptığı ve yerine göre bazı masraflarından kesintiye gittiği dikkati çekmiştir.

Öğrenciler para idaresi konusunda deneyimli olmadıkları için yurttan kalmaya başladıkları ilk zamanlarda ciddi zorluklar yaşamıştır. Şehri tanımamaktan kaynaklı ulaşımında normalin üzerinde yapılan harcamalar ve eğitim materyallerinin temini konusunda yaşanan sıkıntılar öğrencileri farklı çözümler bulmaya yöneltmiştir. Öncelikli ihtiyaçları belirleme ve planlama ile bu sıkıntıların zamanla azaldığını ifade etmişlerdir. Öğrencilerin yeni birçok ortama girmeleri ile birlikte ihtiyaçlarının en fazla olduğu bu dönemde yaşadıkları ekonomik sorunların tek olumlu yanının, sigara içenlerin bütçe yapmaya çalışırken ailelerini de zor durumda bırakmamak adına ilk olarak tükettikleri sigara miktarını azaltmaları ya da tamamen sigarayı bırakmaları olduğu gözlemlenmiştir.

Öğrenciler, memleketlerinden ayrılıp üniversite okudukları illerde yurttan kalmaya başladıkları ilk aylarda bazı yakın akrabalar tarafından maddi destek görebilmektedir. İlk aylarda gelen bu desteğin kitap, fotokopi vb. acil ihtiyaçları giderme konusunda yararlı olduğu anlaşılmıştır. Ancak planlı harcama yapılmaması durumlarında ise ekstra olarak gelen bu desteklerin bütçe oluşturmaya alışma konusunda öğrenciyi zorlayabildiği dikkati çekmiştir.

• Uyum Sürecinde Arkadaşların Önemi

Katılımcıların, üniversite ve yurt ortamına uyum sağlama sürecinde arkadaşlığa verdikleri önem dikkati çekmiştir. Özellikle yurttan kurulan arkadaşlıkların aile özleminin olumsuz etkisini azaltma konusunda büyük yarar sağladığı gözlemlenmiştir.

Katılımcıların uyum konusundaki sorunlarında profesyonel bir destek almaktan ziyade arkadaşlarına danışmayı, sıkıntılarını arkadaşları ile paylaşmayı daha yararlı gördüğü tespit edilmiştir. Arkadaşlarının da kendileriyle benzer sorunları yaşıyor olmasının öğrenciler için rahatlık sağladığı, üst sınıflardan ve deneyimli kişilerle paylaşımda bulunmanın da kendilerini iyi hissettirdiği gözlemlenmiştir.

Katılımcılardan % 93,75'inin yaşadığı değişikliklere uyum sürecinde arkadaşlarının olumlu etkisinden bahsederken, % 6,25'inin ise arkadaşların uyum süreçlerine herhangi

bir etkisinin olmadığını ya da uyumunu olumsuz etkilediğini ifade ettiği dikkati çekmiştir.

Sosyal Çevredeki İlişkiler

Araştırmaya katılan öğrencilerin sosyal çevresindeki ilişkileri üniversitede; fakülte çalışanları, öğretim elemanları ve bölüm arkadaşlarıyla, yurttaki çalışan görevliler ve oda arkadaşlarıyla, evde ise aile üyeleriyle kurulan iletişim üzerinden değerlendirilmiştir.

Katılımcıların yaklaşık % 55'inin üniversitedeki sosyal çevresinde fakülte çalışanları, öğretim elemanları ve bölüm arkadaşlarıyla olumlu ilişkiler geliştirdiği, yaklaşık % 45'inin ise fakülte çalışanları, öğretim elemanları ve bölüm arkadaşlarını çoğunlukla tanımadığı ya da olumlu bir iletişim geliştirme çabalarının olmadığı tespit edilmiştir.

Üniversite ve yurttaki görevlilerle kurulan yakın iletişim gençlerin bulundukları ortama kendilerini ait hissetmesi için önemlidir. Üniversitede sınıfların kalabalık olması, derslere devam zorunluluğunun olmayışı, hocaların kendileriyle yakın bir iletişim kurmayacağına dair önyargıları vb. sebeplerle öğretim elemanlarıyla iletişim kurmadıkları dikkati çekmiştir. Katılımcılardan bir kısmının ise fakültede güvenlik, temizlik ve yemek hizmetini sağlayan çalışanlarla iletişim kurmayı gerekli görmediği gözlemlenmiştir.

Üniversite ve yurttaki kendisine yakın hissettiği bir arkadaşının olmaması sebebiyle uyum konusunda zorlanan bir gencin, iletişim kurma konusunda yaşadığı zorluk sebebiyle yalnızlık yaşadığı anlaşılmaktadır.

Sosyal çevredeki ilişkilerin üniversite ve yurt yaşamına uyumu etkilemesi kadar, üniversite ve yurt yaşamına uyum sağlayamamak da sosyal çevredeki ilişkileri ciddi şekilde etkilemektedir.

Araştırmaya katılan öğrencilerden yaklaşık % 97'sinin yurttaki görevliler ve oda arkadaşlarıyla ilişkilerinin olumlu yönde olduğu, çalışanların güler yüzlü ve samimi davranışlarının kendilerine aile sıcaklığı hissettirdiği tespit edilmiştir.

Öğrencilerin aile üyeleri ile iletişimlerinin olumsuz yönde değişmesinde, gencin ailesindeki gelişmelerden haberdar edilmemesinin ve kendi yoğunluklarından dolayı telefonla görüşmemesinin etkili olduğu görülmüştür. Aile üyeleriyle iletişimlerinin

olumlu yönde değiştiğini belirten öğrencilerde ise ailelerine karşı yaşadıkları özlem, merak ve endişenin etkili olduğu ifade edilmiştir.

Öğrencilerden % 53'ü üniversite ve yurttta düzenlenen sosyal ve kültürel aktivitelere çoğunlukla katıldıklarını, % 47'si ise katılmadıklarını ifade etmiştir. Öğrencilerin aktivitelere katılmama sebeplerini; aktivitelerden haberdar olamamaları, etkinlik yapılan mekânların kalabalık olması, üniversitede ve yurttta yeni olmaları, sınavları ve bazı yoğunluklarının olması olarak gösterdikleri görülmüştür.

Görüş farklılığı nedeniyle bazı önyargılara maruz kaldığını ifade eden bir öğrencinin, yurttta düzenlenen aktivitelere katılmasına rağmen; üniversitede hâkim ve baskın siyasi görüşten dolayı üniversitedeki aktivitelere katılmadığı dikkati çekmiştir.

Üniversiteye Akademik Uyum

Katılımcılardan yaklaşık % 60'ı lise ile üniversite arasındaki farkı; yeni bir ortama girmek, sınav sisteminin değişmesi, derslerin blok olarak işlenmesinden dolayı ders süresinin artması, öğretim elemanlarının tutumları, dersliklerdeki kişi sayısının fazlalığı vb. olarak sıralamıştır. Bu konudaki farkın liseden üniversiteye geçişteki zorluğu oluşturduğu tespit edilmiştir.

Öğrenciler için lisedeyken üniversiteye geçişe dair kurulan hayallerden belki de en dikkat çekeni kampüs ortamında arkadaşlarıyla keyifli zaman geçirebilmektir. Üniversiteye başladığında hayallerindeki sosyal etkinliklere katılabileceği kampüs ortamının olmamasının öğrencileri hayal kırıklığına uğrattığı görülmüştür.

Akademik kariyer hedefi olduğunu belirten öğrenciler arasından, yaşadığı uyum sorunu nedeniyle bu hedefinden vazgeçtiğini belirten öğrenciler olması dikkati çekmektedir.

Ailesinden ayrı kalma sürecine uyum sağlayamadığı için memleketindeki üniversiteye geçiş yapmayı planlayan bir öğrencinin hayali olan üniversiteyi bırakmak zorunda kalması uyum sorunlarının müdahale edilmediği takdirde ne derece ciddi sorunlara yol açabileceğini gözler önüne sermiştir.

Üniversiteye başladığında akademik hedefleri olduğunu dile getiren bir öğrencinin, ailesinin maddi durumunu da düşünerek biran önce mezun olup garanti iş ve maaş düşüncesiyle hedefinden vazgeçtiği görülmüştür.

Kurumsal Uyum

Öğrencilerle okudukları üniversiteyi nasıl değerlendirdikleri, üniversitenin beklentilerini karşılayıp karşılamadığı ve kendilerini üniversiteye ait hissedip hissetmediği sorularıyla kurumsal uyumları üzerine görüşülmüştür.

Öğrencilerden % 62,5'i üniversitesinin beklentilerini karşıladığını ve % 37,5'i ise beklentilerine karşılık bulamadıklarını ifade etmiştir. Üniversiteden beklentilerini ise eğitim kalitesi, iyi bir iş imkânı, kampüs ortamı ve sosyal aktiviteler, üniversitenin fiziki imkânları, hocaların yeterliği vb. şeklinde sıraladıkları tespit edilmiştir.

Uyum sorunları sebebiyle, hep hayalini kurduğu ve beklentilerini fazlasıyla karşılayan üniversitesini bırakıp ailesinin yaşadığı şehirdeki üniversiteye geçiş yapmayı düşünen öğrencinin ifadeleriyle, üniversiteye ve yurda uyumun, katılımcıların akademik geleceğine olan etkisi görülmüştür.

Öğrencilerin % 56,25'i kendilerini okudukları üniversiteye ait hissettiğini, % 35'i ait hissetmediğini ifade etmiştir. Öğrencilerin kendilerini üniversiteye ait hissedememe nedeni olarak; kendilerini üniversite için yeterli görememe, ailesinin yaşadığı şehre dönme fikri, bölüme uyum sağlayamama, farklı siyasi görüşler, yakın arkadaş edinememe vb. konular tespit edilmiştir.

Öğrencilerden % 8,75'inin ise, üniversiteye dair geliştirilen bir aidiyetin kendileri için önemli olmadığını ifade ettiği gözlemlenmiştir.

Öğrencilerden yaklaşık % 53'ünün üniversite tarafından düzenlenen Uyum Programına katıldığı ve programın kendisi için yararlı olduğunu belirttiği görülmüştür. Programa katılmanın öğrencilerin bölüm arkadaşları ile tanışmalarında, kampüsü ve üniversitenin hizmetlerini tanımalarında, ihtiyaçları halinde başvurabilecekleri birimleri vb. öğrenmeleri konusunda yararlı olduğu tespit edilmiştir.

Üniversitede düzenlenen Uyum Programına katılmasına rağmen program içeriğini yeterli bulmadığını ve herhangi bir yarar görmediğini belirten öğrenciler de dikkati çekmektedir.

Katılımcılardan % 47'si ise Uyum Programına katılmadığını ve bunun eksikliğini hissettiğini ifade etmiştir.

Uyum Sorunlarıyla Baş Etme Yöntemleri

Yaşadığı uyum sorunlarıyla baş etme konusunda zorlanan öğrencilerin profesyonel bir yardım almadıkları takdirde ciddi sorunlar yaşadıkları anlaşılmıştır. Yaşadıkları zorlukların üstesinden gelebilmek için aile ve arkadaşlarla sorunları paylaşmak geçici olarak rahatlatıcı görülse de kesin çözüm sağlamamaktadır. Bu katılımcıların Işıkhan (2011, s. 28)'ın tanımladığı başa çıkma biçimlerinden duygusal boşalım yöntemini; başa çıkmalarına yardım etmesi için başkalarıyla konuşmayı tercih ettikleri tespit edilmiştir.

Profesyonel destek almak amacıyla psikiyatriste gittiğini ve ilaç tedavisi gördüğünü belirten bir gencin ise ilaçların yan etkisinden rahatsız olduğu ve yaşadığı sorunlara çözüm bulamadığı dikkati çekmiştir.

İstediği bölüme puanı yetmeyen katılımcılara, aileleri ve çevreleri tarafından baskı ile istemedikleri bölümler son sıradan bile olsa tercih ettirilebilmektedir. Bölüme alınamamasından kaynaklı olarak yaşadığı uyum sorunlarından dolayı devamsızlık yapan bir öğrencinin sorunlarına çözüm yolu olarak okulu bıraktığı tespit edilmiştir.

Üniversiteye yoğun bir hazırlık döneminin ardından, hedeflediği bölümü kazanamayan katılımcıların okudukları bölüme uyum sağlamaya çalıştığı görülmüştür.

Katılımcıların uyum sürecinde yaşadıkları sorunlara çözüm olarak; sorunlarını arkadaşlarla ve aile ile paylaşmanın, sorunlarını kâğıda yazmanın, daha sık aile yanına gidip gelmenin ve yürüyüş yapmanın iyi geldiği tespit edilmiştir. Bir kısmının ise sorunu kendi içinde çözmeye çalıştığı ya da sorunu görmezden gelip yok sayarak üstesinden gelmeye çalıştığı gözlemlenmiştir.

Değişen yaşam şartlarına uyum sağlamak için çözüm olarak kendini değiştirmeye çalıştığını ifade eden öğrencilerin ise, çok daha sağlıklı bir uyum süreci geçirdikleri tespit edilmiştir.

Kredi ve Yurtlar Kurumu'nun İhtiyaçların ve Uyum Sorunları Hakkındaki Hizmetleri

Katılımcılardan % 81,25'i KYK'nın ihtiyaçlar ve uyum sorunları hakkındaki hizmetlerini yeterli ve olumlu yönde değerlendirmiştir. Öğrencilerden yaklaşık % 16'sı ise verilen hizmetler konusunda bazı memnuniyetsizlikleri olduğunu belirtmiştir.

Hizmetleri olumsuz değerlendiren öğrencilerin, bazı taleplerine karşılık alamadıkları, hizmetler hakkındaki bilgilendirmenin yetersiz olduğu, burs ve kredilerin açıklanmasında geç kalındığı, yeni öğrencilere özel sosyal ve kültürel aktivitelerin yetersiz oluşu vb. sebepleri dile getirdiği tespit edilmiştir.

Öğrencilerin yurt yaşamına uyum sağlamasını kolaylaştırmak ve yurt imkânları hakkında bilgilendirmek amacıyla KYK tarafından Uyum Programı düzenlenmektedir. Araştırmaya katılan öğrencilerden yaklaşık % 53'ü KYK'nın düzenlediği Uyum Programına katıldığını ve programın kendisi için yararlı olduğunu belirtmiştir. Öğrencilerden % 47'si ise Uyum Programına katılmadığını ve katılsaydı yararlı olabileceğini ifade etmiştir.

Katılımcılar tecrübeli öğrencilerin yurda uyum sağlamaları konusunda kendilerine yardımcı olduğunu belirtmiştir.

Yurtta kalan öğrenci sayısının fazla olması sebebiyle sosyal serviste görevli sosyal çalışmacı ve psikolog sayısının yetersiz olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerden uyum programına ya da düzenlenen sosyal ve kültürel aktivitelere katılmayanlar psikososyal serviste görevli meslek elemanlarını tanımadıklarını ifade etmiştir. Öğrenciler sosyal ve kültürel aktivitelerin arttırılmasını ve kendileriyle daha yakından ilgilenilmesini talep etmiştir.

Katılımcılardan yaklaşık % 60'ı KYK'daki sosyal çalışmacının/psikoloğun, ihtiyaçları karşılama ve uyum sorunlarını giderme konusundaki çalışmalarını yeterli ve olumlu yönde değerlendirmiştir.

Araştırma sonucunda, katılımcı gençlerin en önemli ihtiyaçlarının; sosyal açıdan üniversitede ve yurttaki düzenlenen sosyal ve kültürel etkinliklerden haberdar olmak, üniversitede kampüsün olması ve yeni arkadaşlar edinebilmek; barınmaya dair çamaşır makinesi ve kurutma makinesi sayısının artırılması, odalarda halı ve koltuk bulunması, yemek ücretlerinin düşürülmesi ve Wi-Fi hızının artırılması; psiko-sosyal açıdan ailenin yanında olmak, ev ortamının sıcaklığını hissetmek, eski arkadaşların manevi desteği, yeni arkadaşlar edinmek; sağlık açısından yurttaki revir olması ve sağlık hizmetleri hakkında bilgilendirilmek; üniversiteye direkt ulaşım sağlayabilecekleri servis imkânı; ekonomik açıdan ise KYK tarafından verilen kredi ve bursların daha erken açıklanması olduğu bulunmuştur.

Katılımcı gençlerin en önemli uyum sorunları ise; kişisel ve duygusal açıdan, hayatlarındaki birçok konuda gerçekleşen değişimlerden kaynaklı yaşanan stres, insanlara güvenememek, kendisi ve çevresi tarafından yetişkin olarak görülmemek, uyku sorunu ve ağlama krizleri; sosyal uyum açısından, aileden ayrı yaşama sürecinde kendi sorumluluğunu almak zorunda kalmak, büyük şehrin trafiği, kalabalığı ve kültürel farklılıklarından kaynaklı yaşanan stres, yurttaki toplu yaşamın gerektirdiği kurallara bağlı olarak yaşamının zorlukları, kendi bütçesini yapmak zorunda olmanın stresi ve ekonomik sorunlar, arkadaş edinmemek ve siyasi görüş farklarından kaynaklanan yalnızlık duygusu; akademik ve kurumsal uyum açısından, ailesinin yaşadığı şehirdeki üniversiteye geçiş yapmayı düşünmek, kendini akademik olarak yeterli görmemek ve üniversiteye ait hissedememek olarak sıralanmaktadır.

5.2. ÖNERİLER

5.2.1. Kredi ve Yurtlar Kurumuna Dair Öneriler

Üniversiteye yeni başlayıp yurttaki kalmaya başlayan gençlerin çoğu; ailelerinden, arkadaşlarından, yaşadıkları şehirden ve evlerinden ilk kez ayrılmaktadır. Çoğu, daha önce hiç gelmediği, yaşadığı şehre göre çok daha büyük ve kalabalık, yabancı olduğu bir şehirde kendi ayakları üzerinde durmaya çalışmaktadır. Hayallerle birlikte korku ve tedirginliğin de hakim olduğu bir psikolojide, yepyeni bir yaşama adım atmaktadır. Zorlu bir çalışma temposunun ardından üniversiteyi kazanarak ailesine, arkadaşlarına ve en çok da kendine ispatladığı başarısını, şimdi de ailesinden ve yakınlarından farklı bir şehirde tek başına edineceği tecrübelerle taçlandırmayı hedeflemektedir.

Kendisine ait bir odası ve düzeni varken şimdi toplu yaşamın ve dolayısıyla da kuralların geçerli olduğu bir ortamda ciddi bir uyum sürecindedir. Ailesine olan özlemi, yeni arkadaş edinebilme stresi, bilmediği bir şehri tanıma süreci, derslerin dışında kalan serbest zamanını sosyal etkinliklerle geçirme isteği, ailesiyle birlikteyken üzerinde düşünmesi gerekmeyen sağlık, beslenme, ulaşım, ekonomik sorunlar ve güvenliğe dair konularda karşı karşıya kaldığı ihtiyaçları ve tüm bunların etkilediği uyum süreci gençleri üniversitenin ilk yılında etkilemektedir. Bazı gençler bu durumun üstesinden kolaylıkla gelebilirken, bazılarındaysa bu süreç uzayabilmektedir. Fark edilip, müdahale

edilmezse de; yaşanabilecek ciddi psikolojik sorunlar akabinde, okuldan ayrılma durumları da görülebilmektedir.

Uyum Sorunlarına Dair Öneriler

- Yurtlardaki meslek elemanlarının, gençlerin ailelerini ziyaretlerini takip edebilecekleri bir sistem kurulmalı ve özellikle üniversitenin ilk yılında olan öğrencilerin dönemde en az 2 kez ailesinin yanına gidiş-geliş yol masrafları KYK tarafından karşılanmalıdır.
- Uyum sorunu şikâyetiyle sosyal servislere gelen öğrencilerin aileleriyle meslek elemanlarınca mutlaka iletişim kurulmalı, aileler de uyum sürecine dâhil edilmelidir.
- KYK'ya bağlı yurtlarda psikososyal servislerde meslek elemanlarınca üniversiteye yeni başlayan gençlere uyum programı düzenlenmektedir. Yurt yaşamı ve uyum sürecini kolaylaştırıcı etkinlikler hakkında bilgi verilmektedir. Ancak bazı gençler ailelerinin yanında 1 (bir) hafta daha kalabilmek için dönemin ilk haftası devamsızlık yapıp yurda geç gelmekte ve dolayısıyla uyum programına katılamamaktadır. Araştırma sonucunda bazı katılımcıların psikososyal servisin nerede olduğunu bilmedikleri ve görevli meslek elemanlarını tanımadıkları tespit edilmiştir. Bu gençler süreç içerisinde yaşadıkları sorunlarda profesyonel destek alabilecekleri imkânları bilmedikleri için, sorunları çoğunlukla kendi içlerinde ya da arkadaşlarıyla paylaşarak çözmeye çalışmakta ve bu durum da uyum sürecini uzatmaktadır. Öğrenci sayısının fazla olduğu yurtlarda ise meslek elemanı sayısı yetersiz kalmaktadır. Öğrencilerle birebir mesleki çalışma yapılabilmesi, sorunların yaşanmadan fark edilip önleme çalışmalarının yapılabilmesi amacıyla KYK'daki sosyal çalışmacı ve psikolog sayısının artırılması gerekmektedir.
- Araştırma sonucunda uyum programına katılan katılımcıların programdan yararlandıkları dikkati çekmiştir. Uyum programına katılımın artırılması uyum sorunu yaşayan genç sayısını azaltacaktır. Uyum programı kapsamında eğitim döneminin başladığı ve öğrencilerin çoğunluğunun yurda yerleştiği birinci hafta, sosyal çalışmacı ve

psikologlar tarafından mesleki içerikli, koruyucu ve önleyici hizmetler çerçevesinde bir “Hoş Geldin Toplantısı” yapılmalı ve ikişer hafta arayla sohbet ortamı oluşturulmuş toplantılarla ilk dönemin sonuna kadar devam etmelidir.

- Araştırmaya katılan gençler tecrübeli üst dönem öğrencilerinin yurda uyum sağlamaları konusunda kendilerine yardımcı olduğunu belirtmiştir. Araştırma sonucunda da tespit edildiği üzere katılımcıların büyük çoğunluğu sorunları hakkında profesyonel destek almaktan daha çok sorunlarını arkadaşları ile paylaşarak çözüm aramaktadır. KYK, uyum programına üniversiteye yeni başlayan öğrenciler ile birlikte üst dönem öğrencilerinden gönüllü olanları da dâhil etmelidir. Meslek elemanlarının koordinesinde yapılacak tanışma toplantısında, üst dönemlerdeki öğrenciler yurda uyum sürecinde yaşadıkları sorunları ve deneyimlerini anlatarak yeni başlayan öğrencilerin yaşadıkları sorunlar konusunda yalnız olmadıklarını ve neler yaparak bu süreci atlatabileceklerini anlamasını sağlayabilir. Bizzat benzer şeyleri yaşayanlardan süreci dinlemek, gençler için çok daha somut çözümler sunacaktır.
- Yeni başlayan öğrenciler ile üst dönemlerden gönüllü öğrenciler sosyal servisteki meslek elemanlarınca toplantı esnasında uyum problemlerine göre birebir eşleştirilerek benzer sorunları yaşayan gençlerin tecrübeli gençlerle paylaşımda bulunması sağlanabilir. Öğrencinin uyum sorunuyla baş edebilmesi, kendini geliştirebilmesi amacıyla onunla benzer sorunları yaşayan diğer öğrencilerle beraber grup sürecinde sosyal etkileşim, atılganlık, kendini tanıma, liderlik, iletişim vb. konularda paylaşım ve eğitim çalışmaları gibi sosyal grup çalışmaları yapılmalıdır. Bu sayede araştırma sonucunda elde edilen, uyum sorunlarıyla baş etmede arkadaşlık ilişkilerinin önemi vurgulanarak, bu ilişkiyi pekiştirecek çalışmalar artırılabilir.
- KYK uyum programı kapsamında çeşitli etkinlikler düzenlemekte, afişler ve anonslarla duyurusunu yapmaktadır. Ancak katılımcılardan bazıları etkinliklerden haberdar olmadığını belirtmektedir. Bilgilendirme

açısından KYK sosyal medya hesaplarından ve SMS ile öğrencilere direkt toplu mesajlar gönderilerek bilgilendirme yapılması bu sorunu çözebilecek bir seçenek olarak karşımıza çıkmaktadır. Yurt genelinde katılmak isteyen öğrenciler için bilgilendirme kolaylığı sağlayacak, internet üzerinden toplu haberleşmeyi sağlayan bir akıllı telefon uygulaması ile gruplar da kurulabilir.

- Üniversitede hazırlık sınıfında okuyan öğrenciler dil öğrenme konusunda kolaylaştırıcı bir etken olacağını düşünerek, yurtlarda uluslararası öğrencilerle aynı odalarda kalmak istemektedir. Odaların belirlenmesinde bu kriter dikkate alınarak hem hazırlık okuyan öğrencilerin dil becerisi gelişecek hem de uluslararası öğrencilerin uyum sürecini daha hızlı atlatması ve iletişim kurması kolaylaşacaktır.

İhtiyaçlara Dair Öneriler

- KYK illerdeki yurt binalarına yenilerini eklemeye devam etmekte ve eski yurt binalarında ise yenileme çalışmaları yapmaktadır. Yeni yapılan yurtlardaki fiziksel imkânlar eskilerine oranla çok daha modern standartlardadır. Yurtların tamamındaki odaların en fazla 2 kişilik olması, ranza sisteminin tüm yurtlarda kaldırılması, odaların katılımcıların sıklıkla dile getirdiği ev ortamını yakalayabilecek eşyalarla (örneğin koltuklar, halı vb.) ile döşenmesi katılımcıların yurtlardaki fiziksel ihtiyaçlarının büyük bölümünü karşılayacaktır.
- Yurtların toplu yaşam alanı olması sebebiyle temizlik, çok hassas bir konudur. Katılımcılar zaman kaybı yaşamamak ya da ekonomik olarak temizlik malzemelerine bütçe ayırmamak için çamaşırlarını yıkamayı ertelemeyi tercih edebilmekte, bu da hem gençlerin kişisel bakımında hem de sosyal açıdan yurttaki birlikte yaşadıkları gençler için ciddi sorunlara yol açabilir. Çamaşır makinesi ve kurutma makinesi sayısının mutlaka artırılması, kullanılan temizlik malzemelerininse KYK tarafından karşılanması gerekmektedir.
- Araştırmaya katılan öğrenciler genel ekonomik durum açısından ailelerine yük olmak istemeyen ve KYK tarafından açıklanmasını

bekledikleri kredi ve bursa bağı olarak aylık geçimlerini sağlamaya çalışmaktadır. Yurtlardaki yemek ücretlerini üniversitedeki ücretlerle karşılaştırdıklarında pahalı bulan katılımcıları, bir porsiyon daha yemek almak ve sağlıklı yaşam için meyve ve sebze tüketimine dikkat etmek zorunda kalmak ekonomik olarak zorlayabilmektedir. Özellikle erkek yurtlarında yemek porsiyonlarının artırılması gençler açısından memnuniyetle karşılanacaktır.

- İnternetin gençler arasında yaygın kullanıldığı günümüzde, internet hızı ve kalitesi gençlerin bilgiye ulaşımı noktasında büyük önem taşımaktadır. Yurtlarda hem kablosuz internet hizmeti hem de şahsi bilgisayar olmayan öğrenciler için bilgisayar odalarında bilgisayar ve kablolu internet hizmeti sunulması yararlı olacaktır.
- Katılımcılar arasında televizyon izlerken aile ortamındaki samimiyeti hissettiğini belirtenler bulunmaktadır. Normalde televizyon izlemeyi tercih etmese dahi yaşadığı özleme bağı olarak böyle bir ihtiyaç hisseden katılımcılar için, televizyon ile özlem duyulan aile ortamı arasında bir bağlantı olabilmektedir. Gençlerin, aile ve ev ortamının sıcaklığını hissedebilmesi için koltukların ve halının bulunduğu etkinlik odaları oluşturulabilir ve televizyon sayıları artırılabilir.
- Çalışma salonlarında kalabalık şekilde ders çalışmak katılımcıların dikkatini dağıtmaktadır. Salonların, daha az öğrencinin kullanabileceği formda gençlere bireysel alan oluşturacak şekilde özelleştirilmesi yararlı olacaktır. KYK tüm yurtlarında üniversite öğrencilerinin ihtiyaçlarını karşılayabilecek nitelikte kütüphaneler kurmalı ve kütüphaneler 24 saat açık kalarak öğrencilerin kolay erişimi sağlanmalıdır.
- Üniversitenin ilk senesi ekonomik sorunların en çok yaşandığı dönemdir. KYK tarafından verilen burs ve krediler öğrenciler üniversiteye başlar başlamaz verilmemektedir. KYK kredi ve burs başvurularını ve sonuçları açıklama süresini daha öne almalıdır.
- Yaşadıkları ekonomik sorunlar öğrencilerin bazı yanlış davranışları düşünmelerine ve maalesef bu yanlış davranışları uygulamalarına sebep

olabilmektedir. Öğrenciler yurtlarda yaşanan hırsızlık olayları için kamera sistemi talebinde bulunmasına rağmen toplu yaşanan böylesi özel bir alanda bu uygun bir çözüm değildir. Öğrencilerin de görüşleri alınarak yurt yönetimleri tarafından daha uygun bir çözüm bulunmalıdır. Yine KYK tarafından verilen kredi ve bursların sonuçlarının çok daha erken açıklanması yaşanan ekonomik sorunları azaltacaktır.

- Öğrenci yurtları kalabalık öğrenci gruplarını barındırmaktadır ve mutlaka yurtlarda revir ve hemşire bulunmalıdır. Üniversite ve yurtlarda mesai saatleri içinde sağlık hizmeti veriliyor olsa da akşam saatlerinden sonra zamanını yurttan geçiren katılımcılar için ilk yardım eğitimi de önemli bir ihtiyaç olarak görülmektedir. Öğrenci yurtlarında revir bulunup bulunmamasına bakılmaksızın öğrenciler ilk yardım konusunda eğitilmelidir. İlk yardım eğitimi tüm yetişkinler için bir gereklilik olmasının yanında, yurtlardaki kalabalık nüfus dikkate alındığında durumun aciliyeti ve önemi artmaktadır. Uyum programlarında sağlık konusundaki ihtiyaçlara dair gerekli bilgilendirme yapılmasına rağmen gençlerin konuya ilişkin dikkatlerini artırıcı çalışmaların artırılması yararlı olacaktır.
- Katılımcıların ulaşım konusundaki sorunlarına çözüm olarak; yurt yönetimlerince öğrencilerin ders saatlerine göre planlanarak yurttan direkt üniversitelere giden servislerin ayarlanması hem öğrenciler için yollarda geçen zaman kaybını önleyecek hem de ekonomik açıdan öğrencilerin hayatlarını kolaylaştıracaktır. Dönem başında yurt kayıtları alınırken öğrencilerin üniversitelere yakın yurtlara yerleştirilmeleri de benzer şekilde yaşanan sorunlara çözüm olacaktır.
- KYK'daki yurtlarda görevli sosyal çalışmacı ve psikologlarla yapılan görüşmeler ve yapılan gözlemler sonucunda, yurtlardaki meslek elemanı sayısının yurtlarda barınan genç kontenjanına oranla ciddi anlamda yetersiz kaldığı tespit edilmiştir. Meslek elemanları görev tanımlarında bulunan öğrencilerle birebir mesleki görüşme yaparak psikolojik destek sağlamak, öğrencilerin ihtiyaç ve sorunlarını dinleyip çözüm yolu

bulmaya yönlendirmek, benzer sorunları yaşayan öğrencilerle grup çalışmaları yapmak vb. gibi asli ve öncelikli sorumlulukları yerine getirmekte zorlanmaktadır. Yurtlardaki meslek elemanı sayısı artırılmadığı sürece gençlerin ihtiyaçları ve uyum sorunlarına yönelik yapılacak çalışmaların uygulamaya geçirilmesi mümkün görünmemektedir.

5.2.2. Üniversitelere Dair Öneriler

Uyum Sorunlarına Dair Öneriler

- Araştırma sonucunda katılımcıların yaşadıkları uyum sorunları hakkında üniversitede profesyonel destek alabileceği birimler hakkında bilgi sahibi olmadığı tespit edilmiştir. Düzenlenen uyum programlarında bu birimlerin tanıtımına önem verilmeli, uyum programına mutlaka merkezlerdeki meslek elemanları katılmalı ve kendilerini tanıtmalıdır.
- Araştırma sonucunda katılımcıların üniversitede uyum sorunlarına dair verilen hizmetlerin farkında olmadığı tespit edilmiştir. Üniversitelerde verilen hizmetlerin uyum programında detaylı duyurusunun yapılması önemlidir. Üniversitenin ilk yılında olan gençlere belirli periyotlarla e-posta ve telefon üzerinden davet gönderilerek toplantılar düzenlenmeli, gençlerin süreç içerisindeki uyumları takip edilmelidir.
- Gençlere, sorun yaşamadan önce koruyucu ve önleyici hizmet sunabilmek amacıyla, üniversitelerdeki merkezlerde meslek elamanlarının sayısının artırılması gerekmektedir.
- Üniversitedeki toplulukların öğrencilerin sosyalizasyon sürecindeki önemi yadsınamaz. Özellikle üniversiteye yeni başlayan ve uyum konusunda zorlanıp çeşitli sorunlarla baş başa kalan üniversitenin ilk yılındaki öğrencilere, üniversitenin ilk haftalarında ulaşmak ve çeşitli tanıtım faaliyetleri ile görünür ve ulaşılabilir olmak önem arz etmektedir. İlk haftalarda düzenlenen

etkinliklerin tanışma, üniversite ve kampüsü keşif, şehri tanııtma vb. içerikte düzenlenmesi gençlerin uyum sürecini hızlandıracaktır.

- Üniversiteye yeni başlayan, çevre edinme ve arkadaşlık konusunda uyum sorunu yaşayan öğrenciler için büyük önem arz eden bu tür etkinliklerin ilanı konusunda üniversitelere önemli görevler düşmektedir. Bu konuda erişilebilir olmak, üniversitelerin kendi sosyal medya hesaplarının olması ve duyuruların bu hesaplardan yapılması hatta öğrencilere SMS ile bilgilendirme yapılması gerekmektedir.
- KYK'ya bağlı yurtlardaki uyum programı sistemine önerildiği gibi, üniversitelerde de uyum programlarına birinci sınıf öğrencilerinin yanı sıra aynı bölümden gönüllü üst dönem öğrencilerinin de dâhil edilmesi ve sürecin akran iletişimi düzeyinde desteklenmesi yararlı olacaktır.
- Uyum programları bazı üniversitelerde dersler başlamadan 1 hafta öncesinde yapılmaktadır. Araştırma kapsamında yapılan görüşmelerde öğrencilerin memleketlerinde, evlerinde ailelerinin ve arkadaşlarının yanında 1 hafta daha fazla kalabilmek adına uyum programlarına katılmayı tercih etmedikleri görülmüştür. Üniversiteler bu sorunu uyum programını kredili ders şekline dönüştürerek çözmeye çalışmaktadır. Uyum programlarının derslerin başladığı ilk hafta her akşam ve ilk birkaç aya yayılmış şekilde yapılmasının katılımı artıracığı ve daha verimli olacağı düşünülmektedir.
- Gençlerin uyum sorunlarını azaltmak, kişisel ve duygusal, sosyal, akademik ve kurumsal uyumlarını artırabilmek amacıyla KYK ile üniversiteler arasında koordine sağlanarak gençler gönüllü sosyal çalışmalara yönlendirilmelidir. Gençlik ve Spor Bakanlığına bağlı Genel Müdürlükler ile Gençlik Merkezleri tarafından düzenlenen gönüllülük faaliyetlerine katılan gençler kendilerini toplum için yararlı hissedecek, şehrin farklı noktalarında insanlarla ortak amaç için bir şeyler yaparak şehre aidiyeti artacak, başkaları için önemli ve değerli olduğunu hissedecek ve topluma aktif katkı sağlayarak topluma uyumu da artacaktır.

İhtiyaçlara Dair Öneriler

Araştırma sonucunda öğrencilerin üniversitelerine dair en fazla dile getirdikleri ihtiyaç, kampüs ortamı ve sosyal etkinliklerdir. Üniversiteye hazırlık sürecinde de akademik yeterlikten sonra üniversiteye dair en fazla hayal ettikleri şey kampüs ortamı ve sosyal etkinliklere katılabilmektir. Araştırma kapsamında üniversiteye uyuma dair katılımcılara yöneltilen sorular çerçevesinde kişisel ve duygusal uyum, sosyal uyum, akademik uyum ve kurumsal uyuma dair yapılan görüşmelerin sonucuna göre katılımcıların ergenlikten çıkıp yetişkin olmaya dair önemli bir süreçte oldukları tespit edilmiştir. Katılımcılar hem kendi beklentileri hem de çevrelerinden aldıkları geri bildirimlerle kendilerini geliştirmeye, kendi sorumluluklarını almaya ve aynı zamanda akademik olarak gerekli bilgi birikimini tamamlayarak hedefledikleri mesleğe yönelik gelişim sağlamaya çabalamaktadır. Tüm bu gelişim ve değişim sürecini ailelerinden ayrı olarak birçok duygusal problemle birlikte devam ettirmeye çalışmak bazılarını ciddi anlamda zorlamaktadır.

- Yaşları itibarıyla karakterlerini oturtmaya çalıştıkları bu süreçte kendilerinin dahi bilmediği birçok özelliğini keşfeden, bazı alışkanlıklarını toplu yaşama kurallarına göre değiştirmeye çalışan katılımcılar bu uyum sürecinde ailelerinden sonra en çok arkadaşına ihtiyaç duymaktadır. İhtiyaçlarına yönelik yaşadıkları bu sürece uyumu da arkadaşları yardımı ile sağlamaktadır. Bu açıdan gençlerin ders dışı zamanlarını sosyalleşmek, arkadaş edinmek, yeni insanlar tanımak ve kişiliğini geliştirmek adına verimli kullanabilmesi gerekmektedir. Bu açıdan kapalı-açık spor alanları, yürüyüş alanları, kütüphane, sinema, tiyatro, konser alanı, teknoparklar, eğlence alanları, yüzme havuzu, kafeteryalar gibi imkânlarla kampüslerde gençler üniversite tarafından sosyal aktivitelere yönlendirilmelidir. Kampüste yer almayan bölümlerde ise mutlaka saat başı kalkan ücretsiz ring servisleri ile öğrencilerin kampüs ile bağlantısı kurulmalıdır.
- Üniversitelerde akademik hedefler ve planların genellikle son sınıf öğrencilerini ilgilendirdiği düşünülerek 1. sınıf öğrencilerinin de bu konuda ihtiyaçları olabileceği göz ardı edilmektedir. Bölüme dair yeterli araştırma ve bilgi ile gelen öğrencilerin bu tür bir ihtiyacı bulunmazken aksi durumdaki öğrencilerin bölümün iş imkânları ve akademik olarak yapabilecekleri hakkında ciddi

bilgilendirmeye ihtiyaç duydukları tespit edilmiştir. KYK yurtlarındakine benzer konferansların üniversitelerde de tüm öğrencileri kapsar nitelikte yapılması ve gerekli bilgilendirmeler yapılarak tüm öğrencilere duyurulması yararlı olacaktır.

- Üniversite ve KYK'ya dair bahsi geçen tüm öneriler çerçevesinde, bu iki kurum arasında yapılacak işbirliği ve koordinasyon ile, öğrencilerin uyum sorunları ve bu sorunlara yönelik düzenlenen uyum programlarında ortak bir program düzenlenmesi yararlı olacaktır.
- Gençlerin öncelikli ihtiyaçlarının çözümüne yönelik çalışmalar yurt ve üniversite yaşamına uyum sürecini kolaylaştıracaktır. KYK ve üniversitelerde meslek elemanı sayısının artırılması gençlere profesyonel psikososyal destek verme imkânını artıracak ve gençlere yönelik koruyucu ve önleyici çalışmaların daha fazla yapılabilmesine imkân sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

2015 yılı Performans Programı, Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu. Erişim adresi:

<http://yurtkur.gsb.gov.tr/Public/Edit/images/KYK/PerformansProgramlari/2015PerformansProgrami.pdf>

2016 yılı Faaliyet Raporu. T.C. Gençlik ve Spor Bakanlığı Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu. Erişim adresi:

<http://yurtkur.gsb.gov.tr/Public/Edit/images/KYK/FaaliyetRaporlar%C4%B1/2016falliyetraporu1.pdf>

2016-ÖSYS ile yerleşen öğrencilere yönelik uyum programı. Bilgisayar Mühendisliği Bölümü. Erişim adresi:

<http://mf-bm.gazi.edu.tr/posts/view/title/2016-osys-ile-yerlesen-ogrencilere-yonelik-uyum-programi-158716> Erişim Tarihi: 22.12.2016

2017 yılı Faaliyet Raporu. T.C. Gençlik ve Spor Bakanlığı Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu. Erişim adresi:

<http://yurtkur.gsb.gov.tr/Public/Edit/images/KYK/FaaliyetRaporlar%C4%B1/2017FaaliyetRaporu.pdf>

2017 yılı Performans Programı, Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu. Erişim adresi:

http://yurtkur.gsb.gov.tr/Public/Edit/images/KYK/FaaliyetRaporlar%C4%B1/2017performans_programi.pdf

Abadan, N. (1961). *Üniversite öğrencilerinin serbest zaman faaliyetleri*. Ankara: Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları.

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Ulusal Çocuk Hakları Strateji Belgesi ve Eylem Planı (2013-2017), Erişim adresi:

http://cocukhizmetleri.aile.gov.tr/data/54ad4cd6369dc5dac028bda2/ulusal_cocuk_haklari_strateji_belgesi_ve_eylem_plani.pdf Erişim Tarihi: 26.12.2016.

Akbağ, M. ve Erturan, N. (1995). Liseli ergenlerin anne-baba tutumlarını algılamaları ile uyum düzeyleri arasındaki ilişki. *M. Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, (7), 1-15.

- Aktaş, Y. (1997). Üniversite öğrencilerinin uyum düzeylerinin incelenmesi: Uzunlamasına bir çalışma. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13: 107-110.
- Aladağ Bayrak, Ö. (2012). Meslek yüksekokulu öğrencilerinin akademik ve sosyal uyumlarının çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. (Yüksek Lisans Tezi). Trakya Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne.
- Aladağ, M. (2009). Üniversiteye uyum konusunda yürütülen akran danışmanlığı programının değerlendirilmesi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4 (31), 12-22.
- Alemdaroğlu, A. (2005). Bir imkân olarak gençlik. *Birikim Dergisi*, 196.
- Alpten İ. N. T. (1993). ODTÜ öğrencilerinin uyum düzeylerini etkileyen bireysel, sosyal ve ailesel bazı etmenler. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Hacettepe Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Alptekin, K. (2008). Sosyal hizmet bakış açısından genç yetişkinlerde intihar girişimlerinin incelemesi: Bir model önerisi. (Doktora Tezi). Hacettepe Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara.
- Al-Qaisy, L. M. (2010) Adjustment of college freshmen: The importance of gender and the place of residence/ Üniversite öğrencilerinin uyumu: Cinsiyet ve ikamet yerinin önemi. *International Journal of Psychological Studies*, 2 (1), June.
- Altunöz, R. (2014). Üniversiteye yeni başlayan öğrencilerin uyum sorunu ve çözüm yolları. *Sosyal Hizmet Dergisi*, Şubat, 92-95.
- Ankara Üniversitesi Üniversite Yaşamına Uyum Programı (Uyum101 Programı) Uygulama Yönergesi. (2013, 16 Temmuz). Ankara Üniversitesi Senato Kararı. (Karar Sayısı: 3116).
- Aras, E. (2015). Üniversite Öğrencilerinin Kişisel ve Sosyal Uyum Düzeylerinin Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi. (Yüksek Lisans Tezi). Atatürk Üniversitesi /Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Arı, S. ve Benli, F. (2001). Gençlik muhalefetine günümüzdeki anlamı. *Birikim Dergisi*, 142-143.
- Avcı, M. (2006). Ergenlikte toplumsal uyum sorunları. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7 (1), 39-63.

- Aydın, E. (2012). Üniversite öğrencilerinin boş zamanlarını değerlendirmeleri ile sosyal uyum ve iletişim becerileri arasındaki ilişkilerin incelenmesi. (Yüksel Lisans Tezi). Karadeniz Teknik Üniversitesi/Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
- Ayele, K. (2010). Adjustment problems, help seeking behaviours and dysfunctional coping strategies of first year college students: The Ethiopian experience/ Üniversite 1. sınıf öğrencilerinin uyum problemleri, yardım arama davranışı ve işlevsel baş etme stratejileri: Etiyopya deneyimi. *Centrepont Humanities Edition*, 14 (1), 1-26.
- Aypay, A., Aypay, A. ve Demirhan, G. (2009). Öğrencilerin üniversiteye sosyal uyumu bir üniversite örneği. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2 (1), 46-64.
- Aytaç, S. (2000). *İnsanı anlama çabası*. Bursa: Ezgi Kitabevi Yayınları. (1. Baskı).
- Balcı, V. (2003). Ankara'daki üniversite öğrencilerinin boş zaman etkinliklerine katılımlarının araştırılması. *Milli Eğitim Dergisi*, 158, 161-173.
- Başaran, İ. E., (1994). *Eğitim psikolojisi*. Ankara: Kadioğlu Matbaası. 202, 203.
- Beslenme. Kredi ve Yurtlar Kurumu. <http://yurtkur.gsb.gov.tr/Sayfalar/2435/2389/beslenme.aspx> Erişim Tarihi: 11.03.2018
- Bilge, F. (1997). Eğitim bilimleri öğrencilerinin sürekli kızgınlık düzeyleri ve kızgınlıklarını ifade biçimlerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13: 75-80.
- Bilhan, S. (1996). *Eğitim Sosyolojisi*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Yayınları, 174.
- Bilim ve sanat terimleri ana sözlüğü. Türk Dil Kurumu. Erişim adresi: http://tdk.gov.tr/index.php?option=com_bilimsanat&arama=kelime&guid=TDK.GTS.5aa53e3989b1d4.06011613 Erişim Tarihi: 11.03.2018
- Burton, N., Turrell, G. ve Oldenburg, B. (2003). Participation in recreational physical activity: Why do socioeconomic groups differ? *Health, Education, Behavior*, 30 (2), 225-244.
- Bülbül, T. (2012). Yükseköğretimde okul terki: Nedenler ve çözümler. *Eğitim ve Bilim*, 37 (166). 219-235.

- Büyükşahin Çevik G. ve Çelikkaleli, Ö. (2010). Ergenlerin arkadaş bağlılığı ve internet bağımlılığının cinsiyet ebeveyn tutumu ve anne baba eğitim düzeylerine göre incelenmesi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19 (3), 225-240.
- Caba, S. (2002), Deprem bölgesinde prefabriklerde kalan üniversite öğrencilerinin sorunları ve beklentileri (Bolu örneği). (Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Cassidy, J. ve Asher, S. R. (1992). Loneliness and peer relations in young children. *Child Development*, 63 (2), 350-365.
- Certel, E. (2010). Gençlik ve sosyal gelişim: Gençlik örgütlerine katılan gençlerle bir araştırma. Hacettepe Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü. (Yüksek Lisans Tezi). Ankara.
- Chickering, A. (2007). The Seven Vectors: An Overview. Erişim adresi: <http://www.cabrini.edu/communications/CarDev/cardevChickering.html>
Erişim Tarihi: 15.10.2015
- Cılga, İ. (1994). *Gençlik ve yaşam niteliği*. Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Yayınları. Ankara.
- Cihangir Çankaya, Z. (2009). Öğretmen adaylarında temel psikolojik ihtiyaçların doyumu ve iyi olma. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7(3), 691-711.
- Compas Be, Wagner Bm, Slavin La ve Vanatta Ka. (1986). Prospective study of life events, social support and psychological symptomatology during the transition from high school to college. *American Journal of Community Psychology*, 14 (3), 241-257.
- Cüceloğlu, D. (1996). *İnsan ve davranışı psikolojinin temel kavramları*. İstanbul: Remzi Kitabevi, 6. Baskı.
- Çerik, Ş. (2002). Ailelerin gençlere karşı tutumları ve gençlerin ailelerin tutumlarını algılayışlarına yönelik üniversite gençliği üzerine bir araştırma. *Ege Akademik Bakış*, 2 (1), 65-78.
- Demir, C. (2003). *Demografik özellikler ile sağlanan imkânların sportif faaliyet tercihleri üzerine etkileri: Üniversite gençliğine yönelik bir uygulama*, 1. *Gençlik, Boş Zaman ve Doğa Sporları Sempozyumu*, Ankara: Türk Hava Kurumu Basım Evi İşletmeciliği.

- Demirbilek, M. (2005). Yurtlarda kalan öğrencilerin arkadaşlık ilişkileri, arkadaşlık ilişkileriyle bağlantılı sorunları ve çözümüne yönelik bir model denemesi. (Doktora Tezi). Hacettepe Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara.
- Demirel, M. ve Harmandar, D. (2009). Üniversite öğrencilerinin rekreasyonel etkinliklere katılımlarında engel oluşturulabilecek faktörlerin belirlenmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 6, (1).
- Deniz, A, Ç. (2013). Üniversite gençliğinin metropol kente uyum sağlamada stratejileri: İstanbul örneği. (Doktora Tezi). İstanbul Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul.
- Dikeçligil, B. ve Çigdem, A. (1991). T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu. *Aile yazıları*, 3. birey, kişilik ve toplum. Ankara: Bilim Serisi.
- Doğan, T. ve Sapmaz, F. (2009). Sosyal anksiyete bozukluğunun (sosyal fobi) doğası: Bir gözden geçirme. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(4): 425-438.
- Dölek, B. ve Söker, G. (2014). Türk eğitim sisteminde ve okul sosyal hizmeti bağlamında üniversiteler. *Sosyal Hizmet Dergisi*, Şubat, 88-91.
- Duman, N. (2000). Ankara liselerinde çeteye katılma potansiyeli olan öğrenci grupları ve okul sosyal hizmeti. (Doktora Tezi). Hacettepe Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara.
- Duman, N. (2014). Okul sosyal hizmetinin tanımı, kapsamı ve çocuk koruma sistemi içindeki yeri. *Sağlık ve Toplum*, 25 (3). Eylül-Aralık. 1-7.
- Duyan, V., Çamur Duyan G., Gökçeaslan Çifçi, E., Sevin Ç., Erbay, E. ve İkizoğlu, M. (2008). Lisede Okuyan Öğrencilerin Yalnızlık Durumlarına Etki Eden Değişkenlerin İncelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 33 (150), 29-41.
- Duyan, V. (2010). *Sosyal hizmet: Temelleri, yaklaşımları, müdahale yöntemleri*. Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği Genel Merkezi. Ankara: Aydınlar Matbaacılık.
- Düzen, N. E. (2009). *Üniversite gençliğinin ihtiyaçları araştırması*. İstanbul: Toplum Gönüllüleri Vakfı Yayınları.
- Eğilmez, K. E. (2007). Sosyo-ekonomik ve demografik özelliklerin örgütlerde yaşanan psikolojik sorun ve şikâyetler üzerindeki etkisi Türkiye Vakıflar

Bankası T.A.O üzerine bir uygulama. (Yüksek Lisans Tezi). Atılım Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Eğitim faaliyetleri. Kredi ve Yurtlar Kurumu.
<http://yurtkur.gsb.gov.tr/Sayfalar/2418/2387/EgitselFaaliyetler> Erişim Tarihi:
 11.03.2018

Eğitim faaliyetleri. Kredi ve Yurtlar Kurumu.
<http://yurtkur.gsb.gov.tr/Sayfalar/2418/2387/egitsel-faaliyetler.aspx> Erişim
 Tarihi: 04.12.2015

Eğitim Terimleri Sözlüğü. Türk Dil Kurumu. Erişim adresi:
http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&arama=kelime&guid=TDK.GTS.5aa5752e87ab00.85991207

Erdoğan, S., Şanlı, H. S. ve Şimşek Bekir, H. (2005a). Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi öğrencilerinin üniversite yaşamına uyum durumları. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 13 (2), 479-496.

Erdoğan, S., Şanlı, H. S., Şimşek Bekir, H. (2005b). Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi öğrencilerinin ekonomik, sosyal, kültürel uyum sorunlarını etkileyen bazı etmenler. *Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16, 1-13.

Ergül K. (2008). Üniversite gençliğinin sportif rekreasyon etkinliklerine yönelik ilgileri ve katılma düzeylerinin belirlenmesi. (Yüksek Lisans Tezi). Celal Bayar Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Manisa.

Ersoy, A. F, ve Arpacı, F. (2003). Üniversite öğrencilerinin konut koşullarının ve konutta yaşamayı tercih etme nedenlerinin incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*.

Ersoy, S. ve Güldemir, O. (2008). *Üniversite öğrencilerinin boş zamanlarını değerlendirme faaliyetlerinin sosyoekonomik boyutu üzerine bir inceleme*. 17. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi, 01- 03 Eylül 2008. Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Sakarya.

Ertürk, K. Ö. ve Kıyak, C. M. (2011). Müşteri memnuniyetini artırma aracı olarak halkla ilişkilere Maslow'un İhtiyaçlar Hiyerarşisi penceresinden bakmak. *Gazi Üniversitesi İletişim Fakültesi İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, 32, 127.

- Fahrioglu, F. (2013). Güvenlik ve kimlik bağlamında İnsan İhtiyaçları Teorisi'nin Türkiye'deki Kürt sorunu'na uygulanması. (Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara.
- Geçtan, E. (2010). *Psikodinamik psikiyatri ve normaldışı davranışlar*. (19. Baskı). İstanbul: Metis Yayınları.
- Gençöz, F. (1998). Uyum psikolojisi. *Kriz Dergisi*, 6 (2), 1-7.
- Genel bilgiler. Kredi ve Yurtlar Kurumu. <http://yurtkur.gsb.gov.tr/Sayfalar/2434/2389/genel-bilgiler.aspx> Erişim Tarihi: 11.03.2018
- Gil, T. (2013). Krizden uyum bozukluğuna: Bir kavramın tıbbileştirilmesi mi? *Türk Psikiyatri Dergisi*, 24 (1), 58-62.
- Gökmen, H. (1985). *Yüksek öğrenim öğrencilerinin serbest zaman etkinlikleri ve kendilerini gerçekleştirme düzeyleri*. Ankara: Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı, 133.
- Gönüllü, M. (1988). Grup ve grup yapısı. *C.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 2, (1), 197.
- Güdek, K. (2012). *Birey & aile sosyal çalışma*. Nobel Tıp Kitabevleri. 1. Baskı. Ankara.
- Güllü, K. ve Kuşderci, S. (2011). Yükseköğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumunun verdiği hizmetlerin üniversite öğrencileri tarafından algılanması: Sivas Yurtkur örneği. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 30, 185-209.
- Güncel Türkçe sözlük. Türk Dil Kurumu. Erişim adresi: http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GT.S.5aca534291b687.66260474 Erişim Tarihi: 26.12.2016
- Gündüz, H. U. (2006). Uyum sorunları olan öğrencilerin anne-baba, öğretmen ve kendileri tarafından bu sorunun ele alınış biçiminin değerlendirilmesi. (Yüksek Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi/Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Gür, B. S. , Dalmış, İ., Kırmızıdağ, N., Çelik, Z ve Boz, N. (2012). *Türkiye'nin gençlik profili*. SETA Yayınları. Ankara.
- Henriksen, J. A. S. (1995). Orientation and counseling in a California Community Collage: Surveying the perspectives of a multicultural student population, *Community Collage Review*, 23 (2), 59.

- Işıkhan, V. (2011). *Sosyal hizmet ve tükenmişlikle başa çıkma*. Vizyon Ofset&Matbaa. 1. Baskı. Ankara.
- İlhan, T. (2009). Üniversite öğrencilerinin benlik uyumu modeli: Yaşam amaçları, temel psikolojik ihtiyaçlar ve öznel iyi oluş. (Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi/Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Kacur, M. ve Atak, M. (2011). Üniversite öğrencilerinin sorun alanları ve sorunlarla baş etme yolları: Erciyes Üniversitesi örneği. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 31 (2011/2), 273-297.
- Kara, Ö. (2009). Yükseköğretimde barınma sorunu Türkiye’de öğrenci yurtları ve dünyadan örnekler. (Yüksek Lisans Tezi). Akdeniz Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya.
- Karabacak, M. ve Sayılı, M. (2016). Üniversite öğrencilerinin barınma yeri tercihleri: Havza Meslek Yüksekokulu örneği. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7 (1): 195-216.
- Karahan, T. F., Sardoğan, M. E., Özkamalı, E. ve Dicle, A. N. (2005). Üniversite birinci sınıf öğrencilerinin üniversiteye uyum düzeylerinin sosyo-kültürel etkinlikler açısından incelenmesi. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2 (30): 63-72.
- Karataş, K. (1994). Genç işsizliği: ekonomik, toplumsal ve ruhsal sonuçları. (Doktora Tezi). Hacettepe Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Kaya, N. ve Erkip, F. (2001). Satisfaction in a dormitory building: The effects of floor height on the perception of room size and crowding. *Environment and Behavior*, 33 (1), 35-53. Reprinted in W. A. Lesko (Ed.), (2002). *Readings in Social Psychology: General, Classic and Contemporary Selections*. Boston: Allyn and Bacon, 382-392.
- Kermen, U. (2013). Üniversite öğrencilerinin ihtiyaç doyumu ve öznel iyi oluş düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. (Yüksek Lisans Tezi). Abant İzzet Baysal Üniversitesi/Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bolu.
- Kesici, Ş., Üre Ö., Bozgeyikli, H. ve Sünbül, A. M. (2003). *Temel psikolojik ihtiyaçlar ölçeğinin geçerlik ve güvenirliği*. VII. Ulusal PDR Kongresi Bildiri Özetleri Kitabı, Malatya.

- Koç, M. ve İskender, M. (1993). Yüksek öğretim ortamında öğrenci başarısını etkileyen faktörler. Ankara: *Çağdaş Eğitim Dergisi*, 18 (191).
- Köksal, A. (2000). Müzik eğitimi alma, cinsiyet ve sınıf düzeyi değişkenlerine göre ergenlerin empatik becerilerinin ve uyum düzeylerinin incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18, 99-107.
- Kredi ve Yurtlar Kurumu resmi web sayfası. www.kyk.gov.tr
- Kuş Şahin, C., Akten, S. ve Erol, U. E. (2009). Eğirdir Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin rekreasyon faaliyetlerine katılımlarının belirlenmesi üzerine bir çalışma. *Artvin Çoruh Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, 10 (1): 62-71. ISSN: 1300-6053.
- Kuzgun, Y. (1972). Kendini gerçekleştirme. *Araştırma Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Felsefe Bölümü Dergisi*, 10, 162-178.
- Kuzgun, Y. (1985). Psikolojide insancı yaklaşım. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 18 (1), 162-178.
- Küçük işletmeler. Kredi ve Yurtlar Kurumu. <http://yurtkur.gsb.gov.tr/Sayfalar/2439/2389/KucukIsletmeler> Erişim Tarihi: 11.03.2018
- Maşrabacı, S. (1989). *Yurtta kalan üniversite öğrencilerinin ruh sağlığını etkileyen psikolojik faktörler*. Üniversite Gençliğinde Uyum Sempozyumu Bilimsel Çalışmaları (177-186). Bilkent Üniversitesi Psikolojik Danışma ve Araştırma Merkezi, Ankara.
- Mercan, Ç. S. ve Yıldız, S. A. (2011). Eğitim Fakültesi birinci sınıf öğrencilerinin üniversiteye uyum düzeylerinin farklı değişkenler açısından incelenmesi. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16 (2011-2), 135-154.
- Mete B. ve Ağaoğlu S. A. (2003). *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Kurupelit Kampusu akademik ve idari personelin rekreatif aktivitelere katılım ve bakış açılarının incelenmesi*. Beden Eğitimi ve Sporda Sosyal Alanlar Kongresi, 421-426, Ankara.
- Mısırlıoğlu, H. C. (2014). Yükseköğrenim yurtlarında barınan öğrencilerin yurt olanakları memnuniyetine ilişkin bir araştırma. (Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

- Nadir, U. ve Aktan, M. C. (2015). Okul sosyal hizmeti ve okul sosyal hizmet uzmanının rollerine ilişkin bir tartışma: Kurgusal bir vaka sunumu. *Sağlık ve Toplum*, 25 (3). Eylül-Aralık. 78-88.
- Omay, U. (2010). Tüccar sınıfın protestan hareketi desteklemesinin Maslow'un İhtiyaçlar Hiyerarşisi Yaklaşımı açısından değerlendirilmesi. *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, (52), 232-243.
- Oryantasyon. Orta Doğu Teknik Üniversitesi Kuzey Kıbrıs Kampusu. Erişim adresi: <http://oryantasyon.ncc.metu.edu.tr/> Erişim Tarihi: 21.12.2016
- Öktem, P. (2004). Sosyolojide nitel araştırma geleneğinin tarihçesi. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Hacettepe Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Özbesler, C. ve Duyan, V. (2009). Okul ortamlarında sosyal hizmet. *Eğitim ve Bilim*, 34 (154), 17-25.
- Özçetin, S. (2013). Yükseköğrenim gören yabancı uyruklu öğrencilerin sosyal uyumlarını etkileyen etmenler. (Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Özduran, K. (2001). 18-24 yaşları arası spor yapan gençlerin sosyal uyum düzeylerinin incelenmesi. (Yüksek Lisans Tezi). Uludağ Üniversitesi/Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Bursa.
- Özer, D. (2011). Etkili iletişim becerilerinin sosyal ortama uyum sağlamadaki işlevi: Fırat Üniversitesi uygulaması. (Yüksek Lisans Tezi). Fırat Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.
- Özgüven, E. (1992). *Hacettepe kişilik envanteri el kitabı*. İkinci Revizyon. Ankara.
- Özgüven, İ. E. (1992). Üniversite öğrencilerinin sorunları ve baş etme yolları. *H. Ü. Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7, 5-13.
- Özkan, Y. ve Kılıç, E. (2014). Çocuk ve aile odaklı sorunların çözümünde okul sosyal hizmet uzmanlarının önemi: Uzmanların Çocuk ve Ailelerle Çalışmada Sahip Oldukları Beceriler. *TSA*, 18 (3), Aralık. 397-412.
- Özmete, E. ve Bayoğlu, A. S. (2008). Geleceği yapılandırmak: Gençlerin toplumsal refah ile ilgili konularda geleceğe bakışları. *Sosyolojik Araştırmalar E-dergisi*, 1-16.

- Özoğlu, S. Ç. (1988). *Gençlerin kişilik gelişimine nasıl yardımcı olabiliriz?*, Ankara: TED Yayınları.
- Öztemel, K. (2010). Teknik Eğitim Fakültesi öğrencilerinin uyum düzeylerinin incelenmesi. *Politeknik Dergisi*, 13 (4), 319-325.
- Poyraz, H. (2000). Gazi Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesi Çocuk Gelişimi ve Okul Öncesi Öğretmenliği öğrencilerinin kalmakta oldukları yerlerin çeşitli değişkenlere göre durumu, *Mesleki Eğitim Dergisi*, 2,1, 33-41.
- Psikososyal servisler. Kredi ve Yurtlar Kurumu. <http://yurtkur.kyk.gov.tr/tr/Psikososyal-Servisler/YurtKur/15> Erişim Tarihi: 04.12.2015
- Sağınç, N. (2011). Üniversite yaşamına uyum sürecine etki eden faktörler ve birbirleri ile ilişkileri. (Yüksek Lisans Tezi). Uludağ Üniversitesi/Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Bursa.
- Serçekuş F. P. ve Mete, S. (2009). Uyum modeli ve sosyal bilişsel öğrenme kuramının doğum öncesi eğitimde kullanımı. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Elektronik Dergisi*, 1 (1), 57-68.
- Sevim, S. A. ve Yalçın, İ. (2006). Kısa süreli bir oryantasyon programı denemesi: Öğrencilerin uyum düzeyleri ve programa ilişkin görüşleri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 39 (2), 217-233.
- Sevinç, S. (2010). Mersin Üniversitesi birinci sınıf öğrencilerinin akademik, sosyal, kişisel ve kurumsal uyumlarını olumsuz etkileyen faktörlerin incelenmesi. (Yüksek Lisans Tezi). Mersin Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.
- Sözbilir, M. (2009). Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Ortak Dersi Ders Notları. Erişim adresi: <https://fenitay.files.wordpress.com/2009/02/1112-nitel-arac59ftc4b1rmada-veri-analizi.pdf>
- Sun Selışık, Z. E. (2009). College adjustment: A study on english prep school students studying in Northern Cyprus. (Yayımlanmamış Doktora Tezi).Orta Doğu Teknik Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Sürücü, M. ve Bacanlı, F. (2010). Üniversiteye uyumun psikolojik dayanıklılık ve demografik değişkenlere göre incelenmesi. *GÜ, Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30 (2), 375-396.

- Sütlaş, M. (2007). *Gençlerin sağlık hakkı, sağlıklı yaşama hakkı ve sağlık hizmetlerinden yararlandıkları sıradaki hakları*. Üniversite Gençliği ve Sosyal Haklar Konferansı.
- Süzer, M. (1997). Üniversite öğrencilerinin sosyal ve ekonomik özelliklerine göre boş zaman faaliyetlerini değerlendirme biçimleri (Pamukkale Üniversitesi örneği). (Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Şahin, C. ve Tunçel, M. (2008). Sınıf öğretmenliği ve beden eğitimi öğretmenliğinde öğrenim gören öğrencilerin psikososyal uyum düzeylerinin incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 9 (2), 45-50.
- Şakır, A. (1987). Hacettepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarı'na devam eden 14-18 yaş grubu öğrencilerinin sosyal uyumları ile anne baba tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi. (Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Şentuna, M. (2009). Türkiye'deki gençlik ve spor ile ilgili kamu kurumları ve sivil toplum kuruluşlarının gençlik politikalarının değerlendirilmesi ve bir model örneği. (Doktora Tezi). Abant İzzet Baysal Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Tekin, M., Yıldız, M., Akyüz, M. ve Uğur, O. A. (2008). Karaman Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumunda kalan üniversite öğrencilerinin rekreatif etkinliklere katılım ve beklentilerinin incelenmesi. *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9 (1), 121-135.
- Tekin, O. ve Göktaş, O. (2009). Toplumda sosyal eğilimlerin değerlendirilmesi-270 kişi üzerinde pilot çalışma. *Yeni Tıp Dergisi*, 26: 148-152.
- Tinto V. (1975). Dropout from higher education: A theoretical synthesis of recent research. *Review of Educational Research*, 45, 89-125.
- Tire, O. (2002). Yurtlarda kalan öğrencilerin toplumsal sorunları: Cumhuriyet Üniversitesi örneği. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Cumhuriyet Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sivas.

- Tomanbay, İ. (1999). *Sosyal çalışma sözlüğü*, Ankara: Selvi Yayınevi.
- Traş, Z. ve Cihan Güngör, H. (2011). Avrupa ülkelerinden gelen Türk asıllı üniversite öğrencilerinin sosyal destek ve sosyal bağlılıkları üzerine nitel bir araştırma. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 25, 260-271.
- TÜİK istatistiklerle gençlik (2016). Sayı: 24648, Erişim adresi: <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=24648>, Erişim Tarihi: 29.12.2017
- Tuna, M. E. (2003). Cross cultural differences in coping strategies as predictors of university adjustment of Turkish and U.S. students. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Orta Doğu Teknik Üniversitesi/Eğitim Bilimleri Fakültesi, Ankara.
- Tuncay, S. (2000). Türkiye’de gençlik sorunlarının psikolojik boyutu. *Muğla Üniversitesi SBE Dergisi*, 1 (1).
- Tutkun, Ö. F. (2006). Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesindeki Türkiyeli öğrencilerin uyum sorunları. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 15, 255-267.
- Türkdoğan, T. (2010). Üniversite öğrencilerinde temel ihtiyaçların karşılanma düzeyinin öznel iyi oluş düzeyini yordamadaki rolü. (Yüksek Lisans Tezi). Pamukkale Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli.
- Türkel, Ç. (2010). İlköğretim öğrencilerinin sportif faaliyetlere katılım düzeyi ile sosyal uyum ve iletişim beceri düzeyleri arasındaki ilişkilerin incelenmesi. (Yüksek Lisans Tezi). Erciyes Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri.
- Türkiye’de yükseköğrenim gençliğinin barınma, yurt ve kredi sorunlarının araştırılması sonuç raporu.* (2015). Gençlik ve Spor Bakanlığı.
- Universities in the USA&Canada. Erişim adresi: <http://www.universitiesintheusa.com/university-accommodation.html#halls>
Erişim Tarihi: 25.12.2016
- Uyum programı hakkında. Bilgisayar Mühendisliği Bölümü. Erişim adresi: <http://mf-bm.gazi.edu.tr/posts/view/title/uyum-programi-hakkinda-159924>
Erişim Tarihi: 22.12.2016
- ÜNİ 101 üniversite yaşamına giriş dersi. Erişim adresi: http://www.uni101.hacettepe.edu.tr/index_sub.php?grp=uni101&dir=&file=08_sizin_programiniz&filetype=html&submenuheader=0
Erişim Tarihi: 22.12.2016

- Üniversite yaşamına uyum. Erişim adresi: <http://ogem.metu.edu.tr/universite-yasamina-uyum> Erişim Tarihi: 22.12.2016
- Yalın, D. (2007). First year college adjustment: The role of coping, ego-resiliency, optimism and gender. (Yüksek Lisans Tezi). Orta Doğu Teknik Üniversitesi/Eğitim Bilimleri Fakültesi, Ankara.
- Yazıcı, E. (2001). *Üniversite gençliği, 2001: Üniversite gençliğinin sosyo-kültürel profili üzerine bir alan araştırması: Gazi Üniversitesi örneği*. Ankara: Gazi Üniversitesi.
- Yazıcı, E., Akkutay, Ü., Cangızbay, K., Aykaç, B. ve Bilgin, V. (2003). *Türk üniversite gençliği araştırması: Üniversite gençliğinin sosyo-kültürel profili*, Ankara, Gazi Üniversitesi Yayınları.
- Yıldırım Beyazıt Üniversitesi. Sağlık, Kültür ve Spor Dairesi Başkanlığı. <http://slideplayer.biz.tr/slide/2805751/> Erişim Tarihi: 22.12.2016
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, S. (2007). Motivasyon ve çalışma yaşamında motivasyonun önemi. (Yüksek Lisans Projesi). Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü. Kahramanmaraş.
- Youth partnership. Erişim adresi: <http://youth-partnership.coe.int> Erişim Tarihi: 12.10.2015
- Yörükoğlu, A. (2000). *Gençlik çağı*: Özgür Yayınları, İstanbul.
- Yurtsever, Z. (2011). Üniversite gençlerinde riskli davranışlar. (Yüksek Lisans Tezi). Erciyes Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri.
- Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu Stratejik Plan 2014 – 2018.
- Yükseköğretim kurumları mediko-sosyal sağlık, kültür ve spor işleri dairesi uygulama yönetmeliği. (1984, 3 Şubat). Resmi Gazete (Sayı: 18301).
- Zengin, E., Sertbaş, K. ve Kolayış, H., (2009). Kocaeli Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencilerinin boş zaman profilleri ve raket sporlarına gösterdikleri ilgi düzeylerinin araştırılması. *Spor Yönetimi ve Bilgi Teknolojileri Dergisi*, 1 (1), 62-71.

EK 1: YARI YAPILANDIRILMIŞ GÖRÜŞME FORMU

A. DEMOGRAFİK BİLGİLER

1. Yaş
2. Cinsiyet
3. Üniversite/Bölüm
4. Önceki İkametgâh
5. Gelir Durumu (Burs/kredi/aile/iş vb.)

B. İHTİYAÇLAR

Üniversiteye başladığın günden bu yana en çok neye ihtiyaç duyuyorsun ve neyin eksikliğini hissediyorsun?

1. Sosyal Hayata Dair İhtiyaçlar

- a. Üniversitedeki sosyal çevrede nelere ihtiyaç duyuyorsun?
 - Serbest zaman değerlendirme,
 - Öğrenci topluluklarına katılım,
 - Kültürel-sanatsal ve sportif faaliyetlere katılım vb.
- b. Yurtta sosyal açıdan eksikliğini hissettiğin şeyler var mıdır?
 - Serbest zaman değerlendirme vb.
 - Arkadaşlık vb.

2. Barınma İmkânlarına Dair İhtiyaçlar

- a. Yurttaki fiziksel imkânlar nasıldır? Bu konuda nelere ihtiyaç duyuyorsun?
 - Odaların fiziksel koşulları (odalar kaç kişilik),
 - Temizlik (Odaların temizliği, ütü ve çamaşır makinesi kullanabilme vb.)
 - Yemekler,
 - Teknolojik imkânlar (internete erişim, TV vb.)
 - Ders çalışma koşulları, kütüphane vb.

3. Psiko-sosyal İhtiyaçlar

- a. Aile özlemi duyuyor musun? Ailen ile ilgili konularda en çok neye ihtiyaç duyuyorsun?
- b. Üniversiteden önceki arkadaşlarına özlüyor musun? Arkadaşlarına ihtiyaç duyuyor musun?
- c. Üniversite ve yurttaki yeni arkadaşlar edinebildin mi? Bu konuda bir zorluk yaşıyor musun?
- d. Geldiğin şehri özlüyor musun?
- e. Üniversite ve yurttaki psiko-sosyal desteğe ihtiyaç duyuyor musun?
- f. Üniversite ve yurttaki psiko-sosyal açıdan bir ihtiyaç duyduğunda nereye başvurabileceğini ve kimlerden destek alabileceğini biliyor musun?

4. Akademik İhtiyaçlar

- a. Akademik imkânlar konusunda nelere ihtiyaç duyuyorsun?
 - Üniversite ve yurttaki bölümüne özgü teknik imkânlar,
 - Kütüphane imkânları, internete erişim vb.
- b. Üniversitenin akademik yeterlik ve kalitesini nasıl değerlendiriyorsun?
 - Öğretim elemanlarının yeterliği,
 - Öğretim elemanlarının iletişimi vb.
- c. Okuduğun bölüm ve bölümün eğitim yapısı hakkındaki düşüncelerin nedir?

5. Temel Hizmetler Hakkındaki İhtiyaçlar

- a. Sağlıkla ilgili konularda nelere ihtiyaç duyuyorsun?
- b. Beslenme hakkında herhangi bir ihtiyacın var mıdır?
 - Üniversite ve yurtlarda yararlanılan mekânlar, kantinler ve ücretler,
 - Yurtlarda yemek saatleri, yemek çeşitleri, ücretler vb.
- c. Ulaşım konusundaki ihtiyaçların nelerdir?
- d. Ekonomik konularda nelere ihtiyaç duyuyorsun?
 - Kredi-burs,

- Yurt ücretleri,
- Part-time çalışma imkânları vb.

e. **Güvenlik** konusunda nelere ihtiyaç duyuyorsun? Üniversitede ve yurttaki kendini güvende hissediyor musun?

6. Geleceğe dair planların var mıdır?

- Aile-Akademik-İş yaşamı vb.
- Geleceğe dair planlarında nelere ihtiyaç duyuyorsun? (Kariyer planlaması ve bölüme dair iş imkânları hakkında bilgilendirme vb.)

C. ÜNİVERSİTEYE UYUM SORUNLARI

1. Kişisel ve Duygusal Uyum

- Kişisel ve duygusal açıdan kendini nasıl tanıtırısın? Olumlu ve olumsuz yönlerini nasıl tanımlarsın?
- Çevrende ihtiyacın olduğunda sana destek olabilecek kişiler var mıdır? Çevrende senin desteğine ihtiyacı olan kişiler var mıdır?
- Üniversiteye başladıktan sonra değiştirmen gerektiğini düşündüğün ya da değiştirdiğin alışkanlıkların/kişisel özelliklerin var mıdır?
- Üniversiteye başladıktan sonra kendinde gördüğün değişiklikler nelerdir?
- Kendini yetişkin olarak görüyor musun? Çevrendeki insanlar seni yetişkin olarak görüyor mu?

2. Sosyal Uyum

- Yaşadığın şehri değiştirmek konusunda zorluk yaşadın mı?
 - Ailenden ayrı yaşama sürecine alışabildin mi?
 - Ev ortamından yurda geçiş sürecinde hayatında neler değişti?
 - Maddi konularda ve bütçeni ayarlama konusunda nasıl bir değişim yaşadın?
 - Yaşadığın bu değişikliklere uyum sürecinde arkadaşlarının önemi nedir?
- Sosyal çevrendeki kişilerle ilişkilerin nasıldır?
 - Üniversite (fakülte çalışanları, öğretim elemanları ve bölüm arkadaşları),

- Yurt (görevliler ve oda arkadaşları),
- Aile üyeleri

b. Üniversite ve yurttaki düzenlenen sosyal ve kültürel aktivitelere katılıyor musun?

3. Üniversiteye Akademik Uyum

- a. Liseden üniversiteye geçişte zorluk yaşadın mı?
- b. Üniversitedeki eğitim sistemine dair düşüncelerin nelerdir? Sana farklı gelen ve ya zorlandığın yönleri var mıdır?
- c. Akademik olarak hedeflerin nelerdir?

4. Kurumsal Uyum

- a. Okuduğun üniversiteyi nasıl değerlendiriyorsun? Üniversiten beklentilerini karşıladı mı?
 - b. Kendini üniversiteye ait hissediyor musun?
5. Uyum konusunda yaşadığın sorunlarla baş etmede hangi yöntemleri kullanıyorsun?
6. Yaşadığın uyum sorunlarınıza yönelik çözüm önerilerin nelerdir?
7. Kredi ve Yurtlar Kurumu'nun ihtiyaçların ve uyum sorunların hakkındaki hizmetlerini nasıl değerlendiriyorsun?
8. Kredi ve Yurtlar Kurumundaki sosyal çalışmacının ihtiyaçların ve uyum sorunların hakkındaki çalışmalarını nasıl değerlendiriyorsun?

EK 2: KATILIMCILAR İÇİN BİLGİLENDİRİLMİŞ ONAM FORMU

Değerli Katılımcı;

Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Hizmet ABD’da “Kredi ve Yurtlar Kurumu’na Bağlı Yurtlarda Kalan Üniversiteli Gençlerin İhtiyaçları ve Uyum Sorunları” konulu yüksek lisans tezi hazırlamaktayım. Bu çalışmayı gerçekleştirebilmek için Hacettepe Üniversitesi Etik Kurulu’ndan ve Gençlik ve Spor Bakanlığı Kredi ve Yurtlar Kurumu’ndan gerekli izinleri aldım.

Bu çalışmanın amacı, Kredi ve Yurtlar Kurumuna bağlı yurtlarda kalan üniversite 1. sınıf öğrencilerinin sosyal, kültürel, ekonomik, psikolojik, beslenme ve barınmaya yönelik ihtiyaçlarını ve bu ihtiyaçlar doğrultusunda ortaya çıkan uyum sorunlarını sosyal hizmet bakış açısıyla ele almaktır.

Sizlere demografik özellikleriniz, üniversiteye başlamanız sürecindeki ihtiyaçlarınız, bu ihtiyaçlarınız doğrultusunda ortaya çıkan uyum sorunlarınız, bu sorunların nedenlerini nasıl değerlendirdiğiniz ve çözüm önerilerinize ilişkin bazı sorular sormak istiyorum. Yapılan görüşme esnasında ses kaydı yapılacaktır.

Vereceğiniz tüm cevaplar kesinlikle gizli tutulacak ve sadece yukarıda belirtilen yüksek lisans tezi kapsamında kullanılacaktır. Kimliğinizi belirten herhangi bir soru yer almamaktadır. Bu nedenle Görüşme Formuna isim ve adres yazmanız gerekmemektedir. Katılıp katılmamayı seçme hakkına sahipsiniz. Ancak sizin bu çalışmaya katılmanız ve düşüncelerinizi paylaşmanız üniversiteye yeni başlayan sizin gibi gençlerin ihtiyaçlarına ve uyum sorunlarına yönelik geliştirilecek projelere dair yürütülecek çalışmalar açısından son derece önemlidir. Çalışmaya katıldıktan sonra istediğiniz anda vazgeçebilirsiniz, katılmamanız veya vazgeçmeniz size hiçbir sorumluluk getirmeyecektir. Görüşme esnasında herhangi bir rahatsızlık hissederseniz çalışmadan vazgeçebilirsiniz.

Aşağıda iletişim bilgilerim yer almaktadır. İsterseniz çalışmanın sonuçlarını öğrenmek için benim ile iletişim kurabilirsiniz. Bu çalışma yaklaşık 25-30 dakikanızı alacaktır. Şimdiden çalışmada yer aldığınız ve katkı verdiğiniz için teşekkür ederim.

Katılımcı**Tarih:**

Ad- soyad :

İmza

Adres :

Telefon :

Sorumlu Araştırmacı:**Araştırmacı:**

Prof. Dr. Vedat IŞIKHAN

Merve KAVAK

Hacettepe Üniversitesi İİBF Sosyal
Hizmet Bölümü 06800 BeytepeGençlik ve Spor Bakanlığı Proje ve
Koordinasyon Genel Müdürlüğü

0312 297 63 63 - 321

0312 596 64 69

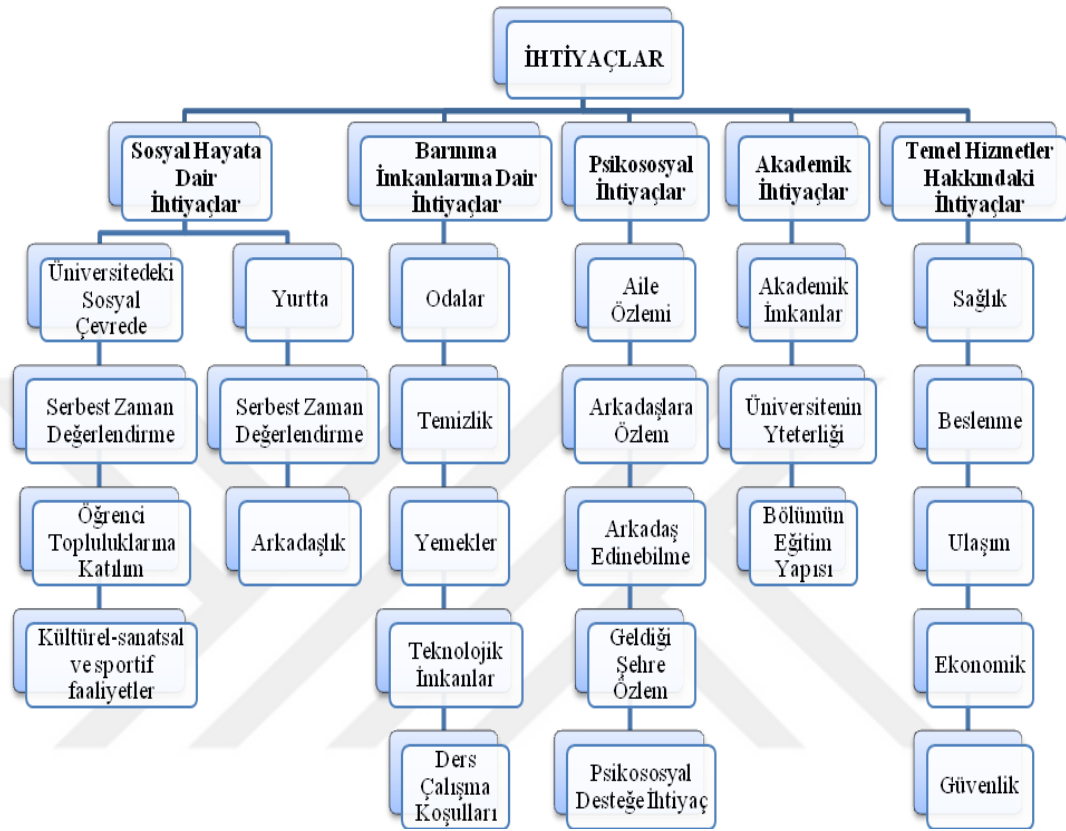
visikhan@hacettepe.edu.trmervekavak@yandex.com

EK 3: KATILIMCILARA İLİŞKİN TANITICI BİLGİLER

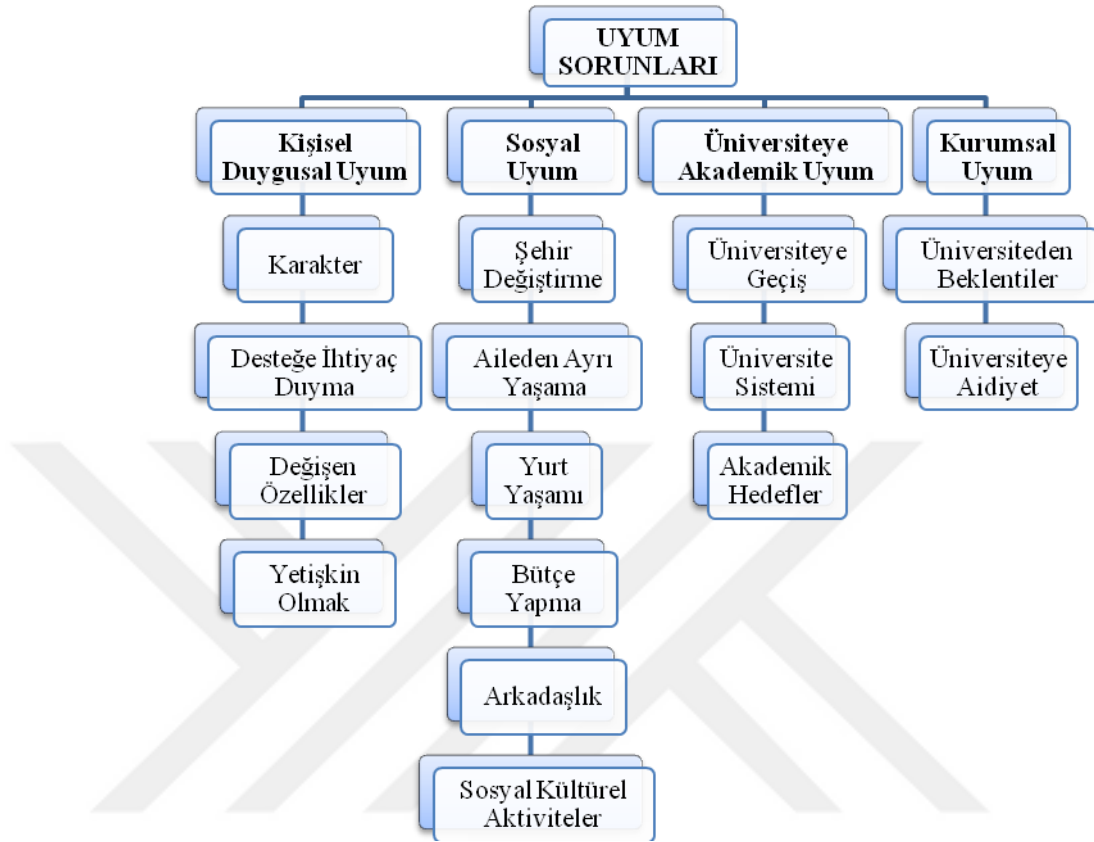
- G01, K, 19:** Katılımcı 19 yaşında, kadın, Ankara Üniversitesi'nde Sağlık Yönetimi Bölümü öğrencisidir.
- G02, K, 18:** Katılımcı 18 yaşında, kadın, Ankara Üniversitesi'nde Hemşirelik Bölümü öğrencisidir.
- G03, K, 20:** Katılımcı 20 yaşında, kadın, Ankara Üniversitesi'nde Hemşirelik Bölümü öğrencisidir.
- G04, K, 18:** Katılımcı 18 yaşında, kadın, Ankara Üniversitesi'nde Hemşirelik Bölümü öğrencisidir.
- G05, K, 19:** Katılımcı 19 yaşında, kadın, Ankara Üniversitesi'nde Hemşirelik Bölümü öğrencisidir.
- G06, K, 20:** Katılımcı 20 yaşında, kadın, Ankara Üniversitesi'nde Hemşirelik Bölümü öğrencisidir.
- G07, K, 18:** Katılımcı 18 yaşında, kadın, Yıldırım Beyazıt Üniversitesi'nde İşletme Bölümü öğrencisidir.
- G08, K, 19:** Katılımcı 19 yaşında, kadın, Ankara Üniversitesi'nde Çocuk Gelişimi Bölümü öğrencisidir.
- G09, E, 18:** Katılımcı 18 yaşında, erkek, Gazi Üniversitesi'nde Uluslararası İlişkiler Bölümü öğrencisidir.
- G10, E, 19:** Katılımcı 19 yaşında erkek, Hacettepe Üniversitesi'nde Elektrik Elektronik Mühendisliği Bölümü öğrencisidir.
- G11, E, 18:** Katılımcı 18 yaşında erkek, Ankara Üniversitesi'nde Fizik Mühendisliği Bölümü öğrencisidir.
- G12, E, 18:** Katılımcı 18 yaşında erkek, Gazi Üniversitesi'nde Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Bölümü öğrencisidir.
- G13, E, 19:** Katılımcı 19 yaşında erkek, Hacettepe Üniversitesi'nde Türkçe Öğretmenliği Bölümü öğrencisidir.
- G14, E, 19:** Katılımcı 19 yaşında erkek, Gazi Üniversitesi'nde Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü öğrencisidir.
- G15, E, 19:** Katılımcı 19 yaşında erkek, Gazi Üniversitesi'nde Hukuk Bölümü öğrencisidir.
- G16, E, 21:** Katılımcı 21 yaşında erkek, Gazi Üniversitesi'nde Türk Halk Bilimi Bölümü öğrencisidir.

- G17, E, 18:** Katılımcı 18 yaşında erkek, Gazi Üniversitesi'nde Türkçe Öğretmenliği Bölümü öğrencisidir.
- G18, E, 19:** Katılımcı 19 yaşında erkek, Gazi Üniversitesi'nde İktisat Bölümü öğrencisidir.
- G19, E, 21:** Katılımcı 21 yaşında erkek, Hacettepe Üniversitesi'nde Bilgi Belge Yönetimi Bölümü öğrencisidir.
- G20, E, 18:** Katılımcı 18 yaşında erkek, Gazi Üniversitesi'nde İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümü öğrencisidir.
- G21, E, 20:** Katılımcı 20 yaşında erkek, Gazi Üniversitesi'nde Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü öğrencisidir.
- G22, E, 19:** Katılımcı 19 yaşında erkek, Hacettepe Üniversitesi'nde Bilgisayar Mühendisliği Bölümü öğrencisidir.
- G23, E, 20:** Katılımcı 20 yaşında erkek, Gazi Üniversitesi'nde Hemşirelik Bölümü öğrencisidir.
- G24, E, 18:** Katılımcı 18 yaşında erkek, Hacettepe Üniversitesi'nde Fizik Mühendisliği Bölümü öğrencisidir.
- G25, E, 19:** Katılımcı 19 yaşında erkek, Hacettepe Üniversitesi'nde Bilgi Belge Yönetimi Bölümü öğrencisidir.
- G26, K, 19:** Katılımcı 19 yaşında kadın, Gazi Üniversitesi'nde Sosyoloji Bölümü öğrencisidir.
- G27, K, 18:** Katılımcı 18 yaşında kadın, Gazi Üniversitesi'nde İlköğretim Matematik Bölümü öğrencisidir.
- G28, K, 20:** Katılımcı 20 yaşında kadın, Gazi Üniversitesi'nde Endüstri Mühendisliği Bölümü öğrencisidir.
- G29, K, 17:** Katılımcı 17 yaşında kadın, Ankara Üniversitesi'nde Özel Eğitim Öğretmenliği Bölümü öğrencisidir.
- G30, K, 17:** Katılımcı 17 yaşında kadın, Gazi Üniversitesi'nde Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Bölümü öğrencisidir.
- G31, K, 19:** Katılımcı 19 yaşında kadın, Gazi Üniversitesi'nde İktisat Bölümü öğrencisidir.
- G32, K, 18:** Katılımcı 18 yaşında kadın, Gazi Üniversitesi'nde Matematik Bölümü öğrencisidir.

EK 4: İHTİYAÇLAR KAVRAM HARİTASI

EK 5: UYUM SORUNLARI KAVRAM HARİTASI

EK 6: YÜKSEK ÖĞRENİM KREDİ VE YURTLAR KURUMU VERİ TOPLAMA İZNİ

T.C.
GENÇLİK VE SPOR BAKANLIĞI
Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu Genel Müdürlüğü
Eğitim Dairesi Başkanlığı

Sayı : 26241066-110.099
Konu : ARAŞTIRMA

(BELGE SAYISI : 26241066-110.099-E.267/40944)
(KURUM BELGE NO : 49844)
(TARİH : 12.11.2015)

MERVE KAVAK

İlgi : Merve Kavak'ın 5.11.2015 tarihli dilekçesi.

İlgi dilekçenizde belirttiğiniz "Kredi ve Yurtlar Kurumu'na Bağlı Yurtlarda Kalan Üniversiteli Gençlerin İhtiyaçları ve Uyum Sorunları: Bir Nitel Araştırma" isimli yüksek lisans tezinizi, yarı yapılandırılmış görüşme formu kapsamında Kurumumuzda yürütme talebiniz uygun görülmektedir.

Bilgilerinizi rica ederim.

Sinan AKSU
Genel Müdür

Belgenin Aslı Elektronik İmzalıdır

13.11.2015

Ömer F. KANBUROĞLU
Şef

Belgeyi, <http://belge.gov.tr> adresinden 2015-11-13 tarihinde kullandığınız elektronik imzayı

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununa; 5. maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile onaylanmıştır.

Sıratözü Mah. 2176 Sok. No 23 Çankaya/ANKARA
Telefon No : (0312) 551 6000 Belgeyeer No : (0312) 551 6566 F.K. : 06520
İnternet adresi: www.kyk.gov.tr

Bilgi İçin: Özen İNCETAS
Veri Hızlıca K. İşi
Tel No: 6390

EK 7: ORJİNALLİK RAPORU

 HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ YÜKSEK LİSANS TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU
HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ SOSYAL HİZMET ANABİLİM DALI BAŞKANLIĞI'NA
Tarih: 11/06/2018
Tez Başlığı: Kredi ve Yurtlar Kurumu'na Bağlı Yurtlarda Kalan Üniversiteli Gençlerin İhtiyaçları ve Uyum Sorunları Bir Nitel Anırtırma
Yukarıda bağılı gösterilen tez çalışmamın a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam 195 sayfalık kısmına ilişkin, 11/06/2018 tarihinde tez danışmanım tarafından Tuzitir adlı intihal tespit programından aşğıda izahetlemiş filtrelemeler uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezin benzerlik oranı % 4'tür.
Uygulanan filtrelemeler: 1- ☒ Kabul/Onay ve Bildirim sayfaları hariç 2- ☒ Kaynakça hariç 3- ☐ Alıntılar hariç 4- ☒ Alıntılar dölü 5- ☐ 5 kelimeden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç
Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Çalışması Orijinallik Raporu Alınması ve Kullanılması Uygulama Esasları'nı inceledim ve bu Uygulama Esasları'nda belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini, aksinin tespit edileceğı muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğı kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.
Gereğini saygılarımla arz ederim.
11.06.2018
Adı Soyadı: Merve KAVAK Öğrenci No: N12229681 Anabilim Dalı: Sosyal Hizmet Programı: Sosyal Hizmet
DANİŞMAN ONAYI UYGUNDUR. Prof. Dr. Vedat IŞIKHAN

EK 8: ETİK KURUL İZNİ

T.C.
HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
Rektörlük

21 Aralık 2015

Sayı : 35853172/ 433 - 3550

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi: 10.12.2015 tarih ve 5882 sayılı yazınız.

Enstitünüz Sosyal Hizmet Anabilim Dalı yüksek lisans programı öğrencilerinden Merve KAVAK'ın Prof. Dr. Vedat IŞIKHAN danışmanlığında hazırladığı "Kredi ve Yurtlar Kurumuna Bağlı Yurtlarda Kalan Üniversiteli Gençlerin İhtiyaçları ve Uyum Sorunları: Bir Nitel Araştırma Örneği" başlıklı tez çalışması, Üniversitemiz Senatosu Etik Komisyonunun 15 Aralık 2015 tarihinde yapmış olduğu toplantıda incelenmiş olup, etik açıdan uygun bulunmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Prof. Dr. Ömer UĞUR
Rektör a.
Rektör Yardımcısı

Hacettepe Üniversitesi Rektörlük 06100 Sıhhiye-Ankara
Telefon: 0 (312) 305 3001 - 3052 • Faks: 0 (312) 311 9992
E-posta: yazim@hacettepe.edu.tr • www.hacettepe.edu.tr

Ayrıntılı Bilgi için:
Yazı İşleri Müdürlüğü
0 (312) 305 1008

İmza

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı : Merve KAVAK
Doğum Yeri ve Tarihi : Altındağ/Ankara 04.09.1990

Eğitim Durumu

Lisans Öğrenimi : Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler
Fakültesi Sosyal Hizmet Bölümü (2008-2013)
Yüksek Lisans Öğrenimi : Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Sosyal Hizmet Anabilim Dalı (2013-2018)

Bildiği Yabancı Diller : İngilizce

İş Deneyimi

Stajlar : Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Sincan İlçe
Müdürlüğü-Stajyer Sosyal Çalışmacı (2012-2013)
Projeler : Gençlik ve Spor Bakanlığı Damla Projesi
Çalıştığı Kurumlar : Gençlik ve Spor Bakanlığı Proje ve Koordinasyon
Genel Müdürlüğü (2013-)

İletişim

E-Posta Adresi : mervekavak@yandex.com

Tarih : 28.04.2018